

תלמוד בבלי - נזיר - תוספות

• פרק ראשון - כל כינויי נזירות • פרק שני - הריני נזיר • פרק שלישי - מי שאמר • פרק רביעי -
מי שאמר • פרק חמישי - בית שמאי • פרק שישי - שלשה מינין • פרק שביעי - כהן גדול • פרק
שמיני - שני נזירים • פרק תשיעי - הכותים אין להם

פרק ראשון - כל כינויי נזירות

ב ב ג ג ד ד ה ה ו ו ז ז ח ח ט ט

פרק שני - הריני נזיר

ט ט י י יא יא יב יב יג יג יד יד טו טו טז טז
יז.

פרק שלישי - מי שאמר

טז טז יז יז יח יח יט יט כ כ כא כא

פרק רביעי - מי שאמר

כא כא כב כב כג כג כד כד כה כה כו כו כז כז
כז כז כח כח כט כט ל ל לא לא

פרק חמישי - בית שמאי

לא לא לב לב לג לג לד לד

פרק שישי - שלשה מינין

לד לה לה לו לו לז לז לח לח לט לט מ מ מא מא
מב מב מג מג מד מד מה מה מו מו מז מז מח מח
יז.

פרק שביעי - כהן גדול

מז: מח. מח: מט. מט: נ. נ: נא. נא: נב. נב: נג. נג: נ.
ד. נד: נה. נה: נו. נו: נז.

פרק שמיני - שני נזירים

נז: נח. נח: נט. נט: ס. ס: סא.

פרק תשיעי - הכותים אין להם

סא: סב. סב: סג. סג: סד. סד: סה. סה: סו. סו:

פרק ראשון - כל כינויי נזירות

דף ב - א

מתנני כל כינויי נזירות כנזירות. כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר דהיינו אהא נזיר ומהני למיהוי נזיר כי אמר הכנויין אהא נזיק או נזיח או פזיח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין: **האומר** אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה כמו שנזיר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאילו גמר דיבורו כאדם האוחז בבית יד של כלי ומגביהו בכך כאילו אוחז בכלי: **או** אהא נאה. גם זה נקרא ידות נזירות ובגמרא מפרש אמאי לא ערבינהו למיתנינהו לבבא אחת וליתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר. **נזיר** נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרצה לפרש כל הכנויין פתח ואומר נזיר וכו' כלומר נזיר הוא עיקר השם הכתוב בתורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות והי' אם אמר בלשון הכנויין כמו נזיק נזיח פזיח ורישא

דמתניתין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות ובכינויין נחלקו אמוראים בפ"ק דנדרים (דף י.) ר' יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלש לשונות אלו משבעים לשונות הם ואם תאמר ולרבי יוחנן מאי איריא הנך ג' לשונות בכל ע' לשונות נמי אם קבל עליו נזירות באחד מהנך הלשונות חייל עליה הנזירות וי"ל דאה"נ דגם בשאר לשונות אם מכירם ומבינם ומתכוין לקבל עליו נזירות הוי נזיר אבל מהני לישני דמתניתין כי אמר נזרו באחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכוין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים ור"ל פליג התם ואמר לשון שבדו חכמים מלבם והתם פריך אמאי בדינהו ותקינהו רבנן לשון כנויין והשיב דזימנין דבעי למימר לה' קרבן ואמר לה' גרידא ומפיק שם שמים לבטלה ולכך תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה' קונם וא"ת ולר"ל איך יביא קרבן על ידי לשון שבדו חכמים הא קמייתי חולין בעזרה ויש לומר כיון דמתכוין לנדור בנזיר ויודע שלשון זה בדו חכמים לנדור בהם בנזיר קבלה גמורה היא כאילו אמר בלשון הכתוב בתורה והר"ר יחיאל פירש דר"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות דלקי אם עבר על נזירותו שקבל בלשון שבדו חכמים: **האומר** הריני כזה. בגמרא מוקי לה דנזיר עובר לפניו ולגופיה לא איצטריך דהא מרישא שמעינן אפילו כי לא אמר אלא אהא ונזיר עובר לפניו דהוי נזיר אלא לדיוקא איצטריך טעמא דאמר כזה הא האומר הריני אפילו נזיר עובר לפניו לא מהני דטפי משמע אהא כזה מן הריני כי לא סיים כזה: **הריני** מסלסל הריני מכלכל. הני לאו ידות נזירות נינהו דאם כן ליתנינהו לעיל בהדי ידות אלא כיון דגמר דבורו אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואנן הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים בסדר קדשים הוה ליה למיתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגוי מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזינתה יין הלכך תני אותה מסכתא בסדר נשים וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין סיום הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר ונכון הוא שתשמר עצמה מן היין אבל לא בנדר ושוב מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כנזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף כז:): שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא כדקאמר בריש סוטה (דף ב.) כדפריך מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם איידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים

ואידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמי ליה אי"כ הי"נ לישני הכא דלכך שנאן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דאגב נדרים לישבק לסדר קדשים שכולו קרבנות וראוי נזיר לשנות התם טפי ואדרבה אגביה הי"ל למיתני נדרים התם לכך צ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להאריך לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן ני"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ז. צ.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניחא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אצל סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר דכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ובטעמא דהכא לחוד לא סגי דאי"כ ליתני סוטה ברישא והדר נזיר כסדר הפרשה לכך צריך טעמא דהתם דאגב המדיר תנא נדרים ואגב נדרים תנא נזיר והדר חוזר לסוטה שהוא עיקר מסדר נשים: **אלא** לעולם תני הכי והכי. ובכולהו איכא טעמא התם דאיסורא דנפשיה פי' התלויה באדם עצמו כגון הדלקה והטמנה ובמה אשה יוצאה מפרש איסורו ברישא וגבי בהמה דאיסור דבהמה מפרש היתר ברישא: **אלא** [הכא] לפרוש כנויי ברישא. כלומר במתניתין במאי דפתח בין הכנויין ובין הידות איסורא דנפשיה הוא: **ידות** הואיל ואתיין מדרשא חביבא ליה. דדרשינן בפרק קמא דנדרים (דף ג.) נזיר להזיר לה' לעשות ידות נזירות כנזירות: **בעיקר** קרבן. דהיינו הכנויין שאינן צריכין לדרשה דקבלת נזירות גמור הוא אלא שאמר בלשון כנוי:

דף ב - ב

לימא קסבר שמואל ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים. פי' דאי סבירא ליה דהויין ידים למה לי' לשמואל לאוקמי מתני' בנזיר עובר לפניו אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי דכשאמר אהא יד מיהא הוי דטפי משמעו אקבלת נזירות דראוי לחול לאלתר אפי' אכל ושתה בין כל היום מחצי היום ואילך יכול להיות נזיר מקבלת תענית דאם אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר ולישנא דאהא משמע דאהא נזיר לאלתר הלכך יד הוי ואי לא בעי שמואל ידים מוכיחות אפילו. אין נזיר עובר לפניו נמי: ה"ג אמרי אין בזמן שהנזיר וכו'. כלומר אין ודאי שמואל סבירא ליה ידים שאינן

מוכיחות לא הויין ידים ובנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דהויין ידים מוכיחות אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר כלומר ולא הויין ידים מוכיחות : ויש ספרים דגרסי אמרי לא בזמן שאין הנזיר עובר לפניו והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי ולגירסא זו מסיק הכא דשמואל לא בעי ידים מוכיחות והתם דקאמר הרי את מקודשת אע"ג דלא אמר לי הרי היא מקודשת לו ופריך למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים והא תנן האומר אהא הרי זה נזיר ומוקי לה שמואל בשנזיר עובר לפניו הא אין נזיר עובר לפניו לא אלמא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא . הויין ידים ומשני התם אלא באומר מקודשת לי אלמא מסיק התם לשמואל מהכא דידיה שאינן מוכיחות לא הויין ידים להכי גרסינן אמרי אין והשתא האי לימא אינו כשאר לימא שבגמרא שכן הוא עומד ודכוותה איכא לקמן (דף כט:) לימא הני תנאי כי הני תנאי ועומד . כן וכדמפרש : **ודלמא** לפוטרו מקרבנותיו. המוטלין עליו להביא כשישלים נזירותו ולא נתכוון כלל לקבל עליו על עצמו נזירות : **דקאמר** בלבו . להיות נזיר ומ"מ בעינא נמי דנזיר עובר לפניו דקבלה שבלב אינו כלום דגבי נזיר כתיב כי יפליא שיפרש בפיו אבל כי נזיר עובר לפניו ופירש בשפתיו אהא ובלבו חשב להיות נזיר מחשבת הלב מהניא כאילו אמר בפיו אהא נזיר כזה שעובר לפניו : **מהו** דתימא בעינא פיו ולבו שוין קמ"ל . הכי גרסי' ולא גרסינן דלא בעינא דהוי משמע דלא בעינן פיו ולבו שוין וזה אינו דכל נדר בטעות לאו נדר הוא דאם נתכוון לומר מעשר ואמר תרומה או איפכא על פירות שלפניו לא אמר כלום ועוד קשה למה לי עובר לפניו הא הוי נזיר כיון דחשב בלבו ולא בעינן פיו ולבו שוין אלא ה"פ מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין והכא כי לא הוציא בפיו אהא נזיר בפירוש אע"ג דנזיר עובר לפניו ואמר בלבו נזיר דאין זה פיו ולבו שוין קמ"ל דמחשבת הלב מגליא אדיבורו דאהא כי נזיר עובר לפניו דאהא נזיר קאמר וכהאי גוונא הוי שפיר פיו ולבו שוין : **ודלמא** אהא נאה לפניו במצות . בשאר מצות כדתני' כו' ומנלן למימר דקיבל עליו נזירות : **אמר** שמואל שתפוס בשערו . כלומר אהא נאה במצוה התלויה בשיער כגון נזירות והכא ליכא לשנויי בלא תפס בשערו ובנזיר עובר לפניו דהכא דבור שלם קאמר אהא נאה ואי לא תפס בשערו אפי' כי נזיר עובר לפניו משתמע שפיר אהא נאה בשאר מצות כמו אנזירות ולעיל נמי דפריך ודילמא אהא בתענית ליכא לשנויי בשתפס בשערו בלא נזיר עובר לפניו דלעולם משתמע שפיר אהא בתענית כי אין נזיר עובר לפניו אע"ג דתפיס

בשערו והשתא אתי שפיר דמתניתין פלגינהו בתרי בבי האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה אע"ג דתרוייהו ידות נינהו משום דמפרשי בתרי טעמי: **ואמאי** נאה הא מילתא דעבירה היא ואמריי ליה נאה. פירוש הנודר בנזיר עושה עבירה וקרינן ליה נאה וי"ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר לעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כו' דילמא אתי למיעבר על נזירותו לשתות ביין כי ארכו לו הימים אבל טהור לא חוטא קרי ליה וקשה דבעלמא אייתי לר' אלעזר אפילו אנזיר טהור על שם שציער עצמו מן היין קרי ליה חוטא וי"ל דטהור נמי קצת קרי ליה חוטא ומכל מקום המצוה רבה על החטא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוה מתענה תענית חלום בשבת דיש לו מצוה לבטל החלום וקצת עבירה עשה שהתענה בשבת שהרי צריך לישוב בתענית למחרת השבת לכפר על שהתענה בשבת אבל נזיר טמא רחמנא קרייה חוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירתו וכבד בעיניו המעשה ותוהה על הראשונות: **הריני** כזה נהי נמי דתפיס בשערו הרי נזיר. יש ספרים דכתיב בהן הריני כזה לא אמר אכן טעות הוא שהרי במתניי תני בהדיא אמר הריני כזה ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי אמר שמואל בשנזיר כו' פי' דס"ד דאין נזיר עובר לפניו אלא דתפיס בשעריה דומיא דמתניי דלעיל אהא נאה דאוקמינן בתפיס בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפיס בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשנזיר עובר לפניו והשתא אין צריך לומר דתפיס בשעריה:

א

-

ג

דף

ממאי דהדין סילסול שערא הוא. דלשון זה נופל אהפוך שיער דנימא נזירות קביל עליה ואימא תורה להפך בתורה: **הכא** נמי תפוס בשעריה. דמשמע שפיר הריני מהפך במצוה התלויה בשיער: **שילוח** רבוי הוא. לשון גידול כמו שלחך פרדס רמונים ואימא מידי דעבורי הוא שקיבל עליו לגלח ולהעביר השיער לכשיגדל: **תנא** פרע פרע יליף. לאו אתנא דמתניי קאי אלא אתנא דסנהדרין (דף כב:) דקאמר כהן הדיוט צריך לגלח אחת לשלשים יום ויליף פרע לא ישלחו מנזיר דכתיב גדל פרע מה להלן שלשים יום כמנין יהיה אף בכהן הדיוט שלשים יום וקאמר לא ישלחו והכא הכי פירושא תנא פרע פרע יליף בעלמא אלמא דשילוח הוי

לשון גידול ואם תאמר ולייתי מקרא דכתיב בכהן הדיוט ופרע לא ישלחו ואכתי ג"ש למה לי ונראה לי דמקרא דכהן הדיוט לא משמע דלא ישלחו הוי גידול אפילו דתרי יומי וכיון דלא אמר בפירוש הריני נזיר תרי יומי אלא שילוח פרע אין כאן קבלת נזירות אבל כי גמרינן כהן הדיוט מנזיר דשילוח הוי מלשון שלשים בג"ש וקאמר הרי [עלי] לשלח כאילו אמר הרי עלי לשלח פרע שלשים יום ומשתמע שפיר דנזירות קביל עליה להכי מייתי ג"ש ודווקא כי אמר הרי עלי לשלח פרע אבל אמר הרי עלי פרע בלא שילוח לא משמע מידי דפרע הויא לשון גילוי כמו ופרע ראש האשה (במדבר ה): **משקין** ליה מיא לפרי ורבי. פירוש גדל הפרי וקשה דאשכחן הרבה שילוח שאינו לשון גידול אלא לשון העברה כמו שלח תשלח (דברים כב) וישלח יעקב מלאכים (בראשית לב) ויש לומר דאי תותביי מהנדק קראי הוה משני ליה כדלעיל תנא פרע פרע יליף ולא בא לפרש אלא למקרא דאותבינן מיניה ושולח מים ודוחק דמשמע דהניח הג"ש מכל וכל ועתה אינו צריך לה כלל לכן נ"ל דמתחילה לא היה חושש רק שימצא לו פסוק אחד דמשמע לשון רביה וקמייתי ליה מקרא דשלחך ודחי ליה הש"ס דלמא ההוא גופיה לשון העברה כמו ושולח מים וליכא אפילו חד קרא דלשתמע לשון רבויא ואהא משני איבעית אימא האי שולח מים לשון רבוי הוא ואיכא למילף מיניה או מקרא דשלחך פרדס ואע"ג דקראי טובא לשון העברה שפיר ילפינן מחד קרא דהוי לשון רבויא דמסתברא דעתו אנזירות הוא: **צפורים** הסמוכין לשיער קיבל עליה. האמורין בפסוק אצל שער כלומר אע"פ דאמר צפורים סתמא דהא מתנני סתמא קאמר אפילו הכי סבירא ליה לריש לקיש דדעתיה דאיניש דאצפורים הסמוכים לשיער והכי משתמע ליה האומר הרי עלי צפורים הרי זה נזיר דכיון דצפורים סמוכין לשיער קאמר מסתמא ה"ק הרי עלי מצוה דשייכא ביה צפורין התלויה במצות שיער דהיינו נזיר שאם נטמא צריך צפורין וה"פ מצוה התלויה בצפורין אכן אין לפרש משום סמיכות גרידא כדמפרש הש"ס דאם כן הרי עלי נשרין הל"ל דהוי נזיר דטפי סמיכי לשיער: **עד** די שעריה כנשרין רבה וטפרוהי כצפורין. פסוק הוא בדניאל גבי נבוכדנצר: **צפורי** נזיר טמא קיבל עליה. פירוש מצות נזירות דשייכא בהו צפורי נזיר טמא אם יטמא: מכדי חיישינן קאמר ולא צפורי נזיר ודאי קאמר אלא חששא ודלמא צפורי נדבה דקביל עליה להביא עולת העוף לנדבה ולא לנזירות. דכל כמה דאיכא לפרושי דיבוריה דלאו נזירות קיבל עליה אלא נדר אחר שפיר טפי דלא ניחא ליה לאיניש לקבולי עליה צפורי דנזירות דחמיר עליה וטריחא ליה:

הרי עלי קן מיבעי ליה. דדרך נודבי נדבת עולת העוף לומר בלשון קן: צפורי מצורע קאמר. כלומר להתחייב בקרבן מצורע ולהביא תחתיו צפורים ולהצריכו לו לטהרתו ואפילו אין מצורע עובר לפניו דאי אפשר דליכא חד מצורע דטעון צפורים ולא נזירות וגם דצפורי שייכי שפיר גבי מצורע: כגון שהיה נזיר עובר לפניו. והיה סבור אפילו נזיר טמא לפניו ולהכי פריך ודלמא צפורין דקאמר לפטור נזיר טמא העובר לפניו מקרבנותיו ומשני כגון שנזיר טהור עובר לפניו ויודע זה הנודר דטהור הוא וקאמר הרי עלי צפורים ואכתי קשה נימא דצפורים דקאמר היינו דאם יטמא זה הנזיר העובר לפניו שביא תחתיו צפורים וצריך לדחות ולומר כגון דאמר בלבו להיות שייך למצות נזירות דשייכא ביה ציפורים אם יטמא ולעיל כי פריך ודלמא צפורי מצורע קאמר לא מצי לשנויי כגון דאמר בלבו דדיבוריה מישתמע טפי אצפורי מצורע (טפי) מנזירות משום דנזירות טריחא ליה וחמיר עליה לקבל ועוד דלשון צפורים כתובין אצל מצורע כדפרישית ולא אצל נזיר אלא תורים ואפיי קאמר בלבו אין כח במחשבת הלב להכריע דיבוריה לנזירות דאין זה פיו ולבו שוין אבל הכא אע"ג דנזירות חמיר עליה וטריחא ליה כיון דנזיר שהוא עובר לפניו אין סברא שיקבל עליו נזירות צפורים טמא שדבר זה אינו בעולם עדיין והדבר שקול לכך מהניא מחשבת הלב לומר דנזירות קביל עליה וחשיב שפיר פיו ולבו שוין וכן לעיל כי אמר אהא טפי משמע הלשון אנזירות ולומר כמוהו לאלתר אע"ג דטריחא ליה וחמיר עליה מלומר אהא תחתיו בקרבנותיו לאחר זמן כשישלים והדבר שקול לכך מחשבת הלב מכרעת הדיבור לנזירות והרי פיו ולבו שוין וקשה דהספר לא הזכיר כאן כלל דקאמר בלבו לכן נראה למהר"ף דאהיה תחתיו אין סברא לומר דאם יטמא קאמר שיתחייב בצפורין הואיל והשתא טהור הוא ודבר זה לא בא לעולם כלל וא"כ סברא לומר דנזירות קביל עליה דדבר זה מבורר לפנינו ויש בידו לקבל לאלתר אע"ג דחמיר וטריחא ליה ולעיל כי פריך ממצורע התם נמי הדבר מבורר לפנינו דודאי יש מצורע בעולם הצריך צפרים: מאי בינייהו. כלומר מאי בינייהו בפיי דמתניי בין לר"ל בין לר' יוחנן אליבא דר"מ וא"ת ולישני דאיכא בינייהו היכא דאמר צפורים סתמא קביל עליה דלר"ל אליבא דר"מ מהא לחוד לא הוי נזיר אם לא הזכיר גם סמוכין לשיער כדפירש ר"ל במילתיה צפורים סמוכין לשיער קביל עליה

ולר' יוחנן דלא הזכיר במילתיה סמוכין לשיער כשיקבל עליו צפורים
סתמא בלא סמוכין לשיער הוי נזיר ועוד היא גופה תיקשי לר"ל למה ליה
סמוכין לשיער בצפורים סתמא לחוד סגי לר"מ למיהוי נזיר שהרי
מתניתין לר"מ לא הזכיר אלא צפורין לחוד לכ"נ לפרש דלר"ל אליבא
דר"מ בצפורין סתמא הוי נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא והא דנקט ר"ל
במילתיה סמוכין לשיער להשמיענו דכי אמר צפורים סמוכין לשיער
דבלא נזיר עובר לפניו נמי הוי נזיר בהכי וא"ת כיון דלר"ל כשיקבל
צפורים סתמא לא הוי נזיר אם לא כשנזיר עובר לפניו אליבא דר"מ הוי
ליה להשי"ס להזכיר נזיר עובר לפניו במילתיה דר"ל כמו במילתיה . דרבי
יוחנן וי"ל דלכך הזכיר טפי במילתיה דר' יוחנן ממילתיה דר"ל משום דר'
יוחנן פסיקא ליה דאף כשאמר צפורים הסמוכין לשיער עלי לא הוי אלא
כשנזיר עובר לפניו ולר"ל הוי נזיר כשאמר צפורים הסמוכין לשיער אפילו
אין נזיר עובר לפניו והשתא ניחא דפריך מאי בינייהו דלכולהו אף בשלא
הזכיר צפורין סמוכין לשיער אלא צפורים סתמא הוי נזיר כי נזיר עובר
לפניו ואי אין נזיר עובר בצפורים סתמא לחוד לא היה נזיר לכולהו
והשתא נמי ניחא דלר"ל בצפורים סתמא לא מיחייב משום דסמוכין
לשיער בקרא דא"כ ליחייב נמי כי אמר נשרין וטופרין דסמיכי טפי לשיער
בקרא מצפורים. כך שיטת הר"ף נ"ע: הגה"ה היכא דאמר צפורים
סמוכים לשיער קביל עליה. ר"ל שקיבל עליו דבר הסמוך לצפורים דהיינו
גידול שיער אבל כי אמר הרי עלי צפורים ולא אמר צפורים סמוכין לשיער
חייל עליה נזירות משום דמשתמע שנדר דבר שיכול לבא לידי חיוב
צפורים דהיינו נזיר כשנזיר עובר לפניו דוקא ומשום הכי לא מהני הרי
עלי נשרין דלישנא דנשרין לא משמע שום לשון נזירות כן נ"ל הגה"ה
והר"ר שבתאי כתב שיטה זאת מאי בינייהו כלומר מאי בינייהו בפירוש
דמתני' דודאי נראה ליה דר"ל לא קאמר אליבא דרבי מאיר דבצפורים
סתמא מיחייב בנזיר דאיכא למיפרך כל הני פירכי דפריך לעיל לר' יוחנן
וע"כ יפרש המשנה כמו ר' יוחנן דגם לא יוכל לפרש המשנה שאמר
בפירוש צפורים הסמוכים לשיער עלי דהא מתני' סתמא קאמר צפורים
עלי הילכך ע"כ כרבי יוחנן מפרש ובנזיר עובר לפניו והוא טהור וע"כ פריך
מאי בינייהו בפירוש דמתני' ונראה שנתכוון להבין כמו שפירשתי
בתחילה: **האומר** ימין הרי זו שבועה. ימין שלא אוכל ככר זה וה"ה
שמאל כדלקמן פירוש התפילין מדהזכיר ימין תחילה: **מן** החרצנים ומן
הזגים. או או קתני כדמוכח בגמרא: **וכל** דקדוקי נזירות עליו. משום
דנזיר שמשון מותר ליטמא למתים קאמר הכא וכל דקדוקי נזירות עליו:

עד שיזיר מכולן. או יאמר סתמא דמשמע כל מיילי דנזירות קיבל עליה ואם בא לפרש חרצן וזג צריך לפרש כולם גם תגלחת וטומאה: **מכל** אשר יעשה מגפן היין. אלמא דמכולהו צריך להזיר וא"ת ואכתי תגלחת וטומאה לא שמעינן וי"ל כיון דגלי לן ביין ה"ה שצריך לקבל גם תגלחת וטומאה ונפקא לן מלישנא דקרא מכל: **מיין** ושכר יזיר. משמע אפילו בחד הוי נזיר דהא כבר כתיב מכל אשר יעשה מגפן למה לי למיכתב מיין ושכר אלא לאשמועי' דאפי' לא נדר כי אם בחד מהני דחייל נזירות עליו ואפילו כשבא לפרש דהכא חרצן וזג לא כתיבי: **לאסור** יין מצוה כיון הרשות. כלומר מקרא יתירא דמיין ושכר יזיר: **מאי** היא קידושא ואבדלתא מושבע ועומד מהר סיני הוא. דקדוש היום דאורייתא ואיך תחול עליו נזירות וקשה דאדרבה להכי איצטריך קרא מיותר לומר דחייל עליה נזירות ועוד קשה מאי משני בתר הכי כגון שנשבע לשתות וחזר ונדר בנזיר דאתיא נזירות וחייל אשבועה מ"מ תקשי לו הרי מושבע ועומד מהר סיני כלומר דאין מושבע ועומד גדול מזה שנשבע לשתות ועוד קשה דקדוש היום לאו דאורייתא הוא דנהי נמי דכתיב זכור ודרשינן זוכרהו על היין אסמכתא הוא לכ"נ לר"ת דגרסינן בתמיה וכי מושבע ועומד מהר סיני כלומר ל"ל קרא מיותר לאסור יין מצוה וכי מושבע וכי דנהי דקידוש היום דאורייתא על היין לאו דאורייתא דזוכרהו על היין אסמכתא והשתא משני כגון שנשבע לשתות וקמ"ל קרא יתירא דחייל עליה אפי"ג שנשבע לשתות.: **לאלופי** למקדש. מהכא ואינו חייב למקדש אלא איין ושכר ולאפוקי מרבי יהודה כו': **ר"ש** לית ליה איסור חל על איסור. פירוש בעלמא כדתניא כו' ואי לאו קרא הכא ה"א היכא דנשבע שלא לשתות ושוב הזיר בנזיר ושתה ביין לא חייב אנזירות קמ"ל קרא יתירא דמיין ושכר דאם נשבע שלא לשתות כוס זה ונדר בנזיר ועבר ושתה הכוס דלקי תרתי משום שבועתא ומשום נזירות ולא תימא כדקאמר רבא לעיל שבועה שאשתה אלא תוכל לתרץ אפילו שבועה שלא אשתה כדפירשתי: **ורבי** שמעון לית ליה צירוף. כלומר אין צריך יתור לצירוף דאפי' בשאר איסורים כחלב ודם מחייב בכל שהו ולא אמרו כזית אלא לקרבן והכא לא שייך צירוף לקרבן שקרבן נזיר אינו בא על ששתה יין אלא מלקות והקרבן בא על השלמת נדרו: **מה** בין נזיר שמשון לנזיר עולם. וא"ת שאלה איכא בינייהו דנזיר שמשון ליתא בשאלה ונזיר עולם

איתא בשאלה כדאי' בפ' בתרא דמכות (דף כב.) גבי חורש תלם אחד וי"ל מילתא דליתא בנזירות לא קתני ואם ישאל על נזירות אז לא הוי נזיר והי"ק מה בין נזיר שמשון כו' כששניהם נזירין : **כשמשון** כבן מנוח כבעל דלילה. אבל כשמשון לחודיה או כבן מנוח לחודיה לא סגי עד שיאמר שלשתן כדמוכח בגמ' מכאן ואילך גריס ר"ת וכמי שעקר דלתות עזה בוי"ו וכמי שנקרו פלשתים את עיניו דאו או קאמר כלומר או שיאמר כמי שעקר או כמי שנקרו כו' דאי אמר כבעל דלילה לחוד או כמי שעקר דלתות עזה לחוד או כמי שנקרו פלשתים את עיניו לחוד דהוי נזיר שמשון דבהא ליכא למיטעי : **נזיר** עולם מיקל. ולא מגלח לגמרי כאבשלום שלא גלח לגמרי שהרי נתלה בשערו : **ומביא** ג' בהמות. בשעה שמיקל הלכה למשה מסיני ואסמכתא מאבשלום דאמר אשלם נדרי חטאת עולה ושלמים כנזיר טהור קרבן קומאה שתי תורים ואשם :

דף - ב

קרבן הוא דלא מייתי. פירוש נזיר שמשון אבל נזירות חייל עליה כלומר לענין שאסור לטמאות למתים לכתחילה : **שלא** מצינו בשמשון שיצא נזירות מפיו. כלומר לא נזר בנזיר אלא מבטן אמו היה נדור בנזיר ממילא ואנן בעינן שידור בדבר הנדור כמו הריני כזה שנדר בנזיר כדדרשיי (נדריס דף יד.) כי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור : **הרי** עלי כבכור. פי' ככר זה כבכור : **לא** דכ"ע. כלומר כ"ע אי אמר כעולה וכשלמים הוי דבר הנדור אבל בכור קדוש מרחם אמו רבי יהודה סבר לה כרבי יעקב דאמר לא בעינן דבר הנדור ואם אמר הריני כשמשון הוי נזיר אע"ג דנזיר שמשון לאו נדור הוה אלא קדוש מבטן אמו כבכור : לא דכ"ע בעינן דבר הנדור בעלמא לגבי נזירות ושאני הכא דכתיב לה'. כי ידור נדר לה' לרבות את הבכור כלומר שהוא לה' ממילא אפילו [הכי] הוי נדור : לרבות את החטאת ואשם דסד"א עולה ושלמים הבאים נדבה הוי דבר הנדור אבל בחטאת ואשם הבאים בחובה לא מיקרי דבר הנדור קמ"ל לה' דמרבי כל מילי דהוי לה' : **שמצוה** לקדש. פירוש בכור תקדיש ולומר תוקדש בבכורה אע"פ דקדיש מרחם : **מי** לא קדוש. הלכך לאו דבר הנדור הוא כיון דאינו אלא מצוה בעלמא : **גבי** נזיר נמי הכתיב לה'. וכי היכי דמרבי ר' יעקב בכור מלה' הי"נ נרבה נזיר שמשון מלה' דכתי' בנזיר : **לא** אכלתי

אשם נזירות. אבל שאר אשמות היה אוכל אבל אשם נזיר היה קשה בעיניו לאוכלו לפי שאינו בא אלא בנזיר שנטמא וכיון שנטמא הי' דואג פן מתחרט על נדרו שהימים הראשונים נופלין ומביא חולין בעזרה: **עליך** הכתוב אומר להזיר לה'. כלומר שתחילת נדרו לגמרי לשי"ש ולא היה דואג שיתחרט אע"פ שנטמא אבל שאר נודרים סתמא נודרי' בעת צרה או על עבירה שבידן כדי להצטער ולכפר על עונם וכשמתרבים הימים עליהם ממה שגמרו בדעתן קרוב להיות תוהא על הראשונות: **שמשון** לאו נדור הוה. פירוש לא נדור נזיר הוה והא כתיב כי נזיר אלהים יהיה כו'. וקס"ד שהמלאך היה אומר לאביו שיזירנו לכשילד כדאמרי' לקמן (דף כח:). האיש מדיר בנו בנזיר: **התם** מלאך הוא דקאמר ליה. בנבואה ולא יצא נזירות לא מפי אביו ולא מפי שמשון: **גרוי** גרי. לשון חצים כלומר מרחוק זורק בהם והרגם: **דילמא** גוססין שווינהו. לאו דוקא גוססים כי נזיר אסור ליגע לגוסס אלא כלומר קרוב לגוססין: **אלא** גמרי'. פירוש דגמרי' דקטלינהו ממש והדר שלוחי שלחין ואפי' למאן דאמר (יבמות סא.) קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל במגע מיהא מטמאין: **ונזיר** עולם היכא כתיב. כלומר שמותר להקל ומייתי מאבשלום שהיה מיקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **את** נדרי אשר נדרתי. וסתם נדר משמע ליה נזירות ועוד אחר שלא היה מגלח אלא מימים לימים. משמע שהכביד עליו שערו מכלל דנזירות נדר:

א - ה דף

אין ימים פחותים משנים. דדריש מימים תהיה גאולתו שאין המוכר יכול לגאול בפחות משני ימים. (והא א"ר כו') הכי נמי דבכל ב' ימים יקל שערו ומשני דבב' ימים ליכא כובד ומסתמא לא נתקבל ג"ש אהני אלא ממשמעות דימים דהיינו שנה תהיה גאולתו שגואל אחרי ב' ימים כל השנה כדכתיב בתריה ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה אלמא דכל השנה גואל: **תלכנה** בנות ישראל לתנות לבת יפתח ד' ימים בשנה. ומשמע בסוף כל ג' חדשים הלכו לראות ומשני מנא ידעי' דמחלקין השנה בשוה דילמא תרין ירחין בחד זמנא וד' ירחין בחד זמנא וב' ירחין בחד זמנא [וכו'] וכיון דהכי הוא לא ידעינן מהיכא נילף דלית לן למילף ממקום שיכול להיות שאין הדבר. (עוד) להכי ילפינן מבתי ערי חומה: **מ"ט** גבי

כהנים [דאיכא] כובד. וא"ת והא כהניי עצמם ילפיי (תענית יז). מסתם נזיי פרע פרע דמקילין אחת לשלשים יום וא"כ נילף נזיר עולם מסתם נזיר דהוי שלשים יום וי"ל דלא מיסתבר ליה ללמוד קדושת עולם מקדושת שעה ולהכי יליף מכהנים אע"ג דלמד מן הלמד משום דכהנים נמי קדושת עולם הוּ: **מאי** איכא ביניה לשאר אחוהי. וא"ת ונימא דאיכא בינייהו קרבנות דהוא מביא ולא הן וי"ל דה"ק מאי איכא ביניה בתגלחת דקאמר קרא ויהי מקץ ימים אשר יגלח משום דבתגלחת היה מאחר: **הני** (מקץ) מ' שנה למאי. פי' דליכא למימר למי' שנה (למאי) למלכות בית דוד דאז מרד אבשלום דהא משמע קראי דהיה מלך ה' שנים אחר מעשה זה ג' של רעב ואחד שמנה ישראל ואחד שהעמיד משמרות ומשני מקץ מ' שנה ששאלו להם מלך (אלו) שמרדו במלכו של עולם תלה מרידת. [אבשלום בשאלתם להם מלך שהיה שנת עשר] לשמואל ובחצי י"א העמיד מלך ומלך חצי י"א וב' שנים הרי ד' שנים לשאלה ובתחלת ל"ו למלכות בית דוד היא שנת מ' לשאלה ואח"כ מרד אבשלום והשנה ההיא היה שנת רעב וגם אותה שנת מ' לשאלה ואפי' מרד בתחלת שנת מ' לשאלה ולא דוקא מקץ מ' שנה: **סתם** נזירות שלשים יום. ובגמרא מפרש טעמא: **בר** פדא אמר כנגד נזירות האמורין בתורה שהן ל' חסר אחת. פירוש כתובים בפרשת נזיר וכנגדן מושך

דף - ה ב

סתם נזירות כ"ט יום אע"ג דתמצא שלשים וכשאתה יורד למניינם יש לומר דנזר אלהיו על ראשו לא הוי ממניינא דהוא לשון כתר כדמתרגמינן כלילא: **הנהו** לדרשא. וכיון דאתיין לדרשא לא מצטרפין למניינא ומנינן להו כ"ט: **מלמד** שהנזירות חל על הנזירות. ודאי נראה דאם אמר הריני נזיר ונזיר לא איצטריך דמישתמע שפיר כשישלים נזירותו הראשון דמתחיל ומונה נזירות שני וכי איצטריך קרא להיכא דאמר הריני נזיר היום ונזיר דהוה לן למימר לא חייל עליה אלא חד נזירות כיון דאמר היום להכי איצטריך קרא מיותר שהנזירות חל על הנזירות: הואיל ואיכא חד מינייהו דלאו לדרשא או אחד או עשרה ולא דוקא חד מדהוה למניינא כולהון למניינא ונהי דאיכא בהו דרשא מכל מקום אתו למניינא: **תנן** סתם נזירות שלשים יום וכו' אלא לבר פדא קשיא. דמשמע

שהתנא משך נזירות דאורייתא אתא לאשמועינן ומשני כיון דאיכא יום תלתין דמגלח ומייתי קרבנות ואסור לשתות ביין וליטמא למתים עד שמביא קרבנותיו משום הכי [תני] תלתין יומין דמשך הנזירות עד תלתין יומי כי לכתחילה אי אפשר להביא קרבנותיו בכ"ט אפילו לבר פדא אלא ביום שלשים (הויא ליה [כפרה] דאפילו נזיר טהור קצת חוטא הוא שציער עצמו מן היין): **מגלח** לשלשים וא' יום כו' אלא לבר פדא קשה. דהוה ליה לגלח ביום [ל'] דשלמו נזירות בכ"ט יום: אמר לך בר פדא אימא סיפא ואם גילח ביום שלשים יצא אלא סיפא מסייעא ליה. ורישא דקאמר לכתחילה כשיאמר שלשים יום שלימין להיות נזיר אי אפשר לו לגלח ביום שלשים וגזרו חכמים כשאומר נזיר סתם דלכתחילה לא יגלח אלא ביום שלשים וא' אבל בדיעבד אם גילח ביום ל' יצא שכן דינו דאורייתא דסתם נזיר יגלח ביום שלשים ואם תאמר אמאי איצטריך למימר גזירה אטו היכא דאמר שלימים לימא גזירה אטו היכא דאמר שלשים יום בלא שלימים דהכי מוכח בסמוך בפירכא שניה דלבר פדא דלית ליה. מקצת היום ככולו כי אמר שלשים דמדאורייתא צריך לגלח ביום ל' ואחד יש לומר דמשום דשני לקמן לרב מתנא באומר שלימים דהתם ליכא לשנויי בלישנא אחרינא דאשמועינן כשאמר לשון מיותר ל' יום כאילו אמר שלימין [דבזה] מקצת היום ככולו ואיצטריך דאומר שלימים קמשני נמי בהא לישנא לבר פדא: **ולרב** מתנא קשיא סיפא קסבר מקצת היום ככולו. הילכך אם גילח ביום שלשים יצא כיון שעשה מקצת היום בנזירות ומיהו לכתחילה לא יגלח אלא ביום שלשים ואחד ולבר פדא לית ליה מקצת היום ככולו דא"כ אפילו ביום כ"ט אם גילח יצא והתנא אמר ביום שלשים אם גילח יום שלשים יצא: **תנן** הריני נזיר שלשים יום אם גילח יום שלשים לא יצא. בשלמא אי דוקא יום שלשים לבר פדא דלית ליה מקצת היום ככולו ניחא אע"ג דלעיל קאמר אם גילח יום שלשים יצא התם הוא דסתם נזירות קביל עליה דהוי כ"ט אבל הכא דאמר שלשים יום משך נזירות כל שלשים יום הלכך אם גילח ביום שלשים לא יצא דלית ליה מקצת היום ככולו אלא לרב מתנא קשה דאע"ג דאמר ל' יום הא סבירא ליה [דאמרינן] מקצת היום ככולו ואם גילח ביום שלשים אמאי לא יצא ומשני באומר שלימים פירוש אף על גב דמתניתין סתמא קתני [שלשים] יום אפילו הכי כיון דאמר שלשים יום לישנא יתירא הוא דאפילו סתם לרב מתנא הוי שלשים יום וכי אמר הריני שלשים יום הוי כאילו אמר שלימים וליכא למימר מקצת היום ככולו ולכך אם גילח ביום שלשים לא יצא: **ואת** השניה ביום ס"א בשלמא לרב מתנא ניחא. כשיגלח הראשונה ביום שלשים ואחד נגמר נזירות ומתחיל נזירות שני בו ביום

מידי דהוי אאדם שמקבל עליו נזירות בחצי היום שעולה לו אותו יום ליום שלם הלכך ביום ס' כלו ב' נזירות ובס"א מגלח על השניה ונמצא דכל תגלחת ביום שלשים וא' וכ"ת סוף סוף מאי קמ"ל מתני' לרב מתנא הא ברישא קתני בהדיא דלכתחילה צריך לגלח ביום ל' ואחד הא לא קשיא דסיפא אתא לאשמועינן דיום ל' עולה לכאן ולכאן כדמסיק לקמן בשינוי אלביא דרב מתנא והא לא שמעינן מרישא אלא לבר פדא קשה מרישא שמגלח על הראשונה ביום ל' [ואחד] ועל השניה ביום ס' [ואחד] ואע"ג דאקשינן לבר פדא מרישא כי האי וכבר שני ליה מדרבנן גזרו דלכתחילה צריך לגלח ביום ל' ואחד ואם כן מאי [הדר] פריך ליה דרך הש"ס כן להקשות כעין קושיא ראשונה ולתרוצו כעין תירוץ ראשון ובלבד שישמיענו קצת חידוש מה שלא שמענו ברישא וה"י איכא קצת חידוש בסיפא לבר פדא שאין ברישא כדנפקא לן לקמן במסקנא דתירוצא דמשמיענו דמקצת היום ככולו לבר פדא בתחילת הנזירות כאדם שמקבל עליו נזירות בחצי היום אע"פ שאותו חידוש לא נתפרש בסיפא לבר פדא צריכין אנו למימר שהש"ס סומך על כך: **עוד** סיגנון אחר בשלמא לרב מתנא ניחא (הא) כלומר הא דקתני שמגלח כל נזירות ביום שלשים ואחד דהיינו הראשונה ביום שלשים ואחד והשניה ביום ס"א ואע"ג דשמעינן מרישא דמגלח ביום שלשים ואחד סיפא איצטריכא ליה לאשמועינן דיום שלשים עולה לכאן ולכאן לבי נזירות כדמסיק לקמן אלא לבר פדא קשיא אף על גב דלבר פדא נמי צריך לגלח ביום שלשים ואחד מדרבנן כדשני לעיל מכל מקום תיקשי לבר פדא מייתור

א

-

ו

דף

המשניות דאע"ג [דחדשה] בסיפא דקתני ואם גילח הראשונה ליום שלשים מגלח השניה לכתחילה ליום ששים אלמא דסוף יום שלשים עולה לו למנין נזירות שני ומקצת יום חשיב כיום שלם והא לא שמעינן מרישא דאדרבה ס"ל לבר פדא דלא אמר מקצת יום ככולו בסוף נזירות וחשבינן ליה כאדם המקבל נזירות בחצי היום הא לא חשיב חידוש למקשה דפשיטא שאדם מקבל נזירות בחצי היום [ומשני סד"א הי"מ] שלא היה עסוק בנזירות תחילה וניכר לכל נזירותיו אבל הכא דנהג נזירותיו עד חצי היום אימר לא יעלה לו דאינו ניכר נזירותו קמשמע לן דאפי' הכי עולה

לו לכאן ולכאן : הגה"ה אמר לך סיפא מסייעא ואם גילח הראשונה ליום שלשים מגלח השניה ליום ששים. אלמא דמשך הנזירות כ"ט יום [לכך אמר] דבדיעבד אם גילח הראשונה ביום שלשים יצא ורישא דלכתחילה צריך לגלח ביום שלשים ואחד נעשה כאומר שלימים ומדרבנן בעלמא דגזרינן סתם נזירות אטו היכא דאמר שלימים דאז צריך לגלח לשלשים ואחד כדשני נמי ארישא : **ולרב** מתנא קשיא סיפא. דקתני אם גילח ראשונה ליום שלשים אלמא דביום שלשים מצי לגלוחי אמר לך רב מתנא סיפא יום שלשים עולה לכאן ולכאן פירוש משום הכי דיום שלשים יש לומר הראשונה שלשים יום דיצא משום דמקצת היום ככולו ועולה לו מקצתו לנזירות ראשונה הלכך נזיר בדיעבד יצא ולכתחילה בעינן ל"א יום (שלימים) דמשך נזירות שלשים יום כדשני נמי ארישא ומה שמגלח השניה לכתחלה ליום ששים משום דסוף סוף עולה להתחלת נזירות שני מידי דהוה אאדם דמקבל נזירות בחצי היום ונמצא דיום שלשים הויא להתחלת נזירות שני להכי מגלח השניה לכתחילה ליום ששים ופריך לרב מתנא מאי קמ"ל תנא דאמר מקצת היום ככולו הא מרישא שמעינן ליה דקתני מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד ואם גילח ביום שלשים יצא מטעם דמקצת היום ככולו לרב מתנא ומשני דמרישא לא שמעינן אלא דמקצת היום שלשים עולה לו לנזירות אחת שנדר אבל לבי נזירות כמו בסיפא שעולה תחילת שלשים יום לסוף נזירות ראשון לכאן ולכאן [לא] ואם תאמר ולבר פדא נמי תקשה מאי קא משמע לן דאי אתא לאשמועינן דאם גילח הראשונה יום שלשים דיצא הא ברישא קתני לה בהדיא אם גילח יום שלשים יצא וצריך לומר לבר פדא נמי איכא חידוש בסיפא מאי דלא שמעינן מרישא דקתני אם גילח הראשונה ליום שלשים דמגלח השניה ליום ששים לכתחילה דנזירות שני התחיל ליום ל' אחר תגלחת ראשונה וקמ"ל דאותו סוף היום עולה למנין נזירות שני נמצא כי יום ששים הוי שלשים ואחד להתחלת נזירות שני ואע"ג דלא אמרינן מקצת היום ככולו לבר פדא ביום שלשים להשלים נזירות שעבר מודה הוא דמקצת היום מהני להתחיל נזירות שני מידי דהוה אקיבל נזירות עליו בחצי היום דפשיטא דעולה לו ליום שלם והא לא שמעינן מרישא ואיכא קצת חידוש בדבר דס"ד כשאינו עסוק בנזירות וניכר לכל נזירותיו אז הוי מקצתו ככולו בתחילת נזירות אבל הכא דנהג נזירות עד חצי היום אימא לא יעלה דאינו ניכר [קמ"ל] אם גילח ליום ששים חסר אחד יצא שיום ל' עולה לו מן המנין כלומר לכאן ולכאן : **תנן** אם גילח יום ששים חסר אחד יצא בשלמא לרב מתנא ניחא. פירוש שהתנא צריך לאשמועינן ולומר דיום ל' עולה לכאן ולכאן שהרי תגלחת ראשונה היתה ביום ל' וכן

תגלחת שניה שהיתה ביום ששים חסר אחד היא ביום שתמצא הנזירות יום ל' שגילח בו בראשונה ולכך צריך ליתן טעם לדבריו ולומר שיום ל' עולה לו מן המנין כלומר לכאן ולכאן אלא לבר פדא למה לי הא אמריי משך נזירות כ"ט יום ולמה לו לתנא להאריך וליתן טעם לדבריו [שיום ל'] עולה לו מן המנין הא ודאי כל תגלחת היתה ביום שלשים ופשיטא דיצא בדיעבד כיון דלא בעינן מדאורייתא אלא כ"ט יום : אמר לך בר פדא [אנא נמי] אהא סמכי. כלומר מכאן אני מדקדק דמשך נזירות כ"ט יום דקתני דיום שלשים עולה לו מן המנין דמשמע דעולה לו למנין אחרון אלמא דאין עולה למנין ראשון כנזכר לעיל דכיון דתנא מיקל בו כל כך להחשיב יום לכאן ולכאן : **נטמא** יום ל' סותר הכל בשלמא לרב מתנא ניחא. פירוש שנטמא בתוך נזרו וקשה ולרב מתנא מי ניחא הא אמרינן לעיל ולרב מתנא אליבא דתנא קמא דמקצת היום ככולו אם כן כי עשה מקצת יום נשלם יום נזירותו ולא יסתור אלא [ז'] ויש לומר כי אמריי מקצת היום ככולו היינו לענין תגלחת והבאת קרבנותיו דאם גילח ביום שלשים בדיעבד יצא אם לא נטמא אבל נטמא ביום שלשים קודם תגלחת והבאת קרבנותיו לא אמרינן מקצת היום ככולו להחשיב כנטמא ביום שלשים ואחד אלא ודאי נטמא נזרו וסותר הכל כיון דלא השלים כל נזירותיו בטהרה ואם תאמר תקשי לרב מתנא נמי הא דלקמן בההוא פרקא דתנן הריני נזיר מאה אם נטמא יום מאה סותר הכל מאה ואחד סותר ל' יום ואמאי והא נשלם נזרו אפי' לרב מתנא לא יסתור אלא ז' ויש לומר דה"נ קאמר בשלמא לרב מתנא ניחא בין רישא דנטמא ביום שלשים דסותר הכל מדין תורה וסיפא דקתני נטמא יום מאה ואחד דקאמר דסותר שלשים יום אע"ג דכבר נשלם נדרו הוי דרבנן מפני שיום מאה ואחד שהוא יום הבאת קרבנותיו גזרינן אטו יום שלשים דסתם נזירות שהוא (תגלחת) מן התורה דהתם סותר כל שלשים יום למפרע מדין תורה ומהשתא לרב מתנא ניחא בין רישא ובין סיפא כדפרישית ונראה דיום שלשים ואחד נמי סותר כל שלשים אטו יום שלשים והכי משמע לקמן דקאמר נטמא ל' ואחד סותר הכל אלא לבר פדא קשה בין רישא בין סיפא אמאי סותר שלשים יום בין [שנטמא [ביום] שלשים ובין] שנטמא ביום מאה ואחד הרי נשלם נדרו לגמרי ודוחק לו לומר דכי נטמא ביום שלשים סותר מדרבנן דמדרבנן צריך לנהוג נזירות ל' יום כדאמריי לעיל לבר פדא דסוף סוף נטמא יום ס"א לא היה ראוי לגזור אטו נטמא יום ל' כיון דהיא גופא דרבנן ומשני אמר לך בר פדא סיפא כוותי דקתני ר"א אומר אינו סותר אלא [שבעה] פי' אינו סותר כלל למפרע נזרו דהא השלים נזרו בכ"ט יום וכי נטמא ביום ל' סותר מיהא ז' שאין יכול להביא

קרבתו עד שיטהר מטומאה זו שצריך להזות שלישי ושביעי להביא קרבתו בטהרה והיינו סותר שבעה שאסור לשתות בין וליטמא למתים עד שיביא קרבתו ואם תאמר אכתי בר פדא שביק רבנן ועביד כר' אליעזר ויש לומר דבר פדא סבירא ליה דמדרבין אליעזר משך נזירות כ"ט יום הכי נמי לרבנן דבמשך נזירות לא אשכחן דפליגי אלא בסתירה דלר' אליעזר אינו סותר אלא שבעה ולרבנן שלשים והאי דסותר שלשים לרבנן אינו אלא מדרבנן בעלמא דגזירה מדרבנן היכא דאמר נזירות סתם אטו היכא דאמר שלשים יום שלמים דאז ודאי סותר הכל לכוי"ע דהא נטמא בתוך ימי נזרו ורבי אליעזר לא גזר לכך אינו סותר אלא שבעה וההיא דלקמן נטמא יום מאה ואחד דסותר שלשים צריך לדחות לבר פדא ולומר דהא נמי דרבנן היא וכולה חד גזירה היא דאי לא הא לא קיימא הא דאם לא יסתור שלשים כשנטמא יום ק"א יבואו לומר כמו כן שלא יסתור שלשים כשנטמא ביום שלשים :

דף - ו ב

קסבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו. השתא חוזר לרב מתנה וליישב דברי רבי אליעזר אליבא דתנא קמא כי היכי דלרבנן משך נזירות שלשים יום ה"נ לרבי אליעזר דאדרבה מדרבנן [נשמע] לר' אליעזר דבמשך נזירות לא פליגי וכ"ת א"כ לר' אליעזר נסתור כל שלשים יום קסבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו ואפילו נטמא קודם הבאת קרבתו דאחרי שעשה מקצת נזירות ביום שלשים ואח"כ נטמא חשיב כנטמא ביום שלשים ואחד על כן אינו סותר אלא ז' תימה דאמרינן לקמן והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים וי"ל דהאי סברא לא מהניא אלא דלא סתר מאה אבל שלשים מיהא סותר ורבנן סברי לא אמרינן מקצת היום ככולו היכא דנטמא קודם הבאת קרבתו ולהכי סותר כל שלשים יום ובהא פליגי רבנן ור' אליעזר אליבא דרב מתנא: תנן הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר את הכל רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שלשים ואי ס"ד סבר ר' אליעזר מקצת היום ככולו לסתור ז'. לרב מתנא פריך ואי ס"ד [לאו] מקצת היום ככולו כלומר לבר פדא ליסתור כולהו כל ק' יום: **אמר** ריש לקיש. כבר פדא ולא אמרינן מקצת היום ככולו וכ"ת אמאי אינו סותר כולהו אמר ר"ל כו'

אמרה תורה נטמא ביום מלאת דהיינו ביום ק' שהוא יום מלאת נזרו תן לו תורת נזרו כלומר שיעשה עוד תורת סתם נזירות שלשים יום וגזירת הכתוב שלא יסתור כולו וא"ת לבר פדא לרבי אליעזר כי נטמא יום ל' אמאי אינו סותר אלא ז' נסתור שלשים כדריש לקיש תן לו תורת נזיר וי"ל דהתם אחר מלאת הוה לבר פדא שהרי סתם נזירות הוי כ"ט לבר פדא ואם תאמר התינח לבר פדא אלא לרב מתנא דקאמר לרבי אליעזר מקצת היום ככולו אף בנטמא קודם הבאת קרבנותיו ביום ק' לא נסתור אלא ז' וצריך לדחות ולומר דעתה איירי בשאמר הריני נזיר מאה יום שלמים דהשתא ליכא למימר מקצת היום ככולו כיון דאמר שלמים ומ"מ אינו סותר כולם מדרשא דריש לקיש דכי נטמא ביום מלאת גזירת הכתוב שלא יסתור אלא שלשים וקשה דבמתני' סתמא קתני ק' יום ולא קתני שלמים ועוד אדמפלגי לר' אליעזר בין נטמא ביום שלשים דאינו סותר אלא ז' לנטמא ביום ק' דסותר שלשים ליפלוג לעולם בנטמא ביום ק' עצמו במה דברים אמורים כשאמר שלמים אבל לא אמר שלמים לא סתר אלא ז' דמקצת היום ככולו ונראה למהר"ף דמתניתין איירי דאמר מאה יום ולא אמר שלמים ודקשיא לך לרב מתנא אליבא דר' אליעזר כיון דאמרינן דמקצת היום ככולו אף בנטמא ביום ק' לא נסתור אלא ז' לא תיקשי דאמר ר"ל ותירוץ זה מסיק לשניהם דגזירת הכתוב הוא לסתור שלשים דע"כ ביום מלאת קאי כי נטמא ביום ק' אע"ג דמקצת היום ככולו לא נימא כאילו נטמא יום ק"א אחר מלאת דאינו סותר אלא ז' דהא אם לא נטמא היה צריך להשלים נמי כל יום ק' אם כן יום מלאת הוא וגזירת הכתוב כי נטמא ביום מלאת שישתור ל' יום ואם תאמר ברישא נמי כי נטמא ביום ל' לר' אליעזר אמאי אינו סותר אלא ז' יסתור כל שלשים שהרי נטמא ביום מלאת ויש לומר דמשמעות דקרא משמע דאיירי בדמפרש נזירותו ולא בסתם נזיר מדקאמר נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר פירוש סתם נזירות מכלל דעד השתא לאו בסתם נזירות קיימא אבל כי נדר נזירות סתם בהא לא איירי כלל שאם נטמא ביום מלאת שנתן לו עוד תורת סתם נזיר דודאי לא יהיבין ליה שלשים כיון דאיתא לרב מתנא ולבר פדא דנזירות הוי כ"ט להכי אינו סותר אלא ז' (בו) לר' אליעזר אבל בסיפא איירי כשנדר בפירוש שלשים אז לא הוי נמי סתם נזיר דהא פירש שלשים יום ובההיא מודה רבי אליעזר כי נטמא ביום שלשים דסותר שלשים דבדידיה נמי איירי קרא דזאת תורת הנזיר: **שומע** אני מיעוט ימים שנים. ויהיה סתם נזירות ב' ימים תלמוד לומר קדוש יהיה גדל פרע ואין גידול פחות משלשים יום כמנין [יהיה]: **שהן** צריכין למלאות הוי אומר [שלשים]. כלומר חדש שפעמים משלשים יום

ופעמים חסר א': **מאי** לאו רב מתנא כרבי יאשיה. דדריש יהיה ובר פדא כר' יונתן דדריש מעד מלאת ולא עד בכלל דהיינו כ"ט יום אמר לך רב מתנא דכו"ע שלשים כוותיה דרבי יאשיה סבר בכל דוכתין עד ולא עד בכלל הילכך [יהיה] איבעי למימר ורבי יונתן סבר בכל דוכתין עד ועד בכלל ולא איצטריך דרשא דיהיה אלא מעד מלאת נפקא ולבר פדא צריך לומר תנאי היא: **ואימא** שבת. שהשבת ממלא השבוע: **מי** איכא חסירותא. הא כל ימי השבועות שלמים בשבת אבל החדשים יש מלאים ויש חסרים:

א

-

ז

דף

ואימא שנה. די שנים מלאים ומרובים בימים כשהחדשים מלאים ויש פחותין כשהם חסרים: **שנים** מי מונין לימים. בתמיה. (ושיטה הוא וכו') חדשים אתה מחשב לשנים וכשהן מעברין מוסיפין חדש ולא ימים כ' או ט"ו והכא כתיב עד מלאת הימים הלכך ודאי בחדש מיירי: **הריני** נזיר אחת גדולה הריני נזיר אחת קטנה. כלומר לא שנא כי אמר גדולה ולא שנא כי אמר קטנה ואפילו אמר מכאן ועד סוף העולם לא הוי נזיר אלא שלשים יום וגדולה דקאמר כלומר גדול עלי הנזירות דטריחא עלי או קטנה כלומר דלא. טריחא עלי כלל ואפי' מכאן ועד סוף עולם בגמרא מפרש דטריחא ואריכא לי מלתא כמכאן ועד סוף העולם: **ואמאי** והא מכאן ועד סוף העולם קאמר. פירוש וליהוי נזיר לעולם ומשני הכי קאמר הריני כלומר אריכא לי האי מילתא כו' לעולם חד נזירות קביל עליה לקולא דהכי משתמע טפי דאם הוא ר"ל מכאן ועד סוף העולם היה לו להזכיר מנין סוף העולם דידוע הוא שפיר דהעולם יש בו חמש מאות מהלך והיה לו לומר חמש מאות שנים ולפיכך אזלינן לקולא כ"נ: מכאן ועד מקום פלוני אומדים כמה ימים עד מקום פלוני פחות משלשים יום נזיר שלשים יום. פי' דלא גרע מקיבל נזירות יום אחד דהוי נזיר שלשים יום ואם לאו הוי נזיר כמנין הימים או מ' או נ' יום ואמאי ה"נ נימא אריכא לי מילתא כמכאן ועד מקום פלוני ולא יהיה אלא ל' יום ואפילו יהיה נ' יום עד מקום פלוני [ומשני] כשהחזיק בדרך וקבל עליו דמסתמא מפני אונסי הדרך קבל עליו נזירות להנצל מסכנת הדרך לסך מהלך הימים עד מקום פלוני:

וליהוי כל פרסה ופרסה. אמתניי פריך כי אמר מכאן ועד סוף העולם נחשוב כמה פרסה עד סוף העולם למנין שהעולם מהלך חמש מאות שנה ושמה דמנין נזירות קביל עליה כמנין פרסאות לחומרא ולא מצינן לפרושי להקל ואין להקשות אם כן היה לו [לומר] מנין סוף העולם דניחא ליה טפי שיהא כל פרסה ופרסה בפני עצמו שיוכל לגלח עצמו בסוף כל שלשים יום אבל אין לפרש ולומר דקאי ופריך למאי דמסיק מיניה דכיון דטעמא הוי משום דהחזיק בדרך אין בדעתו להיות נזיר כי אם בהיותו בדרך לכך צריך לפרש דקאי אמתניי ומשני באתרא דלא מני פרסה דליכא למימר דכמנין פרסה קביל עליה ופריך ולהוי כל אוונא ואוונא כמנין מהלך ימים שעד סוף העולם קביל עליה נזירות מי לא תנן הריני נזיר כשער ראשי כו' הרי זה נזיר לעולם כו' אלמא נזירות הרבה קביל עליה ולא מפרשינן למילתיה לקולא למימר הריני נזיר שלשים יום וכשיער ראשי דקאמר כלומר אריכא לי האי מילתא (דקאמר) כאילו אמרתי הריני נזיר כמנין שיער ראשי ומשני כל מילתא דאית ליה קצבתא לא קתני פירוש האומר הריני עד סוף העולם אית להו קצבתא דמהלך העולם חמש מאות שנה [ואם] נזירות במנין קביל עליה ה"ל לפרש להדיא אחרי שיש להם מנין ולכך י"ל דחד נזירות קביל עליה אבל שיער ראשי ועפר הארץ וחול הים אין להם קצבה ומנין [רוצה] לומר דבמנין שיער ראשו קביל עליה נזירות ומה שלא פירש לפי שלא ידע מנין השיער: **והתניא.** בניחותא שיש חילוק בין קיצבתא ובין לא קיצבתא כל ימי חייו או נזיר לעולם אין לו קיצבה שאינו יודע ימי חייו וה"ז נזיר לעולם כאבשלום ומיקל ומביא ג' בהמות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה לעיל (דף ד:): אפי' קי שנה ואפילו אלף שנה ומסתמא לא יחיה כל כך וה"ל כל ימי חייו [ואפי"ה] חלוק בדינו דאין זה נזיר לעולם כאבשלום להקל אלא נזיר עולם נזיר ארוך עד יום מותו וא"ת כיון [דמחלק] מתניתא [בין דלית ליה] קיצבתא לאלף שנים דאית להו קצבתא א"כ גם במתניתין יהיה נזיר ארוך עד יום מותו כמו באלף שנים וי"ל דשאני הכא דאמר הריני נזיר אלף שנים ולא אמר מכאן משמע נזירות ארוך קביל עליה אבל במתניתין אמר מכאן ועד סוף העולם דמשמע טפי אריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם [מלומר] דנזירות ארוך קביל עליה מדלא אמר הריני נזיר עד

סוף העולם ולא מייתי מהך ברייתא אלא דאיכא חילוק בין מילתא דאית ליה קיצבתא [למילתא דלית ליה קיצבתא] דשלשה עניני נזיר [יש] אמר כשיער כעפר כחול נזיר לעולם נזירות אחר נזירות ומגלח כל שערו בין נזירות ומביא קרבנותיו אמר כל ימי חייו נזיר לעולם [הרי זה] נזיר לעולם כאבשלום ולא לגלח לגמרי אלא להקל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ומביא ג' בהמות אמר מאה שנה או אלף שנה הרי זה נזירות ארוך עד יום מותו ואינו לא מגלח ולא מיקל ולא מביא קרבן כל ימיו : **הואיל כו'**. ואינו יומי מובדל זו מזו וי"ל דנזירות קביל עליה שאין אוונות מובדלות זו מזו ופריך גבי כו' יום אחד מדקרי ליה יום אחד משמע להבדילו מיום קאתי א"כ מהלכין הימים ומובדלים גם הם ומשני הכי קאמר יממא וליליא חד יומא פי' הערב שלפני היום לענין שבת ויו"ט ולא לאפוקי מיומא דבתריה קאתי אלא כל הימים נוגעים זה בזה : **שאני** התם דקתני הריני נזיר אחת. דמשמע ליה דקאי ארישא דקתני הריני נזיר אחת גדולה או אם אמר הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם כיון דאמר הריני נזיר ואחת. אריכא ליה ואמרינן דאריכא ליה מילתא כמכאן ועד סוף העולם ואמוראי קמאי לא משמע להו דקאי מכאן ועד סוף העולם אחת : **הריני** נזיר ויום אחד. וסמך נזיר בדיבורו אצל היום ואצל השעה הוי כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד או נזיר שעה או נזיר מחצה שלא היה יכול לקרב תיבת נזיר יותר אצל מחצה שלא היה יכול לומר הריני נזיר ומחצה דלא משמע מידי על מה מחצה על כן אמר נזיר אחת ומחצה וחשוב כאילו פירש ונזיר ומחצה פירוש חצי נזירות ואם אמר בפירוש הריני נזיר יום אחד ואפילו שעה אחת הוי נזיר שלשים יום שאין נזירות ליום אחד וכל שכן לשעה הלכך הוי נזיר שתים : **הריני** נזיר ויום א' הכא הוא דאין נזירות ליום א'. פי' דחשבינן ליה כאילו אמר הריני נזיר ונזיר יום א' ואילו אמר הריני נזיר ונזיר יום אחד ואין נזירות ליום אלא ל' יום להכי מני תרתי נזירות אבל אמר הריני נזיר ושעה אחת כאילו אמר נזיר שעה אחת למנין ל' (ואחד) דס"ד דדי לנו מאותה שעה לעשות יום ומצרפינן בהדי ל' יום ויהיה ל"א יום קמ"ל כיון דיש להוסיף על דבורו נוסף נזירות שלם : **ואי** תנא שעה אחת משום דלא נחית לדוקא. פי' דבר שאינו יכול להיות שאין נודרין שעות וכיון שיש להוסיף על דבורו נוסף נזירות שלם אבל אחת ומחצה דנחית לדוקא שיכול להיות נזיר אימא לא לימני תרתי אלא מ"ה הוי קמ"ל דבכולהו נזיר שתים : **הריני** נזיר שלשים . [יום] ושעה אחת. ומעתה לא קיימא דבור דנזיר אשעה והוי נזירות ל"א יום שאין הנזירות לשעות ומאותה שעה נעשה יום והוי כאילו אמר הריני נזיר שלשים ואחד יום דודאי חייל עליה ל"א יום דיום אחד

מצטרף שפיר בהדי שלשים יום למיהוי נזיר כל ל"א יום והוא הדין אם אמר הריני נזיר שלשים (יום) ויום אחד דלא הוה נזיר אלא ל"א יום כיון שהפסיק בתיבת ל' דארישא קאי אלא דנקט אחד מן הדינין וממאי דסליק חילק דהיינו דקאמר לעיל הריני נזיר ושעה אחת והוא הדין שיש לחלק ארישא דמתניתין דקאמר הריני נזיר ויום אחד : לא שנו אלא דאמר ל"א יום. פי' [אז] לא הוי נזיר אלא ל"א יום אבל אמר שלשים יום ויום אחד נזיר שתיים לפי שייתר בלשונו ב' פעמים יום וכדמפרש ואזיל דסבר לה כר"ע וק"ק דבמתניתין לא קתני האי לישנא ל"א יום אלא ל' ושעה אחת וי"ל דבמתניתין פירש לישנא דסליק היינו הריני נזיר [ושעה] אחת (יום) והוא הדין דברישא נמי כי אמר הריני נזיר ויום אחד דהוי נזיר שתיים [אי אמר] הריני נזיר [ל'] ויום אחד דהפסיק בתיבת שלשים בינתיים דלא הוי נזיר אלא שלשים ואחד יום ואהא קאמר רב לא שנו שאינו מפרש להדיא ודייק ליה מדיוקא : לא את הבור כו'. שאינו בכלל בית וצריך מוכר זה ליקח לו דרך לבור מן הלוקח שמכר לו בעין יפה ולא שייר לעצמו : אין צריך ליקח לו דרך. דבעין רעה מוכר ושייר לעצמו דרך : חוץ מאלו וכו'. שייתר בלשונו שבלאו הכי לא מכר את הבור אלא לשייר לעצמו דרך קמיכוין : הריני נזיר כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחת לשלשים יום. פירוש נזירות הרבה קיבל עליו כעפר הארץ וכחול הים ומגלח ביום שלשים ומביא קרבנותיו : אין זה מגלח אחת לשלשים יום. פירוש רבי סבירא ליה דנזירות מרובה קביל עליו עד יום מותו עד שיאמר בפירוש נזירות כדמסיק ואי זהו מגלח אחת לשלשים יום האומר הרי עלי נזירות כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים :

א

-

ח

דף

הריני נזיר מלא הבית מלא הקופה. פירוש בית ריקנית או קופה ריקנית. לפניים בודקין אותו אם אמר אחת גדולה נדרתי נזיר שלשים יום פי' נזירות אחת נדרתי והא דקאמר מלא הבית דאריכא ליה מילתא [כו'] ואינו נזיר אלא שלשים יום [ואם אמר סתם] נדרתי רואין הקופה כאילו מלאה חרדל ונזיר כל ימיו לרבנן דלעיל נזירות אחר נזירות ולרבי נזירות ארוך : מכאן ועד מקום פלוני פחות מל' יום נזיר שלשים יום. מידי דהוה

אאומר הריני נזיר יום אחד דהוי נזיר ל' יום ואם לאו נזיר כמנין הימים וכדפרישי לעיל דמיירי כשהחזיק בדרך: **כמנין** ימות השנה מונה נזירות כמנין ימות השנה. דהיינו שס"ה חדשים יהיה נזיר נזירות אחר נזירות ומגלח בינתיים ומביא קרבן כיון דקאמר כמנין משמע נזירות ולא נזירות ארוך: **אמר** רבי יהודה מעשה היה וכיון שהשלים מת. רבי יהודה לסיועי לתנא קמא קאתי וקאמר מעשה היה וחיבוהו חכמים נזירות הרבה וכיון שהשלים כולו מת: **וליחזייה** כאילו היא מלאה קישואין ודילועין ותהוי ליה תקנתא. אמתניי קא פריך דקאמר רואין כאילו היא מלאה חרדל ואין לו תקנה והוא הדין דמצי למיפרך וליחזי כמאן דמלי בצק ולא נתכוון זה אלא לנזירות אחד [וניקל] עליה וקצת קשה דהיאך ניקל עליה מספק ויש לומר דהתם תנן במסכת טהרות (פ"ד מ"ז) ספק נזירות להקל וא"ת והא לעיל גבי מכאן ועד סוף העולם פריך לחומרא ויש לומר דהתם לא ידע שום צד דמצי למימר לקולא בלישנא דמכאן עד סוף העולם ולפום ריהטא משמע דנזירות קבל עליה מכאן ועד סוף העולם ולכך פריך לחומרא ממשמעות לשונו אבל הכא קס"ד דאין אדם מכניס עצמו לדבר דספקו חמור מודאי שעל ידי ספק יהיה חמור לו מאילו קבל עליו נזירות ודאי כמו שאם בבירור לחרדל נתכוין מונה נזירות אחר נזירות לעולם ומגלח בין כל אחת ואחת ומביא קרבן והשתא דאיכא לספוקי [דלקישואין או] לבצק נתכוין משיגלח פעם אחת שוב לא יחול עד שיביא קרבן וקרוב אינו יכול להביא דשמא לבצק נתכוין לחד נזירות וקמייתי חולין בעזרה: **שיהא** בכרי זה מאה כור ומצאו שנגנב. ואין אנו יודעין אם היו בו מאה כור אם לאו ר"ש אוסר דספק נזירות להחמיר דחיישינן דלמא היו בו מאה כור ולקמן מפרש תקנתא לר"ש דאומר קודם שיתחיל למנות ימי נזירותו אם היו בו מאה כור והריני נזיר מדבורי הראשון הנה אשלים נדרי ומביא קרבנותיו ואם לא היו בו מאה כור ואם כן בדבורי לא היה בו ממש הריני נזיר מעכשיו ויהיה נזיר שלשים יום ויביא קרבנותיו ואין כאן חולין בעזרה כי הוא נזיר שלשים או מכח דיבור הראשון או מכח דיבור השני ואם תאמר ומאי ספקו חמור מודאי הרי הוא נפטר בנזירות אחת ובקרוב אחד כאילו בודאי היו בו מאה כור ויש לומר דיכול לבא לידי חומרא כגון אם נטמא קודם שהתנה דהשתא הוי ספק נזיר טמא ואין לו תקנה דלא יוכל להביא אשם טמא על הספק שלא היו בו מאה כור וקא מייתי חולין בעזרה ואסור ביין ובתגלחת לעולם [דשמא] נזיר הוא ואינו יכול לפטור מנזירותו אם לא בהבאת אשם טומאה וזה אין בא על התנאי אבל נטמא אחר שהתנה אז הוה ודאי נזיר טמא ומייתי אשם טומאה והדר משלים נזירותו: **רבי** יהודה מתיר שספק

נזירות להקל. דהוא לא קיבל עליו אא"כ ימצא בו מאה כור וכן במתניי
רואין אותה כאילו מלאה בצק ויפטר בנזירות אחת: **אפי'** תימא רבי
יהודה התם לא נחית לנזירות כלל. כלומר אין להטיל עליו נזירות דשמא
לא היו בו מאה כור: **הכא** נחית לנזירות במאי לסלוקיה מיניה. כלומר
במתניתין על כרחין חייב לנזירות אחת ואפילו אי בצק אמר וכיון שירד
לנזירות אינו יכול להסתלק כמו שמפרש והולך ופריך אמאי אינו יכול
להסתלק ליחזי כאילו היא מלאה קישואין או מלאה בצק ותיחוי ליה
תקנתא דסלקא דעתך דנזירות קביל עליה כלומר יגלח ממה נפשך לסוף
שלשים יום ויביא קרבן דאי חדא נזירות קביל עליה שפיר קמגלח ואי
נמי חרדל קביל עילויה מצי לגלוחי אחר שלשים יום דקא סלקא דעתך
אי אמר חרדל לנזירות קביל עליה כלומר הרבה נזירות ולא נזירות אחת
ארוך וכיון שיגלח לסוף שלשים שוב לא תטיל עליה נזירות לרבי יהודה
דמאן לימא לן דחרדל קביל דלמא בצק והשלים נדרו והשתא דמי לההיא
דכרי דאמר רבי יהודה מתיר ואמאי אינו יכול להסתלק ומשני רבי יהודה
סבר לה כרבי דהאמר חרדל הך נזירות ארוך קביל עליה ועד יום מותו
לא מצי לגלח הלכך הכא ע"כ נחית לחד נזירות אפילו אי בצק קביל וכיון
שאתה מורידו לנזירות אפילו לרבי יהודה תו לא מצי להסתלק דשמא
חרדל קביל עליה ונדון עד יום מותו נזירות חד וארוך ולא דמי לההיא
כלל דאינו יורד לנזירות לרבי יהודה:

דף - ב

ורבי יהודה מי סבר ליה כרבי. דהאומר חרדל והתנן הריני נזיר (מן
החרצן) כמנין וכו' אמר רבי יהודה מעשה וכו' אי אמרת בשלמא נזירות
הרבה קביל עליה. דכיון שהשלים מת כלומר נראה נופל בו לשון השלמה
שהרבה נזירות שחייבוהו חכמים כיון שהשלים אותם מת אלא אי אמרת
חדא נזירות ארוך קביל עליה מי הויא השלמה כלל פי' מי שייך ביה לשון
השלמה כלל והרי הוא נזיר נזירות אחת שלא יגלח כמנין ימות החמה
ואין שייך בו לשון השלמה כלל (אלא מאי) לרבי יהודה נזירות הרבה
קביל עליה היינו טעמא מכיון שהשלים מת [שאחר] שלשים יום מת כמו
מילתא דתי"ק דאמר מונה מנין נזירות כמנין ימות החמה אלא אי אמרת
חדא נזירות מי הויא השלמה דידיה [כהשלמה דתי"ק] ואם כן הוא מעשה

לסתור ומדמייתי ר' יהודה בתר מילתא דת"ק ומעשה וכו' מכלל דמייתי
ראיה למילתיה דת"ק כמו שכתבתי. (הגה"ה): **מנין** הילקטי. כשמייבשין
התאנים עושין תילין תילין מתאנים ליבש עד אין מספר ומנין שבילי
שמיטה וכן בשמיטה אין השדות זרועות ומרבין בהן שבילים: **מונה**
נזירות מנין הילקטי קיץ. אלמא נזירות הרבה קביל עלויה לר' יהודה
ומשני מנין שאני פ"י ודאי כי אמר מנין נזירות קביל עליה אבל כי אמר
כחרדל או כהילקטי ולא הזכיר מנין חד נזירות ארוך קביל עליה כרבי:
ומי שאני לרבי מנין. היה סובר כיון דר' יהודה כרבי סבר ליה ושני ליה
בין אמר מנין בין לא אמר מנין ה"נ שני ליה לרבי ומש"ה פריך רבי אומר
עד שיאמר נזירות עלי כמנין ימות החמה אלמא דלשון כמנין בלא נזירות
לא משמע לרבי אלא חד נזירות ארוך ומשני ר' יהודה סבר לה כוותיה
בחדא דחד נזירות קביל עליה כי אמר חרדל ופליג בחדא דר' יהודה שני
ליה מנין ורבי לא שני ליה מנין: **הרי** זה נזיר. כאבשלום ומיקל למר
כדאית ליה ולמר כדאית ליה כו' וכדפירשנו לעיל: אמר מאה שנה או אלף
שנה נזיר לעולם ואינו מגלח ואינו מיקל עד יום מותו: **נזיר** ואחת מונה
שתי נזירות. לפי שהוסיף לומר ואחת ועוד מוסיף ומונה שלשה כשאמר
נזיר ואחת ועוד ושוב [ארבע] ומקשה פשיטא מהו דתימא ושוב כי כולהו
ומני שית קמ"ל דלא: **[הריני]** נזיר סומכוס אומר הן אחת. פ"י אם אמר
הן הוא אחת כדאמרן בעלמא (שבת דף לא:): שכן בלשון יוני אחת קורין
הינ"א: **דיגון** שתים. בלשון יון טריגון שלש טטרגון ד' פונטיגון ה' כמו
בלשון יון: **בית** עגול. דהואיל ואין לו ד' זוויות אין מטמא בנגעים כדמסיק
מקיר קירות והיינו טעמא דכולהו:

פרק שני - הריני נזיר

דף ט - א

מתנני' הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה בש"א נזיר. כל דין נזירות עליו ונהי דנחית לפרושי ולא פירש מיוצא מגפן היין ובגמי' מפרש טעמא. בתוספתא (ריש פ"ב) כינויי כינויין בש"א נזיר ובה"א אינו נזיר איזה כינויי כינויין האומר הריני נזיר מן הדבילה ולמה קרי ליה כינויי מה שייך דבילה בניזירות וי"ל דבירוש' קרי לדבילה תירוש: **אמר** ר' יהודה אף כשאמרו ב"ש לא אמרו אלא באומר הרי עלי קרבן. רבי יהודה. פליג אתנא דמתניתין אליבא דב"ש וקאמר דלא הוי נזיר לדין נזירות כיון דלא נדר מאשר יוצא מגפן היין אלא נדור הוי מן הגרוגרות ומן הדבילה כאילו אמר הרי הן עלי כקרבן וא"ת והא איהו נזיר קאמר ואיך יהיה נזיר וי"ל דנזיר לשון הפרשה וכאילו אמר הריני פרוש מן הגרוגרות וא"ת והא בנדריים (דף יג.) מוכח לרבי [יהודה] אמר קרבן לא הוי נדר בקרבן עד שיאמר כקרבן בכ"ף וי"ל דה"מ כשלא אמר עלי אלא ככר זה קרבן אבל כי אמר ככר זה עלי קרבן א"צ לומר כ"ף: **אין** אדם מוציא דבריו לבטלה. נחלקו בערכין (דף כ. ע"ש) בהאומר ערך כלי עלי דאין ערכין לכלי רבנן פטרי ליה מכלום ור"מ פליג ואמר אדם יודע שאין ערך לכלי וגמר ואמר לשם דמים ונותן דמי הכלי להקדש לפי שאין אדם מוציא דבריו לבטלה וה"נ אדם יודע שאין נזירות בגרוגרות וגמר ואמר לשם נזירות יין וב"ה סברי לה כר' יוסי דאמר בגמר דבריו אדם נתפס והאי נדר ופתחו עמו הוא דר' יוסי בהאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים תרעה עד שתסתאב ותמכר וחצי דמיה לעולה וחצי דמיה לשלמים ה"נ בגמר דבריו שאמר גרוגרות נתפס וכיון שאין נזירות בגרוגרות לא הוי נזיר ואע"ג דבתחלה אמר הריני נזיר חזר בתוך כדי דבור ואמר מגרוגרות ובגמר דבריו אדם נתפס כאילו נדר ובתוך כדי דבור מצא פתח לו וחרטה דכיון שנדרו ופתחו עמו לא חל כלל וא"ת והאמר ר' יוסי בגמר דבריו אדם נתפס הוי פי' אף בגמר דבריו אדם נתפס והוי תמורת עולה ותמורת שלמים וה"נ נתפוס לשון ראשון נמי דקאמר נזיר ויהיה נזיר מיין. ונזיר מן הגרוגרות וי"ל דהכי מפורש בתמורה (דף כו.) היכא דדבריו סותרין זה את זה וליכא למימר דסיפא לפרושי תחלת דבריו קאתי הלכך חיילי ב' הלשונות לר' יוסי והוי תמורת עולה ותמורת שלמים אבל במתנני' איכא למימר דסיפא לפרושי רישא כלומר (כיון) האי דקאמר נזיר לאו מיין קאמר אלא מגרוגרות והלכך גמר דבריו עיקר הן ליתפס בהן ולא בתחילת דבריו והכי מתיישב לי דלא תקשה מדר' יהודה אדר' יהודה דר' יהודה אית ליה במתנני' דנזיר הוי מגרוגרות ולא נזיר מיין אפי' לב"ש ואמאי והא שמעינן ליה לרבי יהודה דפליג אדרבי יוסי בההיא דתמורה (גי'ז שם) וקאמר תפוס לשון ראשון ה"נ נתפוס לשון ראשון וליהוי נזיר

מיין אלא ודאי דוקא בתמורה פליגי דהדברים סותרין זה את זה וליכא למימר דדיבור האחרון מפרש אבל הכא ודאי דאיכא למימר דלפרושי קאתי י"ל דודאי דלפרש בא ולומר לאו איין נדרתי וניחא נמי דלא קאמר דב"ש סברי כר' יהודה דאמר תפוס לשון ראשון עיקר להכי הוי נזיר מיין אלא ודאי לא שייכא ההוא פלוגתא להכא וא"ת ואמאי קאמר ב"ה כר' יוסי לימא דסברי ב"ה כרבנן דר"מ בערכין (דף כ.). דאמרי אדם מוציא דבריו לבטלה וי"ל דלא ניחא ליה לאוקמי ההיא פלוגתא דר"מ ורבנן בפלוגתא דב"ש וב"ה דא"כ ר"מ כב"ש להכי קאמר ב"ה כר' יוסי ומעתה אפילו דערכין יכול לסבור דב"ה דמתני' מטעמא דקאמר דבגמר דבריו אדם נתפס וא"ת ולר"מ מ"ש דבערך כלי מתחייב דמים מטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה לעולם וי"ל דלא דמי דהתם נהי דאין שייך ערך לכלי דמים מיהא שייכא ביה ואדם זה נתכוון ליתן להקדש מה שיוכל הלכך נותן דמיו וקרי להו ערך לדמי הכלי משום דערך האדם נמי הוי דמים להכי קרי דמי כלי ערך אבל גרוגרות לא שייך בהן לשון נזירות כלל וע"כ הוציא דבריו לבטלה וה"ק הריני נזיר ולא מיין אלא מגרוגרות וסיפא לפרושי תחילת דבריו קאתי הלכך לאו כלום קאמר : **לאיתשולי** קאתי. לאו דוקא לאיתשולי דהא לא בא לשאלה אלא מתחרט וחוזר בו כאדם שבא לשאול לחכי על נדרו מחמת חרטה שהחכם מוצא לו פתח וחרטה והוי נדר טעות ובטל : **אין** שאלה לנזירות. דנזירות כהקדש דכתיב קדוש יהיה גדל פרע וא"ת תיפוק ליה דאין בו חרטה ותירץ (דשניהם) [דס"ל] דשני הכא דתוך כדי דיבור הוא ואין צריך חרטה וב"ש דהקדש טעות הוי הקדש ולהכי לב"ש לא מהני ביה שאלה וה"נ לא מהני שאלה בנזיר דאקרי קדושה דכתיב קדוש יהיה וא"ת ומה לו להאריך כל כך ולחזור ולומר ב"ש כר"מ סבירא להו כי פריך ליה מעיקרא ולב"ש נדר ופתחו עמו הוא לישני ליה לאלתר ב"ש לטעמייהו דאין שאלה כו' וי"ל דסד"א דלא אמרינן ב"ש כר"מ ס"ל וחזר בו משום האי קושיא שהקשה הש"ס וא"כ שוב אין יכול לתרץ ולומר דקסבר דאין שאלה דלא אמרינן אין שאלה אלא היכא דחל הקדש רגע אחד שוב אין מועיל בו שאלה אבל הכא נדרו ופתחו עמו הוא ולא חל עליה נזירות אפילו רגע אחד להכי חוזר ואומר בית שמאי כרבי מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה והרי חל הנדר רגע אחד וכי אמר מגרוגרות הוה ליה כבא לאיתשולי (וכל שכן) דאין שאלה להקדש : **ובית** הלל כרבי שמעון דפוטר שלא התנדב כדרך הנודבים. לקמן מייתי פלוגתא הרי עלי מנחה מן השעורין יביא מן החיטין ור"ש

פוטר וא"ת למה הוצרך לומר ב"ה כר"ש לימא ב"ה לטעמייהו דאמרי יש שאלה להקדש וי"ל משום דאכתי לב"ה נהי דנזיר מיין לא הוי נדור מיהא ליהוי מן הגרוגרות להכי קאמר כר"ש דפוטר לגמרי שלא התנדב כדרך המתנדבים שאם בא להיות נדור מן הגרוגרות הל"ל בלשון קונם כדרך הנודרים: **ב"ש** סברי כר"מ. דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה להכי הוי [נזיר וכרבי יהודה] דמתניי דאמר נדור הוי וב"ה סברי כר' יהודה דמתניי דנדור מיהא הוי ודלא כר"ש דפטר לגמרי: **ב"ש** כר' יהודה. ונדור מיהא הוי וב"ה כר"ש ואפילו נדור לא הוי: **יביא** מן החיטין. שאין מנחה באה שעורין אלא דחוטא ומנחת קנאות: **יביא** עשרון שלם. שאין מנחה פחותה מעשרון והוי טעמא דכולהו: **לאו** אמרי ב"ש מן הגרוגרות ומן הדבילה הוי נזיר. אע"ג דגרוגרות לא שייכי לנזירות כלל מטעמא דפרישית לעיל משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ה"נ מן השעורין אע"ג דלא שייכי שעורין למנחה יביא חיטין דאין אדם מוציא דבריו לבטלה: **באומר** אילו הייתי יודע כו'. בב"ת גרסי באומר כלוי באומר בפירוש אילו הייתי יודע שאין נודרים שעורין כו' אבל טעיתי לומר דנודרין שעורין כמנחת חוטא וקנאות ולולי זה הייתי נודר חטים להכי מייתי חטין וכן בקמח טעה במנחת קנאות ובשמן ובלבונה וכן בחצי עשרון לא ידע שצריך להביא עשרון שלם: **לא** שנו אלא מן השעורים. דמצי למיתלי בטעות כיון דאיכא אוחרי דהויין משעורים אבל מן עדשים לא מייתי כלום דליכא למיתלי בטעותא דליכא של [עדשים]: **מכדי** חזקיה כמאן מוקי לה מתניי. דמנחות כב"ש כו' ואומרים ב"ש דהוי נזיר מטעם דאמריי אין אדם מוציא דבריו לבטלה א"כ אפי' עדשים נייתו חיטין: **הדר** ביה חזקיה מההיא. פי' ממאי דאוקי לה מתניי דמנחות כב"ש ומוקי לה כרבי יוחנן ובאומר: **מתניתין** קשיתיה כו' ליתני מן העדשים. כלומר אי מתניתין כבית שמאי ומטעם דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ליתני עדשים דהוי רבותא טפי: . **התם** משום טעותא הוא ובאומר אילו הייתי יודע הלכך כי אמר שעורים איכא למימר דטעה דיש מנחה באה שעורים אבל בעדשים ליכא למיטעי דאין מנחה באה מהם כלל ולא גרס הכא בספר קסבר חזקיה בית שמאי כר' יהודה ובמנחות פ' המנחות והנסכים (דף קג.). לא גרסינן ליה והתם גריס אלא ש"מ משום דהוא בשעורים טעי בעדשים לא טעי ורבי יוחנן אמר [כו'] דאיכא למימר

מיהדר הוא דקמיהדר ביה דדיבור האחרון סותר הראשון דכשאמר מנחה משמע מנחה כשרה מסולת וכי הדר אמר מעדשים הדר מדיבור ראשון ותפוס לשון ראשון: אלא כי קאמר מן השעורין הי"ק לא בא לסתור דבריו ראשונים דאמר הרי עלי מנחה [אלא] לפרש ולומר (כיון) שאמר מן השעורין ואפשר ליקדוש במנחת העומר ובמנחת סוטה תיקדוש ואי לא אפשר לה ליקדוש במנחה לא יתחייב במנחה אחרת קמשמע לן דמייתי חיטין ולעולם כבית שמאי ומשום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה:

א

-

י

דף

פ'ה זו. כגון שהיתה פרה רבוצה לפניו משמע ליה דהיתה רבוצה מדקתני אם עומדת אני לשנויא דרמי בר חמא יש לפרש לישנא דמתניי הכי אמר פי' אמר אדם הרואה הפרה הרבוצה (הא מדקתני הריני עומדת מכלל דרבוצה היא) אמר אמרה פרה זו (פי' סבורה פרה זו) כלומר סבורה פרה זו בלבה מה שהיא רבוצה ומסתמא מחשבה זו בלבה מחמת שרבוצה כ"כ שאינה יכולה לעמוד מאליה ולא שהפרה עצמה מחשבת כן שהרי אין לה דעת לסבור ולחשב אלא כלומר בני אדם העוברים ורואים אותה רבוצה כל כך בכח סבורים בלבם לומר כן ולפי שהרואה הפרה חושב כן בלבו על הפרה לפיכך תולה המחשבה בפרה עצמה כמו והאניה חשבה להשבר (יונה ולא שהאניה חשבה כן אלא האדם הרואה האניה חושב עליה להשבר ותולה הפסוק המחשבה באניה הי"נ תולה המחשבה בפרה הריני נזיר אם עומדת הריני מוסב על האדם המקבל עליו הנזירות להכי קאמר הריני נזירה מפיק הי"א הריני נזיר מבשרה אם עומדת ורמי בר חמא מוסיף על לשון המשנה אם עומדת מאליה כי מאליה אינו מלשון המשנה אני צריך לדחוק ולפרש שמוסב על האדם המקבל הנזירות והי"ק אם עומדת מאליה אני נזיר מבשרה ואע"ג דכבר אמרה הריני נזירה כפל מלה הוא על האדם המקבל הנזירות לכן נראה למהר"ף נ"ע דלפום ריהטא דמתניי משמע שהפרה עצמה אמרה הריני נזירה אם עומדת אני היה נופל בטוב בלשון ולכך נשנית במשנה לשון אני אבל לשנויא דרמי בר חמא לא היה צריך לשנות אני שכבר אמרה הריני נזירה ויתור לשון הוא אלא שהמשנה שנויה כאילו הפרה מדברת וכי היכי דמיירי לישנא דמתניי

אפרה הי"נ יש לפרש אדלת. והר"ר יוסף איש ירושלים פירש דה"פ דמתניי אמר פירוש אמר האדם כשראה פרה רבוצה כמדומה אני דאמרה פרה זו הריני נזירה אם עומדת שהיא תואבת לעמוד ואינה יכולה וברצון תדור נזירות אם תעמוד אני אשלים לה דבריה כי הריני נזיר מבשרה אם תעמוד וכולה מתניתין אמלתא דפרה והש"ס מוסיף בה מילתא דאמר האדם וקצת לתמוה על שטה זו דאי איירי שהאדם אומר בפירוש הריני נזיר מבשרה אם היא עומדת א"כ הוי כוליה עניינא דאמרה פרה בכדי דאין דיבורה מועיל כלום ונראה לפרש שאין האדם אומר כלום רק שהיה מספר מילתא דפרה ולא שייך בה נזירות רק שתהא מופרשת לאיסורא שלא יהנה מבשרה הלכך כשאדם מספר לפנינו כך בדעתו לקיים עליו שיהיה נזיר מבשרה ופליגי ב"ש וב"ה כאילו אמר האדם בפירוש אני נזיר מבשרה אם תעמוד ומיהו צ"ע דמאי פריך והאמרי ב"ש חדא זימנא [הא] איצטריך לאשמועינן אע"ג דלא הזכיר כלל נזירות והלכו בית שמאי לשיטתן דכי היכי דלא שייכי גרוגרות לנזירות ואפ"ה נזיר הכי נמי לא שייך בשר לנזיר: תרתין תלת. כלומר בב' בגי' מקומות בגרוגרות ובפרה ובדלת וצריכי כדמפרש ואזיל דאי איתמר בגרוגרות משום דמחלפי בענבים דתרווייהו פירי נינהו ושמא בדעתו היה לומר ענבים ועלה בפיו גרוגרות ובשר וחמרא זו היא עיקר הסעודה ומיחלף בלשון בני אדם זה לזה וא"ת וליפלוג בבשר [וחמרא] בלא עמידת הפרה (ולא לומר) לשיטתו וי"ל דאה"נ אלא אגב אורחיה קמ"ל דכוונתו שעמדה ר"ל מאליה לקמן מפרש שזהו בכלל קושית הש"ס דפריך אשינוייה דרמי בר חמא: מי קתני מאליה. אם עומדת קתני דודאי אי הוה מאליה במתניי מפורש הייתי מודה לדברך אך מדלא קאמר מאליה ש"מ דליכא לפרושי בדידך דאי בדידך ליתני הריני נזיר מבשרה ולא ליתלי נזירות בהעמדה [ולכן הקשה] לו שמוסיף על הלשון המשנה מאליה [אבל] הא לא קשיא מאי דמוסיף רמי בר חמא ועמדה מאליה שזה הלשון אין צריך להוסיף אלשון המשנה אלא עיקר הדבר במה שתולה נדרו צריך לשנות התנא ומה שעשתה הפרה אחרי כן א"צ לשנות אלא בעל פה אומר איך נעשה המעשה אחרי כן דודאי שתלה נדרו בעמדה הפרה מאליה דלא הוי נזיר אם לא עמדה מאליה ולכך הוצרך לפרש ועמדה וליכא לפרש בין מאליה בין מאחרים שאין דרך בני אדם לתלות בדבר שיודע שיעשה שאם דעתו להיות נזיר למה תלה בשום דבר וא"ת ומאי קשיא ליה מי קתני מאליה והא כמה משניות דמשנינן חסורי מיחסרא והכי קתני וי"ל דה"מ היכא דמוכח החיסרון אז יש כח להוסיף על לשון המשנה אבל לפי דרמי בר חמא לא מוכח כלום דבמשנה חסר מאליה כיון דאינה תולה מחלוקת התנאים

כלל בעמידת הפרה אלא כל המחלוקת בנודר מן הבשר אי חייל עליה נזירות לכל מיילי אי לא לכך פריך מי קתני מאליה דאין לו להוסיף על לשון המשנה כיון דלא מוכח מפלוגתא דתנאי דחסר כלום: הרי עלי כקרבן. פיי הפרה ור"ל אם עמדה אם לא עמדה כדמסיק לקמן אלא דלא שבקיה לסייומי למילתיה עד דפריך ליה: ב"ש סברי תורפיה דההוא גברא משום [אוקמה] בידיה הוא. ואם לא עמדה ר"ל אם לא אעמידה [והכא] [והא] לא אוקמה וחייב להביא קרבן וב"ה [סברי] אם לא עמדה כלל משום דרבוזה והא קמתה וכיון דקמתה אינו חייב להביא קרבן וא"ת והא בלישנא דמתניי קתני הריני נזירה והיכי משתמע קרבן וי"ל דה"ק הריני מביאה בקרבן נזירות אם לא עמדה ואע"ג דקרבנות נזיר אינם באים מבהמה גסה [ה"מ] חובותיו של נזיר אבל היו רגילים להביא נדרים ונדבות עם קרבנות נזירות ואותם באים אף מבקר וצאן הכל לפי נדרו ונדבתו:

דף - ב

ואמר הריני נזיר מיין אם לא וכו'. מתניי דקתני הריני נזירה פיי הריני נזיר מיין כך בשבילה ועמדה מאליה זה אינו מוסיף על לישנא דמתניי אלא לא בלבד דבלשון המשנה אם עמדה והוא מוסיף תיבת לא אלא ממילא אמר שכך נעשה המעשה שעמדה מאליה: ב"ש תורפיי דההוא גברא משום אוקמה בידיה והא לא אוקמה. פיי תורפיה גילוי. דעתו כלומר ב"ש סבירא להו כי אמר האדם כי האי לישנא דעתו לומר כן העולם סבורים שהפרה רבוזה כל כך בחוזק שאין אדם יכול להעמידה הריני נזיר כלומר אע"פ שאין רצוני להיות נזיר דטריחא לי הריני נזיר אם לא עמדה פיי אין כח בידי להעמידה בכח ואם לא עמדה משם לא כ"ש אם יעמידנה ולבסוף נעשה מעשה שלא טרח בה ולא יגע בה להעמידנה ועמדה מאליה ב"ש סברי אם לא יעמידנה קאמר והא לא אוקמה הלכך חייל נזירות דהא מדין נזיר וב"ה סברי אם לא עמדה משום דרבוזה היא בכח כלומר אהא נזיר אם [לא] תעמוד והיא קמתה הלכך לא חייל עליה נזירות וא"ת והשתא נמי תקשי מידי אם לא עמדה קתני וי"ל דכמה משניות משובשות ומשנינן להו בחסורי מחסרא דהכי תולה רבא פלוגתא דתנאי בעמידת הפרה וא"א לו לפרש פלוגתא דתנאי

בעמידת הפרה אם לא יוסיף לא בגירסת המשנה והוי מוכח דחסר לא כאן דאי אפשר לו לפרש פלוגתייהו בע"א אבל לשנויא דרמי בר חמא אינו תלוי מחלוקת התנאים (כלומר) [כלום] בעמידה אלא בנודר מן הבשר אי חייל עליה נזירות אי לא ולדידיה ודאי קשה מידי מאליה קתני דלא מוכח מפלוגתא דתנאי דחסר מאליה ולכך אין לו כח להוסיף על לשון המשנה וא"ת וליפרוך ליה בהדיא למה לי פרה רבוצה לתנא זה אם עמדה מאליה ליפלוג בהדיא בנודר בנזיר מן הבשר אי חייל עליה נזירות וליזלו ב"ש לשיטתן וב"ה לשיטתן וי"ל דה"נ פריך מידי מאליה קתני ולא הוקשה לו עיקר קושיא זו אלא לגלגל עליו ולומר כיון דאינה פלוגתא דתנאי כלל בעמידת הפרה אין לך כח להוסיף על לשון המשנה מאליה וכיון דתנאי לא פליגי בעמידת הפרה א"כ תקשי לך טפי (א"כ) למה לתנא להזכיר כלל בעמידת הפרה ליפלוגו בנודר מן הבשר וליזלו לשיטתן ולא הזכיר קושיא דמאליה אלא להזכיר לו דפלוגתא דתנאי לא תליא בעמידת הפרה כלל ומעתה תקשי לך קושיא חזקה טפי דליפליגו בבשר להדיא וליזלו לשיטתן: **אימא סיפא**. מי קא מתפיס בה מידי. כלומר אמאי פליג רבי את"ק דהפרה לא הויא אלא כקרבן בעלמא הרי לא התפיס בלשונו קונם לומר פרה זו כקונם או כקרבן אלא נזיר מיין להדיא אם לא עמדה כו' אלא ה"ג כגון דאמר הריני נזיר [מבשרה] אם לא עמדה ועמדה מאליה וכו' והשתא נחלקו בלשון כדפרישית לעיל ונחלקו נמי כי נדר מן הבשר אי הוי נזיר לכל מילי וא"ת והשתא כיון דאוקי רבא פלוגתייהו בעמידת הפרה למה לו להגיה ולהוסיף תיבת לא על לשון המשנה והא יכול לפרש בלא הגהה ותוספת כגון דאמר הריני נזיר מבשרה אם עמדה והעמידה ב"ש משמע להו אם עמדה אם אעמידנה בכח ידי וכן עשה טרח ויגע להעמידנה בכח הלכך הוי נזיר מבשרה וכיון דחייל נזירות אבשרה חייל נמי אכל מילי דב"ש לשיטתן וב"ה סברי אם עמדה מאליה משמע והוא העמידה ולא עמדה מאליה ולא חייל נזירות אפי' אבשרה י"ל דאה"נ אלא ודאי לא הוו פליגי ב"ה לומר דלא ליהוי נזיר דכיון דקאמר יהיה נזיר אם (אמר) עמדה משמע בכל ענין שתעמוד בין ע"י עצמה בין ע"י אחרים הוי נזיר ועי"ל דאין דרך הנודרין לומר בהאי לישנא לב"ש שתלה נזירותו אם עמדה פירוש אם אעמידנה דטרח בה בעל כרחו להעמידה כדי שיחול עליו נזירות דכיון דהפ"י להיות נזיר [לימא] בהדיא הריני נזיר למה תלה נדרו בעמידת הפרה אבל בלשון זה דרך העולם לידור אהיה נזיר אם לא עמדה פירוש אם לא אעמידנה כלומר אע"פ שאיני נזיר ברצון הריני מקבל עלי נזירות אם לא יהיה לי כח להעמידנה אהיה נזיר לא שאני חפץ בנזירות להכי מוסיף על לשון המשנה לא כדי לפרש בלשון

שרגילות לומר ולידור וא"ת ומאי קא עביד צריכותא לעיל מתרתין תלת והא בהא נחלקו כאן מחלוקת חדש באם לא עמדה מאליה י"מ דשמא כל התירוצים שתירץ הש"ס בשם רבא לא תירץ מעולם ולית ליה בתרי ותלת ולא תירץ רבא כ"א תירוץ אחרון מבשרה אם לא עמדה אבל תירוצי קמאי לא רבא תירץ אלא משום דהקשה ארמי בר חמא הוזכר בש"ס בשמו דה"נ אשכחנא ביבמות פרק החולץ (דף לה:) דקאמר מיתבי הכונס ובביאה לא פליג כלל עליה דהא קאמר בתר הכי בביאה דכ"ע לא פליגי וכן לקמן פ"ג (דף יז.) ובלישנא דבית שמאי סברי תורפיה דההוא גברא וכו' לא שמעינן הא פלוגתא מגרוגרות ויש לומר דע"כ פליגי נמי בנודר מן הבשר דאם לא כן ליפלגו מן היין בהדיא בעמידת הפרה ומדרבי יהודה מוכיח דלא בנודר מן היין פליגי דאהא לא הוה פליג רבי יהודה אלא על כרחך הנודר מבשרה והלכו לשיטתן ואהא קא עביד צריכותא לעיל ומכל מקום גם בעמידת הפרה פליגי דאם כן ליפלוג בבשר להדיא למה לי להזכיר פרה אם עמדה במתניי אלא ע"כ גם בעמידת הפרה נחלקו ואם תאמר ומאי דוחקיה למימר ובית הלל סברי תורפיה דההוא גברא כו' וצריך לומר דבית הלל לטעמייהו דבית שמאי קאמרי לימא דב"ה [סברי] דלא הוי נזיר במה דנזיר מן הגרוגרות וי"ל דע"כ ב"ה אתי לפלוגי נמי בעמידת הפרה דאי בנודר מן הבשר ולטעמייהו ליפלגו בבשר לחודיה דליכא למימר שנה עמידת הפרה לאשמועינן טעמא דבית שמאי דהוי נזיר מבשר כי תלה נדרו בעמידת הפרה וכי טעמא דב"ה לחוד אתא לאשמועינן אלא על כרחך טעמא דב"ה אתא לאשמועינן כי תלה נדרו בעמידת הפרה דלא חל נדרו אפילו על הבשר וא"ת סוף סוף מאי נפקא מינה לבית הלל והלא אפי' כשנזר זה הבשר לא חייל אכל מילי דנזירות כדמשמע להו בגרוגרות וי"ל דנפקא מינה היכא דנדר מן היין בפ"י ותלה נדרו בעמידת הפרה דלא חייל עליה נזירות דלבית הלל משמע להו משום דרבוצה היא והא קמתה:

א

-

יא

דף

הריני נזיר ממנו. פ"י נזיר מן הכוס הרי זה נזיר פ"י כל דין נזירות עליו: מעשה באשה אחת ואמרו חכמים לא נתכוונה זו אלא לומר הרי עלי כוס זה כקרבן. ולא נאסרה אלא באותו כוס בלבד ובגמ' פריך מעשה לסתור:

ואם שכור הוא הוה כאומר עלי בקרבן. פיי שדרך בני אדם להפציר בשכור שישתה ועתה אינו רוצה לשתות ואומר נזיר הוא לסלקם מעליו שאם לא יאמר נזיר הוא ירא שיביאו לו כוס אחר לכך אומר נזיר לסלקם לגמרי מעליו אבל כשאינו שכור אין דרך להפצירו ולכך אומר דנזיר מכולהו ומעשה נמי באשה אחת וכו': **על** מנת שאשתה ביין כו' ה"ז נזיר ואסור בכולן. איכא למ"ד בגמ' משום דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה [דכי אמר] הריני נזיר הוי נזיר לכל מילי וכי מטיל בה תנאי אין בתנאי כלום ואפי' ר"ש מודה ברישא כההוא לישנא דתניא כוותיה: **אבל** איני יודע שנזיר אסור ביין. כלומר שאר הלכות קבלתי עלי לבד מאיסור יין שלא קבלתי לפי שלא ידעתי שנזיר אסור ביין לרבנן הוי נזיר לטעמייהו דלעיל דאפי' לא נדר אלא מחד הוי נזיר ור"ש מתיר ואזיל לטעמיה דאמר (לעיל דף ג:) עד שיזיר מכולן: יודע אני שהנזיר אסור ביין אבל אני סבור הייתי שהחכמים מתירין מפני שאיני יכול לחיות אלא ביין או מפני שאני קובר את המתים. כלומי שאני צריך לטמאות בהם וליטפל בהן בשכר מחמת דוחקי ולכך לא היה בדעתי לקבל איסור יין או טומאת מתים (ה"ז מותר) וכן הוא אומר שלא קבל עליו איסור יין או טומאת מתים ה"ז מותר ור"ש אוסר ובגמ' פריך דאיפכא הוה ליה למיתני: **אף** בראשונה. והא דקתני ר"ש [מתיר] קאי בתרי [בבין]: **דהוי** מתנה על מה שכתוב בתורה. דכשאמר הריני נזיר חייל עליו נזירות לכל מילי וכי אמר ע"מ מטיל התנאי על מה שכתוב בתורה ובטל התנאי וא"ת ותיפוק ליה דנזירות אי אפשר לקיים ע"י שליח דאמר בהמדיר (כתובות עד.) דבעינן תנאי דומיא דבני גד ובני ראובן שנתקיים המעשה ע"י יהושע שהיה שליח משה והתם מהני תנאה לבטל המעשה ולא בעלמא וי"ל אחרי שאחרים יכולים להביא קרבנות תחתיו נחשב כאילו כל המעשה יכול לעשות ע"י שליח וא"ת הא אמרינן (במנחות קט.) הריני נזיר לגלח בבית חוניו יגלח בבית המקדש גילח בבית חוניו יצא ואמאי הא הוי מתנה על מה שכתוב בתורה והל"ל בחוניו לא יצא וי"ל דמשמעות לשונו הרי הוא שנים משמע מקדש ואז גילח בחוניו לא יצא ומשמע נמי שאינו מכוין כי אם לצעורי ואז גילח בחוניו יצא ובמקדש הוי חולין בעזרה ונזירות מתלא תליא וקאי אי מגלח במקדש גליא מלתא דלנזירות מעלייתא איכוין ועל מנת דאמר לא כלום הוא ואם גילח בחוניו גליא מילתא דלצעורי מכוין: **האי** ע"מ כחוץ דמי. כאילו אמר הריני נזיר מכל מלתא חוץ מן היין דלא הוי נזיר לר"ש דבעינן עד שידור מכולן וא"ת והא מקדש את האשה ע"מ שאין לה עליו שאר כסות ועונה הויא מקודשת והתנאי בטל (קדושין דף יט:): ולא אמר כחוץ דמי וי"ל דגבי קדושין שאני דאפילו אמר בפירוש חוץ משאר לא מהניא ליה

דבורו דאין קדושין לחצאין וכי אמר הרי את מקודשת [מקודשת] וכי אמר חוץ משאר לאו מידי קאמר ולכך חייב בכולן אבל גבי נזיר .. ילפינן לעיל (דף ג:) מקראי דצריך שיזיר מכולן דאם נדר מאחד מהם לא הוי נזיר: תניא כוותיה דרבינא: דהא אמר על מנת חשבינן ליה תנאי ולא כאומר חוץ: **סיפא** דנדר מכולהו ואיתשיל מחדא. והיינו דקתני אבל סבור הייתי שחכמים מתירין לי (ויתירו לו) היין או לטמאות למתים שאינו יכול לחיות בלא יין או שלא יטפל בשכר למתים שזהו פרנסת ביתו: לרבנן כיון דנשתרי ליה חדא משום הכי מישתרייא ליה לכולהו דכאיסורו כך היתירו כשם שנאסר בתחילת הנזירות בחד מענייני נזירות כן ניתר בסוף הנזיר בחד וכמו דפליגי התם פ"ג דנדריים (דף כה:) גבי מצא אוכלים תאנים ואמר קונם הפירות עליכם ונמצא אביו אחד מהן והתיר נדרו ופליגי אי הותרו כולן או לא. ה"נ סברי רבנן ואפילו למ"ד לא הותרו כולן משום דהוי נדר ושבועה אבל הכא כיון דתחילה הוי נזירות על אחד ה"נ סוף נזירות ור"ש ס"ל אפי"ל למ"ד הותרו כולן מ"מ הכא כיון דאין נזירות באה לו עד שיפרש מכולן כמו כן צריך שאלה לכולן ונהי דנשאל האחד לא הותר השני:

ב

-

יא

דף

ולרבי שמעון. כי היכי דבתחלת הנזירות צריך שיזיר גם בסוף הנזירות צריך לשאול ולהתיר כולו: **ואי** בעית אימא בנדרי אונסין. זה חשיב אונס שאינו יכול לחיות בלא יין: **נדרי** זירוזין. כגון שהמוכר אומר קונם ככר זה עלי אם אתן לך חפץ זה בפחות מד' דינרין ה"ז נדרי זירוזין או קונם ככר זה עלי אם אתן לך יותר משני דינרים ורצון שניהם לקנות בג' דינר ה"ז נדרי זירוזין ואין צריכין עוד שאלה למ"ד מדרבנן: **נדרי** שגגות. קונם ככר זה אם אכלתי היום ושכח שאכל היום: **נדרי** אונסים. מפרש בנדריים (דף כז.) כגון שהדירו חבירו שיאכל אצלו ביום פלוני ואירע לו אונס שלא יכול לבא אצלו אם צריך לשאול על אותו נדר מדרבנן פליגי בה אמוראי התם: **נדרי** הבאי. מפרש התם פ"י בנדריים (כד:) וא"ת ומי דמי התם בשעת הנדר לא ידע האונס דהא סבור לילך ולאכול וגמר ונדר ולהכי צריך לשאול מדרבנן למ"ד אבל הכא בשעת הנדר ידע האונס ומסתמא לא גמר ונדר ואיכא למימר דלכ"ע לא בעי שאלה ומפי' ר"ת דמתניתין נמי איירי.

שהאונס בא אחרי כן כגון דבשעת הנדר היה בריא וחזק ויכול לחיות בלא יין ולבסוף החליש או תחלה היה עשיר ולא היה צריך ליטפל למתים ולבסוף העני אי נמי מייתי ליה דין זה היכא דאין פיו ולבו שוין דפליגי בהא התם אמוראי אי בעי שאלה מדרבנן והכי נמי פליגי הכא: הגה"ה וכמו כן במתניתין פיו היה להיות נזיר מין אבל לבו לא היה ומה דאמר אבל כסבור הייתי בלבי כשעשיתי הנדר: **הריני** נזיר ועלי לגלח נזיר. כי הריני נזיר בעצמו חייב בנזירות ולהביא קרבנותיו ועלי לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו השתא נזירות חייל עליה ועתה צריך לגלח נזיר אחר ולהביא קרבנותיו ושמע חבירו ואמר ואני פירוש ואני ועלי לגלח נזיר אחר חייל עליה [נזירות] וגם תגלחת של נזיר אחר: **ואם** היו פקחין מגלחין זה את זה. פירוש כל אחד ואחד יעשה נזירותו שלשים יום ומביא קרבן בעבור חבירו ומפטרי מידי דהוה אאיניש בעלמא אם היה מביא קרבן עבורו שפטר וגם זה נפטר ממה שנדר לגלח לאחר שהרי גלח לאחר נמצא כי כל אחד לא יביא אלא קרבן א' ואפ"ה [יצא] נמי ידי נדריה שהרי בלאו אחר עשה נזירות שלשים יום וגילח לחבירו: **ואם** לאו. שאין להם פקחות זה אלא כל אחד הביא קרבן לעצמו צריך לגלח לנזיר אחר ולהביא קרבנותיו תחתיו: **ושמע** חבירו ואמר ואני. ולא [אמר] עוד [מהו] על כוליה דיבור של הראשון משמע וחייב השני להיות נזיר ולגלח או דלמא על פלגיה דיבורא משמע ולא קבל עליו השני אלא או נזירות או תגלחת לאחר: **מדקאמר** ואני ועלי ש"מ. אם לא אמר שני הדבורים דפלגא דדיבור' משמע: **ומינה**. כלומר גם זה תיפשוט ממתניתין מדקאמר ועלי לגלח ש"מ ואני על תחילת דיבורו משמע: לעולם ואני אכוליה דיבוריה משמע ואי משום ועלי מאי קאמר ועלי בהך מילתא. כלומר ומה שקבלתי כבר נזירות תגלחת לאחר כמו דרך בני אדם לכפול (על) לשונן והוא הדין דאם לא אמר ועלי דמחייב בנזיר ותגלחת אדיבור קמא: ושמע חבירו ואמר ואני ועלי לגלח חצי נזיר מי איכא תרתי מילי והרי הראשון לא קבל עליו אלא דבר אחד: **משום** רישא דצריכא. דאיצטריך למיתני ועלי לאשמועינן דואני לא קאי אלא אפלגא דדיבוריה ותנא סיפא דעלי אע"ג

לישא נשים דשמה זאת היא שנתקדשה ע"י שליח ולר"ת דהנשים נאמנות לומר לא נתקדשתי תינח גדולות קטנות שאינן יודעות אם אביהם קבל עבורן קדושין מאי איכא למימר וכבר מת אביה וי"ל דמדאורייתא אפילו הוא שרי לישא דאזלינן בתר רובא [מלומר] מקרובות המקודשת היא ואינו אלא קנסא בעלמא שעשה שליח סתם ולא פירש לו קדש לפלוגית ולדידיה קנסו ולאחרני לא קנסו [ואי"ת] וליהוי איסורא דאורייתא דהויא ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי וי"ל דלא אמרינן קבוע כמחצה דמי אלא כשהאיסור ניכר לעצמו וההיתר ניכר לעצמו אבל כשאין האיסור ניכר לעצמו לא אמרינן קבוע. :
קן סתומה. דזב וזבה ויולדת שמביאין חטאת העוף ועולת העוף וסתומה פירוש זב וזבה שהבעלים לא פירשו בשעת לקיחת בעלים איזהו לעולה ומש"ה נקט סתומה דאי מפורשת היה צריך להאריך ולפרש איזהו פרח העולה [אן] החטאת ולהכי קיצר בלשונו ואמר דפרח אחד מהם : **ואילו** שאר קינין בעלמא מתקנן ואמאי לימא כל חדא וחדא הוא. [דלמא] אותו שפרח כלומר והוקבע כבר לראובן ואיך יצא שמעון בו ידי חובתו ואי"ת והא כבר פירשנו דלעלמא לא קנסו ויש לומר דמשמע ליה דשאר קינין דעלמא אפי" לראובן מיתקן אם יצטרך לקן אחד [לזיבה אחרת] אמאי הא קנסו לדידיה הי"נ יקנסוהו שלא שמר קיניה ולומר שזה פרח מקן ראשון והוקבע לזיבות ראשון : **אשה** דלא ניידא. ונהי דלא קבוע לגמרי כדפ"ל מ"מ דמיא קצת לקבוע ויש להחמיר : **בשוקא** אשכח וקדיש. כלומר היכא דמצא אותה בשוקא היה לנו לומר שיוכל לקדשה דלא קביעה הויא וא"כ לא הוה קבוע : **התם** הדרא לניחותא. ודמי לקבוע : **באשה** שאין לה בת כו'. פי' כגון. [שמנאן] שליח בר"ח ניסן אצל כל קרובותיה שראויה רחל זו לאסור מקדושיה הוו נשואות בר"ח ניסן כשעשהו שליח ואע"פ שנתגרשו קודם יום הקדושין מותרת רחל זו למשלח כדמפרש טעמא דמשעה דקאמר הויין נסיבן : **כי** משוי איניש שליח במילתיה דקיימא קמיה. כלומר [אין] דעתו שיקדש לו אשה שנתגרשה אחרי כן הלכך אפילו אם קידש אחת מקרובותיה של רחל לא נאסרה רחל בקידושין שהוא עשאו שליח לכך לא חלו קדושי קרובי רחל והשתא קס"ד דאין דעת האדם אלא במידי דקאי קמיה לכך פריך אמתניי בשלמא מתניי בתראה איכא קדמאה קמיה שנדר כבר ואיכא למימר דדעתיה עליה ולכך פוטר עצמו בקרבנות הראשון אלא קדמאה מי איכא בתראה כשנדר הראשון וא"כ לא היה בדעתו עליו להביא קרבנות ואיך יפטר מנדרו בהבאת קרבנותיו של שני : **מ"ט**. כלומר היכי דמי שלא היה לה אחות ועתה יש לה ומן הדין הוה ליה לומר היכי דמי

אלא משום דלשון נזיר משונה ויש ליישב הלשון דמאי טעמא דלעולם הוה ידע שפיר דמיירי כגון דנסיבן לגברי מכל מקום עתה שנתגרשו יש לנו לספק ולאסור מספק. ומשני כי משוי איניש שליח במילתיה דאיהו מצי עביד וכו' פ"י ודאי דעת האדם אפילו במידי דלא קאי קמיה והלכך הראשון נפטר בגילוח השני אבל שליחותא. (בעא) דלא מצי איניש משוי שליח אלא במילתיה דמצי עביד נפשיה בשעה שעושה שליח דהא נסיבי לא מצי לשוויה שליח לקדש לו אף כשתגרש ואף קדשה השליח אינה מקודשת ואם תאמר דהא מעשים בכל יום שהאשה אומרת לחבירתה לוי לי קמח והפרישי חלה בעבורי וגם תלמידים של בית רבן אומרים כן ואיך נעשה שליח בדבר הזה הא בשעה שעושה אותה שליחות לא היתה יכולה בעצמה להפריש חלה מקמח זה שאינו בר חיובא שאין מפרישין חלה מקמח ואומר רבינו תם דיש בידה להביא עיסה מגולגלת ולומר עיסה זו תהא חלה על קמח לכשיהיה נילוש ודברים שבידה קיימים דאין זה דבר שלא בא לעולם כיון שבידה ללוש ולגלגל העיסה קרוי שפיר בא לעולם כיון שבידה לעשות כדאמר פרק האומר לחבירו (קדושין דף סב:). פירות ערוגה זו תלושה יהא תרומה על פירות. ערוגה זו מחוברת לכשיתלשו ונתלשו דבריו קיימין דכל שבידו לעשות לאו כמחוסר מעשה דמי ובידו לתולשם ומכל מקום בהאי טעמא לחודא לא סגי לן למימר דמצי למיעבד שליח כאן כיון דבידו ללוש ולגלגל מדאמר פרק רבן גמליאל (יבמות דף נב). האומר לחבירו כתוב גט לארוסתי לכשאכניסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה מיהא אם ירצה ובעי התם ליבמתו מהו ומאי קא מיבעיא ליה והא בידו לבא עליה ולגרשה אלא ודאי כיון דהשתא לא מצי לגרשה לא מצי משוי שליח כיון דמחוסר מעשה לבא עליה הכא נמי כיון דהשתא איהו לא מצי להפריש אינו קרוי בידו מה שבידו ללוש ולגלגל לענין זה שיכול לעשות שליח כיון דמחוסר לישה וגילגול:

ב

-

יב

דף

טעמא דכתב רחמנא אישה יפירנו. ניחא ליה לאותובי גם לר' יאשיה דמדרי' יונתן מצי לאותובי [בהדיא]: הרי הן קיימין לא אמר כלום. דהקמה בטעות הוא דשמא [תדור] בדבר שא"א ליה להקים: **ליפר** לה

הוא. פירוש כשיצא מביתו : **דלמא** מישתלינא. לשון שגגה או מיטרידנא מן הדרך ולכך רוצה למנות אפוטרופוס ואותו אפוטרופוס יהיה מיושב בדעתו וא"ת ואכתי ליפר לה איהו מעכשיו שהרי הוא זוכר עתה ומיושב בדעתו וי"ל דאינו רוצה לומר שיהא מופר אלא נדרים שתדור מכי יסע ואילך אבל לא נדרים שלפני נסיעתו שזה קצת קשה אבל קשה דילמא לה השתא כל נדרים שתדורי מכשאסע עד שאשוב יהו מופרין וי"ל דמתוך כך תפול קטטה ביניהם שזה קשה לה לעולם ובנדריים מיבעיא לן אי בעלה מצי מיפר בלא שמיעת קול וגם הפרה דשליח [אינה] מועלת עד דשמע הבעל הנדר דהכי מוקי לה התם (דף עב:) ולפי זה נפרש ליפר לה איהו פירוש כשיסע יפר לה בעלה ותועיל ההפרה לכשיבא הבעל וישמע הנדר ואם ימתין להפר עד שישוב וישמע שמא יהיה טרוד לכשישמע וישתוק מלהפר ולכך פריך ליפר לה מהשתא ותועיל ההפרה כשישמע ובשלמא אי סבר כרבנן ניחא [דלא] מצי מיפר ומשני דלמא טרידנא כשירצה ליסע כדפרישית ע"כ הגה"ה : **ושמע** חבירו ואמר ואני. בכדי נקט דהא בראשון נמי פליגי : **אמר** רבא הכל מודים באומר חצי קרבנות נזיר עלי חצי קרבן מייתי. כיון שתלה החצי בקרבן שאמר חצי קרבנות ודאי פלגא דקרבן שיחד [תיבת] חצי מתיבת נזיר : קרבנות חצי נזיר עלי קרבן שלם בעי ליה לאתויי : **מאי** טעמא דלא אשכחן נזירות לפלגא. דכיון דסמך תיבת חצי אצל נזיר (מתיבת) משמע מדיבורו דחצי אנזירות קאי ואין חייב שום חצי נזיר בעולם : **כי** פליגי בלישנא דמתניי. [באומר] הריני נזיר וכיון דאמר הרי עלי לגלח ומיחייב בכוליה קרבן לר"מ דתפוס לשון ראשון וכי אמר חצי נזיר לא כל כמיניה והוי כאומר קרבנות חצי נזיר עלי דמייתי קרבן שלם וקשה אמאי קאמר האי לישנא כיון דאמר עלי איחייב [בכוליה] לימא להדיא דדמי [כאומר] קרבנות חצי נזירות רבנן סברי נדרו ופתחו דהוי כאומר חצי קרבנות נזיר עלי וי"ל דהא דאמר רבא קרבנות חצי נזיר עלי דכולה בעי איתויי משום דחצי קאי אנזיר אבל משמע להו במתניי דלישנא דחצי קאי אעלי וכמי שאמר חצי קרבנות נזיר עלי : **הריני** נזיר כשיהיה לי בן. פירוש הודאה ושבח להקב"ה שחנני וזיכני ונולד לי בן. הריני נזיר בגמרא פריך פשיטא : **בת** טומטום ואנדרוגינוס אינו נזיר. דזה לא מחשיבו אהא נמי פריך בגמ' פשיטא אבל אמר בלשון זה כשאראה לי וילד אפי' טומטום ואנדרוגינוס הרי זה נזיר אהא נמי פריך בגמרא פשיטא : **הפילה** אשתו. ולא ידעינן אי נפל הוא או בן קיימא הוא וכלו לו חדשיו או שמת במעי אמו אינו נזיר ובגמ' מוקי לה כר' יהודה דסבר לא מחית איניש נפשיה לספיקא וספק נזיר הוי דלמא בן קיימא מה שהפילה הלכך טוב להתנות ולומר אם בן קיימא הריני נזיר חובה

מדבורי הראשון ואם אינו בר קיימא כגון דלא כלו לו חדשיו ולא היה בדיבורי הראשון כלום הריני נזיר נדבה כלומר מעתה הריני מקבל עלי נזירות [ומונה] נזירות ומביא קרבנותיו ומותר ביין ומגלח שאם לא התנה כן כל ימיו היה מקולקל לר"ש דמספיקא לא מצי לגלח ויאסר כל ימיו ביין ובתגלחת ובטומאה ור"ש לא פליג אהא דנולד לו בן טומטום וכו' דליכא לספוקי דכשאמר כשיהיה לי בן ודאי לא היה דעתו אלא לבן ודאי ולא לטומטום ולא פליג ר"ש אלא היכא דהפילה בן זכר דמספקא ליה דשמא הוה בן קיימא והוי בן גמור והוא הדין דמילתיה דר"ש קאי ארישא היכא דאמר הריני נזיר כשיהיה לי בן והפילה כו' :

א

-

יג

דף

חזרה וילדה. פי' מהריון אחר ולד קיימא הרי זה נזיר ודאי לרבי יהודה וילדה זו ולד קיימא דממה שהפילה תחילה אפי' ספק נזיר לא וכאילו לא הפילה כלל: **רבי** שמעון אומר יאמר וכו'. דלר"ש מעת שהפילה הוי ספק נזיר הילכך יתנה עתה בלידה זו ויאמר אם היה הראשון בן קיימא נמצא שיצא נדרו מנזירות ראשון ונזירות של לידה אחרונה נדבה או שמא הראשון נפל היה והנזירות הראשון נדבה היתה ועכשיו בלידה זו מוטלת עליו נזירות של חובה שנדר בנזיר שיהיה לו ולד לכך צריך להתנות דלא סגי ליה בנזירות הראשון דשמא נדבה היתה: **לכשאבנה** הוא דקאמר. ולא בן ממש קאמר אלא לי' בנין כמו ואבנה גם אנכי ובכה"ג בנוי: **ולד** דחשיב ביני אינשי. דבת נמי לא מיחשבא וכל שכן טומטום ואנדרוגינוס קמשמע לן: **לר' יהודה**. בברייתא דאיתניא לעיל פ"ק (דף ח.) דקאמר נגנב אינו נזיר הוא דקאמר לעיל דנזיר דכרי דלא הוי נזיר כלל לר' יהודה אבל לא רצה לומר ר' יהודה דהפלאה הוא דאם כן אפילו היה הולד בן קיימא אינו נזיר כיון דבשעת הנדר לא היה הולד בעולם כנ"ל: **והפילה** אשתו והפריש קרבן. פי' לנזירותו וילדה פירוש מאותו הריון עצמו ולד קיימא דהשתא יש הוכחה גדולה מדהאי בר קיימא הנפל [הוה] נמי בר קיימא וכלו לו חדשיו דטיפה היא נחלקת לשתים הילכך חלה קדושה על קרבן שהפריש כשהפילה ששוב לא הקדיש אותם הבהמות דאפילו לר' יהודה דאמר לא מחית איניש נפשיה לספיקא הכא דאיכא הוכחה גדולה קדוש הקרבן ליאסר בגיזה ובעבודה או דילמא כי ה"ג דאיכא הוכחה לר' יהודה

דלא מחית איניש לספיקא לא חלה הקדושה על הקרבן כלל מכח הפרשה ראשונה דשמא מקצת הטיפה נקלטה מיד ומקצת הטיפה השניה לא נקלטה עד אחר שני ימים או ביום ג' וההוא נפל (כך מסיק הש"ס ואזיל דלר"י קמבעיא ליה דאי אליבא דר' שמעון הא אמר ספק נזירות להחמיר דבלא ילדה נמי הוי קדוש מספק והשתא נמי כי ילדה אינו אלא ספק אלא אליבא דר' יהודה דאי לא ילדה חולין הוא והשתא כי ילדה ליה מי הוי קדוש מספק וכדפי': ונפקא מינה לגיזתו ועבודתו [ולא] דלילקי אהאי משום דליכא כי הך סברא דולד אחרון משוי ליה בספק דאי מספקא ליה להש"ס דשמא לילקו בודאי מדשני בר קיימא הראשון אינו נפל א"כ לר' שמעון נמי מצי למיבעי למלקות דאי לא ילדה ליכא קדושה ודאית אלא הוי ספק לר' שמעון והשתא דילדה יקדש בודאי אלא ש"מ דלא משמע ליה להש"ס דלקי דקדושה ודאית אין בו כי נמי ילדה אפי' לר"ש. ע"כ הגה"ה): ושמע חבירו ואמר ועלי היכא דאמר ואני ועלי מדבוריה משתמע כלומר גם אני נודר בנזיר כשיהיה לי בן: **את"ל** הך אגופיה משתמע. הואיל ואמר עלי היכא דאמר ואני מהו אנפשיה קאמר כלומר אפי' בשאמר ואני אגופיה מישתמע או דילמא רחימנא לך כוותך לכשיהיה בן קיימא: **את"ל** כל באנפיה כסיפא ליה מילתא. דילמא מסתמא ה"ק דרחימנא לך כוותך: **אמר** ראובן הריני נזיר כשיהיה ללוי בן. ושמע שמעון ואמר ואני מי שאמר שלא בפניו אנפשיה קאמר או דילמא ה"ק רחימנא ליה לפלוני כוותך: **הריני** נזיר ונזיר כשיהיה לי בן. דהשתא [כשקיבל] נזירות דנפשיה ברישא והתחיל ומונה את שלו שהרי קבלו מתחילה קודם נזירות דבנו ובמלאת ימי נדרו מגלח ומביא קרבנות לנזירות דנפשיה ואחר כך מונה את של בנו וכן כשישלים את נזירות בנו יגלח ויביא קרבן לנזירותו: **הריני** [נזיר] כשיהיה לי בן ונזיר. דהשתא קבל נזירות דבנו ברישא ונזיר מלבד נזירות דבנו קיבל עוד נזירות אנפשיה התחיל מונה את שלו ונולד לו בן פי' עד שלא השלים מניינו מניח את שלו ומונה את של בנו כיון דקבל עליו תחילה נזירות של בנו הוא זקוק למנותם מיד כשיוולד ואחר שהשלים נזירות בנו ישלים נזירות של עצמו ואחר כך יגלח על שתיהם ומביא שתי קרבנות אחד לנזירות בנו ואחד לנזירות עצמו אבל לא יגלח אחר שהשלים נזירות [בנו] דאם כן היאך ישלים נזירותו נמצא כי לא יוכל לגלח בהשלמת נזירותו דאין גידול שיער פחות משלשים יום ונהי דאם נדר נזיר מרובה שהיה נשאר אחר נזירות דבנו שלשים יום דאז היה יכול לגלח לנזירות בנו ולהשלים נזירותו ולשוב ולגלח מ"מ במתניתין דמיירי בסתם נזירות דהוי שלשים יום הילכך אם יגלח

לנזירות בנו לא יוכל לקיים מצות גילוח אנזירות דנפשיה לכך לא יגלח
עד שישלים שתי הנזירות ויביא שתי קרבנות :

ב

-

יג

דף

הריני נזיר כשיהיה לי בן. פירוש דסתם נזירות דהוי שלשים יום ונזיר
מאה יום נזירות דנפשיה והשתא נמי קבל נזירות דבנו ברישא והתחיל
למנות נזירות דנפשיה ק' יום ונולד לו בן עד שבעים ויום שבעים נמי בכלל
לא הפסיד כלום פירוש אחרי שנזירות בנו של שלשים יום מובלעים תוך
ק' יום עדיין דפירש. ולא הני ק' יום עולים לנזירות דבנו וגם למאה יום
דנפשיה דאף ע"ג דמיד כשיוולד בנו צריך להניח את שלו ולמנות של בנו
שהרי קיבלו תחילה כדאמר לעיל אפ"ה כיון דשל בנו מובלעין בתוך
המאה יום עולים לשל בנו ולשלו וישלים מאה יום ויגלח על שניהם ויביא
שני קרבנות וה"ה לעיל כי אמר הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר והתחיל
למנות את שלו אם נולד לו הבן למניינו ביום א' דאותן שלשים יום עולין
היו לבנו ולעצמו כיון דשל בנו מובלע בשל עצמו דאידי ואידי ל' יום
ודוקא כי קבל נזירות דבנו ברישא דמיד שנוולד הוי זקוק למנות אותו
מהני הבלעה אבל קבל נזירות דמאה יום ברישא אפי' נולד לו הבן קודם
ע' יום צריך להשלים המאה יום ברישא כשקיבל עליו תחילה דלא חייל
נזירות בנו עליו [עד] השלמת נזירותו אלא משלים נזירות ק' ויגלח ויביא
קרבת לנזירותו ושוב יעשה נזירות דבנו ל' יום ויגלח ל' יום ויביא קרבן :.
לאחר שבעים היינו ע"א סותר ול"ג סותר שבעים יום דהא אינו סותר ע'
וה"פ מניח את שלו ומונה את של בנו ולא דוקא סותר כלומר מניח את
מניינו ומונה שלשים דבנו שאין תגלחת פחות משלשים יום פ"י לכך אין
עולין שאר הימים שעד ק' ימים לנזירות דבנו לפי שאין נזירות דבנו פחות
משלשים יום וליכא ל' יום עד גמר השלמת מאה ולכך זקוק להפסיק
מניינו הואיל דנמשך דבנו על ימי נזירותו ולשון תגלחת אינו מכוון דטפי
ה"ל למימר שאין נזירות פחות משלשים יום ונקט שאין תגלחת למימר
מכשישלים של בנו יחזיר למניינו וישלים נזירות הק' יום ויגלח בסוף כל
המנין אח' לכולן אבל בסוף מנין דבנו אינו מגלח דאם כן לא יוכל
להשלים אחר נזירות שלו דליכא שלשים יום מנזירות : הגה"ה לכאורה
משמע כדמפרש דאחר שישלים של בנו יחזור וישלים את שלו כי ימי בנו

אין עולין לנזירות מאה יום שלו כמו ברישא דקתני מניח את שלו מיהא יש בירושלמי נולד ביום שמונים סותר עשרה נולד ביום תשעים סותר את עשרים ולפי שיטת הירושלמי מיד שנולד הבן מונה של בן לגמרי ואותו מנין בן עולה לו לנזירות דקי' יום ושמא י"ל הירושלמי דסותר כ' כלומר בשביל בנו קאמר דמונה עשרה של מאה וכ' אחר המאה ולעולם הי"נ קאמר שאין עולה לנזירות דמאה כלל וחוזר וישלים המאה כמו שהיה לו למנות בלידת הבן ובגמרא מוכחא דאם נולד ע"א דסותר אע"ג דאיכא שלשים יום עד המאה מיום לידת הבן והטעם דיום לידת הבן נימנית ממנין שלו ולא תחשב לימי הבן וליכא אלא כ"ט עד יום ק' וצ"ע שפירש לעיל שאם נולד הבן ביום ראשון שהתחיל בו נזירותו שימנה ל' ועולין לשניהם וצריך ליתן חילוק בדבר דרישא הואיל וביום לידת הבן התחיל למנות נזירות של עצמו ימנה לשניהם אבל הכא שהתחיל זה ימים רבים של עצמו לא ימנה יום הלידה לבנו כי אם לעצמו. ע"כ הגה"ה: בעי רבא אמר הריני נזיר לאחר כ' יום ומעכשיו מאה יום מהו כיון דהלן מאה יום לא שלמי בהנך עשרים יום לא חיילא נזירות של מאה יום עליה מעכשיו דמסתמא אין דעת זה האיש להפסיק נזירות שימנה עתה עשרים יום מן המאה יום ואחר עשרים יום ימנה נזירות שלשים יום שקבל עליו לאחר עשרים יום ושוב ימנה שמנים יום להשלים המאה יום אלא אחרי שאינו יכול להשלים נזירות של ק' יום בהלן כ' דעתו שאלו כ' יום יהיו פנויים ויהיה מותר ביין ובתגלחת בהנך כ' יום ואחר כך ימנה ל' יום לגלח ויביא קרבן ושוב מונה ק' יום רצופין ויגלח ויביא קרבן ומה שאמר מעכשיו מאה יום ר"ל ומעכשיו כמו כן אני מקבל ק' יום אחר שעשה סתם הנזירות לאחר כ' יום וא"ת ואמאי לא פשיט ממתני' דקתני מניח את שלו ומונה של בנו ושוב משלים את שלו אלמא לא חייש האי גברא אהפסקת נזירותו דאיכא למימר שאני מתני' כשהתחיל למנות נזירותו סבור היה לתשלומין שלא ידע שיוולד לו בן תוך ימי נזרו וגם אפשר להיות שפעמים ישלים נדרו קודם שיוולד לו הבן הילכך גמר ונדר ואפי' יוולד הבן מפסיק נזירותו ומניח נדרו ומונה את של בנו ולא קפיד בהפסק נזירותו אבל הכא דלא אפשר כלל אם יתחיל נזירות של מאה יום צריך להפסיק כשיעברו כ' יום הילכך לא חייל עליה נזירות של מאה לאלתר: או דילמא כיון דאית ליה גידול שיער לבסוף חיילא. פי' כיון שנשארו לו ל' ימים לאחר סתם נזירות כדי גידול שיער היינו נזירות שלם חיילא ולא חייש בהפסקת נזירותו והכא נשארו לו אפי' פ' יום הלכך מונה עשרים יום הללו לנזירות דמאה יום ויפסיק וימנה ל' יום ויגלח ויביא קרבן ואחרי כן ימנה פ' יום להשלמת מאה יום וה"נ אמרינן בברייתא דמייתי

לקמן אחר שמנה ל' יום אינו מונה רק פ' יום להשלים המאה יום על העשרים שמנה קודם שלשים יום ואע"ג דתגלחת סותר היינו כדי שיהיה לאחר התגלחת שלשים יום כדי גידול שיער אבל אם נשארו אחר התגלחת שלשים יום עד כלות נזירותו אינו סותר כלום כיון דאית ליה גידול שיער דתגלחת טהרה והכי אמרינן בפ' ג' מינין (לקמן מד.) והכא נשארו לו פ' יום כדי גידול שיער ויותר ואע"ג דאמרינן במתניתין נולד לו בן עד ע' לא הפסיד כלום דימי בנו עולים למנין הק' יום והכי אמרינן לקמן בברייתא דאחר שמנה נזירות של ל' יום מונה פ' יום להשלים הראשונים ולא סלקי הנך ל' יום אע"ג דמובלעין הם תוך הפ' יום דלא דמיא למתניתין דבמתניתין לא נדר נזירות אלא אם יוולד אחר ע' אבל אם יוולד . תוך הע' שיוכל להבליע נזירות דבנו תוך הק' אין דעתו למנות נזירות לבנו אלא ל' אחרונים יעלו לשניהם דהיינו ק' יום בין הכל ומה שלא אמר בפ' הריני נזיר כשיהיה לי בן ומעכשיו ע' יום היינו משום שדעתו להיות נזיר ק' יום אם לא יוולד לו בן לבר מנזירות דבנו אבל מ"מ אם יוולד לו בן קודם ל' חפץ הוא להבליעו בנזירות דידיה אבל הכא שקיבל נזירות אחר כ' בדעתו למנות לו מנין שלא יעלה למנין המאה יום דאם איתא דחפץ להבליע והרי הוא יודע בברור דבהנך כ' לא [שלמי] ק' לימא בפ' הריני נזיר אחר כ' ומעתה פ"י בין הכל ק' אלא ודאי חפץ לעשות ק' יום בלא הנזירות. ע"כ הגה"ה : **ותבעי** ליה נזירות מועטת. פ"י סתם נזירות דהוא שלשים יום וכגון דאמר הריני נזיר לאחר עשרים יום ונזיר מעתה אי חיילא השתא וימנה עשרים יום ויניח מנין זה וימנה שלשים יום וימנה עשרה ימים להשלים נזירות ראשונה ולא יגלח עד [ששים] השלמת שניהן : **חדא** מגו חדא קמיבעי

א

-

יד

דף

ליה. כלומר תחילה שאל בנזירות מועטת ושוב שאל בנזירות מרובה באם תמצא לומר דאפילו את"ל דנזירות מועטת לא חיילא כיון דעשרה יומין לבד הוא לא סלקי הנך עשרה שישלים אחר עשרים לאיצטרופי לעשרים שספר מתחילה משום דהנך עשרה לא חזו לנזירות לחודדיהו ולהכי לא ניחא ליה להפסיק נזירותו אלא אלו עשרים יום רוצה שיהיו פנויים ויהיה מותר ביין ובתגלחת וליטמאות למתים אכתי מיבעי ליה לנזירות

מרובה דמאה יום כיון דאי חיילא השתא כ' יום אכתי פשו להו פ' יום אחר נזירות דל' יום דחזו לנזירות לחודייהו ומצטרפי שפיר להני עשרים יום להשלמת ק' יום וימנה [כ'] יום ושוב מונה ל' יום ומגלח ויביא קרבן ושוב מונה פ' יום להשלים המאה יום ויגלח שנית ויביא קרבן ולא קפיד אהפסקת נזירות או דילמא אפי"ה לא חיילי כיון דלא שלמי מאה יום בהנך [כ'] יום ואין רצונו להפסיק נזירותו ומסתמא בשעת קבלה היה בדעתו [בכ'] יום קמאי יהיה מותר ביין ובתגלחת ובטומאה ואחרי כן יעשה שלשים יום ויגלח ויביא קרבן ושוב יעשה מאה יום רצופין ויגלח ויביא קרבן : הגה"ה וצ"ע אי מצי למיבעי היכא דאמר הריני נזיר מאה יום ונזיר לאחר עשרים יום דהשתא הקדים המאה יום [אי אמרת] חיילי מהשתא אי לא [ושמא] דה"ה דמצי למיבעי הכי וחדא מנייהו נקט. הגה"ה : **אמר** הריני נזיר לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר לעולם. דדינו אם הכביד שערו דמיקל ומביא שלש בהמות : **מי** חיילא. נזירות עליה מהשתא או לא את"ל דבין נזירות מועטת ובין נזירות מרובה מהשתא חיילא משום דכי מטו עשרים ויחול נזירות לא הוי הפסק כולי האי שהרי דמי הוא לנזירות דמאה אבל הכא אי חיילא מהשתא נזיר עולם נזירות דאחר עשרים אינו כיוצא בו כלל והוי הפסק הילכך לא הוי נזיר עולם כלל עד שישלים נזירותו ובהנך עשרים קמאי יהיה מותר ביין ובתגלחת ובטומאה או דילמא דמ"מ יחול מהשתא נזיר לעולם וכי אתו עשרים ימנה נזירות שלשים יום ומגלח למ"ד נזיר עולם מיקל אחר שלשים יום או אחר. [ש"א] למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה (לעיל דף ה.) דחזיא לנזירות עולם שהתחיל ולא חשיב הפסקת נזירותו כיון שבידו לשאול על נזירות של שלשים יום והיה עושה נזירות עולם לפניו בלי הפסק הילכך אסר אפילו לא שאל על נזירות [דל' יום] יחול עליו נזיר עולם מהשתא וה"ה דמצי למיבעי אי אמר הריני נזיר לאחר כ' נזיר עולם ומעכשיו נזיר סתם : ואת"ל הכא ודאי כיון דאפשר לאתשולי אנזירות שיחול לאחר עשרים יום הכא חיילא נזיר עולם ומהשתא יכול לשאול אנזירות דבתר עשרים ולא תהיה הפסק כלל בתוך נזירות דנזיר עולם : **אמר** הריני נזיר כשמשון לאחר עשרים יום ומעכשיו נזיר סתם. הכא ודאי לא אפשר לאתשולי אנזירות שמשון שיחול עליו אחר [עשרים] הילכך לא יחול עליו סתם נזירות בהנך עשרים כלל הואיל ולא מצי להשלים בהנך עשרים סתם נזירות דהויין שלשים יום ויהיה מותר ביין ולטמאות למתים בהנך עשרים ואח"כ יתחיל נזירות שמשון [וידחה] סתם נזירות כיון דלא אפשר להשלימו קפיד אהפסקת נזירותו או דלמא סוף סוף חייל עליה סתם נזירות בתוך עשרים יום ונהי דלא מצי לגלח לסוף עשרה דלאחר עשרים

דהא חל נזירות שמשון מ"מ כל דין נזירות שיכול לנהוג ינהוג כגון איסור
יין וטומאת מתים ואחר עשרים יפסיק נזירות זה ויתחיל נזירות שמשון
דלא קפיד אפי' אהפסקת נזירותו אבל לא מצי למיבעי היכא דאמר הריני
סתם לאחר [כי] ומעכשיו נזיר שמשון דודאי חייל עליה לאלתר נזיר
שמשון דכיון דמצי לאתשולי אסתם נזירות לאחר עשרים ישאל עליו ולא
יהיה הפסק בנזירות שמשון והך בעיא לא מצי בעי בנזיר עולם כגון דאמר
הריני נזיר עולם לאחר [עשרים] ומעכשיו נזיר [סתם] דודאי חייל עליה
נזיר סתם מהשתא כיון דאפשר איתשיל אנזיר עולם הבא לחול עליו אחר
עשרים שישאל עליו וישלים סתם נזירות דדוקא אנזיר שמשון מיבעיא
דלא אפשר לאיתשולי עליה וה"נ משמע בפ"ג דמכות (דף כב.) אמתני'
דיש חורש תלם אחד דנזיר שמשון לא אפשר לאתשולי נזיר עולם אפשר
אתשולי: **אמר** כמשה בז' באדר מהו. דביום הוולדו דהיינו בז' באדר
שמחו שמחה גדולה וביום מותו בז' באדר מסתמא רבים נדרו בנדר ורבו
נזירים בישראל מחמת צער והוא אמר בסתם אהא היינו כמו שהיה דורו
של משה בז' באדר ביום מותו ונזירות קבל עליה או כיום הוולדו קאמר
ושמחה קבל עליה וק"ק למ"ד (זבחים דף קיז.) נדרים ונדבות לא קריבין
בבמה א"כ אותם שנדרו בנזיר בפטירת משה רבינו הא היו נזירים כל
ימיהם ולא יכלו להקריב קרבנות דקרבן נזיר נידר ונידב הוא ולא היה
היתר גם בשילה וכן קשה מן נזירות דאבשלום. : **פשוט** מיהא קמייתא
הריני נזיר וכו'. נטמא בימי בנו. אמתני' קאי דתנן מניח את שלו ומונה
של בנו לריש לקיש נפקא מינה לענין דאם נטמא בימי בנו אינו סותר את
שלו ולר' יוחנן נמי דסותר היינו דוקא כשפוסק מניינו והניח את שלו
ומונה את של בנו ועומד באמצע מניינו אז דסותר את של בנו סותר נמי
את של מניינו לפי שלא השלים מניינו ואילו היה מונה שני מניינים אחד
לו מסויים לעצמו ושוב היה מונה לבנו לעצמו ונטמא בימי בנו לא היה
סותר מנין של עצמו לגמרי עד שלא התחיל מנין של בנו וריש לקיש אמר
אינו סותר אלא נזירות של בנו אבל מה שמנה משלו תחילה אינו סותר
אבל ברישא דמתני' דקתני הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן דמונה את שלו
ואח"כ את של בנו דאם נטמא בימי בנו ד"ה אינו סותר אלא של בנו דכבר
נסתלק לגלח את שלו: **חדא** נזירות אריכתא היא. שהרי אינו מגלח [אלא]
לאחר שישלים שלו ושל בנו ובאמצע נזירותו הוא עומד אבל ודאי נטמא
בימי השלמה שלו אינו סותר אלא אותו שלו ולא של בנו: ב"ש הג"ה:

נטמא בימי צרעתו. אמר הריני נזיר מהיום והתחיל למנות נזירות [שימי] חלוטו אינו עולה לנזירות וגם אינו סותר כדלקמן בפרק מי שאמר (דף יז:) ונטמא במת בימי חלוטו לר"ל אינו סותר הימים הראשונים שמנה לנזירותו קודם ימי צרעתו וכשיטהר מצרעתו יגלח ויביא קרבנות מצורע ויחזור וישלים מנין נזירות כמו שפסק ור' יוחנן אומר סותר דהא בנזירות קאי ועדיין לא מנה המאה ולכשיטהר מצרעתו צריך למנות כל ימי נזירותו: **וצריכא**. לאשמועינן פלוגתייהו בבנו ובצרעתו: **נטמא** ביום גידול שיער. פי' אמר הריני נזיר שלשים יום וכשמנה כ' מנזירותו גילחוהו ליסטים על כרחו דהשתא לא יוכל לגלח ביום שלשים לנזירות ולהביא קרבנותיו עד אחר שלשים יום מיום שגילחוהו הליסטים דאין גידול פחות משלשים יום והתחיל ה' וכשמנה עשרה סיים נזירותו שהרי תחילה מנה עשרים טרם שגילחוהו הליסטים ואלו העשרים יום האחרונים אינם רק לגדל שיער שיוכל לגלח אחר נזירותו ולהביא קרבנותיו ובהם נטמא והאי דנקט ביום גידול שיער ולא נקט בימי כדנקט לעיל בימי צרעתו לפי [שאי] אפשר שלא יהו נמשכים ימי צרעתו טפי מיום אחד אבל גידול שיער אפשר שלא יאריך עליו אלא יום אחד כגון שגילחוהו ליסטים יום שני לנזירותו דהשתא אינו מוסיף על שלשים אלא יום שלבסוף בעבור גידול שיער: **התם** שני נזירות. של בנו ושלו וכן נטמא בימי צרעתו נזירות לחוד וצרעת לחוד הכא חדא נזירות הוא וכן נטמא ביום שהוא טהור חד נזירות הוא: **אמר** רב חסדא הכל מודים שאם קידש שיער בדם. פירוש אם לאחר שנזרק הדם נטמא קודם שגילח וקורא קידוש שיער שלא גילח כדכתיב וקידש ראשו שפירושו יתחיל לגדל ראשו: **אין** לו תקנה. קס"ד שלא יוכל עולמית לשתות ביין ולגלח כיון שהביא כבר קרבנותיו וכיון דנטמא קודם שגילח ובלא הבאת קרבן לא יוכל לגלח: **אליבא** [דמאן] אי אליבא דר' אליעזר כיון דאמר תגלחת מעכבו. לשתות יין תוך מלאת הוא כלומר הרי הוא כאילו נטמא קודם הבאת קרבנותיו שהוא בתוך מלאת ולסתור כלומר יחזור ויביא קרבנות כדתנן פרק ג' מינין (לקמן דף מז.) מי שנזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא ר' אליעזר אומר סותר את הכל ופריך בגמרא והאמר ר' אליעזר כל אחר מלאת [שבעה] סותר ומשני מאי סותר קרבנותיו ולאחר [שיטהר] יביא קרבנותיו והאי יסתור דהכא ע"כ לאו דווקא דנטמא ביום שלשים דהא א"ר אליעזר בפירקין לקמן (דף טז:) דאינו סותר [אלא שבעה]: **אלא** אליבא דרבנן האמרי דתגלחת לא מעכבא. לשתות ביין וכיון שהביא

קרבנות מותר לטמאות ולשתות בלא תגלחת כלל: **לעולם** אליבא דרבנן ומאי אין לו תקנה למצות גילות. דכיון שהביא כבר קרבנותיו שוב לא יביא ונסתלק ומיד מותר לשתות בין בלא תגלחת כלל והכל מודים דקאמר רב חסדא קאי אפלוגתא דרב ושמואל דפליגי דנטמא ביום גידול שער אם סותר והכא דנטמא קודם תגלחת מודים דאינו סותר דהוי כמי שגילח כבר: **נזיר** שכלו לו ימיו. שמנה כל ימי נזירות ועומד ביום הבאת קרבנותיו: **לוקה** על הטומאה. אם נטמא קודם הבאת קרבנותיו אבל אינו סותר נזירות שמנה אחר שכלו ימיו כבר ונהי דאשכחן בפירקא דלקמן (דף טז.) ואייתי לעיל נטמא יום מאה ואחד סותר שלשים היינו דוקא יום ק"א וגזרינן אטו יום שלשים דהוי יום תגלחת דאורייתא כדתנן פרק קמא (לעיל דף ה:) אבל ביום מאה ושנים אינו סותר או ביום שלשים ואחד אינו סותר: **שאני** הכא דאמר. לענין טומאה דאמר רחמנא וטמא ראש נזרו מי שנזרו תלוי לו בראשו שכבר שלמו אלא אין לו עדיין נזירות אלא בראשו שלא גילח אז לוקה על הטומאה דכתיב וטמא [ראש נזרו] ומיהא אם נטמא אחר שהביא קרבנותיו לא מחייב למ"ד תגלחת לא מעכבא דהך דרשא לא מתוקמא אלא קודם הבאת קרבן ומיקרי שפיר נזירות תלוי בראשו אע"פ שעדיין לא הביא קרבנותיו לפי שאין בגופו לעשות. אלא תגלחת אבל אם שתה יין או גילח לא מחייב דהא ליכא בהו קרא כמו גבי טומאה:

א

-

טו

דף

אסור לגלח. פ"י קודם זריקת דמים שהרי מצותו לגלח על הדמים ואם גילח על אחד משלשתן אמרינן לקמן דיצא: **אמר** רב יום שבעים עולה לו לכאן ולכאן. פ"י נולד לו בן ביום ע' מקצת היום שקודם הלידה עולה למנין המאה והרי עשה ע' יום מן המאה (שהוא יום ל"א) ומקצת היום שאחר הלידה עולה לתחילת הנזירות ולא ימנה נזירות בנו אלא עד כ"ט יום הרי ביום צ"ט דשלו ל' לבנו ונ"מ השתא שיום ע' עולה לכאן ולכאן שיוכל לגלח ביום המאה שהוא יום ל"א לבנו מתוך שאותו תגלחת עולה לנזירות בנו מן הדין שהוא יום [ל"א] לבנו עולה נמי אותו תגלחת גם לנזירות דנפשיה שהוא מאה יום אע"פ שאם לא נולד לו הבן לא היה יכול לגלח על נזירתו אלא ביום ק"א השתא כשנולד הבן יכול לגלח ביום [ק']

כדפרישית וא"ת ומאי סברא היא כיון דאם לא נולד לו בן לא יכול לגלח עד יום ק"א דהא לא מצי לגלח עד יום ק"א לנזיר נזירות דנפשיה השתא נמי לא יגלח עד יום ק"א ויש לומר דהא [דלא] מצי לגלח ביום ק' לא הוי אלא מדרבנן כדפירשנו בפ"ק (דף ו.) דמדאורייתא מצי לגלח ביום ק' דמקצת היום ככולו אלא דרבנן גזרו דלא מגלח עד יום ק"א אטו היכא דאמר שלימים והכא אוקמיה אדין תורה כשנולד לו בן שיוכל לגלח ביום מאה כיון דלנזירות דבנו קא הוי יום ל"א ויכול לגלח לנזירות דבנו ביום [ק'] הלכך גם לנזירות דנפשיה עולה התגלחת של יום ק' : **נולד** הבן עד ע'. עד ועד בכלל : **לא** הפסיד כלום. ואי ס"ד עולה לו לכאן ולכאן איתגורי מיתגר והוי ליה למיתני במתניתין הרויח בריוח הבן דאי לא נולד לו הבן לא מגלח אלא עד יום ק"א והשתא לפי דברי רב מגלח ביום ק' נמצא שהרויח בלידת הבן ומאי קאמר לא הפסיד : **אלא** בדין הוא דלא ליתני עד ע' לא הפסיד כלל. כלומר מן הדין לא היה לו לשנות בזה הלשון לא הפסיד אלא אדרבה ה"ל למיתני הרויח ומשום דקתני סיפא לאחר שבעים סותר פי' כי מפסיד בלידת הבן תני נמי רישא עד שבעים לא הפסיד כלום וה"ה אפי' ברישא הרויח בלידת הבן ובמקצת ספרים אין כתוב אלא רק בדין הוא דלא ליתני עד שבעים ולא הפסיד והוי כמו וכו' : **ת"ש** מסיפא נולד לו לאחר שבעים סותר. פי' מפסיד וסבירא ליה דאחר שבעים הוי פי' ביום שבעים ואחד ואמאי מפסיד כלום לרב בלידת הבן והא יום הלידה עולה לכאן ולכאן עולה נמי לתחילת הנזירות דבן נמצא כי ל' יום דבן כלים ביום ק' ויכול השתא לגלח ביום ק"א והשתא כי נולד הבן ביום ע"א יגלח ביום ק"א הרי לא הפסיד כלום : **מאי** אחר דמתני דקתני סותר אחר אחר. פירוש שנולד ביום ע"ב דהשתא לא יכול לגלח אלא ביום ק"ב והפסיד בלידה : אבל אחר ממש מאי דהיינו ביום ע"א הכי נמי לא סתר כו' אלא ש"מ אחר ממש : **וכן** מתני' לרב ש"מ. פי' ממתני' יש להוכיח דלא כרב דסבירא ליה למתני' דיום הלידה אינו נחשב לנזירות הבן כמו דנחשב לנזירות דידיה למאה יום שהוא נגרר ונחשב אחר ימים שעברו דהיינו לנזירות דידיה ולא דמי למאי דפרשינן במתני' דאי נולד הבן ביום ראשון לנזירות דעולה לשניהם דודאי כיון שהוא תחילת נזירות לזה כמו לזה למה יעלה לאחד טפי מלשני אבל הכא דהוא התחיל לנזירותו כבר זה ימים רבים סברא הוא דיום לידה יהיה נחשב ונגרר אחר ימים שעברו דהיינו לנזירות דנפשיה ונזירות הבן יתחיל מיום שאחר הלידה ואם תאמר והא תנן לקמן ומייתנין לה בפ' קמא (לעיל דף ו.) דיום שלשים עולה מקצתו לראשון ומקצתו לנזירות שני אלמא דיום ל' עולה לכאן ולכאן וי"ל דשאני התם דאותו יום בין שתי נזירות וראוי

להחשיבו תחילתו (לו) לנזירות ראשון וסופו לנזירות שני משום דכיון דהביא קרבנותיו א"כ נגמר נזירתו דין הוא שיתחיל נזירות השני מיד מידי דהוה אמקבל נזירות בחצי היום דאותו יום עצמו עולה למנין נזירות אבל הכא דיום לידה דהיינו ע"א עומד באמצע נזירות דידיה ובהתחלת נזירות דבריה ראוי להחשיבו כולו לנזירות דידיה אחר ימים שעברו משום דגם הוא מחשבון ק' יום וכיון שאותו יום ע"א נחשב אחר ק' שוב אין למנותו שיהיה חשוב כיום שלם להיות נחשב נזירות אחד לכך אינו עולה לבנו לתנא דמתני': **ורב** כמאן אמרה. כיון דתנא דמתניתין לא סבר לה כוותיה: **אילימא** כאבא שאול כו' בטלה הימנו גזרת שבעה. תוך ז' שיהיה אסור בנעילת סנדל ובתשמיש המטה ומיהו לאו הילכתא הכי דבמ"ק (דף כ.). הכי מסקינן אפ"י שעה אחת קודם לרגל בטלה הימנו [גזירת] שבעה [שמונה] ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזירת שלשים לענין תספורת הואיל ומתחיל יום אחד מדין שלשים קודם לרגל ומותר לספר ערב הרגל משום כבוד הרגל ואי לא סיפר ערב הרגל אסור לספר אחר הרגל דלא ניתן לדחות אלא מפני כבוד הרגל והואיל ולא חילק כבוד לרגל לא יועיל לו הרגל להפסיק וישלים אחר הרגל:

ב

-

טו

דף

אבא שאול אומר אפילו לא סיפר ערב הרגל מותר לספר אחר הרגל. פליג את"ק דסבר דרגל מבטל בכל [ענין] ופליג באחריתי שכשם שמצות [ג'] מבטלת גזירת ז' כך מצות ז' מבטלת גזירת ל' ופליג את"ק דמצריך ח' לאו משום דקסבר יום ז' עולה לו למנין שבעה ומקצתו עולה למנין ל' אע"פ שעומד באמצע אבילות: **אלא** באבילות דרבנן. דמן התורה אינו אבל אלא יום ראשון כדכתיב. ואחריתה כיום מר אבל בנזירות דאורייתא דדרשינן מקרא דבעינן ל' יום לא אמרי' דמקצת יום עולה לו לכאן ולכאן: **ששחטו** וזרקו עליה בשני. שחל בערב פסח ושחטו עליה הפסח ואח"כ ראתה הרי זו אינה אוכלת בלילה בפסח לפי [שהיא] נטמאה ופטורה מלעשות פסח שני דבשעת שחיטה טהורה היתה: **מאי** טעמא דר' יוסי (הגלילי) לאו משום מקצת היום ככולו. ומכאן ולהבא היא מטמאה. (דאתמול) נמצא כי בשעת שחיטה וזריקה היתה טהורה גמורה דמכאן ולהבא היא מטמאה ולא למפרע וכי הדרא חזיא מטמאינן

לה מכאן ולהבא ולמחר תעשה שימור גמור למקצת יום זה שנטמאת אלמא דיום שני זה מקצת יום חשבינן ליה יום טהור דליהוי שימור ליום שאתמול הילכך שחיטה וזריקה בטהרה היה ומקצתו חשבינן ליה יום טומאה דליהוי יום של מחר שימור להאי מקצת יום אבל רבנן פליגי ומטמאי למפרע וחשבינן זה היום ככולו טמא [כיום] של אתמול ורב דאמר כר' יוסי ואע"ג דהכא נמי היה סברא לחשיבת יום ככולו טמא כיום שלפניו כסברא דרבנן אפי"ה ר' יוסי מחשיבו לכאן ולכאן והיינו כסברת רב וזו שכתוב בספרים ודילמא משום דקסבר לא גרסינן ליה דאי לאו הכי מה מהני שאינו מטמא למפרע: **זב** בעל שתי ראיות. דאילו בעל שלשה לא חזי למיכל [לאחר דראה שלישית] עד יום ח' שיביא קרבנותיו וביום ח' לא מצי למינקט ואח"כ ראה מטמא משכב ומושב למפרע דמיום ז' ואילך פסק מסתירה ומשכב ומושב דמאתמול שאחר הטבילה עד הנה טהורין ואפי"ה ראה היום ביום ח' לא מטמא למפרע: **אע"פ** שמטמאין משכב ומושב למפרע. ואפילו טבל בשביעי משכבות דלאחר טבילה טמאין סתר מניינו והרי הוא כתחילתו דכתיב וספרה לה שבעת ימים והרי אין כאן ז' ימים ומדקתני בשמירת יום למפרע טומאה אלמא לא אמר מקצת יום ככולו וקשיא דר' יוסי אדר' יוסי ומשני למפרע מדרבנן אבל מן התורה טהורה: **הכי** נמי מסתברא וכו'. ודחי אימא לך טומאת התהום דזיבה התירו כלומר אימא לך שמטמאין למפרע מדאורייתא ופטורין לעשות פסח שני דהלכה למשה מסיני דטומאה דמת הותרה לעושי פסח והאי תנא ס"ל דאפי"ה טומאת התהום דזיבה הותרה לעושי הפסח: **התהום**. פי' דבשעת שחיטה ישב על אבן אחת ולא נודע כלל שקבר תחתיו עד אחר שחיטה נודע לו שניטמא בקבר התהום וכן הכא לא ידע אדם בשעת שחיטה אם אחרי כן תראה ותסתור להיות טמאה וטומאת התהום [התירו] לעושי הפסח ונזיר: **ואף** רבי אושעיא. קאי אשינויא דלמפרע דרבנן: **אבל** הרואה זוב. פי' [רש"י] בכיצד צולין (פסחים ד' פא.) לא ידעינן אהיכא קאי: **סותר** את שלפניו כו'. ספורים שספר וצריך למנות ז' ימים אחרים: [א"ל ר"י לא נסתור אלא יומו] יחזור ויספור יום אחד והוינן בה במילתא דר' יוחנן אי סתר כולהו בעי למיסתר דכתיב וספרה לה ז' ימים לטהרתה שלא תהא טומאה מפסקת בינתים בפרק כיצד צולין גרס [אי קסבר למפרע הוא מטמא אפילו כולהו נסתור] ואי מכאן ולהבא הוא מטמא יומו נמי לא נסתור דהרי היא כראיה ראשונה של זיבה אחרת ואין בה אלא טומאת ערב ויטבול לערב ויטהר דקיי"ל ראייה ראשונה של זב קרי בעלמא הוא: **ה"ק** לא יסתור ולא יומו. כלומר אפי"ה יומו לפי שכבר עלה לו מקצת היום ושלמו לו

ספורים שלו ויצא מכלל הזיבה: א"ל. פי' ר' אושעיא לר' יוחנן רבי יוסי
סבר כוותך השתא מסיק דרבי אושעיא ס"ל אליבא דר' יוסי דמטמא
למפרע היינו מדרבנן:

א

-

טז

דף

זבה גמורה היכי משכחת לה. דמכאן ולהבא מטמינן לה וכל יומא טומאה
באפי נפשה היא וכיון דחזיא היא בפלגא דיומא אידך פלגא דיומא הוא
קא סליק לה לשימור ואע"פ שלא טבלה בינתים מכי ראתה ביום י"א
וביום י"ג וביום ט"ו דלא הויא זבה ואע"ג שלא טבלה בינתים דבעינן
שתראה ג' ימים רצופים: הלשון ק"ק אמאי קאמר אידך פלגא דיומא
דבקיצור הוה מצי למימר אידך יומא סליק ליה שימור ובדוחק יש לפרש
ראתה י"א דכיון דחזיא ביום ב' בפלגא דיומא אידך פלגא דיומא שהיה
לפני שראתה סליק ליה שימור וקשה ואמאי לא משכחת לה דרואה
שלשה לילות דהשתא היא טמאה בתחילת היום ופי' בקונטרס בכיצד
צולין (פסחים דף פא.) לפי הדברים למ"ד מקצת היום ככולו ותחילת
הלילה תהא נמי ככולה לספירה ובתחילת הלילה סליק לה שימור ואין
צריך עלות השחר: . ולי נראה דמשנה שלימה היא בפרק תינוקת (נדה דף
עב.) ושון ברואה יום י"א וטבלה לערב [ושמשה] שמטמאין משכב ומושב
למפרע ומוכח התם דתחילת הלילה לא הוי שימור ונראה לר"ת דכי היכי
דלר' יוסי תחילת יום הוי שימור ה"נ ראתה בלילה סוף היום דלמחר
שאינה רואה עולה לשימור דכך לי סוף היום כתחילת היום ובהכי ניחא
לישנא כיון דחזאי בפלגא דיומא אידך פלגא דאותו יום עצמו בסופו הוה
ליה שימור וצ"ל דודאי בזבה גדולה לא אמר ר' יוסי דיום שלישי יהיה
ממנין של ז' של טהרה דהא בפרק תינוקת (שם ד' סט. ושם) קאמר
דכותאי יום שפוסקת בו מונה אותו למנין ז' והטעם דמצינו דבסוף
הספירה מקצת היום ככולו דזב וזבה טובלין ביום הילכך בזבה קטנה
דתחילת הספירה מקצת היום ככולו אבל בתחילת ספירת זבה גדולה
שזקוקה לספור ז' אז לא אמרי' בתחילת ספירת' ז' נקיים מקצת היום
ככולו: והא דעביד ק"ו (ר"ה דף י.) ומה נדה שאין תחילת יום כסופו
דטבלה בלילה מהני סוף יום כתחילתו דלא בעיא כ"א ז' ימים ויום
שפוסקת בו [שנה] שתחילתו עולה בסופו אינו דין שסופו עולה בתחילתו

לימא זבה גדולה תוכיח דתחילת יום כסופו דטובלת ביום וסופו לאו כתחילתו אלא ודאי רבא לא עביד הקל וחומר אליבא דר' יוסי ומיהו לפירוש רש"י ניחא דלא מצי למימר זבה תוכיח: ומשני דחזיא שלשה יומין סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות דסליק לה למניינא. לפי [שהם] מסובבין בטומאה בתחילת היום ובסופו וליכא בהם שימור כלל וכן יום שלישי טמא בתחילתו והרי שלשה ימים רצופין טמאין דמקצת יום שלישי ככולו ואין בהן שימור בינתים:

פרק שלישי - מי שאמר

מתני' מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד. בפרק קמא (לעיל דף ה:) מייתינן ליה ופיי רב מתנא ובר פדא כדאית להו: **שיום** ל' עולה לו מן המנין. לרב מתנא עולין למנין ימי נזירות דראשון דמדאורייתא ל' וכן למנין שני עולה לו מדאורייתא דבעינן שלשים דאורייתא ולבר פדא אין צריך למנות נזירות ראשון שכבר נשלם מיום כ"ט ותגלחת ראשונה נעשית ביום ל' כדין תורה ודקאמר במתניתין דיום ל' עולה לו מן המנין היינו לענין נזירות שני כדי שגם תגלחת שניה תהיה ביום ל' שהרי גילח ביום [ששים] חסר אחד: **הריני** נזיר נטמא יום ל' סותר הכל. לרב מתנא סותר מן התורה ומביא קרבן טומאה וחוזר ומונה שלשים יום נזירות טהרה ולבר פדא סותר הכל מדרבנן דיום כ"ט נשלם הנזירות וסותר מדרבנן גזירה להיכא דאמר הריני נזיר ל' יום ואינו מביא קרבנות נזיר טמא: **רבי** אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה. לבר פדא לא גזרינן ולרב מתנא אליבא דר"א ס"ל מקצת היום ככולו ואפילו נטמא קודם הבאת קרבנותיו ורבנן אית להו דלא אמרי' מקצת היום ככולו אלא היכא דהביא קרבנותיו בטהרה ביום ל' דיצא כאילו הביאם ביום ל' ואחד: **הריני** נזיר ל' יום נטמא יום ל' סותר את הכל. ולא פליג ר"א לרב מתנא דאמר דסתם נזירות ל' יום והכא מיתורא דלישנא דקאמר ל' הוי כאילו אמר שלימים הילכך אפי' לר"א דאמר דמקצת היום ככולו סותר הכל (ולבר פדא דלית ליה מקצת היום ככולו) דהכא אמר ל' הוי ממנין הנזירות כיון שפירש ל' יום וא"ת מ"מ אמאי סותר הכל לר"א הא לר"א דריש לקמן בברייתא דהריני נזיר מאה יום ונטמא יום מאה יכול יסתור הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים וה"נ כי נטמא ביום ל' אין לו אחרונים והל"ל דלא סתר הכל

וני"ל דכיון דאמר ל' אי"כ יום ל' הוי יום מלאת ודרשינן וזאת תורת הנזיר ביום מלאת נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר ולקמן נמי בברייתא גבי נטמא בסוף מאה לא קממעית להו מוהימים יפלו אלא דאינו סותר כל מאה אבל שלשים יום ודאי סותר כדקתני בסמוך במתניי נטמא יום מאה דלר"א סותר שלשים אבל ברישא כי אמר הריני נזיר סתמא דקאמר ר"א אינו סותר אלא שבעה כי נטמא ביום שלשים לבר פדא ניחא משום דמיום כ"ט פסק מנין נזירותו ויום שלשים אינו יום מלאת כיון דלא אמר שלשים בפירוש וגם לת"ק דסותר אינו אלא מדרבנן לבר פדא ולא מייתי קרבן טומאה ולרב מתנא נמי דקאמר מקצת היום ככולו הילכך יום ל' אינו יום מלאת דהוי כאילו כלה כל אותו יום [כיון] דעשה מקצת בנזירות אבל בסיפא מחשב כאילו אמר שלימים לרב מתנא לא אמרינן מקצת היום ככולו הילכך הוי שפיר יום שלשים מלאת דלכך סותר לר' אליעזר מדרשא דזאת תהיה תורת הנזיר

ב

-

טז

דף

ולתנא קמא דאמר הכל סותר בנזיר סתמא לרב מתנא הוי מן התורה דהוי ממנין הנזירות ומקצת היום ככולו דאמרי רבנן היכא [דלא] נטמא : הגה"ה ובסיפא דהריני נזיר מאה יום ונטמא יום מאה סותר [שלשים] לרבי אליעזר מדרשא דזאת תהיה וגו' וצ"ל לרב מתנא מאי שנא מרישא כי נדר סתם ונטמא יום שלשים דחשבינן ליה לרבי אליעזר אליבא דרב מתנא כנטמא אחר מלאת ומשום מקצת היום ככולו הכי נמי כי נדר מאה יום נחשביה ליום מאה כאחר מלאת דנימא מקצת היום ככולו (הריני נזיר מאה דליכא יתור) ותירצו התוספות לעיל (דף ו:) דמיירי דאמר הריני נזיר מאה יום שלימים ובזה ניחא דהשתא ליכא למימר מקצת היום ככולו בסיפא והסוגיא מתיישבת בפ"ק (שם) דמייתי הך דנזיר שלשים ונטמא יום שלשים כו' סותר הכל בשלמא לרב מתנא אלא כו' אי"ל בר פדא אימא סיפא ר' אליעזר אומר אינו סותר כי אם ז' והשתא היכי מוכח לעולם אימא לך משך נזירות ל' והא דאינו סותר כי אם ז' לר"א [משום] דאין כאן ימים אחרונים ולרב מתנא נמי מאי דוחקיה דסבר דמקצת היום ככולו לימא טעמא דר"א משום דליכא ימים אחרונים ולמאי דפרישיי ניחא דאם היה יום שלשים ממנין הנזירות לבר

פדא ולרב מתנא נמי אי לאו דאמרינן מקצת היום ככולו היה סותר הכל מדרשא דזאת תורת הנזיר ע"ד כא"ן הגה"ה : **זאת** הגה"ה ממורי רבינו יצחק בהר' יצחק זצ"ל. נראה דלכ"ע בין לרב מתנא ולבר פדא קרא דזאת תורת הנזיר וקרא דימים הראשוניי איירי במאה שלימים. נראה דלפי הגה"ה זאת ר"ל דלא בנזירות מועטת דרשא דזאת כדפרישיי בפ"ק (גם זה שם) בשם מהר"ף נ"ע וכן דרשא דקרא דמן הימים הראשונים מכלל דאיכא אחרונים [לא] דרשינן בנזירות מועטת אלא בנזירות ארוך דלמאה יום ובהכי נמי מתיישב הסוגיא : **הריני** נזיר מאה יום נטמא יום מאה סותר הכל. שהוא אחרון של נזירותו ולרבנן לא אמרינן מקצת היום ככולו היכא דנטמא ולא הביא קרבנותיו : **ולרבי** אליעזר אינו [סותר] אלא שלשים. מן הדין היה לו לסתור הכל לבר פדא דלא אמרינן מקצת היום ככולו ולרב מתנא נמי פרשינן בפ"ק דאמר שלימים והיה לו לסתור את הכל אלא מדרשא דזאת תורת הנזיר גזירת הכתוב הוא דאינו סותר אלא ל' יום : **נטמא** ביום ק"א סותר שלשים. מדרבנן בעלמא הוא ולכך אינו סותר אלא שלשים דהואיל ויום ק"א יום תגלחת ויום הבאת קרבנותיו גזרי' אטו היכא דנטמא ביום שלשים היכא דאמר הריני נזיר סתמא והוי (כמו) יום שלשים יום תגלחת מה"ת לרב מתנא משום דאמר מקצת היום ככולו ולבר פדא שמיום כ"ט נשלם הנזירות וביום שלשים מגלח מה"ת ואם נטמא ביום שלשים סותר לרב מתנא מה"ת וגזרי' יום ק"א אטו יום שלשים ולבר פדא ביום שלשים סותר מדרבנן אטו היכא דאמר הריני נזיר שלשים וכן נטמא ביום. אחד ומאה שהוא יום תגלחת גזרו אטו יום ל' דאי לא הא לא קיימא הא שגם יום ל' הוא יום תגלחת וה"ה לעיל הוה מצי למיתני הכי גבי הריני נזיר נטמא יום ל"א דסותר הכל מדרבנן [אבל] ודאי נטמא יום ק"ב אינו סותר שלשים רק [שבעה] שיטהר ויביא קרבנותיו : **ור"א** אומר אינו סותר אלא ז'. דלא גזר יום ק"א אטו יום ל' דביום ל' גופיה לא סתר לר' אליעזר ואע"ג דלבר פדא דאמר הריני נזיר סתמא ונטמא יום. אחד דנזירותו פסק כבר מיום כ"ט ויום ל' הוי תגלחת מה"ת אבל יום ל' ואחד הוי יום דבתר תגלחת והוי [כמו] ק"ב : **מי** שנדר והוא בבית הקברות. וה"ה אם היה טמא ונדר ובגמי מדמה להו : **ואפי'** היה שם ל' אין עולין לו מן המנין. לענין דמונה והולך דאינו מביא קרבן טומאה דרחמנא מיעטיה מקרבן [כדמפרש] בגמרא אבל הא פשיטא דהימים אינן עולין דאפי' מנה בטהרה ונטמא סותר את הראשונים וכ"ש שאין עולין לו כי טמא מעיקרא : **יצא** ונכנס עולה לו מן המנין. מפרש בגמי יצא ונכנס והזה ושנה ונכנס בו ביום שטבל בשביעי עולין מן המנין לענין זה כשנטמא סותר אותו מנין ומתחייב (אותו) קרבן טומאה דבאותו יום

עצמו מתחיל נזירות טהרה ובגמרא פליגי ר' יוחנן ור"ל כשנטהר אם צריך לחזור ולקבל נזירות או סגי ליה במה שקיבל בימי טומאתו: ר"א אומר לא בו ביום. כלומר אם נכנס בו ביום שנטהר אין מביא קרבן טומאה עד יום שני שהתחיל הטהרה שנאמר והימים הראשונים יפלו דבעינן בסותר שיסתור ב' ימים דאז מביא קרבן טומאה וה"ה דמצי למיתני פלוגתייהו בנזיר טהור שנטמא ביום ראשון של קבלת נזירותו וביום נטמא בתחילה דלרבנן מביא קרבן טומאה ולר"א אינו מביא קרבן טומאה אלא מונה ז' ימי טומאה ומזה ושונה וטובל ומונה כ"ט יום ליום הראשון שמנה ומגלח ביום ל' שהוא ל' ואחד לנזירותו: : גמ' קסבר ר"א כל אחר מלאת ז' סותר. ולכך אומר דהריני נזיר סתם ונטמא יום שלשים [דאינון] סותר דלאחר מלאת הוא לרב מתנא משום דאמר מקצת היום ככולו ולבר פדא מיום כ"ט נשלם נזירותו: לא פליג ר"א דאמר שלימים. לרב מתנא חשיב ליה כאילו אמר שלימים ולא אמר מקצת היום ככולו הילכך סותר הכל ולבר פדא נמי כי אמר שלשים בפירוש חשיב כאילו אמר שלימים דלא אמר מקצת היום ככולו הילכך לא פליג ר"א כלל: רבי יוחנן אמר נזירות חלה עליו. לכל מילי ולוקה בעודו שם אטומאה אם התרו בו לצאת ממנו (יוצא) ואתגלחת ואשתית יין וכשיטהר אין צריך לחזור ולקבל עליו נזירות: מיתלא תליא וקאי. ומ"מ נ"ל דאסור: וכי משכחת טהרה חייל. פירוש דין נזירות טהרה לענין הבאת קרבן. מיתלא תליא וקאי עד שיצא משם ויטהר וכי יטהר חייל ממילא עליה לענין הבאת קרבן ובקיצור הוה מצי למימר דחייל עליה נזירות מהשתא ולקי על תגלחת ויין וטומאה: וריש לקיש אמר אין נזירות חייל עליה. בעודו טמא עד שיטהר ואז יצטרך לחזור ולקבל עליו הנזירות ובקונטרס פי' דבקבלה מועטת סגי לומר יחול עליו הנזירות אומר הריני כמו שנדרתי ובפ"ק דנדרים (דף ד.). אמרי' לר"ל דעובר בבל תאחר אם אינו מקבל נזירות עליו מיד כשיטהר: קרבן טומאה הוא דלא מייתי. דמעטיה קרא לקמן הא מיחל חייל עליה נזירות לענין דלקי אטומאה אתגלחת ואיין: א"ל אינו בתורת טומאה. דלא חייל נזירות כלל:

וקיבל עליו נזירות פעם אחרת ושוב נכנס לטומאה [והא] קמ"ל ההיא ברייתא דאע"ג דלא הדר ואמר הריני נזיר אלא אמר יחול עלי נזירות דהוי נזיר ולקי כדפי' לשם בקונטרס אי נמי י"ל דקמ"ל ברייתא (דמיירי) [דמיד] כשיטהר מוטל עליו לקבל נזירות מיד ועובר בבל תאחר אם אינו נזיר מיד : **אין** בין נזיר טמא. שנדר בעודו טמא לנזיר טהור שנטמא אלא דנזיר טמא שביעי עולה לו מן המנין כשהזה ג' ושנה בז' וטבל יום ז' למנין נזירות טהרה לפי שאין צריך להביא קרבן בחי' על טומאתו ומיד כשהזה ושנה וטבל ראוי לחול עליו נזירות לאלתר ונהי דבעי הערב שמש ואיך יחול עליו נזירות יש לומר דטבול יום קלישא טומאתיה ולא מעכב מלחול נזירות עליו : **ונזיר** טהור שנטמא אין שביעי עולה מן המנין. למנין נזירות טהרתו וצריך להביא חטאת העוף ועולת העוף ואשם בשמיני וכתוב (במדבר ו) וקדש ראשו ביום ההוא דבאותו יום מתחיל למנות נזירות טהרה מוקמינן ליה דלא חייל עליה נזירות דטהרה עד יום ח' ואי ס"ד לא חיילא אמאי עולה לו מן המנין כיון דלא הדר קביל עליה נזירות וא"ת [ולישני] דהדר וקיבל כדשני לעיל ביוצא ונכנס ויש לומר דא"כ הי"ל לאיתויי זה בעי למיהדר ולנדור וזה לא בעי למיהדר ולנדור כיון דהאי תנא נחית לפרושי הכא בין זה לזה וה"ה דמצי למיפרך לר' שמעון ב"ל [ליתני] זה שותה ביין ומיטמא דלא לקי וזה לקי כדפירש הקונטרס ונראה לומר דלא קשה דמצי לשנויי דבקלולא לא מיירי האי דינא אלא דין דנטמא באונס ולרבי יוחנן לא קשה [דליתני] זה מביא קרבן על טומאתו וזה אין מביא קרבן דהיינו הך דקתני אין ז' עולה לו מן המנין משום איתויי קרבן : **הגה"ה** מיחל דכ"ע דחייל. ולכשיטהר אין צריך לחזור לידור בנזיר דחייל עליו מנזירות ראשון וניחא השתא דשביעי עולה לו מן המנין ואפילו לא יחזור ויקבל והוא הדין נמי דמודה ר' שמעון בן לקיש (נמי אם שותה יין) דלקי תוך ימי טומאתו אשתיה ואתגלחת וכי פליגי למלקי פירוש אטומאה לחוד אי התרו בו אטומאה ר' יוחנן סבר כיון דחיילא נזירות [לשאר] מילי אשתיית יין ואתגלחת [חיילא] נמי אטומאה אם התרו בו לצאת ולא יצא דרחמנא לא מעטיה אלא מקרבן לחודיה לקמן ולא ממלקות דטומאה ור"ש בן לקיש סבר אע"ג דחיילא לשאר מילי לין ולתגלחת לא לקי אטומאה דכיון דמעטיה רחמנא מקרבן טומאה מיעטיה מכל דין טומאה אף ממלקות : **קרבן** טומאה הוא דלא מייתי הא מילקי לקי. אטומאה לאלתר אפילו תוך שבעה שמבקש לטהר לענין ליטהר עצמו ולעשות נזירות דטהרה דאי [לא] לקי הוה ליה למיתני במתניי ואינו לוקה : **משום** דקתני סיפא כו' ומביא קרבן טומאה. דהתם לא שייך למיתני דלוקה אטומאה דתני מביא קרבן טומאה לכך

לא תנא לעיל ואינו לוקה אטומאה (וזה אינו לוקה): **הא** למלקות זה וזה שוין. מדלא תני זה לוקה וזה אינו לוקה אטומאה: **לא** הא לתגלחת זה וזה שוין. י"מ דלקי אתגלחת [ולא נהירא דלימא] לתגלחת ויין זה וזה שוין כיון דבאיסור תגלחת קמיירי לכן נראה לי הא לתגלחת פירוש למצות תגלחת לענין שמגלח בשביעי לטהרתו אע"ג דלקמן בעיא היא ואיפשיטא דנזיר טמא דמעיקרא אינו מגלח בשביעי לטהרתו אפי"ה לא קפיד לשנויי הכי [דבלא"ה] איתותב רבי שמעון בן לקיש בסוף: **בתקנתא** קמיירי. מתי יתחיל מנין לנזירותו והוא נטמא בשוגג בקלקולא לא קמיירי שמקלקל עצמו במזיד דהיינו קלקול גופיה דגם לר"ל אסור לטמאות אפילו בתוך [שבעה] דאם לא כן ליתני זה מותר לטמאות וזה אסור לטמאות דהא לאו קלקולא הוא: **הגה"ה** מי שהיה טמא ונדר. היינו בנזר והוא בבה"ק ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים סופג הארבעים ומשמע דאף תוך ז' לוקה ואם תאמר ולישני ליה ביוצא ונכנס ושנה וטבל כדשני לעיל אהך גופא י"ל דמשמע ליה טומאה דומיא דגלוח ושתית יין דחייל עליה בימי טומאה כדמסיק ליה מיחל דכ"ע חיילא דומיא דהכי מלקות דטומאה אפילו לא נטהר חייל עליה בימי טומאתו לכך איתותב אבל בלשון ראשון הוה משוי להו כולהו ר' שמעון ב"ל גילוח ושתית יין לטומאה לכך הוה שייך לשנויי לעיל ביוצא ונכנס: **בעי** שהייה למלקות. כי היכי דבעינן שהייה בפ"ב דשבועות (דף יז.). גבי מקדש [או לא]: **אילימא** דאמרי ליה לא תנזור. והוא עומד בבית הקברות למה לי שהייה פשיטא דלקי בלא שהייה דנזיר טהור מאי טעמא דלא בעי שהייה ולא משכחת ליה [כלל] דבעי שהייה משום דקמתרין ביה שלא יטמא והוא נזיר טהור הכא נמי מתרין ביה שלא ידור בו בנזיר והוא עובר לקי כמו היכא דהוה טהור ומתרין ביה שלא יטמא ולא האו כלאו שאין בו מעשה במה שמקבל נזירות דלאו שיש בו מעשה הוא במה שאינו יוצא משם כשנודר בנזיר:

ב

-

יז

דף

אלא כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל. תחילת כניסתו במקום טמא בהיתר ולא לקי אכניסה [אלא] כי מתרין ביה שיצא בשידה וכו' פרע לו עליו המעזיבה מספקא ליה דלמא [לא] בעי שהייה או דלמא ל"ש דכל

היכא דאירעה טומאה התם בעי שהייה: **ובא** חבירו ופרע מעליו המעזיבה. דווקא באונס דאי מרצונו אי נמי אם הוא עצמו פרע כי האי גוונא לא איבעיא לן אי בעי שהייה דבפ"ב דשבועות (דף יז.). קאמר אהך בעיא דנזיר טמא או דילמא באונס גמירי לה שהייה ל"ש בחוץ ול"ש בפנים: **הגה"ה** טעון גילוח או אין טעון גילוח. פי' תגלחת דטומאה ביום שיוצא ויטהר מטומאה דקרבתן ודאי לא בעי כדתנן במתני' דמיעטיה קרא לקמן אבל בתגלחת מספקא ליה אי בעי לגלח בלא קרבן טומאה או לא דלא בעי גילוח בלא קרבן: **הגה"ה** אבל תגלחת של טהרה ודאי בעי כשימנה נזירות של טהרה יגלח ויביא קרבנות טהרה כדין נזיר טהור: **קרבן** טומאה הוא דלא מייתי. דמיעטיה קרא לקמן (דף יח.). הא גלוחי בעי מדלא קאמר ואינו מגלח בשביעי שלו: **מה** טעם קאמר. כלומר כיון דתנן אינו מביא ממילא ידעינן דאינו מגלח דהא בהא תליא דהפסוקים קרובים זה לזה אע"ג דגילוח ביום ז' וקרבתן טומאה ביום שמיני משמע ליה דכיון דאינו מביא קרבן טומאה דאינו מגלח: **הא** לתגלחת זה וזה שוין. פירוש תגלחת דטומאה מדלא תנא זה מגלח וזה אינו מגלח: **תנא** שביעי שלו וכל מילי. וכיון דתנא שביעי שלו עולה לו מן המנין היינו משום שאינו מביא קרבן וממילא ידעינן דאינו מגלח כיון דאינו מביא קרבן: **ימי** טומאה שאין עולין לו מן המנין. פירוש כשנטמא במת שהרי אם מנה בטהרה כמה ימים ונטמא סותר אפילו מנין הראשון כדכתיב והימים הראשונים יפלו וכ"ש שאותן ימים אין עולין לו כדכתיב וכפר עליו וגו' והיינו כשיטהר וקדש ראשו ביום ההוא שיתחיל מנין נזירות טהרה: ימי חלוטו שיושב מחוץ למחנה והחליטו ומנה מקצת נזירות שקבל עליו קודם שנצטרע ושוב נרפא וגילח לצרעתו מנין שיחזור למנות להשלים נזירות למנין שמנה קודם צרעת וימים שבימי חלוטו לא יעלו לו מן המנין נזירות אבל ימי הסגרו דודאי עולין לו לפי שאין זקוק לגלח כמו מוחלט ואין [נחשב] לימי טומאה כמו מוחלט: **הגה"ה** אף ימי חלוטו. שוין לימי טומאתו דאין עולין לנזירות ה"נ ימי חלוטו אין עולין לו לנזירותו: **לא** אם אמרת בימי טומאתו שכן מבטל בו את הימים הקודמים. כדכתיב והימים הראשונים יפלו וא"ת והיא גופא נילף בהאי דינא דימי חלוטו יבטלו הקודמים וי"ל דאיכא מיעוטא לקמן בפי' שלשה מינין (דף מד.) על טומאתו סותר ואינו סותר על תגלחת הכי נמי נימעוט ונימא דאינו סותר על החלטו: **נזיר** בקבר ששערו ראוי לתגלחת. ודמי לנזיר אין עולין לו מן המנין ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת ולכך לא דמי [לנזיר] לא כל שכן שאין עולין לו מן המנין: **מאי** לאו תגלחת דטומאה [לא תגלחת דטהרה]. והכי קאמר [ומה נזיר בקבר] ששערו ראוי לתגלחת דשיער

שעליו עומד להתגלח לכי ישלים נזירות דטהרה שהרי אינו מגלח בשביעי
אין עולין ימי חלוטו שאין שער עומד להתגלח לנזירות טהרה שהרי
זקוק לגלח לכשיתרפא מצרעתו לא כל שכן שאין עולין לו :

א

-

יח

דף

ימי חלוטו מי לא בעי תגלחת. בסוף ימי חלוטו כדכתיב וכבס המטהר את
בגדיו וגלח את כל שערו אבל תגלחת דטהרה לית ביה במצורע דגם
תגלחת שניה שמגלח אחר ימי ספרו מתוך טומאה הוא מגלחה שגם בימי
ספרו מטמא אדם במגע: **לא** תגלחת טומאה דנזירות קתני. כלומר לעולם
אימא לך תגלחת דטומאה ודקאמרת דבימי חלוטו נמי איכא תגלחת
דטומאה לא תגלחת דנזירות קתני דנזיר בקבר ראוי שערו לתגלחת
מחמת נזירות ובימי חלוטו לא בעי תגלחת דטומאה מחמת נזירות אלא
מחמת צרעתו וזה אין שייך לנזירות כלל הילכך לא יעלו. לו ימיו
לנזירותו: **בטהור** שנטמא הכתוב מדבר. כלומר שהתחיל למנות נזירות
בטהרה ואחרי כן נטמא כדכתיב והימים הראשונים יפלו: **ולפטור** את
הנזיר בקבר שאין טעון העברת שיער והבאת ציפרים. והוא הדין דממעט
ליה מאשם דכתיב בההוא עניינא והיינו דקאמר במתניי בנזיר בקבר אינו
מביא קרבן טומאה דמיעטיה קרא כדדרשינן הכא: **והלא** דברים ק"ו.
פירוש אי לא מיעטיה קרא ומה טהור שנטמא טעון כו' כלומר שטומאתו
הזקיקתו לכך כל שכן היכא דנטמא מתחילתו שטמא ביותר שהזקיקתו
טומאתו לכל ת"ל וטמא ראש נזרו מיותר דמצי למימר וכי ימות מת
[עליו] בפתע פתאום וגלח ראשו: **ביום** הבאת קרבנותיו. דכך כתיב בקרא
ביום השמיני יביא שתי תורים וכו' וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש
ראשו ביום ההוא שמעינן ביום שמיני שהוא הבאת קרבנותיו כדמפרש
לקמן בסמוך: **ביום** תגלחתו. הכתוב מדבר דהיינו בשביעי בסמוך מפרש
טעמא: **והא** דתנן. פי' קמא דכריתות (דף ט.).: **משביעי** הוא דחיילא.
משביעי שמתחיל לימנות נזירות משביעי: ומשכחת טומאות הרבה כגון
שנטמא ביום שביעי וחזר ונטמא בשביעי לסוף שביעי אחר שהזה ושנה
וטבל דמיד כשהזה וטבל חל עליו באותו יום נזירות טהרה שיום שביעי
הוי ממנין שלשים כי נטמא ביום שביעי כיון דחל עליה נזירות טהרה כבר
חשיב ליה טומאה אחריתי ולא הוה כנטמא בששי דההיא ודאי טומאה

אריכתא היא דאכתי לא חל עליה נזירות טהרה ומכל מקום פוטר עצמו מקרבן טומאה אחר כיון שנטמא בשביעי ולא יצא שעה אחת ליום שראוי הוא להביא קרבנות דהיינו ביום שמיני : דאי רבי. דאמר דאינו מתחיל למנות נזירות טהרה עד יום שמיני כולה טומאה אריכתא היא דלא נראה עדיין להתחיל נזירות והוי כאילו נטמא בששי ואמאי קרי ליה טומאות הרבה ואי דנטמא בשמיני כו' כיון דיצא לשעה שראוי להביא קרבנותיו והוי כנטמא אחר הבאת קרבנותיו דודאי צריך להביא קרבן טומאה אחר : דכתיב מאשר חטא על הנפש. וכתוב בההוא קרא לאלתר וקדש ראשו ביום ההוא פי' ביום שכיפר עליו דהיינו בשמיני : אם כן לימא קרא וקדש את ראשו. ופשיטא דאשמיני דקיימינן ביה איירי ביום ההוא למה לי אם אינו ענין לשמיני תנהו לשביעי דאייתור למשדי אשביעי :

ב

-

יח

דף

ורבי ביום ההוא למה לי. דממילא ידעינן דאשמיני קאי : אע"פ שלא הביא קרבנותיו. דפשטיה דקרא משמע דלא חייל עליה נזירות עד שיכפר בעולה ובחטאת דכתיב בקרא [קודם] וקדש ראשו והשתא אתי יתורא דביום ההוא לאשמועינן דחייל עליה נזירות ביום שמיני אע"פ שלא הביא קרבנותיו : לוקמה כרבי וכגון שנטמא בליל שמיני. דחייל עליה נזירות קודם הבאת קרבנותיו ולי"ג [דחזא] פי' כיון [דמרבינן] לרבי ביום השמיני אע"פ שלא הביא קרבנותיו א"כ גם בליל שמיני חייל עליה נזירות ושייך ליום שמיני ומעתה נוקי למתני' כרבי דנטמא בליל ח' דכיון דחייל עליה נזירות טומאות הרבה יש כאן ומ"מ פוטר עצמו בקרבן אחד לפי שלא יצא שעה אחת הראויה להביא קרבנותיו דאין מקריבין קרבנות בלילה מביום צוותו מדלא מוקי לה הכי נימא קסבר ליליא לאו מחוסר זמן הוא פי' ולא לענין שיוכל להקריבו בלילה אלא דחשבינן ליה כיצא לשעה שראוי להקריב קרבנותיו ולא יפטר בקרבן טומאה אחד : הא בהא תליא. ולא מצי אתיא כרבי : הי"ג אי אמרת לילה מחוסר זמן אימת מייתי קרבן עד צפרא נזירות נמי לא חייל עד צפרא דכפר וקדש כתיב בשעה שראויה להביא קרבן חייל נזירות טהרה כי נטמא בלילה לא הוו טומאות הרבה אלא טומאה אריכתא ואי קסבר לילה לאו מחוסר זמן להחשב כשעה . שראויה להקריב בלילה נזירות נמי חייל מחמתה ומיחייב קרבן טומאה

על כל אחת ואחת: אית ספרים דגרסי ביה גופא נטמא בשביעי כו' ולא גרסינן דבכולה הש"ס לא גרסינן גופא אלא כשהש"ס הביא מימרא או ברייתא תחילה ומייתי אותה אגב גררא אז חוזר ואומר גופא לפרש המימרא או הברייתא אבל ברייתא לא הביא הש"ס כלל לעיל אלא מלישנא דהש"ס לעיל דקאמר אילימא שנטמא בשביעי: **אינו** מביא אלא קרבן אחד. אע"ג דס"ל דחייל עליה נזירות טהרה משביעי כיון דנטמא עד שלא האיר השמיני שעה הראויה להביא קרבנותיו נפטר בקרבן אחד על טומאות הרבה אבל כשנטמא בשמיני וחזר ונטמא בח' כיון שיצא לשעה הראויה להביא קרבנותיו מביא קרבן על כל אחד ואחד: **מתחיל** ומונה מיד דברי ר' אליעזר וכו'. לכאורה הוה משמע דמתחיל מנין נזירות טהרה שלו בשמיני אלא אי אפשר לומר כן דאי לא חייל עליה נזירות טהרה שלו אלא בשמיני א"כ כי נטמא בשמיני לא סותר אלא יום אחד ולא הוה מתחייב קרבן טומאה לרבי אליעזר [כדתנן] במתני' ר"א אומר לא [בו] ביום אלא מתחיל ומונה מיד בשביעי דאז חייל עליה נזירות טהרה מכי הזה וטבל (מכי הזה וטבל) וכי נטמא בשמיני סותר ב' ימים ומתחייב שפיר בקרבן ובטומאה לרבי אליעזר: **וחכ"א** קרבן אחד על הכל עד שיביא חטאתו כו'. רבנן סבירא להו דלא חייל נזירות טהרה עליה עד שיביא חטאתו הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה נזירות טהרה [וטעמייהו] יליף בסמוך: **כך** אשמו מעכבתו. דלא חייל עליה נזירות טהרה עד שיביא גם אשמו וטעמיה מפרש בסמוך: **בשלמא** לר' אליעזר אמר קרא וקדש ראשו ביום ההוא. מיותר ביום ההוא לרבות ביום השביעי דמשביעי חייל עליה נזירות טהרה כדפרישית לעיל לר"א ולשון הש"ס דקאמר אע"פ שלא הביא קרבנותיו הוי פירושו אע"פ שלא הגיע יום הראוי קצת להביא קרבנותיו דהיינו יום ז' ולא הוי פירושו כההוא דלעיל דקאמר הש"ס אליבא דרבי ביום ההוא מיותר לומר לך אע"פ שלא הביא קרבנותיו דההוא ודאי הוי פירושו לרבות יום שמיני דוקא משהאיר הבקר אבל אליבא דר"א אתא [לרבות] אפילו יום השביעי כדפי': **ולרבנן** ההוא אע"פ שלא הביא אשמו. אע"ג שכל אשמות שבתורה מעכבות הכא מרבין מההוא דלא מעכב ליה מלחול עליה נזירות טהרה: אלא לר' ישמעאל ההוא מאי אתא לרבווי אמר לך אע"פ שלא הביא עולתו: **ורבנן** עולה לא בעיא מיעוטא דדורון בעלמא הוא. וא"ת מ"ט דרבי ישמעאל שפיר קאמרי ליה רבנן וי"ל משום דחטאת ועולה כתיבי בחד קרא והדר כתיב וכפר עליו וקדש ראשו דס"ד דאע"ג דעולה דורון הוא כיון דאקדמיה קרא לוקדש ראשו לא חייל עליה נזירות טהרה עד דמייתי לעולה נמי קא משמע לן ההוא לומר אע"פ שלא הביא עולתו

ומסתברא לאוקמי לעולה ולא לחטאת דעיקר כפרה בחטאת וא"ת מנא ליה להש"ס לעיל לומר בפשיטות אליבא דרבי דההוא (מפרש) מרבה אע"פ שלא הביא קרבנותיו פי' משהאיר השמיני חייל עליה נזירות טהרה דלמא לא מרבה רבי אלא הביא חטאתו ולא אשמו או כר' ישמעאל

א

-

יט

דף

וי"ל משום דרבי לא אדכר במילתיה כ"א דבהבאת קרבן הכתוב מדבר משמע דלא קפיד עליה אלא איום שמיני ולמעוטי שביעי דבר פלוגתי אבל הני תנאי מפרשי דמיחל נזירות תלוי בקרבנות עצמו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: **ת"ל** והזיר והביא אשמו אע"פ שלא הביא אשמו והזיר. פירוש חייל עליה נזירות טהרה דבהכי מישתעי קרא וא"ת אם כן לרבנן ההוא למה לי תיפוק ליה מוהזיר ברישא והדר והביא וי"ל אי לאו ההוא הוה דרשינן [והזיר] לרבות אע"פ שלא הביא עולתו ולעולם אשם מעכב כתב רחמנא ההוא ומגלי דאית לן למדרש והזיר אע"פ שלא הביא ומש"ה צריכי למיכתב תרתי: **ונטמאה**. והפרישה שתי תורים אחד לעולה ואחד לחטאת ואשם בהמה להביא קרבנות נזיר טמא ואח"כ היפר לה בעלה ונמצא שהנדר נעקר למפרע וכאילו לא היתה נזירה כלל מביאה חטאת העוף [ואינה מביאה] עולת העוף כדמפרש ואזיל: **אמר** רב חסדא ר' ישמעאל היא. דמרבה לעיל מההוא אע"פ שלא הביא עולתו אלמא עולת נזיר לאו דורון הוא וכפרה תלויה בה דאי כרבנן דאמרי לעיל עולה דורון הוא אמאי לא תביא עולת העוף אע"פ דהפר לה בעלה ואינה נזירה אין כאן חולין דכל אימת מצי לאיתויי. מייתי דורון [אלא] ודאי רבי ישמעאל היא דסבירא ליה עולה דנזיר לאו דורון הוא ואם תאמר כ"ש דחטאת נמי לאו דורון הוא והיכי מייתי חטאת כי הפר לה ואין כאן נזירות למפרע וי"ל משום דבסמוך מוקמינן לה כר"א הקפר דצריכה כפרה על שהפרישה עצמה מן היין ואע"ג שהפר לה הילכך חטאת מייתי לפי שמצינו בעלמא חטאת באה על הספק גם כאן בעלילה כל דהוא מביאה חטאת העוף אבל עולת העוף כיון דלאו דורון הוא לא מציא לאתויי כיון דהיפר לה בעלה: [**אי** קסבר בעל] מיעקר קעקר. [נמצא] שלא חל עליה נזירות מעולם חטאת העוף נמי לא תייתי: **ואי** בעל מיגז גיז. פירוש מכאן ולהבא עולת העוף נמי תייתי דהא אתמול כי נטמא נזירה

היתה ולקמן מיבעיא לן באידך פירקין (דף כא:) אי מיעקר קא עקר אי מיגז גיז: **לעולם** קסבר מיעקר קא עקר. דאי מיגז גיז עולת העוף ואשם בעי איתויי: **סבר** כר"א הקפר. דאף נזיר טהור חוטא הוי הלכך זאת שנטמאה כמו כן בעיא כפרה דמצינו חטאת העוף באה על הספק אם כן עולה לא מייתי: **המצער** עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה. אלמא חוטא הוא לכך מייתי חטאת העוף ודוקא אם נטמאה אבל אם לא נטמאה והפר לה בעלה נהי נמי דבעיא כפרה על שציערה עצמה לא תביא כלום משום שאם לא היפר [לה] מביאה חטאת בהמה שאינו בא על הספק ואם כן עתה כשהיפר לה לא תביאנו וחטאת העוף לא מציא לאתויי כיון דמעיקרא אי לא היפר לה לא היתה מביאתו אי"כ כשהיפר לה לא ניתן לה דין חדש: **ואנן** אפילו נזיר טהור קאמרינן. כלומר אית ליה לר"א הקפר בעלמא דאפילו נזיר טהור חוטא דבעלמא מייתי ליה אנזיר טהור וגם הק"ו שלו שייך גם בנזיר טהור: **והיינו** טעמא דכתיב קרא בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא. שלא נזהר מטומאה והאריך צער על צערו מלהנות מיין: קתני יוצא ונכנס וקס"ד אפילו תוך שבעה משום הכי פריך משום דיצא חייל עליה נזירות ומשני כגון שיצא והזה ושנה וטבל ואיירי אפילו בשביעי דחייל עליה בשביעי טהרה משום דנדר בטומאה ולא בעי איתויי קרבן טומאה בשמיני: **לא** נכנס אין עולין. בתמיה אדרבה כי לא נכנס טפי סלקי ליה ממנינא וצ"ע דלא סגי למיתני ונכנס משום דפליג ר"א ואמר לא בו ביום וי"ל מכל מקום לא הוה צריך למיתני (אינו) עולה מן המנין לאפוקי וה"ל למיתני יצא [ונכנס] מביא קרבן טומאה: הכי גרסינן לא מבעיא יצא כל אותו היום אלא אפילו נכנס בו ביום. דסד"א לא סליק ליה (חד) מקצת טהרה משהזה עד שנטמא: **לא** אמר רבי אליעזר. דבעינן שמנה ימים שנים אלא בטמא שנדר כלפי דאמר קרא כי טמא נזרו משמע דבטומאה נדר ואהא קאמר והימים הראשונים יפלו דבעינן ימים שנים צריך עיון מנלן למידרש הכי אליבא דר"א דהא דרבנן דלא דרשינן ימים שנים לא מיפלג קרא בין טמא שנדר לטהור שנדר:

שהוא יום ק"א למנינו נטמא בסוף מאה ביום אחרון יכול יהא סותר הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים לבא עליו כשנטמא ומסתמא שנים בעינן דומיא דראשונים ולכך אינו סותר הכל ואם תאמר והא תנן (לעיל דף טז.) במתניתין (כו') נטמא ביום מאה סותר שלשים לר"א וי"ל דהכי נמי קאמר יכול יסתור הכל ת"ל והימים הראשונים יפלו וזה אין לו אחרונים ולכך לא יסתור הכל אבל שלשים מיהא סותר מדרשא דדרשינן בפ"ק (דף ו'): וזאת תורת הנזיר ביום מלאת נטמא ביום מלאת תן לו תורת נזיר וצריכי הני תרי קראי דאי לאו זאת תורת הנזיר ה"א דכי נטמא ביום אחרון שהוא יום מלאת לא יסתור כלל ואפילו שלשים יום כתב רחמנא זאת תורת הנזיר וא"ת א"כ לכתוב זאת תורת הנזיר ולשתוק מוהימים הראשונים יפלו וי"ל א"כ הוה אמינא דיום מלאת היינו יום ק"א כמו ובמלאת ימי טהרה (ויקרא יב) דהוי לאחר שמלאו ימי טהרה שהוא יום התגלחת שמלאו ימיו כבר וההוא סותר שלשים יום אבל נטמא יום מאה יסתור כולם כתב רחמנא והימים הראשונים יפלו דאפילו נטמא ביום מאה [אינו] סותר כולם ועוד דלא סגי דלא לכתוב והימים לאפוקי תחלת המאה שלא היו לו ראשונים: ה"ג וזה יש לו אחרונים. יום טומאה ויום מאה שאחריו שהוא כולו ממנין הנזירות כל כמה שלא הביא קרבנותיו דאפילו לרב מתנא דאמר מקצת היום ככולו מצוה עליו להשלים לכתחלה כדאמר בפ"ק (דף ו.): **מדקתני** הריני נזיר ק' יום ונטמא. אלמא שנדר בטהרה והדר נטמא: **אמר** ליה רב פפא לאביי הלין ימים. הראשונים דקאמר ר' אליעזר דנפק חד ומתחילין תרין דהיינו ביום שני לנזירותו או דלמא דבעינן יום אחד שלם כי היכי דבימים אחרונים איכא חד יום שלם דהיינו יום המאה ה"נ בימים הראשונים כי מתחיל תלת אבל כי נטמא ביום שני דפעמים אינו אלא שני חצאי ימים כגון דקבל נזירות אתמול בחצי היום והיום נטמא בחצי היום ואם תאמר ונפשוט ליה ממתניתין דקתני ר"א [אומר] לא לבו ביום מכלל דיום שלאחריו סותר וי"ל דלא חש ר' אליעזר להזכיר רק ממה דפליג אדרבנן דאמרי בו ביום מביא קרבן טומאה ואמר להו ר' אליעזר לא לבו ביום וה"ה נמי לא ביום שני עד שלישי ואם תאמר ולפשוט ליה מברייתא דאייתי לעיל גופא נטמא בתחילת מאה יכול יהא סותר וכו' מכלל דכי נטמא ביום שני ודאי סותר וי"ל תחילת מאה היינו נמי יום שני [קרא] תחילת מאה ועי"ל דמשום דלרבנן סותר אפילו ביום ראשון קאמר להו ר"א [דאינו] סותר וא"ת ונפשוט ליה מסיפא דקאמר כי נטמא ביום מאה חסר אחת דסותר אלמא דבתרי יומי סגי ליה וה"ה בתחילת נזירות דמסתמא אחרונים דומיא דראשונים וי"ל דאחרונים פשיטא ליה דבתרי

יומי סגי ליה לפי שיש שם יום שלם דהיינו יום מאה אבל בתחילת נזירות פעמים דליכא אלא שני חצאי ימים כגון אם נדר בחצי יום לכך מספקא ליה אי לכך בעינן דנפקא תרין וקאי בתלת אבל קשה דליפשוט ליה מברייתא דלעיל דמתחיל ומונה מיד פי' משביעי וכי נטמא בשמיני דליכא אלא ב' ימים מביא קרבן טומאה (לו) לר"א וצריך לומר דלא שמיע ליה להיא ברייתא דלעיל אי נמי שמיע ליה וקבעי טעמא מקרא אי"נ י"ל כדפרישית לעיל דהא דבעינן דנפקא תרין וקאי אתלת משום דבעינן יום שלם שחל עליו נזירות דומיא דאחרונים אבל לעיל כיון דנזירות חל עליו משביעי דנטמא בשמיני יש כאן שביעי שלם ולכך כיון דנטמא בשמיני מביא קרבן טומאה וקצת קשה הא שביעי אינו שלם שצריך להזות ולטבול קודם שיחול הנזירות: לשון הגי' אי"ל יפלו כתיב משמע נפילה כל דהו לרבות שלא בא נמי יום שלם ואיצטריך למיכתב ימים ואיצטריך למיכתב יפלו דמצי למיכתב הכי וקדש ראש נזרו ביום ההוא מלבד ימים הראשונים ולשתוק מיפלו עד דנפקי תרין ועיילי תלת דימים משמע הכי דבעינן דומיא דאחרון דאיכא יום שלם כתב רחמנא יפלו דמשמע כל דהו דנפק חד וקאי בתרין ואי כתב רחמנא יפלו הראשונים ולא כתב ימים דמצי למיכתב והראשונים יפלו ה"א ואפילו לבו ביום כת"ק ולשון יפלו קאי אנזירות דעלמא כתב רחמנא ימים: מי שנדר בחוצה לארץ נזירות הרבה מל' יום והשלים נזירותו בחוצה לארץ ואח"כ בא לארץ. לאו דוקא במקרה בעלמא דלא סגי דלא אתי לארץ ישראל להקריב קרבנותיו ולהשלים נזירותו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה: נזיר שלשים יום. בגמרא מפרש דמדרבנן קנסא בעלמא הוא שגזרו בארץ העמים דגזרו עליהם טומאה ומן התורה ודאי טהור ויצא ידי נזירותו: נזיר בתחילה. לחזור ולהתחיל כל מניינו גם דברי ב"ה קנס ומדרבנן והכי מפורש בגמרא: ובסוף שבע שנים באה ואחר כך נטמאת. וי"מ בגמרא דלא נבלעו [אלו] באלו [מדמנינן] אחת ועשרים שנה: אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא י"ד שנה. בגמ' מפרש לה:

א

-

כ

דף

לימא בהא קמיפלגי דב"ש סברי ארץ העמים משום גושא גזרו וב"ה סברי משום אורא גזרו. אית ספרים דגרסי הכי דב"ש סברי ארץ העמים משום

גושא גזרו עליה ולא על אוירא ומותר ליכנס בה בשידה תיבה ומגדל וב"ה סברי אפילו על אוירא גזרו ומש"ה החמירו לסתור הכל וקשה לגירסא זו דמאי טעמא דב"ש דנהי דלא גזרו כי אם משום גושא מ"מ לסתור הכל מידי דהוה אבית הקברות דאינו מטמא באויר ואפ"ה סותר הכל לכן נראה דגרסינן איפכא ב"ש סברי משום אוירא גזרו והחמירו בארץ העמים וב"ה סברי משום גושא גזרו וא"ת והשתא נמי מאי טעמא דב"ש אטו משום דהחמירו בה יותר מקבר לא יסתור אלא לי וי"ל דאין הכי נמי דכיון דהחמירו בה לגזור על אוירא גלוי לכל דאותה טומאה אינה אלא מדרבנן ולכך סגי לן דיסתור שלשים יום דלא מיחלפא בטומאה דאורייתא וב"ה סברי משום גושא גזרו וכיון דדינה כקבר צריך שיסתור הכל ומשום דמיחלפא ארץ העמים בקברות וכענין סברא זו איכא בפי' כהן גדול (לקמן דף נד:) דקאמר אי משום אוירא ל"ל הזאה אבל אי משום גושא ניחא דטעמא דהזאה כשאר טומאות ולפי"ז ה"ג לא דכ"ע משום אוירא גזרו ולכך ניחא לב"ש דלא קניס אלא לי יום וב"ה סברי אע"ג דגלוי לכל דטומאה דרבנן הוא ואינה כשאר אהל קנסינן ליה בתחילת נזירות ובקנסא הוא דפליגי: **בשנטמאת** ואליבא דב"ש. [אמר] רבי יהודה דהוצרכה למנות לי יום בא"י ונטמאה בסוף לי יום בא"י ומנתה עוד ז' שנים שהרי הוצרכה לסתור כל נזירות ונמצא דלר' יהודה היתה י"ד שנים ולי יום והיינו דוקא לב"ש דאין צריך למנות בא"י רק לי יום לבד דאי לב"ה זקוקה לחזור ולמנות בא"י ז' שנים אחרים אי נטמאת בסוף מנין כנטמאת דלעיל היה כך שנטמאה בסוף מנין של הארץ וא"כ היתה צריכה להא נזירות כ"א שנה או דלמא בשלא נטמאת ודר' יהודה אליבא דב"ה דוקא. דלב"ש לא הוצרכה לי"ד שנים ובז' שנים ולי יום סגי: תא שמע עלתה לא"י וכו' ואי ס"ד בנטמאת ואליבא דב"ש אי הכי ר' יהודה אומר לא היתה נזירה אלא י"ד שנה י"ד שנה ולי יום מיבעי ליה. ולא גרסינן מה שכתוב בספרים ועוד מתניתין וא"ת ודלמא לי יום היו מובלעים בז' שנים הראשונים כגון שעשתה בחו"ל ז' שנים חסר חדש ושלשים יום דקנסא בארץ [הרי] ז' שנים ולא יותר ונטמאה בסוף לי יום של הקנס ועשתה עוד ז' שנים הרי י"ד בין הכל ועוד קשה למה לו להאריך דברי ת"ק לא יביא אלא דברי ר' יהודה לדקדק מהם וי"ל דמש"ה מייתי דברי ת"ק לאוכוחי דלת"ק לא מיירי בהבלעה דקתני ולבסוף שבע שנים נטמאת ונמצאת נזירה כ"א שנה (ולי יום) [א"כ] גם דברי ר' יהודה לא מיירי בהבלעה וא"כ י"ד שנים ושלשים יום מיבעי ליה: מי שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו אלו מעידין שנדר שני נזירות ואלו מעידין שנדר חמש נחלקה עדותן. ואין כאן נזירות כלל וא"ת היכי דמי אם שתק הנודר

שתיקה כהודאה דמיא וי"ל שהנודר מכחיש כל אחת ואחת דאי מודה לאחת למה לא יהיה כהודאתו א"נ באומר איני יודע והשתא צריך לידון לפי העדות א"נ כששותק ובאו שתי הכיתות יחד דלא הוי שתיקותיה כהודאה דלאו מודה הוא דאמר מה לי להכחישן הא שתייהן מכחישין זה את זה וב"ה אומרים יש בכלל חמש שתיים [ומונה] ב' דהוי כאילו אמרו שתייהן שתיים נדרת: **קתני** רישא ב"ש כו'. כל זה לא היה צריך דודאי ברישא קיימינן ולשון נזיר משונה: **מתניתין**. דקתני דפליגי ב"ש וב"ה בשתי כתי עדות [דלא כהאי] תנא דר' ישמעאל: **אמר** רב הכל מודים במונה. שנחלקה העדות לרבי ישמעאל דאמר דפליגי בית שמאי ובית הלל בכת אחת היינו כשאומר אחד שתיים ואחד אומר חמש אבל אם מונה כדמסיק ואזיל נחלקה העדות: **מאי** קאמר. כלומר והיכי דמי מונה דקאמר אילימא דקא מכחשי אהדדי להדיא כדקאמר חמש ולא שתיים כו' פשיטא דנחלקה עדותן ומאי קא משמע לן רב

דף - ב

אלא אחד אומר אחת ושתיים ואחד אומר שלש וארבע וחמש ואינם מכחישים בפירוש זה את זה וקמ"ל רב דכיון דכל חד וחד נחת למניינא שזה אינו אומר שתיים בבת אחת אלא אומר אחת ושתיים וזה ג' וארבע וה' ולא אחת ושתיים כאילו אמר לא אחת ושתיים נדר אלא של שלש וארבע וה' וזה שאמר אחת ושתיים. כאילו אומר ולא נדר שלש וארבע וחמש: ה"ג תו ל"ל השתא י"ל חמירתא אמר קילתא לא כ"ש ולא גרסינן אמר רב וה"פ דפריך [אמאי] קאמר דהוי הכחשה משום דאמרינן כיון דזה [אמר] שלש ארבע חמש ולא אמר גם אחת ושתיים הוי כאילו אומר בפירוש ולא אחת ושתיים נזר אמאי נימא דלא הוי הכחשה ומה שלא הזכיר אחת ושתיים דמה לו להזכיר חמירתא דהיינו שלש וארבע וחמש אמר קילתא לא אמר הא מצינו למימר דאחת ושתיים בכלל דבריו ומוסיף הוא על האחד אלא ודאי לא הוי הכחשה: **אמרי** במערבא אין הכחשה במונה. דודאי כי אמר אידך שלש וארבע וחמש לא מיעט שלא אמר הנודר אחת ושתיים ובירושלמי דסנהדרין משמע דמונה הוי הכחשה אפילו טפי כאילו אמר [לא] אחת ושתיים [אלא] שלש וארבע דקאמר התם אמר רב

מחלוקת בכלל אבל בפרט לכ"ע נחלקה עדותן ואין כאן נזירות ורבי יוחנן
אומר בפרט נחלקו אבל בכלל לכ"ע יש בכלל חמש שתיים :

פרק רביעי - מי שאמר

מתני' מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני. כלומר שנים שמעו לראשון שקבל נזירות והאחד אומר ואני וכן השני אומר ואני כולם נזירים הותר הראשון אם הראשון בא לחכם והתיר לו נדרו גם האחרונים הותרו לפי שאמרו ואני כמוהו ותלו נדריהם בנדרו הותר האחרון ע"י חכם הוא מותר וכולן אסורים אם לא יתירו גם הם נדריהם ע"י חכם אבל בלא התרה לא שלא תלו נדריהם בנדר האחרון : **פי** כפיו שערי כשערו ה"ז נזיר. בגמרא מפרש : **הריני** נזיר ושמעה אשתו ואמרה ואני מיפר את שלה ושלו קיים. דלא תלה כלל נדרו בנדרה אלא אדרבה היא אמרה ואני נזירה כמוך אחר שהוא כבר נדר בנזיר : **הריני** נזירה ושמע בעלה ואמר ואני אינו יכול להפר. בגמרא בעי לאכוחי מינה דבעל מיעקר קא עקר נדר אשתו מעיקרו ולכך אינו יכול להפר שאם מיפר לה א"כ יתבטל גם את שלו שנדרו תלוי בנדרה וכדתנן לעיל הותר הראשון הותרו כולן שבאו מחמתיה דראשון ואינו רשאי לגרום דבר להיות נדרו מבוטל כדכתיב לא יחל דברו. ודרשינן הוא אינו מיחל אבל אחרים מוחלין לו ודחי בגמרא דלעולם מיגז גיז מהפרה ואילך מהשתא אבל כי נמי מיפר את שלה ושלו קיים מ"מ חל נדרה עד עתה ונזירותיה אינו יכול להפר דכיון דאמר ואני קיים לה נדרה : **הריני** נזיר ואת. כלומר וכי גם את רוצה לידור בנזיר ואמרה אמן פי' קבלה עליה נזירות מיפר את שלה ושלו קיים דלא תלה נדרו בנדרה אבל אם לא אמרה אמן היא מותרת שאינו יכול להדירה בע"כ ודאי מה דאמר לה ואת לא הוי קיום שאין הנדר חל עליה אלא כשאמרה אמן ועדיין אינו יודע אם תקבלנו אם לאו ולכך לא הוי קיום : **הריני** נזירה ואתה. הכי גרס ר"ת ושמע בעלה ואמר אמן אינו יכול להפר אי מיעקר [קא עקר] ניחא משום דא"כ יתבטל נזירותו ואי מיגז גיז משום דהוי קיום כי אמר אמן כמו ואני כדלעיל : **(שייך** לקמן דף כג ע"א) הרי זו סופגת את הארבעים. בגמ' (דף כא :) מסיק שלא היפר לה בעלה ופשיטא הוא ומשום דקא בעי למיתני סיפא ואינה סופגת וכו' דהוי חידושא אע"ג דנתכוונה לאיסורא כיון דעלה בידה היתר אינה סופגת תנא נמי רישא וסופגת : **רבי** יהודה אומר אם אינה

סופגת את הארבעים תספוג מכת מרדות. מדרבנן שנתכוונה לאיסורא במזיד ובפי בתרא דמכות (דף כב.) מכות ארבעים מן התורה אבל מכת מרדות בלי מנין אלא מכין עד שתצא נפשו או עד שמקבל עליו. ומספקא לרבי דהכא דלוקה על שעברה דשמא דוקא מי ותו לא דדוקא כשאין רוצה לקיים אותה המצוה מכין אותו בלי מספר אבל הכא שכבר עברה למה תלקה יותר מדאורייתא אם לא הפר: הגי' גמי יתיב ר"ש בן לקיש קמיה דר' יהודה נשיאה ויתיב וקאמר והוא שהתפיסו כולם בתוך כדי דיבור. כדמפרש והולך כדי שאילת שלום תלמיד לרב דהיינו שלום עליך רבי ג' תיבות ה"נ יכולין שלשה אנשים להתפיס עצמן בראשון שנדר בנזיר שכל אחד אמר ואני הם שלש תיבות דאפילו האחרון תוך כדי דיבור מן הראשון אבל הרביעי אינו יכול להתפיס עצמו בראשון אפילו אמר ואני שכבר שהו כדי דיבור מן הראשון ולכך לא חייל נזירות ארביעי: **אמר** ליה תו לא שבקת רווחא לתלמידא. כלומר תלמיד ששמע לאחד שנדר בנזיר ובקש לומר ואני ובתוך כך עובר רבו לפניו והוא חייב להקדים לו שלום ולומר שלום עליך רבי [והם שלש תיבות] שוב לא יועיל להתפיס בנזיר אם יאמר ואני שכבר שהה כדי דיבור ואין זו סברא אלא ודאי גם הרביעי נתפס הואיל ולא שהה כלל לאחר כדי דבור אלא לאלתר אחר כדי דבור אמר ואני אבל החמישי ודאי אינו נתפס ששהה קצת אחר כדי דיבור:

א

-

כא

דף

תניא נמי הכי. פירוש כרבי שמעון בן לקיש: **מי** שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהה כדי דבור. פ"י כדי דבור דווקא ולא יותר ואומר מיד ואני הוא אסור פירוש הראשון שנדר בנזיר וחבירו מותר אלמא דלא מצי לאיתפוסי אלא שהן כולם תוך כדי דבור אבל הרביעי ששהה אחר כדי דבור לא כר"ל: **לימא** מסייע ליה מי שאמר הריני נזיר. מתניתין היא וכו' וקתני ואני ותו לא לרבי יהודה נשיאה מצי למיתני ואני ואני ארבע פעמים וא"ת ולרשב"ל נמי ניתני ואני ואני שלש פעמים וי"ל דהכי קאמר בשלמא לרשב"ל [לא] איצטריכא ליה למתני אלא ב' פעמים ואני לאשמועינן דגם השני נתפס בראשון שהוא תוך כדי דבור ואע"ג דאמצעי מפסיק בדבורו בין ראשון לשלישי והוא הדין דגם לשלישי שיאמר ואני יתפיס בראשון דאין שום סברא לחלק בין שני לשלישי ששניהם עומדים

תוך כדי דבור אבל לר' יהודה נשיאה אי איתא דרביעי נמי נתפס בראשון ליתני דהא ודאי חדוש הוא ואיצטריכא ליי לאשמועינן אע"ג דשהו כבר תוך כדי דבור כיון שהוא סמוך לאלתר לכדי דבור ומשני אטו תנא כי רוכלא כו' כלומר אה"נ דהוי מצי לאיתנויי ארבע פעמים ואני ולא חש למנות כל מה שהיה יכול למנות: ומשני אה"נ ומשום דקתני סיפא וכו' מכלל דאיכא אמצעי משום הכי קתני ואני ואני. וא"ת דהיא גופא תיקשי דליתני חד ואני וסיפא ליתני הותר הראשון הותר השני הותר השני לא הותר הראשון וי"ל דלמ"ד לקמן חד בחבריה מתפיס נקט למידק מיניה אחרון הוא דליכא אחריני בתריה אבל אמצעי דאיכא אחריני בתריה ומישתרי אותו שאחריו כדדייק לקמן ולמ"ד דבקמא מיתפסו ותני אמצעי למידק כבסמוך ראשון הוא דשרי של אחריו הא אמצעי לא הותר של אחריו דבקמא מתפיס: חד בחבריה מתפיס. דהיינו כל אחד בסמוך לו ובתוך כדי דבור לחבירו או דלמא בקמא שאמר הריני נזיר מיתפסו כולם: **מיתפסו** ואזלו לעולם. ואפי' מאה ואי בקמא מיתפיס טפי מכדי דבור לא היה מיתפיס לרשב"ל כדאית ליה ולרבי יהודה נשיאה אפי' ד' כיון דבסמוך לכדי דבור לאלתר: ת"ש מי שאמר הריני נזיר וכו' דאי ס"ד חד בחבריה מיתפיס ליתני ואני ואני טובא: **מכלל** דאיכא אמצעי מש"ה קתני ואני ואני. ולדקדק [דאיכא] אמצעי כמו שדקדק והולך לשתי פנים מתניתין: **ראשון** הוא דשרו. אותם שאחריו (יד נזירה) מתפיס מדלא קתני הותר אמצעי הותר אחרון: **אחרון** הוא דליכא אחריני בתריה. הלכך כשהותר הוא כולן אסורין אבל לאמצעי דאיכא אחריני בתריה לא מצי למיתני הותר הוא כולן אסורים דשל אחרון נמי הותר: **ש"מ** חד בחבריה מיתפיס. מדלא תנא הותר האמצעי הוא מותר וכולן אסורין ומשני דאחרון היינו אמצעי ואידי דתנא ראשון תנא לישנא דאחרון והא נמי דהוא אחרון לראשון תא שמע דתניא בהדיא וכו' הותר אמצעי הימנו ולמטה מותר אלמא חד בחבריה מיתפיס: **דאמר** פי כפיו מיין. כלומר במתניתין שאני הואיל ושמע חבירו שנדר ודאי קאמר הכי לענין איסור יין אבל בברייתא דקאמר מעצמו בלא שמיעה דחבירו נזיר לאו כלום הוא כיון דאין הנשמה [תלויה בו] ופי כפיו מיין מהני אפילו לרבי שמעון דאמר לעיל (דף ג:): עד שיזיר מכולן הכא מודה דלא גרע מידות וכן מהריני מסלסל ומכלכל דפ"ק (לעיל דף ב.) דהוי נזיר וא"ת כי אמר נמי ידי נזיר [נימא] דה"ק ידי כידו מלהטמאות למתים ורגלי כרגלו מלהכנס בבית הקברות וי"ל דאה"נ דאי שמע לחבירו שנדר בנזיר ואמר ידי כידו מהני וה"נ תניא בתוספתא (פ"ג) ברישא דברייתא בהדיא ידי כידו רגלי כרגלו הרי זה נזיר:

ידי נזירה כו'. וה"ה במתניתין אי לא פי כפיו אלא פי נזיר ושערי נזיר לא אמר כלום דאין הנשמה תלויה בו: **בעל** מיעקר קא עקר. הנדר מעיקרא כשמפר לאשתו והוי כאילו לא חל מעולם כמו חכם שעוקר הנדר מעיקרו או מיגז גיז מהפרה ואילך הוא דמתבטל הנדר ועד ההפרה היה מקויים: אי אמרינן מיעקר עקר חבירתה נמי מישתראי שהרי הוא כאילו לא חל הנדר מעולם ואי אמרינן מיגז גיז היא מישתראי וחבירתה אסורה לפי שהיתה הראשונה בכל דין נזירות עד ההפרה ושפיר מיתפיס בה שניה והפרת הראשונה אינה מועלת לשניה ונהי דלגבי חכם הותר הנדר הראשון הותרו כולם היינו משום דחכם עוקר הנדר מעיקרו ונמצא כאילו לא חל מעולם אבל בעל שמפר בלא חרטה אינו עוקר הנדר מעיקרו אלא מיגז גיז וה"ה דמצי למימר דנפקא מינה אם שתתה בין ונטמאה וגלחה במזיד ואח"כ היפר לה דאי מיעקר עקר אינה לוקה ואי מיגז גיז לוקה וכן לענין אם נטמאה בשוגג ואח"כ היפר אי מיעקר עקר לא תביא עולת העוף ואשם ואי מיגז גיז מביאה עולת העוף ואשם שהרי חל הנזירות עד עתה: **אלא** ש"מ בעל מיעקר עקר. ובהתרתה הוא מותר כמותה דלא חל הנדר מעולם ולכך אינו מיפר דאינו מיפר לעצמו אלא אחרים מוחלין לו וצ"ע דלא דמי לאחרים דכיון דרשאי להפר לאשתו ותירץ הר"ר אליהו דה"פ אא"ב מיעקר עקר אינו יכול להפר דפשיטא דקיים לה שאם לא קיים לה לא היה דיבורו שום דבר אא"א מיגז גיז א"כ אינו תלוי בדבורו וכיון שאין תלוי בדבורו ממילא הוי מופר: **כמאן** דאמר קיים ליכי דמי אי איתשיל אהקמתו מצי מיפר. [במאי] שאמר קיים ליכי דאמת הוא דנשאלין על ההקמה דהכי אמר רבי יוחנן בנדרים (דף סט.). **האשה** שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה. חטאת עולה ושלמים אם שלו היתה הבהמה פי' מבהמות של בעלה תצא ותרעה בעדר כלומר חולין היא כיון שהיפר לה בעלה וכדמפרש לקמן (דף כד.). דכי [מקנה] לה בעלה מילתא דצריך לה כלומר אם לא היפר לה שצריכה לקרבנות נזיר במילתא דלא צריכה כגון שהיפר לה בעלה ואינה צריכה לקרבנות נזיר לא מקני לה: **ואי** ס"ד בעל מיעקר קא עקר תיפוק לחולין. דעקר הנדר מעיקרו ולא חל הנדר מעולם והוי כאדם המפריש בהמתו לנזירות ונשאל לחכם והתירו דתנן (לקמן דף לא.). דנפקא לחולין: **והיינו** טעמא דכיון דצריכה כפרה.

על שציערה עצמה מן היין וכרבי אלעזר הקפר דאמר דנזיר חוטא הוא הוה ליה חטאת (העוף) שמתו בעליה אע"ג דהפר לה לענין [איסור] על הבהמה דין חטאת אם הבהמה [שלה] היא דגמרה ומקדיש לה: **היכי** דמי אילימא דלא היפר לה בעל. כלל צריכא למימר דלוקה דהא נזירה היא ופשיטה הוא דלוקה אלא פשיטא דהיפר לה הבעל אחר שנטמאה ואחר ששתתה ואפילו הכי לוקה דבההיא שעתא דשתתה ביין הוי נזירה וש"מ הבעל מיגז גיז: **לעולם** מיעקר עקר. ומיירי שלא היפר ודקאמרת צריכא למימר משום סיפא דאיצטריך ליה למיתני אינה סופגת תני רישא אגב סיפא דסופגת וסיפא איצטריכא ליה למיתני לאפוקי מדרבי יהודה דאמר דכי נמי היפר לה בעלה ושתתה יין לוקה מכת מרדות ואם תאמר מאי איריא היפר לה ואחר כך היתה שותה לאשמועינן שתתה ונטמאה ואח"כ (שתתה) היפר לה [דאינה] סופגת כיון דמיעקר עקר וי"ל דמשום רבי יהודה נקט הכי דאפילו בהיפר ואח"כ שתתה סופגת מכת מרדות אע"ג דכבר היפר כיון דלאיסורא נתכוונה:

א

-

כב

דף

הכי גרסי' ואי ס"ד מיגז גיז תייתי עולת העוף. וה"ה דאשם נמי איבעי לה לאתויי אלא נקט עולת העוף משום דחטאת העוף ועולת העוף בחד קרא כתיבי: **הא** מני ר"א הקפר בר רבי היא. פירוש לעולם מיעקר עקר ולכך אינה מביאה עולת העוף וחטאת העוף מייתא משום דאתיא על הספק והכי איתא בפ"ק דנדרים (דף י) והשתא מסקינן דבעל מיעקר עקר וקשה מאי שנא הכא מייתי כולה מילתא דר' אלעזר הקפר ולעיל לא מייתי לה דקאמר לעולם מיעקר עקר וכיון דצריכה כפרה הוה [וכו'] ע"כ נראה דגרסי' הכי וכיון דלא צריכה כפרה הוה ליה כחטאת שמתו בעליה והכי פירוש לעולם [מיעקר] עקר ומ"מ כיון שהקדישתה לא נפקא לחולין וכי היפר לה הוה לה כחטאת שמתו בעליה אי נמי לגירסת הספרים נמי ניחא דלעיל לא עבדינן מכל וכל כר' אלעזר דאין קרב אבל הכא דקרב מייתי שפיר מילתא דרבי אלעזר דהוי כוותיה מכל וכל: תא שמע דתניא בהדיא היא מותרת וחבירתה אסורה אלמא דבעל מיגז גיז. וקצת קשה דלעיל פשיט מדמביאה חטאת ולא עולה דמיעקר קעקר ועתה מהדר למיפשט דבעל מיגז גיז אין זה שיטת השי"ס וי"ל דההיא אוקימנא

ליה כר' אלעזר הקפר והך רבנן ומייתי לזה דפלוגתא דתנאי היא דר"ש אמר אם אמרה הריני כמותיך שתיהן מותרות דמשמע הריני כמותיך לכל דרכיך ולכשתותר אהיה גם אני מותרת ותימה כיון שקיבלה נזירות וחל עליה איך תהיה מותרת בהתרת חבירתה כיון דמיגז גיזו הא אין נזירות לחצאין ואילו אמר הריני נזיר היום ולמחר איני נזיר הוי נזיר שלשים יום דאין נזירות פחות מלי יום כדתנן בפרק קמא (לעיל ה.) ואומר ר"י דהכי איתא בתוספתא (פ"ג) ולא נתכוונתי להיות אלא כמותיך שתיהן מותרות אם אמרה הכי משום דמשמע ליה לר"ש דהכי קאמרה לה אם סופך שתהיה מותרת לא יחול עלי נזירות כל עיקר ור"ש לא בא לפלוגי על מלתא דת"ק אלא להוסיף עליה וגם ת"ק מודה ליה ואומר מהר"ף נ"ע דלר"ש אפי' ואני לבד מפרשינן למילתא הכי כאילו אמרה בפ"י לא [נתכוונתי] אלא להיות [כמותיך] ובהא פליגי רבנן ור"ש: . **מר** זוטר אבריה דרב מרי אמר היינו דרמי בר חמא דבעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבחי שלמים מהו כי מתפיס אינש במעיקרא מתפיס או לא. בנדרי (דף יא:) משמע ליה דמיבעיא ליה לרמי בר חמא אחר שנזרקו הדמים ואמר ככר זה עלי כבשר זבחי שלמים ובשר שלמים קודם זריקה אסור באכילה ואחר זריקה מותר באכילה ומיבעיא ליה כי אמר ככר זה עלי כבשר זבחי שלמים אם דעת הנודר לומר כמו שהיה בשר זבח שלמים מעיקרא קודם זריקה והככר אסור או שמא דעתו כבשר שלמים השתא אחר זריקה דשרי וגם הככר יהיה מותר ובשמעתין יש מפרשים דמר זוטר אבריה דרב מרי בעי למידחי הפשיטותא שפשט הש"ס מברייתא דתניא להדיא היא מותרת וחבירתה אסורה ופשיט דנימא מיגז גיזו והשתא מר זוטר דחי לעולם מיעקר עקר כדאסיקנא מההיא דמביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף וחבירתה דאסורה היינו משום דבמעיקרא מיתפסה כלומר מיתפסה נפשה להיות כמותה עד שלא יפר לה בעלה שהיא אסורה ובאותו איסור דעתה לנדור ולעמוד אפי' יפר בעלה ויעקור נדרה למפרע כדאשכתן דרמי בר חמא מבעיא ליה הכי אי אמרינן כבמעיקרא מתפיס וקשה טובא להאי פירושא חדא דרמי בר חמא לא פשיט ל"י דבמעיקרא קמתפיס ועוד דהתם בבעי דרמי בר חמא הזריקה אינה מתרת הבשר אלא מזריקה ואילך ולא למפרע והתם ודאי אי אמר כמעיקרא מתפיס אסור אבל גבי הפרה דבעל אי מיעקר קעקר אפי' אם אמרת כמעיקרא מתפיס חבירתה היה לה להיות מותרת שהרי הנדר כאילו לא חל מעולם ועוד דמאי שנא ממתני' דקתני כי הותר הראשון הותרו נמי כולם משום דחכם עוקר הנדר מעיקרו [והכא] בעינן למימר אפי' אם הבעל עקר הנדר מעיקרו חבירתה אסורה [וזה] מצינן

ליישב בדוחק ולומר כי החכם אינו מתיר אלא בפתח וחרטה [ומשוה] ליה לנדר טעות מעיקרא והלכך כשהתיר הראשון הוי כאילו לא היה הנדר הזה מעולם כלל הלכך הותרו כולם אבל הבעל מיפר לאשתו בלא חרטה ופתח מגזירת הכתוב הלכך אפי' אי מיעקר קעקר לענין זה חשיב כאילו נשאר עליה נדר קצת וחבירתה אסורה ודוחק וע"ק דהשתא מר זוטרא בעי למימר אפי' אי בעל מיעקר קעקר תיתסר חבירתה ולעיל קאמר הש"ס בפשיטותא למאי נפקא מינה לאשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה ואני אי אמרת מיעקר קא עקר. (איהי) נמי אישתראי נמצא מר זוטרא סותר ההיא סוגיא וע"ק דבתר הכי כי דחי מי דמי התם כיון דאמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים וכי' לא אתא הדחייה שפיר להאי פירושא דהסברא הפוכה ויש ליישב ולומר דר"ל ומי דמי וכולה מילתיה דמר זוטרא היא ולשון נזיר משונה הוא כלומר אע"ג (דהכא) [דהתם] הבעיא אינה פשוטה הכא ודאי יש לנו לומר בפשיטות דבמעיקרא קמתפיס (דמי) ודוחק ועוד מה לנו להביא הבעיא דרמי בר חמא [דל] מהכא הבעיא יש לנו לומר דבמעיקרא קמתפיס כדמפרש ואזיל ויש ליישב בדוחק דמשום הכי הביא הבעיא להודיענו הסברא דבמעיקרא קמתפיס דאי [לאו שמעינן] בעלמא הא סברא לא נאמר לה הכא דבמעיקרא קמתפיס וע"ק דלישנא דתניא בהדיא [משמע] הפשיטות קיימא כדתניא לעיל (דף כא.) נמי תניא בהדיא וקאי ולכן נראה להר"ם לפרש דמר זוטרא לא דחי הפשיטות אלא קיימא דבעל מיגז גייז וקאמר היינו דרמי בר חמא כלומר תפשוט מהך ברייתא בעי' דרמי בר חמא דכי היכי דאמרי' דחבירתה אסורה כי אמרה ואני אלמא במעיקרא מתפיס אע"ג דחבירתה יודעת שזאת האשה יכולה לבא לידי היתר ע"י שיפר בעלה אלא אמרי' ואני כמעיקרא כמו שאמרה אסורה עכשיו אהיה גם אני הי"נ נימא כשאמר כבר זה כבשר זבח שלמים דבעי למימר כקודם זריקה אך קשה דמי דמי דודאי גבי אשה אמרי' דדעתה אמעיקרא משום דבשעת איסור חבירתה נדרה ואמרה ואני אבל דרמי בר חמא הנודר נודר בשעת היתר אחר זריקת דמים ואמאי נימא דדעתיה אמעיקרא וצ"ל דסוגיא [דהכא] ס"ל דבעיא דרמי בר חמא נמי איירי בכה"ג דקאמר הרי כבר זה כבשר זבח שלמים קודם זריקה ובהכי פליגי סוגיא דידן אסוגיא דנדרים התם דקאמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים לאחר זריקת דמים. (הגה"ה) דאיכא למימר דלאחר זריקת דמים דהתם בגמרא אינה מלישנא דרמי בר חמא דרמי בר חמא לא אמר יותר אלא הרי עלי כבשר זבחי שלמים מהו וע"כ מפרש הש"ס לאחר זריקה שמתפיס אחר זריקה ויכול להיות דלפני זריקה שאלה וכן סובר סוגיא דהכא וכן מפרש בבעיא דאומן קונה בשבח

כלי דמפרש לה הש"ס בפי המקבל (בי"מ קיב.) לענין עובר בל תלין ובפרק הגוזל קמא (בי"ק צט.) בע"א וכן בפ"ב דבי"ק (דף יט.) דיש שינוי לצרורות הש"ס מפרש בכמה פנים הבעיא איך נשאלה למלתא בבית המדרש בעת קדמונים (הגה"ה) ודחי הש"ס דלא תפשוט הא מהך ברייתא דלא דמי דהתם כיון דאמר הרי עלי כבשר זבחי שלמים אע"ג דלאחר שנזרקו הדמים מצי אכיל ליה בחוץ מיקדש קדיש כלומר אכתי יש קדושה בבשר לענין דאסור לאכול חוץ לירושלים וה"ה דמצי למימר דאית בה קדושה לענין טומאת הגוף דאסור לאכול בשר שלמים בטומאת הגוף וכן חוץ לזמנן וחדא מנייהו נקט כלומר התם איכא למימר אם במעיקרא מתפיס בקודם זריקה או לאחר זריקה לפי שהאדם טועה לימא אחרי שיש בבשר קדושה גם אחר זריקה לענין חוץ שייך לאתפוס ביה ולכך איכא לספוקי אם דעתו אמעיקרא או אחר אבל הכא זאת האשה שאמרה ואני יש לנו לומר דודאי ר"ל דדעתה אמעיקרא ליתפס וליאסר בקודם שיפר לה בעלה דאי ס"ד בציננא מתפיס הא הפר לה בעלה פ"י ציננא אחר ההפרה אחר שנצטנן והלך לו האיסור ע"כ י"ל דבמעיקרא קמתפיס בקודם שהיפר לה בעלה ואי [בציננא] לאיתפוס אי"כ אין כאן איסור כלל ובמה תיטעי להתפיס אחר ההפרה אבל בשלמים טועה להתפיס גם אחר זריקה לפי שיש קדושה גם בבשר אחר זריקה לענין חוץ וכמה מילי דפרישית :

ב

-

כב

דף

איכא דאמרי היינו דרמי בר חמא ודאי. איכא למיפשט בעיא דרמי מברייתא דלעיל ואין לדחות דחיה זו שבא לחלק ביניהם דודאי דמו אהדדי: **אמרה** לה הריני בעיקביך. פירוש האשה שנדרה בנזיר ושמעה חבירתה ואמרה לה הריני בעיקביך כאילו אמרה הריני בסופך לשון ואתה תשופנו עקב (בראשית ג) כלומר בסוף דרכך אם תותר את גם אני אהיה מותרת שלא אקבל עלי נזירות ולא יחול עלי או דלמא כי מקמי דליפר לה בעלה ואסורה כי בעיקביך יש לפרשו כמו עקב אשר שמע אברהם בקולי וגוי (שם כו) ואפילו אם תותר הראשונה השניה אסורה דבדעתה להיות כמעיקרא קודם שיפר לה בעלה וכשאמרה בעיקביך כאילו אמרה ואני דאמרינן לעיל בברייתא היא מותרת וחבירתה אסורה דכיון דחל עליה נזירות לא פקע בהתרת הראשונה דבעל מיגז גיזו: **ואי**

ס"ד כי אמר בעיקביך בעיקרא קמתפיס. ואפילו תותר הראשונה השניה אסורה א"כ במתניתין נמי אמאי אינו מיפר לה ליפר לה דידה ולוקים דידיה אלא ש"מ בכולה מלתא מיתפיס ואותה שאמרה בעיקביך היא נמי מותרת ואריכות לשון בעלמא הוא וה"נ דעת הבעל כי אמר לה ואני דעתיה אכולה מילתא אם תותר היא שגם הוא יהיה מותר ולא יחול הלכך לא מצי מיפר דקאי בלא יחל דברו ואם תאמר והא במתניתין לא אמר כ"א ואני וי"ל דהכי מדמי ליה דכי היכי דאשה דאמרה הריני בעיקביך בכולה מילתא ה"נ בעל בכולה מילתא מיתפיס דנהי דודאי דאיניש בעלמא שאמר ואני דעתו כמעיקרא מפני שאין בידו להתיר ואינו נותן דעתו להתיר אבל בעל שבידו להתירה דעתו להתיר יותר משאר מתפיסים והוי כאילו אמר הריני בעיקביך ודחי לא לעולם כמעיקרא מתפיס ומ"מ אינו יכול להפר הכא כיון דאמר ואני כאומר קיים ליכי דמי אי מיתשיל אהקמתו מיפר ואי לא לא : ורמינהו הריני נזיר ואת ואמרה אמן שניהם אסורין ואי לאו שניהם מותרים מפני שתלה נדרו בנדרה. וסבירא ליה דבעל מיעקר קא עקר ואי יפר לה גם שלו יותר [וקאי] בלא יחל דסבירא ליה לתנא דברייתא דהכי קאמר הריני נזיר אם את ואפילו לא אמר אם ולכך אם אמרה אמן שניהם אסורין והיינו דקפריך אמתני דקתני כי אמר לה הריני נזיר ואת דמיפר שלה ושלו קיים ואם לאו שלא אמרה אמן שניהם מותרין מפני שתלה נדרו בנדרה ולא דינא להיות נזיר אם לא תהיה גם היא נזירה : **אמר** רב יהודה תני. ברישא מיפר שלה ושלו קיים כמתני ותני ברישא שניהם אסורין עד שלא יפר ולא כמו שהיינו סבורין מעיקרא שאינו יכול להפר את שלה דנהי דסיפא משמע שתלה נדרו בנדרה דקאמר ואם לאו שניהם מותרין אפ"ה יכול להפר שלה משום דסבירא ליה להאי תנא דבעל מיגז גייז וזהו החידוש דאתא לאשמעינן אבל רישא דקתני אסורים כל זמן שלא הפר אין זה שום חידוש דפשיטא דשניהם אסורין כל זמן שלא הפר : אביי אמר אפי' תימא כדקתני ברייתא כגון דאמר ואם את דקא תלי נדרו בנדרה מתני דקתני הריני נזיר ואת משום הכי מיפר שלה ושלו קיים. [פי'] ברייתא כגון דאמר לה הריני נזיר ואם את שתלה נדרו בנדרה כלומר אם את נזירה גם נזירותי יחול [לפיכך] שניהם אסורין ואינו יכול להפר כדמשמע לישנא דשניהם אסורין והיינו טעמא לפי שתלה נדרו בנדרה ואם יפר את שלה גם את שלו יתבטל וקאי בלא יחל דסבירא ליה דבעל מיעקר עקר ומתני דקתני הריני נזיר ואת פירוש שאינו תולה נדרו בנדרה אלא הוא מקבל אנפשיה ממה נפשך ואת פי' שאינו תולה נדרו בנדרה אלא הוא מקבל נזירות אנפשיה ואת דקאמר ששאל לה אם גם היא מציא לקבל נזירות

אנפשה ואת דקאמר ששאל בתמיה בלשון שאלה קאמר לה כלומר רוצה את להיות נודרת כמו כן :

א

-

כג

דף

באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר. דאי ידעה אמאי צריכה סליחה וכפרה לכפר: **והוא** לא ידע ואשם ונשא עונו. בקרא דאשם תלוי כתיב ועלה בידו בשר חזיר כגון חתיכה אחת ספק היא של חלב וספק היא של שומן דס"ל לת"ק דאשם תלוי אפילו אחתיכה אחת מיחייב: **איסי** בן יהודה אומר [ולא ידע ואשם ונשא עונו]. ולא פי' קרא כדלעיל אלא כגון ב' חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן דס"ל לאיסי בן יהודה דלא מיחייב אשם תלוי אלא אחתיכה אחת משתי חתיכות: **על** דבר זה יד"ו. ראשי התיבות ידע ואשם ונשא הכתוב מדבר באשם תלוי: **פסח** מיהא קעביד. משמע דאכילה גסה שמה אכילה וקשה דבפרק בתרא דיומא (דף פ:) קאמרי' האוכל אכילה גסה ביה"כ פטור דלא שמה אכילה ואומר ר"ת דתרי ענייני אכילות גסות יש וההוא [דיומא] כגון שנפשו קצה באכילה מרוב שובעו והכא שאין נפשו קצה אלא שאינו רעב לאכול לתיאבון: **מי** דמי אנן חד דרך קאמרינן. שהצדיק הולך בו והרשע נכשל באותו דרך עצמו [והכא] הם שני דרכים שזה בא על אשתו וזה בא על אחותו: **ללוט** ושתי בנותיו הוא שנתכוון לעבירה ופושעים יכשלו בס. והיינו כמ"ד בפרק ד' מיתות (סנהדרין נח:) עובד כוכבים אסור בבתו ואפילו למ"ד מותר כבר פירשו [האומות] מעצמן מעריות: **ודלמא** איהו נמי לשם שמים מכוון. שלא מצינו בו שהיה שטוף בזימה ומשני אדרבה שטוף היה שנאמר וישא לוט וכל הפסוק דרשינן לעבירה: **והא** מינס קאניס. שהרי השקוהו יין ובהאי עובדא לא היה כוונתו לעבירה כלל ואמאי קרית ליה פושע: למה נקוד על וי"ו דובקומה לומר לך דהרי הוא כמאן דליתיה דבקומה ידע: **אח** נפשע מקרית עוז זה לוט. שנקרא אח לאברהם כדכתיב כי אנשים אחים אנחנו מקרית עוז זה אברהם כדכתיב הביטו אל צור חוצבתם:

ומדינים כבריא ארמון. (על שהעיר מדינים בינו לבין ישראל) כבריחים לארמון ע"י ריב שהיה בין לוט ובין אברהם כדכתיב אל נא תהי מריבה וגרמה לו מריבה להפרד מאברהם וע"י כן נכשל בבנותיו ונעשה כבריחים שנועלין את הארמון שאין החיצונים יכולין להיכנס לפנים כך נעשו עמונים ומואבים שאסורין לבא בקהל ובבראשית רבה דריש לפי שאסורין בקהל ובעזרה כטמאים: **לתאווה** יבקש נפרד זה לוט. שביקש להפרד מאברהם כדכתיב ויפרדו כדי למלאות תאותו בעבירה: **ובכל** תושיה יתגלע. בכל התורה יתגלע קלונו בשתי תורות בתורה שבכתב לא יבא עמוני ומואבי. היינו בבתי כנסיות ובתורה שבע"פ בבתי מדרשות ששונים בהם עמוני [ומואבי] אסורין ואיסורן איסור עולם: **תמר** זינתה. אבל נתכוונה לשם שמים כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה ויצאו ממנה מלכים כדכתיב בסוף רות ואלה תולדות פרץ וכו' עד ישי ונביאים דאמר מר אמוץ ואמציה אחים הוו ואמציה המלך מזרע דוד וישעיה ואמוץ נביאים היו דגמירי בכל מקום שהזכיר (תורה) שם [אביו] בנביאות גם אביו נמי היה נביא: **שמתוך** שלא לשמה בא לשמה. וא"ת והא אמרינן בעלמא (ברכות דף יז.). העוסק במצוה שלא לשמה נוח לו שלא נברא וי"ל דהתם מיירי שעוסק בתורה שלא לשמה לקפח אחרים והכא קאמר שעוסק בתורה שלא לשמה להתגדר ולקנות שם: **שמתוך** שלא לשמה בא לשמה. ואת אמרת דעבירה לשמה עדיפא ממצוה שלא לשמה דיש בה עדיפא קצת: **ומאן** אינון נשים באהל שרה ורבקה ורחל ולאח. בשרה כתיב והנה היא באהל (בראשית יח) ברבקה כתיב ויביאה יצחק האהלה שרה אמו (שם כד) ברחל ולאח כתיב ויצא מאהל לאח ויבא באהל רחל (שם לא) ומנשים היינו דכתיב נשים: **שבע** בעילות בעל סיסרא. דז' פעמים כתיב כריעה נפילה ושכיבה: **והא** מתהניא מעבירה. ונהי נמי דלא קשה לו תהרג ולא תעבור כדאמרינן שילהי פרק בן סורר ומורה (סנהדרין עד:): דאסתר קרקע עולם היתה מ"מ למה משבחה הכתוב והלא היא נהנית מן העבירה ומשני לא היתה לה הנאה דטובתן של רשעים רעה דכתיב השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע ובפרק מצות חליצה (יבמות קג:): מסיק בשלמא גבי לבן דקמדכר שם דעבודת כוכבים אלא גבי יעל מאי רעה ומשני דשדא בה זוהמא: **ארבעים** ושתים קרבנות. שעשה בגי המקומות ז' מזבחות ובכל מזבח ומזבח הקריב פר ואיל הרי מ"ב קרבנות והיינו שלא לשמה דהקריבן כדי לקלל ישראל: **בת** בנו של עגלון. לאו דוקא נקט בת בנו וכן [בחלק] (סנהדרין קה:): דאמר בתו של

עגלון לאו דוקא אלא הרבה דורות היתה אחר עגלון דאמר פרק החולץ (יבמות מח:) מפני מה גרים מעוניים בזה"ז מפני ששיהו עצמן לבא תחת כנפי שכינה מאי קרא ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה אשר באת לחסות תחת כנפיו משמע שהיתה רות קטנה כשנתגיירה והרי יש מעגלון ועד אבצן יותר ממאתים שנה ודוק ותשכח [ואמרי'] (בי"ב צא.) אבצן זה בועז ואי בתו של עגלון היתה אי"כ לא היתה קטנה:

א

-

כד

דף

ארבעה דורות בישראל. עובד ישי דוד שלמה ואילו צעירה לא הות בישראל עד רחבעם בן שלמה שבא מנעמה העמונית: **האשה** שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה. שלשה בהמות כבשה לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים שהן קרבן נזיר טהור ואח"כ הפר לה בעלה אם משלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר דכיון דהיפר לה בעלה אין כאן נזירות כלל והבהמה שהפריש דין חולין עליה כדאמר בגמרא כי אקני לה מידי דצריכא לה מידי דלא צריכא לה לא אקני לה ונמצא שלא היתה קודש כלל: **ואם** משלה הבהמה. ובגמרא מפרש מאין תבא לה שלא יהא לבעלה רשות בו: **החטאת** [תמות]. אע"ג דהפר לה כדמפרש לה טעמא דמתניתין כיון דבעיא כפרה הויא כחטאת שמתו בעליה: **והעולה** תקרב עולה. וא"ת ולרי' ישמעאל דאמר לעיל (דף יט:) דעולה לאו דורון הוא ולא קריבה כי הפר לה בעלה אטו פליג נמי אמתני' דהכא דתני בהדיא דעולה קריבה עולה אע"ג דהיפר לה בעלה וי"ל דאפי' רבי ישמעאל מודה בנזיר טהור דעולת בהמה דורון הוא דדוקא גבי נזיר טמא דכתיב ביה וכפר וכתיב עולה בההיא קרא משמע ליה דעולה נמי באה לכפרה: **שלמים** (נמי) יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד. כחומר שלמי נזיר ואפי' למ"ד בעל מיעקר עקר [כיון] שהיא קדשם לדין שלמי נזיר יאכלו בכל החומר שבהן והא דקאמר בגמרא שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן (היינו) אין להם זרוע ומדמה ליה להכי היינו אין להם זרוע כמצותו שיטעון בתנופה אבל מ"מ הזרוע מיתסר כחומר שלמי נזיר ועוד אומר ר"ת דאין להם זרוע היינו דאין להם דין זרוע בשילה שיתבשל עם האיל אלא לבדו אסריניה: **ה"ג** ואינם טעונין לחם. כשאר דכתיב על כפי הנזיר ואין כאן כפי הנזיר דהפר לה ואם הקדישו כבר טעון פדייה ואפילו אי מיעקר עקר גזירה

שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדייה ואי מיגז גייז נמי מצי לפדות דאין לו קדושת הגוף עד שישחט עליו הקרבן : ה"ג היו לה מעות סתומים יפלו לנדבה. היכא דהפר לה בגמרא מפרש דהנהו סתומים יפלו לנדבה לחולין ולמזבח דהיינו עולת נדבה ונסכיה באין משל ציבור וכן פ"י בכל דוכתי דתנינא יפלו לנדבה ולא חש למיתני הכא אם שלו הן חולין כדתני ברישא : **מפורשים**. שפירש אלו דמים לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים : **דמי** חטאת ילכו לים המלח. כיון דאילו היתה הבהמה הוה אזלה למיתה ולא [נהנין] מאותן מעות מדרבנן ולא מועלין דכיון דלים המלח אזלו לא קרינן ביה קדשי [ה'] והי"ה דלעיל גבי בהמה מצי למיתני לא . נהנין ולא מועלין : **דמי** עולה יביאו עולה. דדורון הוא ומועלין בהם כיון דקריבין למזבח : דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם כדפרישית : גמי מאן תנא דלא משתעבד לה ולכך יש סברא לחלק בין בהמה דידיה דתני תצא ותרעה בעדר ואם [שלה] חטאת תמות דאי משתעבד לה לא היה סברא לחלק בין בהמתו לבהמתה : **אמר** רב חסדא רבנן היא. וכדמפרש ואזיל ומ"מ אם לא הפר לה היתה מקריבתה לחובתה כיון דאקני לה וכדמפרש בסמוך (הפר לה לא אמר דהא הוה בהמות דידיה כדמפרש בסמוך) כי . מקני לה מידי. דצריכא לה במידי דלא צריכא לה כגון דהיפר לה לא אקני לה : דאי ס"ד רבי יהודה היא אמאי תצא ותרעה בעדר הא [משועבד לה בתנאי כתובה] כדמפרש ואזיל וס"ד דתנאי כתובה עדיף ואפ"י במידי דלא צריכא לה נמי משועבד לה : **דתניא** ר' יהודה אומר מביא אדם קרבן עשיר על אשתו. פ"י אם עשיר הוא [והיא חייבת קרבן עולה ויורד] צריך להביא קרבן עשיר עליה ולא יוכל לומר והלא אין לה כלום ותביא קרבן עני וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת להביא קרבן בעבורה ודווקא חובות שהיא חייבת כגון יולדת וזבה אבל נדרים ונדבות לאו כל כמינה לידור אלף עולה ליום ואומר ר"י דדוקא אותן שנתחייבה משנשאת ואילך ולא שנתחייבה קודם שנשאת : הכי גריס רש"י שכך כותבת [ליה] כל אחריות דאית לי עלך מקדמת דנא והכי איתא [בתורת כהנים פרשת מצורע] ופירוש דאשה שגרשה בעלה לאחר ששילם לה בעלה כתובתה כותבת לו שובר התקבלתי כתובתי וכל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא הכל מחלתי אלמא [דמשום] דמשועבד לה צריכה לפוטרו בשעת גירושין : אפ"י תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא [לה במידי דלא צריכא]. כגון דהפר לה לא משעבד לה כלל ואע"ג דמשועבד לה בתנאי בית דין הלכך בהמה שלו תצא ותרעה בעדר דהוה חולין גמורין ולא הוה כבהמתה : איכא דאמרי מאן תנא רבי יהודה היא וכי משעבד לה בתנאי כתובה במילתא דצריכא לה

כו'. דאי לרבנן לא משעבד בתנאי כתובה והיכי דמי שמשעבד לה שיכולה להקריב מבהמותיו אם לא הפר לה כגון דאקני לה שנתן לה במתנה מבהמותיו וכיון דאקני לה הויא לה דנפשה והוה לן למימר דחטאת תמות כמו [בשלה] כי אקני לה במילתא דצריכא לה כגון אם לא הפר לה

דף - כד ב

במילתא דלא צריכא לה כגון שהפר לה לא אקני לה ופי' הר"ם דלא מיירי שנתן לה עתה לקרבנות נזירות דא"כ קיים לה נדרה ושוב לא יוכל להפר אלא כגון דאמר לה קודם לכן ימים רבים אם תצטרכי לקרבנות תקחי מבהמותי : [האמרת]. ל"ג תנן דהוי משמע כאילו בא להקשות והוא לא בא אלא לפרש והא אמרינן מה שקנתה אשה קנה בעלה לאו דווקא אלא כלומר הכי קיימא לן בעלמא : **שקימצה** מעיסתה. וא"ת והא אמר בפרק אע"פ (כתובות נט.) דמותר מזונות לבעל וי"ל דהכא מיירי שאמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך ונתרצת בכך והותירה ממעשה ידיה והא ודאי דידה הוא ועוד תירץ הר"ם דהא דאמרינן מותר מזונות לבעל כגון שקצבו לה כך וכך דינרין לשבת והוזלו המזונות שדי לה באותה קצבה כדי שבעה והותר אותו מותר לבעל אבל הכא מיירי שקימצה מעיסתה שלא הוזלו המזונות אלא קימצה ופיחתה מפיה שלא אכלה כדי שובע דההוא מותר הוי ודאי דידה : **ואמר** לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן. ר"ת פסק כרב דאמר פרק בתרא דנדרים (דף פח.) המודר הנאה מחתנו ורוצה ליתן מעות לבתו אומר הרי מעות נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך ואמר רב עלה ל"ש אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך אבל אמר לה מה שתרצי תעשי קנה יתהון בעל ואע"ג דשמואל פליג עליה התם והלכתא כוותיה בדיני מ"מ כי איתשיל לענין איסורין איתשיל ובשמעתין קיצר הש"ס וי"ל שאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך : **אמר** שמואל לאבוה בר איהי לא תיתיב. אלא עמוד על כרעיק על רגליך כמו מתותי כרעיה דר' חנינא בפרק קמא דחולין (דף ז:) עד דאמרת לי הדא מלתא : **אלו** הן אילים שלו ושלה ושל אחר מיתה ושל אחר כפרה. אע"ג דכולן משניות הם שמא שלאחר כפרה דלא תנינא בהדיא קמיבעיא ליה אי נמי כל זה מדברי שמואל שלה

הא דאמרן עד [דפרידן] ליה ותו ליכא והא איכא ושאר שלמי נזיר כל זה פרידן שמואל לאבוה בר איהי והשיב שלא כמצותן לא קחשיב: **שלה** הא דאמרן. במתניי (היינו בממונה): **שלו** דתנן האיש מדיר בנו בנזיר. מתניי היא בפירקין (לקמן כח): ובשילהי פירקין מפרש ליה למר דהלכה היא דאיש מדיר בנו [והלכה] נתקבל דיכול למחות בין הוא בין קרוביו לפיכך גלח הוא ועשה מעשה בגופו לבטל נזירות אביו או שמיחה בדיבורו: **שלאחר** מיתה. דתנן גרסינן דמשנה היא פ"ג דמעילה (דף יא.) המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין לא נהנין מדרבנן או שמא אפילו מדאורייתא אסור אע"ג דקיימא לשלמים מידי דהוה אשלמים מחיים דנהי דמעילה ליכא איסור דאורייתא איכא: **מפני** שראוין כולם לבא שלמים. דכיון שלא פירש כלום אם [יתרמי לו בהמה] שמינה יביא בכולן שלמים אם ירצה והשאר יביא מביתו ולכך אין מועלין בהן: **היו** לו מעות סתומים יפלו לנדבה. נדבת צבור עולה הויא: **ואין** טעונין לחם. במנחות (דף ד: ד"ה ואין) פרשינן דבעי על כפי נזיר לתנופה וליכא: **שלאחר** מיתה מאי טעמא. לא בעי שלמים לחם דלא חזיא לכפרה ואין כאן כפי נזיר שלאחר כפרה נמי כגון שנדר והפריש קרבנותיו ואבדו והביא אחרים ונתכפר בהן ואח"כ נמצאו הראשונים אותן שלמים נמי קריבין בלא לחם: **ותו** ליכא והאיכא ושאר שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן. פירש רש"י במנחות (דף מח:) ששחטן שלא לשמן עוד פירש שם לישנא אחרינא שלא כמצותן דאיל כתיב ביה בן שתי שנים והביאם בני שנה [כשרים] לשלמי נדבה: **ונאכלין** ליום אחד. כחומר שלמי נזיר דשאר שלמים נאכלין לשני ימים דדינן כתודה דאמר מר על זבח תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר (מנחות דף יט.). **ואין** טעונין לא לחם ולא זרוע. הואיל ואין הנזיר נותר בהן לכך אין טעונין זרוע להתבשל עם האיל ולעשות תנופה וה"ה דבמתניתין הוה ליה למיתני ולא זרוע: **היו** לו מעות סתומים. הכי גרסינן בספרים והיו לו ומשמע דקאי אמפריש מעות לנזירותו דמסכת מעילה ולא אמתניי [דהכא] דהיו לה מעות סתומים ונראה דלכך לא קשיא ליה אמתניי [דהכא] משום דאיכא לאוקומי דאמר לנזירות ולכך יפלו לנדבה דאי בעי מייתי בכולן עולה אבל אמתניי דהתם קשיא ליה דע"כ מיירי היכא דאמר לקרבנות נזירותי דאם לא כן אמאי תנא מעות סתומות והא בסתומין איירי בהך דינא (דלעיל) אבל במתניי דעד השתא איירי בבהמות ועתה התחיל לשנות דין דמעות סתומין ולהכי פרידן אהא דהתם סתומים יפלו: **הגה"ה** יפלו לנדבה והלא דמי חטאת מעורבין בהן. ואיך יפלו לנדבה והוא הדין דהוה מצי לאותובי והלא דמי שלמים מעורבין שאינן כליל ואיך יפלו לנדבה לעולת קיץ למזבח דהוי כולה כליל

אלא דעדיפא פריך מחטאת שאינו כלל בר הקרבה לאחר המיתה אלא לים המלח אזיל ואיית [וליתני] מפני שראוין להביא בכולן [עולה] כדאמר לעיל מפני שראוין להביא בכולן שלמים וייל דהכא משום כשהוא חי שייך למימר מימליך אבל כשמת לא שייך למימר מימליך והרי הם כתחילת הפרשה והרי הם כמפורשים גם לחטאת ועייל דהא דאמר שיכול לשנות להביאן כולן לשלמים היינו דווקא היכא דאמר אלו מעות לנזירותי דמשמע אם ארצה אביא בשליש עולה ובשליש חטאת ובשליש שלמים או אם

א

-

כה

דף

ארצה אעשה מכולן חטאת או מכולן שלמים דלנזירות משמע שפיר למקצת נזירותו אבל היכא דמת והיו לו מעות סתומין דיפלו לנדבה דאיירי בהפריש מעות ואמר מעות הללו לקרבנות נזירותי לא יוכל להביא בכולן קרבן אחד דהא קרבנות קאמר הילכך יש במעות הללו דמי חטאת לכך פריך איך יהא בכולן נדבה והלא דמי חטאת מעורבין בהן ובזה מתיישב לשון מתניי דמעילה (דף יא.) המפריש [מעות] לנזירות אין מועלין בהן מפני שראויין לבא בכולן שלמים [ומיירי מתניי] ובתר הכי תני מת והיו לו מעות סתומין והא בסתומין איירינן והכי איבעי ליה למימר מת יפלו לנדבה אלא הכא [קא מיירי] דאמר דוקא לנזירותי דאז יכול להביא בכולן אחד מקרבנותיו דמשמע אכל קרבנותיו קאמר ולכך קתני בסיפא מת והיו לו מעות סתומין ואפילו נמי אמר אלו לקרבנות נזירותי כולן יפלו לנדבה וכן מוכח מההוא (דלרבא) [דלקמן] (דף כו:) אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי ומת דמי חטאת ילכו לים המלח והשאר יביא בחציו עולה ובחציו שלמים ומשמע משום דאמר השאר לשאר נזירות דחשבינן ליה כאומר לקרבנות נזירותי אבל אמר והשאר לנזירותי ולא לשאר מכולן יעשה מהם עולה או שלמים מכולן כך פריי [הגה"ה]: **הלכה** היא בנזיר. הלכה למשה מסיני הוא [דסתומין] יפלו לנדבה אע"פ שדמי חטאת מעורבין בהן ואדרבה לקמן מוכחא כשדמי חטאת דוקא מעורב בהן [אז] (נדר) נתקבלה הלכה שיפלו לנדבה אבל אם דמי עולה ושלמים לבד מעורבין יחד לא נאמר בהן שיפלו לנדבה אלא יביא חציין עולה וחציין שלמים: רבי שמעון בן לקיש אומר לכל נדריהם ולכל

נדבותם התורה אמרה מותר נדר יהיה לנדבה. וכל קרבנות נזיר בנדר הם באין ע"י שנדר בנדור ואפילו החטאת וסברא הוא לאוקומי במותר כי האי דבשאר מותר לא משכחת לה דאם הפריש [מעות] לעולה ונתותרו שהוזלו הבהמות יכול להקריב מהם עולה וכן שלמים כמו שהפריש מתחילה וסברא להעמידם במותר סתום כי האי חטאת עולה ושלמים מעורבין יחד: בשלמא לר' יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי סתומין אין מפורשין לא. שכן נשנית הלכה למשה מסיני אלא לרבי שמעון בן לקיש אפילו מפורשין דנימא מקרא מלא דבר הכתוב ואמאי תני במתניתין מפורשין לא: **מפורשין** לא מצית אמרת. דיפלו לנדבה דכבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל דולד חטאת מתה ולא לנדבה וה"נ נימא במותר שלה דלאיבוד אזיל ולא לנדבה דהכל נקרא מותר חטאת בין ולד חטאת בין תמורת חטאת כי הכא דמפריש מפורשין והיפר לה בעלה או ההיא דתנן במסכת מעילה (דף יא.) היכא דהפריש מעות לנזירותו ומת והיו לו מעות מפורשין כל אלה שאינן חטאת עצמן שם מותרות עליהם וה"ה דמצי למימר דהלכה גמירי לה חטאת מתה אלא ניחא ליה לאתויי תנא דבי רבי ישמעאל [דתנא] חטאת מתה עולה ושלמים יקריבו שלמים כל אחד כדיניה כמו במשנתינו דקאמר עולה תיקרב עולה: **רק** קדשיך אשר יהיו לך. בתמורה בריש פי' אלו קדשים דריש רק קדשיך אלו התמורות אשר יהיו לך אלו הוולדות דלעולה ושלמים גופייהו לא איצטריך שהרי כבר מפורש בויקרא זאת תורת עולה ותורת שלמים: ומאי תקנתן תשא ובאת בירושלים יכול יעלם לבית הבחירה וימנע מהם מים ומזון כדי שימותו. כלומר יכניסם כדרך שעושין בולד חטאת ובתמורת חטאת דאזלו למיתה: **ת"ל** ועשית עולותיך הבשר והדם. סיפא דהאי קרא ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל והיינו שלמים וסמיך ליה האי קרא רק קדשיך לומר לך כדרך שאתה נוהג בעולה כלומר שקריבין למזבח נהוג בתמורתן וכדרך שאתה נוהג בשלמים דסיפיה דקרא איירי בשלמים דכתיב והבשר תאכל נהוג בולדה ונקט תמורה לגבי עולה דזכר לא שייך ביה ולד וגבי שלמים דנקבה נקט ולד: **יכול** אף ולד חטאת ותמורת אשם וכו'. גבי חטאת נקט ולד שהיא באה נקבה וגבי אשם תמורה שהוא בא זכר והכי קאמר יכול אף בולד חטאת תנהוג בו דין חטאת ובתמורת אשם דין אשם כלומר שיקרב לשם חטאת ולשם אשם תלמוד לומר רק למעוטי ולד חטאת ותמורת אשם דאכין ורקין מיעוטיין: **ר"ע** אומר [אינו צריך]. דאינו מביא לאשם אלא אשם עצמו: **קתני** יכול יעלם. כמו אמר מר: **ואמאי** הא גבי ולד חטאת הוא דגמירי מיתה. דהילכתא גמירי לה דחמש חטאות מתות ואלו הן [ולד] חטאת

ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושנתכפרו בעליה באחר ושעברה שנתה והואיל ולא איירי בשלמים ועולה מהיכא תיתי שימותו: **אי** לאו קרא הוה אמינא ולד חטאת בכ"מ. שירצה בגבולין שימותו אבל. מעולה ומשלמים יביאם לבית הבחירה: **קתני** יכול אף ולד חטאת ותמורת אשם כן ת"ל רק הא למה לי קרא [דלא] יקריבו כו' לאשם הוא דאתא לומר שאינו קרב אשם דאי לאו קרא הוה אמינא תנהוג בתמורת אשם [כדין תמורת עולה ופריך הא נמי הילכתא] דכל שבחטאת מתה באשם רועה לפי ר"ת דפירש כל שבחטאת מתה באשם עולה פריך הכי דמשמע [דאי לאו קרא ה"א דדין תמורת אשם] כדין שנוהג בתמורת עולה דין עולה וליתא דהלכה דתמורת אשם לא קריבה אשם אלא עולה ומשני דודאי לחטאת נמי צריך קרא לומר [שאם קרב] חטאת ואשם קאי עלה בעשה דהכי משמע קרא תמורת עולה וולד [שלמים] יקרב כל אחד במינו האי לשם עולה והאי לשם שלמים כדכתיב תשא ובאת ועשית עולותיך הבשר [הא] ולד חטאת ותמורת אשם לא תשא ותקריב לשם חטאת ותמורת אשם לשם עולה אלא ולד חטאת מתה מהילכתא ותמורת אשם מהילכתא קריב לשם עולה לפירוש רבינו תם דבסמוך לאו הבא מכלל עשה עשה דאי מהילכתא הוה אמינא הילכתא שלא יקריב חטאת ואשם דאי מקריב ליה לא מיחייב קא משמע לן קרא

ב

-

כה

דף

ואי מקרא ה"א לא יקריבה חטאת ואשם אבל יקריבה עולה ושלמים אם ירצה קמ"ל הילכתא חטאת מתה ותמורת אשם קריבה עולה דוקא: רבי עקיבא אומר אין צריך הרי הוא אומר אשם הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה הא ל"ל קרא. וא"ת לישני ליה דאיצטריך קרא למיקם עליה בעשה כדשני לעיל לרבי ישמעאל וי"ל דהוא לא משמע עשה [כ"כ] כמו רק דהוי מיעוטא וא"ת ומאי קאמר ר"ע לר' ישמעאל אינו צריך הא איצטריך שפיר קרא דר' ישמעאל לעשה דלא משמע מהוא וצ"ל דר"ע מיטעא קטעי במילתיה דר' ישמעאל דס"ד דלית ליה לר' ישמעאל הילכתא דחמש חטאות ולא מייתי ר' ישמעאל קרא דרק ללמד אעשה אלא אמיעוטא. שאינו קרב ומש"ה [אמר] אינו צריך הרי הוא [אומר וכו'] דמשמע שפיר מיעוטא דאינו קרב וא"ת ואכתי מאי קא"ל ר"ע אינו

צריך [הא] ר"ע גופיה לא דריש הוא להאי דרשא אלא לכדרב הונא אמר רב ס"ל אי"כ גם לר' ישמעאל איצטריך ליה לכדרב הונא ומאי קא"ל ר"ע דאינו צריך רק הא צריך וצריך כיון דהוא אתא לדרשא אחרינא כדרב הונא וי"ל דלמאי דפרישית אתי שפיר דר"ע טעה בדברי ר' ישמעאל וסבר דלית ליה הילכתא דחמש חטאות ולא אייתי קרא דרק אלא למעוטי מהקרבה ולה"ק ולדידך דלית לך. ההלכה ומצרכת רק לומר דלא קרב אינו צריך רק דשפיר מצי למידרש מהוא באשם גופיה בשלמא לדידי דאית לי הילכתא בחמש חטאות מתות ובאשם לא צריכא לי קרא דהוא למעוטי אשם מהקרבה דנפקא ליה מהילכתא דלא קרב אשם ודרשינן הוא לכדרב הונא וכי אתא קרא דרק לעשה אלא לדידך דלית לך הילכתא אלא דרשא מקרא דרק לאיסור הקרבה אינו צריך לרק דטוב שתדרוש משפט תמורת אשם מהוא הכתוב באשם גופיה יותר משתדרוש לכדרב הונא: וכי אתא קרא לאשם שניתק לרעייה דקי"ל חטאת שמתו בעליה נתכפרו בעליה עברה שנתה תמות וכל שבחטאת מתה באשם רועה והיינו ניתק לרעייה שנמסר לרועה כגון אשם [שנאבד] ונתכפרו בעליו באחר ואחרי כן נמצא רועה דאיצטריך שירעה עד שיסתאב ויביא בדמיו עולה [וקאמר] רב הונא דאם אחר שנתקו ונתנו למרעה הבהמות לקחו ושחטו [סתם] כשר והוי עולה כיון שלבסוף דמיו היו נופלין לעולה: **ניתק** אין לא ניתק לא דאמר קרא הוא בהוייתו יהא. והוייתו אשם ופסול פירוש מהוא משמע מדלא קאי להכי אתא הוא לאשמועינן דבעי ניתוק וקשה להאי גירסא דלמה לי קרא דהוא הא הילכתא הוא דכל שבחטאת מתה דהיינו נתכפרו בעליה באשם רועה אלמא דבעי ניתוק ותו דבפ"ק דשבועות (דף יב.) קאמר א"ה כי לא ניתק נמי ומשני גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה אלמא דניתוק לא הוי אלא מדרבנן בעלמא והכא מפיך ליה מקרא דהוא ואהתם נמי קשה והא הלכה היא דבעי ניתוק ופי' ר"ת [דהילכתא] נישנית [כל שבחטאת מתה] באשם עולה בלא שום ניתוק והא דקאמר הש"ס באשם רועה משום דגזרו רבנן דבעי [רעייה] משום גזירה דלאחר כפרה אטו לפני כפרה והכא אומר ר"ת דלא גרסינן ניתק אין לא ניתק לא דודאי לא מקרא הוא דבעי ניתוק אלא רבנן גזרו דבעי ניתוק לרעייה כדמוכח בפ"ק דשבועות (שם) דקאמר גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ובפסחים פ' אלו דברים (דף עג: ושם.) איכא למ"ד דרב הונא בעי עקירה ותני במילתיה דרב הונא שחטו לשם עולה כשר וגרסינן מ"ט ולדידיה הכי פירושו מ"ט בעי עקירה שצריך שישחטנו לשם עולה בפירוש והלא סוף סוף עומד דמיו לעולה כשיסתאב אמר קרא הוא בהוייתו יהא הוויית אשם עד שיעקרנו בפירוש לשם עולה הא מהלכתא ה"ה בלא עקירה נמי

כשר לעולה ואיכא למ"ד התם בפסחים דרב הונא לא בעי עקירה ותנא במילתיה דרב הונא שחטו סתם כשר לעולה ולדידיה נמי גרסינן מ"ט והכי פירושא מ"ט לא בעי עקירה הואיל והיה שם אשם עליו דאי משום הילכתא דנישנית [דקרב] עולה אימא דווקא ע"י עקירה ומשני (הוא) דאמר קרא הוא בהוייתו יהא [שיהא לאחר כפרה עומד לעולה (והיה) אף לפני עקירה] כמו שעתיד להיות כשיסתאב היינו עולה יהיה בלא שום עקירה בין למר בין למר ניתוק לרעייה לא בעי אלא מדרבנן בעלמא כדפרשינן : **אמר** מר הלכה היא בנזיר. פירוש דסתומים יפלו לנדבה ותו. ליכא והתניא ושאר חייבי קנין שבתורה כגון מצורע שמביא לטהרתו חטאת העוף ועולת העוף אם דל הוא והפריש מעות לקינו בעודו דל והעשיר [רצה] בכולן להביא חטאת בהמה יביא והעולה יביא מביתו וה"ג וצריך לומר שבשעה שהפריש המעות תחילה אמר הרי אלו לצרעתו והיה בידו להביא בכולן פרידה אחת של חטאת או של עולה ולכן כשהעשיר יביא בהן בכולן נמי אותו חטאת בהמה או עולת בהמה כדפי"ל אבל אמר לקרבנות צרעתו בשעת הפרשה מיד חל מקצת דמיו לחטאת ומקצת לעולה ולכשיעשיר לא יוכל להביא מכולן חטאת בהמה או עולת בהמה דלא אמרינן מפני שראוי להביא בכולן שלמים אלא היכא דאמר לנזירותו אבל אמר אלו לקרבנות נזירות אין בידו להביא בכולן שלמים ובפי' טרף בקלפי (יומא דף מא.) מוסיף ומביא חובתו מדמי חטאתו ואין מוסיף עולתו משמע דאין יכול להביא מכולן חטאת מיירי דאמר [לקרבנות] צרעתו אי"נ שהפריש מקצת לחטאת ומקצת לעולה. ע"כ הגה"ה :

א - **כו** **דף**

מת והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה. אע"פ שדמי חטאת מעורבין בהן : **תני** נזיר וכל דדמי ליה. י"מ דהלכה כך נשנית נזיר וכל דדמי ליה. וא"ת במאי דמי לנזיר שמביאין על דבר אחד שני קרבנות כמו נזיר על נזירותו ויולדת ומצורע שמביאים גם הם על ד"א ב' קרבנות : **ולאפוקי** מהאי תנא. כלומר ר' יוחנן דקאמר הלכה היא בנזיר דמשמע בנזיר ולא דבר אחר לאפוקי מהאי תנא דתניא מי שמחוייב חטאת שאכל חלב ואמר הרי עלי עולה דהיינו נדבה והרי הוא מחוייב חטאת ועולה [וחטאת] לא [על]

דבר אחד הן שהחטאת בא על החלב והעולה בנדר והפריש מעות ואמר (בשם) כשהפריש אלו לחובתי ומשמע לכל מה שהיה חייב לפיכך אם רצה להביא בכולן חטאת בהמה לא יביא עולת בהמה לא יביא מפני שהן מעורבין ואין לו תקנה עד שיביא ב' בהמות ויאמר כל מה שיש במעות אלו לקדושת חטאת יחול על בהמה זו וצ"ע דמאי שנא דלעיל גבי הפריש מעות רצה להביא חטאת בהן יביא עולה ולא אמרינן דהפרשה היתה לשניהם דוקא אלא בידו להביא מכולן (אלא) או חטאת או עולה וכן לעיל כי מפריש מעות לנזירותו אמר מפני שראויין להביא בכולן שלמים ושמא י"ל כי אמר בלשון זה לחובתי משמע לכל מה שהוא חייב הילכך הפרשה היתה לשניהם ולא יוכל להביא בכולן אחד מהם אבל לנזירותו או לצרעתו משמע שפיר למקצת נזירותו או למקצת צרעתו ועוד יש לחלק היכא דהפריש לנזירותו או לצרעתו וכל קרבנות נזיר ויולדת וצרעת בני חד בקתא (יוצאה) לכך יכול להביא מתחילה מכל דמי הקן פרידה אחת או חטאת או עולה הילכך כשהעשיר מביא מכולן או חטאת או עולה אבל הכא דמחוייב חטאת מחלב שאכל ועולה נדורה לאו בני חד בקתא אינון וכשמפריש מעות לשמם אין יכול להביא מכולן אחת מהן : **מת** והיו לו מעות סתומים ילכו לים המלח וכו'. דכיון דלא מייתי חטאת ועולה אחד מילתא לא גמירי בה הילכתא דיפלו לנדבה אלא כשהחטאת והעולה באין בשביל דבר א' אבל היכא שהחטאת באה על החלב והעולה נדורה לא גמירי בה דיפלו לנדבה : ולאפוקי מהאי תנא פ"י דלא דמי נזיר למלתיה דהאי תנא ולא פליג ר' יוחנן אהאי תנא ולא האי תנא אר' יוחנן : **הא** דאמרת מפורשים לא. ששנינו במשניות דמי חטאת ילכו לים המלח וכו' ולא אמרי' יפלו כולן לנדבה לא תימא דוקא אלו לחטאתי כגון שהפריש ג' צבורין כל אחד בפני עצמו אבל בצבור אחד נדבה אלא אפי' שהפריש בצבור אחד ואמר אלו יהא לחטאתי ולשלמי ולעולתי ולא הפרידם כלל מפורשין הן פ"י מפורשים בתערובות ולא נישנית בהן ההלכה דנימא כיון דדמי חטאת מעורבין בהם יפלו לנדבה אלא אדרבה כולן ילכו לים המלח ולא היינו דין דמפורשין דמתניתין דקאמר דעולה תקרב עולה דהתם מבוררין הן מבוררין דמים הללו לחטאת והללו לשלמים כל אחד קרב כדינו ודמי חטאת לים המלח ולהאי לישנא כי גמירי דסתומים יפלו לנדבה היינו כי אמר אלו לחובתי : הגה"ה יש לתת טעם בדבר כשאמר לקרבנות נזירותי הו' סתומין גמורין שאין במשמעות לשונו חטאת יותר משאר קרבנות דכמו שהחטאת באה לחובה כך עולה לחובה ולא לנדבה : הגה"ה איכא דאמרי כי אמר לחובתי נמי כמפורשין בתערובות הן וילכו לים המלח דלחובתי משמע לכל חובתי בין לחטאת

בין לעולה וסתומים דיפלו לנדבה היינו כי אמר לקרבנות נזירותי שלא פירש חטאת בהן ומ"מ משמע נמי דלכל קרבנות קאמר ולא היה יכול להביא בכולן קרבן א' אבל אמר לנזירותי גרידא שלא הזכיר קרבנות יוכל להביא בכולן קרבן א' דלמקצת נזירותו משמע ואם מת הלכה נתקבלה בנזיר יפלו לנדבה שהרי יכול להביא בכולן עולה וקשה דא"כ כי אמר לחובתי דילכו לים המלח ואפי' בנזיר וא"כ מאי האי דקאמר לעיל ולאפוקי מהאי תנא כו' וכיון דההוא תנא איירי כגון דקאמר לחובתי מהא מסייעו דילכו לים המלח והלא גם בנזירות נמי כי אמר לחובתי אמרי' להאי לישנא דילכו לים המלח בשלמא לפי ר"ת ניחא אלא לפי רש"י מאי מפקא וי"ל דסיפא דברייתא לעיל מפקא דקתני מת והיו לו מעות סתומין שלא הזכיר עליהם לחובתי אלא אמר אלו יהיו לקרבנותי ילכו לים המלח דאי ארישא דוקא קאי היכא דאמר לחובתי לימא מת ילכו לים המלח דמאי האי דקאמר מת והיו לו מעות סתומין והא ברישא נמי בסתומין קיימי אלא ודאי אתי למימר סתומים אחריני שלא הזכיר ברישא דברישא איירי דאמר לחובתי וסיפא אתי למימר דאפילו כי אמר לקרבנותי דילכו לים המלח וכה"ג כי אמר לקרבנות נזירותי יפלו לנדבה : אמר רבא הא דאמרן סתומין יפלו לנדבה אם נפלה דמי חטאת מביניהם [הוה] כמו שהפריש מן קצת הצבור ואמר אלו לחטאת והשאר לשאר נזירותי לעולה ולשלמים ומת הרי שאר המעות כמפורשין ואף שהן סתומים בהא לא אמרי' דיפלו כולן לנדבה אלא יביא חציין לעולה וחציין לשלמים והלכה לא נשנית אלא כשדמי חטאת מעורבין בהן וא"ת התינח לר' יוחנן דאמר הלכה בנזיר אומר דכך נתקבלה ההלכה אלא לר"ש בן לוי דדריש קרא דמותר נדר לנדבה אפילו אין דמי חטאת מעורבין בהן יפלו לנדבה דהאי נמי מותר נדר הוא דכל קרבנות נזיר בנדר הם באים וי"ל דסברא הוא להעמיד קרא כשדמי חטאת מעורבים בהן דוקא דהכי משכחת בעלמא דמותר חטאת בא לנדבה כדאמר בפי' ולד חטאת (תמורה דף כג :) ובזבחים בפרק טבול יום (דף קג.) זה מדרש דרש יהוידע הכהן אשם הוא לכהן אשם הוא לה' להביא כל דבר הבא ממותר אשם ממותר חטאת ילקח בהם בהמה והבשר לבעלים והעורות לכהנים ולפי שמצינו בעלמא דמותר חטאת באין לנדבה סברא להעמיד זה הפסוק היכא שהפריש מעות ודמי חטאת מעורבין בהן :

תניא כוותיה דרבא אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי דמי חטאת ילכו לים המלח. [ובמת] מיירי ובתוספי (פ"א דמעילה) גרסיי בהדיא ומת: **והשאר** חציו לעולה וחציו לשלמים. דודאי עומדין לשניהם דכיון דאמר והשאר לשאר נזירותי הוי כאילו אמר לקרבנות נזירותי דאינו יכול [להביא מכל] המעות א' מהן או עולה או חטאת כדפרישית (לעיל עמוד א' ד"ה ולאפוקי) [ואין לו תקנה עד] שיביא [ב'] בהמות ומחלל המעות עליהם ואומר בכל מקום שיש בהם דמי עולה יהיו מחוללים על בהמה זו וכי גמירי דיפלו לנדבה היינו דוקא כשדמי חטאת מעורבים בהן ומועלין בכולן אם נשתמש בדמי עולה שיש בהם מעילה ולא דוקא בכולן דה"ה ברובן דא"א (אי) דליכא בהן דמי עולה ואין מועלין במקצתן דשמא כל הנך מעות דשלמים נינהו ובדמי שלמים אין מועלין מידי דהוה אשלמים מחיים: **והשאר** יפלו לנדבה. שהרי דמי חטאת מעורבין .. בהן והלכה היא בנזיר ולר"ש בן לקיש כדאית ליה: **ומועלין** בכולן. בשביל דמי חטאת המעורבין בהן והן בני מעילה: **ואין** מועלים במקצתן. כי אותו מקצת ראוי לבוא כולו שלמים והקשה הר"ם [דלמה] לא ימעלו אפילו במקצת כיון דנופלין כולן לנדבה דהיינו עולת קיץ למזבח משתמש לה בדמי עולה וצריך לומר דעד שעת הקרבה שמקריבו לעולה לא נפק משם שלמים שהיו עליהם עד הנה: **אבל** בהמה הרי היא כמפורשת. ולכאורה איירי בבהמה דחזיא ליה לנזיר כמו כבשה שקריבה חטאת וכבש שקרב עולה ואיל שקרב שלמים וכמפורשין דקאמר רב הונא היינו שיקריב כל אחד קרבנו כדיניה וקמ"ל רב הונא נהי דלא פירש זה לחטאת זה לעולה זה לשלמים מ"מ קריבי כל חד וחד כי דיניה ולא נראה דא"כ מאי קמ"ל רב הונא והא מתניי היא דמייתי בסמוך רשב"ג אומר הביא ג' בהמות ולא פירש כו' ועוד דמסתמא איירי רב הונא בהך מיעוטא דבהמה דממעט נמי ממעות דהיינו נסכא וסואר קורות דלא חזי להקרבה לכ"נ דאיירי בבהמה דלא חזיא לנזיר כגון ג' פרים או ג' שעירים דבנזיר איל וכבש וכבשה הוא דאיכא והא דקאמר רב הונא כמפורשת ר"ל כמפורש' בתערובת מאותן כולן כמו שבמפורשין דלעיל גבי אלא אפילו לחטאתו ולעולתו ולשלמיו מפורשין הן דהוי פירושו מפורשים בתערובת דמיין והולכין לאיבוד וא"ת כיון דמיירי בבהמה דלא חזיא לנזיר בהקרבה כדפרישיי אלא כגון שלשה פרים או שלשה שעירים מה לי בעלי מומין מה לי בתמימים כי היכי דבעלי מומין חשיב סתומין הכי נמי בתמימים וי"ל דתמימים ודאי אע"ג דלא חזיא להקרבה לנזיר כ"א לדמי מ"מ חל עליה

קדושת הגוף [דאינה] נפדית בלא מום מידי דהוה אמקדיש זכר לדמיו שלא הקדיש הדבר עצמו לעולה אלא לקנות בדמיו לעולה דהיינו לדמי עולה דקדוש קדושת הגוף ואם תאמר ומי דמי התם בידו להקדישן קדושת הגוף לעולה גופה אבל הכא אין בידו להקדישן לנזירות דהא לא חזיא כדפרישית וי"ל דסבר לה כרבנן דתמורה (דף יט:). דאמרי המפריש נקבה לאשם אע"ג דלא חזיא לאשם שהוא בא זכר מ"מ חל עליה קדושת הגוף דבעי מום לפדות עליה ואם תאמר סוף סוף קשה דמאי שנא תמימים דהכא וההוא דתמורה (דהני) דהמפריש נקבה לאשם מהמקדיש זכר. לידי נסכים דלא נחתא ליה קדושת הגוף כדאמרינן בשבועות (דף יא.) משום דגופיה לא חזיא לנסכים וי"ל דלא דמי דהתם לא חזי כלל לשום נסכים שבעולם אבל תמימים דהכא ונקבה דתמורה נהי דלא חזו לקדושת הגוף דהאי קרבן שהפריש עליו מ"מ ראוי לקרבן אחר ה"נ בבהמה וא"ת ונהי דנחתא עליהו קדושת הגוף ובעיא מום לפדות עליו סוף סוף לדמי קיימי א"כ מאי שנא תמימים וי"ל דשנא ושנא דבעלת מום ראויה לימכר מיד ולקנות קרבנות נזיר ג' בהמות הצריכים לו אבל תמימים לא חזיא לימכר מיד כדפרישית דבעי מום לפדות עליו ואיכא שהייה ופרי"ת כיון דשהה אצלו לזמן מרובה חיישינן אולי נתן לבו להזכיר שם חטאת על אחת מהם אך לא בירר והוי כאומר לחטאתו ולעולתו ולשלמיו דהוה מעורבין בתערובת והוליכו לאבוד ויש להוסיף ולתת טעם דמעוה ובעלת מום דחזו ליה לאלתר ולקנות בהן הקרבנות עצמן הצריכין לנזיר לכך ליכא למיחש שמא נתן לבו לפרש בתערובת דלמה יפרש בלבו בתערובת הואיל ובידו לפרש ולברר מיד כשיקנה הקרבנות ענין הצריכין לנזיר אבל היכא דאיכא שהייה ליכא למימר הכי: **אבל** נסכא לא אבל סואר קורות לבנות. האי אבל קאי אמתניי דקתני מעוה סתומין יפלו לנדבה ועלה קאי דוקא המעוה אבל הפריש ג' נסכות או ג' קורות אין להם דין סתומין אלא דין מפורשין בתערובת דהולכין כולן לאבוד וטעמא משום שהייה כדפרישית דאין דרך למכור כספיו מיד עד שימצא אדם הצריך להם וימכרם ביוקר לר"נ נסכא נמי חשיב סתומין שפעמים שקונין מיד אבל קורות דרך להשהות עד שימצא אדם הצריך לקנותם לצורך הבנין: **אלא** [מעתה] מעוה ולא עופות. לכאורה משמע דמיירי בעופות דלא חזי להקרבה כגון אווזין ותרנגולין דומיא דנסכא וסואר קורות דממעט נמי לעיל ממעוה וא"א לומר כן דאווזין ותרנגולין לשום קרבן לא חיילא קדושת הגוף עליהן ויכול למוכרן לאלתר בלא מום והוי להו בהמה בעלת מום דחשיב לעיל כמעוה ועוד דההוא דרב חסדא דמייתי עלה מיירי בתורין ובני יונה וה"נ יש לפרש הנך עופות בתורין ובני

יונה וא"ת סוף סוף הא בנזיר קיימינן ובנזיר לא חזו כלל ואינהו נמי הוו להו לגבי נזיר כמו אווזין ותרנגולין וי"ל כיון דחזי לשום קרבן חיילא קדושת הגוף עלייהו מידי דהוה אפרים ואשעירים דפירשנו לעיל ומיהו אכתי קשה דאי חיילא עלייהו קדושת הגוף תו לא מיפרקי (דמיו) דאין לעופות פדיון אפילו כשיפול בהם מום א"כ אין ראוי לנזיר כלל לא לימכר ולא להקריב קרבנותיו ועוד דההיא דרב חסדא דמייתי עלה מיירי בחייבי קינין משמע דהאי פירכא נמי בחייבי קינין לכך נ"ל דמיירי ודאי קינין כמו זב וזבה וכיוצא בהן וגם בחייבי קינין דשייך בהו דין סתומין כמו בנזיר כדאמרינן לעיל הילכתא האמור בנזיר וכל דדמי ליה כמו בחייבי קינין א"נ מיתוקם נמי אפילו בנזיר וכגון בנזיר טמא שצריך שתי תורין חד לחטאת וחד לעולה דבטמא נמי הילכתא כדמשמע בשילהי פירקין וה"פ מעות ולא עופות כלומר אם חייבי קינין הפריש תורין ובני יונה ולא פירש בשעת לקיחה ומת קודם הקרבה או הפר לה בעלה דלא יהבינן להו דין סתומין לענין זה שיקריב הכהן אי זה שירצה חטאת ואי זה שירצה עולה לפי דבריך שאתה אומר מעות דוקא הוו סתומין ולא בהמה

א

-

כז

דף

דחשיב בהמה כמפורש בתערובת אילו נתן דעתו על אחת מהן חטאת וכן גבי עופות נמי ליחוש לכך אם לא פירש בשעת לקיחה שמא נתן דעתו בין לקיחה להקרבה לנדר בלבו חד לחטאת וחד לעולה ולא יוכל הכהן להקריב אותה איזה שירצה לחטאת ואיזה שירצה לעולה: וכי תימא ה"נ והא"ר חסדא כו'. וא"ת [ומאין] פריך והלא דאמרת מעות ולא בהמה היינו משום דאיכא שהייה משום דבעו מום כדפרישית אבל הני עופות חזו להקרבה ואין צריך שהייה ולכך אין לחוש שמא נתן דעתו לפרש בלבו האי לחטאת והאי לעולה דליהו כמפורשין וי"ל (דנהי) דכיון דלא פירשו הבעלים בשעת לקיחה שוב אין בידם להפריש' דהא בעו להתפרש בעשיית כהן ועשיית כהן אינו ביד הבעלים הילכך איכא למימר דאחר לקיחה אולי נתן לבו לפרשם בתערובת וא"ת והא אין מועיל פירוש הבעלים אחר הלקיחה וי"ל נהי דאין מועיל פירוש הבעלים אחר לקיחה לברר איזה יקרב חטאת ואיזה יקרב עולה מ"מ מהני פירש בתערובת ואיכא למיחש דשמא נתן בדעתו לפרש אחר הלקיחה האי לחטאת והאי לעולה דהוי

בתערובת ומעתה לא יוכל הכהן להקריבם כרצונו איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ולהכי פריך וכי תימא אין ה"י והא"ר חסדא כו' אלא בעשיית הכהן כלומר הא בעשיית כהן מיפרש היכא דלא פירשו וביררו הבעלים בשעת הלקיחה [ואימא] דעתם לבררם והוּו כמו מפורשין בתערובת ואיך תמצא שיתפרשו בשעת עשיית כהן כשהבעלים קיימים אדרבה לא יהיה הכהן רשאי לעשות אחד לחטאת ואחד לעולה לפי דעתו אם לא ישאל פי הבעלים אם נתנו דעתם על הגוזלות מעולם איזה לעולה ואיזה לחטאת דאם אינו שואל את פיהם שמא יעשה איפכא מנתינת דעת הבעלים אלא ודאי מדקאמר רב חסדא דבעשיית הכהן מתפרשות ש"מ דאין לנו לחוש שנתנו הבעלים עיניהם עליהם מעולם או אפי' נתנו עיניהם עליהם אותה נתינה לא מעלה ולא מורדת כיון שלא הוציא הפירוש בפיו להדיא וה"ה לבהמה וסואר של קורות שיהיו כסתומין גמורים למילתייהו שיפלו לנדבה ולא נימא מעות דוקא כי היכי דעופות הוּו כסתומין למילתייהו שהכהן עושה איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ע"כ שיטת התוס' והקשה הר"מ כיון דמעשיית הכהן פריך כדפרישית א"כ אדמקשינן מדרב חסדא תיקשי ליה מכמה משניות דמס' קינין דאיירי בקינין סתומין פירוש שלא פירשו הבעלים בשעת לקיחה דמשמע שכהן מברר בעשייתו וע"ק מאי פריך דהיכי ניחוש שהבעלים ביררום איפכא ממה שהכהן עושה והלא הם מביאים אותם לכהן להקריבם בדעתו איזה שירצה לעולה ואיזה שירצה לחטאת וא"כ לא פירשום כלל ולעולם אימא לך דהיכא דלא הביאום לבסוף לכהן דהוּו כמפורשים בתערובת כמו נסכא וסואר של קורות [ומאי] פריך וע"ק היאך יועיל [פרישת] הבעלים בתערובת אחר הלקיחה דחיישינן אולי נתן בדעתו לפרש ששוב לא יוכל הכהן לשנותם יותר מאילו אמר בהדיא זה חטאת וזה עולה דאינו מועיל אחר הלקיחה כדאמר או בלקיחת בעלים או בעשיית הכהן לכ"י להר"ם דפריך אהא דאמר לעיל מעות ולא בהמה פ"י משום דאיכא שהייה ושמא נתן בדעתו לפרש בתערובת בימי שהייה דהיינו בימים שבין שעת הפרשה לשעת הקרבה ואפי' בתערובת כשמזכיר בפירוש איזו לחטאת ואיזו לעולה דאהני פירוש לקבוע זה לחטאת וזה לעולה פריך והא"ר חסדא כו' אלמא לא מהני פירוש הבעלים בין הלקיחה דהיינו הפרשה ובין שעת הקרבה גבי קינין ומסתמא ה"ה גבי שאר קרבנות ע"כ פ"י הר"ם וקשה דהא דקאמר רב חסדא אין הקינין מתפרשות משמע דוקא קינין מדלא קאמר אין הקרבנות ועוד אפי' את"ל דיליף שאר קרבנות מקינין מ"מ אין סברא הוא לדמות לקינין אלא קרבן דחזי להקרבה הן עצמן דומיא דקינין אבל נסכא וסואר קורות לא וכן

פרים ושעירים לגבי נזיר דלא חזו להקרבה גופייהו ליכא למילף להו מקינין ועוד מה לו להאריך בלשונו כ"כ דקאמר מאי טעמייהו דרבנן דקאמרי מעות ולא בהמה וכו' לעיל לאלתר ה"ל לאקשוויי ארב הונא דאמר אבל בהמה הרי היא כמפורשת איני והא"ר חסדא ולאוכוחי דלא מהני [פרישת] הבעלים בינו. ובינו לפי שיטת הר"ם וגם הלשון קשה דמסיק ואמר והא מעות גמירי לפירושו ועוד קשה לאותו טעם שפירשו התוס' דהא דאמר מעות ולא בהמה ולא נסכא דכיון דאיכא שהייה חיישינן שמא נתן לבו לפרשם בתערובת באותו הזמן והשיהוי וזהו דוחק גדול שטעם זה אינו רמוז כלל בספר לכך נראה בסוגיא לפרש הסוגיא כפי' הקונטרס דהא דקאמר מעות ולא בהמה ולא נסכא וכו' מ"ט משום שהייה הוא ומיהו אין הטעם משום חששא [כי פירש] בתערובת בלבו אלא משום דאין לך אלא בלשון ההלכה שנשנית מעות סתומים יפלו לנדבה בלשון המשנה ועל זה קאמר דוקא מעות גמירי ולא בהמה פי' ולא בהמה תמימה דלא חזיא לנזיר להקרבה כגון פרים או שעירים וכן נסכא וסואר קורות והיא היא דרבנותא משמיעין אותנו הנך אמוראי שלא תאמר דהלכה נתקבלה בכל מילי דלא חזי להקרבה דומיא דמעות כמו נסכא וסואר קורות ופרים לגבי נזיר זה אין לך לומר דדוקא מעות גמירי (תימא) שנופלין לנדבה הילכך אין לך אלא ההלכה ומיהו בהמה בעלת מום בכלל מעות היא כיון דחזי לדמי לאלתר כמו מעות ואפי' נשנית הלכה בהדיא מעות בהמה בעלת מום בכלל כיון דדמיא למעות לגמרי (דדמי למעות לאלתר) הך לדחזיא לדמי לאלתר וכה"ג אמרי' לעיל תנא בנזיר כל מילי דדמי ליה אבל נסכא וסואר קורות דלא חזי לדמי לאלתר כדפירש. בפרק ראשון אותו ודאי נתמעט מכלל הלכה שנשנית מעות והשתא פריך שפיר דקאמר מאי טעמא דרבנן דאמרי מעות ולא בהמה וכו' אלא מעתה דקאמר מעות דוקא גמירי מעות ולא עופות בתמיה פי' אם אחד מחייבי קינין או נזיר טמא שהפריש תורין ובני יונה סתומין שלא פירש בשעת לקיחה ומת ה"נ דלא יפלו לנדבה ולא נחשיבם כמעות סתומין וכ"ת אין ה"נ והא [אמר] רב חסדא כו' פי' דהיכא דלא פירשום הבעלים בשעת לקיחה דאין מתפרשות אלא בעשיית הכהן כלומר דאין להם שום דין פירוש אלא יש להם דין סתומים לכל מילי בין לענין שכהן יעשה איזה שירצה חטאת ואיזה שירצה עולה ובין לענין שיפלו לנדבה במעות סתומין אם מתו הבעלים קודם הקרבה כך יש לפרש הקושיא דפריך לדרב חסדא לפי' הקונטרס ולא מעשיית הכהן קפריך כמו לפי' ראשון דלא היה מקשה אלא כדפרישית דמשמע ליה דאם לא נתפרשו בלקיחה תו לא חשיב כמפורשין אלא כסתומין לכל מילי ואף לענין זה

הוּו כסתומין דיפלו לנדבה וא"ת ואכתי ומאי פריך מרב חסדא לפי זה ודילמא רב חסדא לא איירי אלא לענין זה שלא יוכלו הבעלים לפרש אחר הלקיחה איזה לחטאת ואיזה לעולה [ולא] איירי לענין שיפלו לנדבה כלל וי"ל דמשמע ליה לכל מילי קאמר דהוּו כסתומין ועוד דא"כ הוה ליה למימר אין הקינין נקבעות דהוּו משמע דדוקא לענין קביעות קאמר איזו לחטאת ואיזו לעולה לענין קביעות הבעלים שאם לא קבעוהו בשעת לקיחה שוב אינו יכול לקבעו שגם בעלמא רגיל להזכיר לשון קביעות לגבי קרבנות מדקאמר מתפרשות משמע על כל מילי. קאמר אין להם דין פירוש אלא דין סתומין בין לענין דחשיבי כסתומין ליפול לנדבה והשתא הוּו הלשון שפיר דמסיק והא מעות גמירי אלא על כרחך לאו דוקא מעות דה"ה עופות וה"ה דלאו דוקא מעות אלא אפילו בהמה ונסכא וסואר קורות וא"ת לפי הקונטרס דמפרש הא דפריך מעות ולא עופות בעי למימר המקשה דעופות סתומים יפלו לנדבה והא אמרי' פ"ק דשבועות (דף יב:) דאין מקיצין המזבח בעולת העוף וי"ל דה"מ במותר נסכים ושאר מותרות פ"י שאם נשתיירו מעות שבאותם מעות אינו יכול לקנות עופות לקיץ המזבח אבל אם העופות עצמן נשתיירו כמו שמתו הבעלים קודם הקרבת כהנים עופות מקיצין שפיר לגבי המזבח א"נ המקשה דהכא לא ס"ל ההיא דשבועות ששם היא מימרא דאמורא: וליטעמיך הא דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר הביא שלש בהמות ולא פירש הראוי לחטאת. כגון כבשה תקריב חטאת הראויה לעולה כגון כבש תקרב עולה הראוי לשלמים כגון איל הראוי לשלמים: **ואמאי** האמרת [בהמה] לאו כמפורשת דמיא. כלומר לפי מאי דבעי לאוכוחי. מרב חסדא דעופות כסתומין הם וה"נ בהמה [נימא] כסתומין דמיא ולא כמפורשין וא"כ יקשה לך אמאי חשיב להו רשב"ג כמפורשין וא"ת ומי דמי והא בהמה דלעיל דחשיב כסתומים מיירי כגון דהוּו ג' פרים והנהו ודאי הוּו כסתומים אבל אלו בהמות דמיירי כאן רשב"ג מיירי בבהמה דחזו לנזיר ולכך חשבינן להו כמפורשין וי"ל דהכי פירושו אי אמרת בשלמא כדקאמר רב הונא בבהמות דהיינו ג' פרים חשיבי קצת כמפורשין ולכל הפחות כמפורשין בתערובת הכא דרשב"ג ניחא דחושב ג' בהמות הראויים לנזיר כמפורשין לגמרי כאילו פירש בפיו זו לחטאת וזו לעולה וזו לשלמים אלא אי אמרת הג' פרים כסתומין דמיין לגמרי הי"נ מחמת שהן ראויין לנזיר לא הוה לן למיחשב (בינייהו) לגמרי כמפורשין וא"ת ואכתי מאי [פריך דילמא] רשב"ג איירי כשחזר ופירש הנזיר בפירוש בשעת הקרבה הי לחטאת והי לעולה והי לשלמים וי"ל דחדא לישנא לא

משמע הכי דקתני הביא ג' בהמות ולא פירש וכו' ומשמע ליה הראוי לעולה תקרב לעולה ומעכשיו אף קודם הקרבה יש

ב

-

כז

דף

עליה שם עולה אף למעול בה אף אם מתו הבעלים דלמיתה אזלא ועוד אי במפורשין בפירוש בשעת הקרבה צריך למימר ומאי קמ"ל רשב"ג וא"ת ומאי קס"ד דרב פפא והא מוכחא מדרב חסדא דבעופות כסתומין דמיין וה"ה בבהמה ויש דוחק לומר דרב פפא ס"ל דרב חסדא [בדוּתא] וליתא דבכמה דוכתי [מייתי] לדרב חסדא וצ"ל דרב פפא ודאי ס"ל דאפילו את"ל דעופות כסתומים דמיין ולא ממעטינן להו ממעות היינו משום שאין לנו למעט אלא דבר הדומה למעות דלא חזו להקרבה כגון צפרים דלא חזו לנזיר להקרבה אבל עופות דחזו גופייהו להקרבה אין למעטן מהלכה שנתפרש במעות סתומין יפלו לנדבה והוא הדין דודאי סתומין הוו מעלו לנדבה ומשני ליה רב שימי וא"ל ולקח ועשה אמר רחמנא בלקיחת בעלים אומר כן כלומר ואם לא פירשו הבעלים בשעת הלקיחה הוו כסתומין והוא הדין דרב הונא דאמר בבהמות דהוו כסתומין לפי שאינו מוכיח מגוף התורים הי חטאת והי עולה וכן כשהפריש שלשה פרים אין מוכיח מגוף הבהמות כלום הי חטאת והי עולה הילכך נוכל לומר דהוו כסתומין . לגמרי אבל הכא במתני' דרשב"ג דקתני הביא שלש בהמות הראויות דמוכיח מגוף הבהמה הי לחטאת והי לעולה והי לשלמים דכבשה לחטאת שחטאת באה נקבה וליכא למימר דתקרב עולה שהעולה בא זכר דהיינו כבש וכן איל מפורש ' בפסחים להדיא דקרב שלמים וכן כבשה לחטאת וכן כבש לעולה הילכך כמפורשין דמו דאין מפורש גדול מזה אבל ג' פרים כסתומין דמיין ולא נאמר אי ג' פרים הוו כסתומים הי"נ הוו כסתומין [כך] סבר המקשה : **מתניב** רב הונא. אמרת בעלת מום כסתומים דמיא לר"נ דאמר לעיל הכי פריך והתניא כיצד האיש מגלח לנזירות אביו הי"ג בזמן שאביו היה נזיר והפריש מעות לנזירותו פירוש סתומין ומת ואמר הבן הריני נזיר ע"מ שאני מגלח על מעות אבי דהוא שמגלח על מעות אביו פירוש אע"ג דלקמן מייתינן דאם אביו הפריש מעות לחטאתו שאכל חלב ומת ונתחייב הבן גם הוא חטאת חלב אינו מביא חטאתו ממעות שהפריש אביו חטאת הי"נ הלכה היא

בנזיר שמגלח על מעות שהפריש אביו לנזירותו ודוקא שלא נדר הבן בחיי אביו כדמסיק והולך אבל נדר בחיי אביו לא כדקתני אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות פירוש בסתמא ומת ואמר הבן הריני מגלח על מעות אבי אינו מגלח עליהם אלא יפלו לנדבה דכך היא הלכה ואית ספרים דגרסי איפכא וגירסא זו עיקר: היתה לו בהמה מופרשת [חטאת] תמות עולה תקרב עולה ושלמים תקרב שלמים מאי לאו אפילו בהמה בעלת מום. כלומר מאי לאו אפי' הפריש אביו שלש בהמות בעלי מום ומת דניתן להן דין מפורשות בתערובת ימותו ולא ניתן להם דין מעות סתומין לפדותם ולהביא בדמיהן נדבה דבעלי מום [כמפורשין דמי]: לא תמימה. כלומר לא משכחת דין מפורשת אלא בבהמה תמימה אבל בעלת מום כסתומין דמיין במעורבין: **מאי** איריא דתני מעות כו'. [אמאי נקט ברישא מעות הי"ל למיתני ברישא היתה לו בהמה בעלת מום דהכי הוי שפיר טפי למיתני דין סתומים ומפורש הכל בבהמות] וא"ת ואמאי לא פריך ממתני דקתני מעות סתומין יפלו לנדבה ואי בהמה בעלת מום כמעות סתומין ליתני בהמה בעלת מום וי"ל דמברייתא פריך שפיר דמשמע דכולה ברייתא בסתומין מיירי וא"כ ליתני כולה בבהמה וליפלוג וליתני בדידה הכל בין בעלת מום בין תמימה אבל במתני קתני מעות מפורשין להכי קתני בתר הכי מעות סתומין ומחלק הכל במעות להכי ליכא למיפרך ליתני בהמה בעלת מום דהוי כסתומין במקום [מעות]: **מתיב** רבא קרבנו. בפרשת אם נשיא יחטא ושלשה קרבנות כתיבי חד בנשיא וחד בכבשה וחד בשעירה: **ואינו** יוצא בקרבן אביו. צ"ע דמה איצטריך קרא הא ודאי דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא ומאי האי דקאמר נמי בתר הכי אבל יוצא הוא בקרבן אביו שהפריש מן הקלה על הקלה וכו': **שהרי** אין אדם מגלח על בהמת אביו בנזירות. כדאמרינן בשילהי פירקין שאינו מגלח על אביו כי אם על מעות סתומין דלא הוזכר בלשון המשנה אלא מעות סתומים דהלכה נשנית במעות סתומין דוקא היה מדקדק הר"ם דאמר בפ"ק דזבחים (דף ט:) חטאת חלב ששחטו לשם חטאת דם כשרה והכא אמר דלא כיפר ויש לחלק דהתם מיירי שלא היה חייב שתיהם כי אם חטאת חלב ולכך עדיף אבל הכא שנתחייב שתיהן הוי עקירה יותר ועוד יש לומר דודאי לענין להתכפר בו בשביל חטאת חלב שהיתה עומדת לכך איכא מאן דאמר כשרה אבל הכא איירי להתכפר בו משום חטאת דם שרוצה לעוקרו ממה שהיה מתחילה לכך לא כיפר: **ה"ג** אבל יוצא במעות שכן מגלח על מעות אביו. ואע"ג שהמעות היו מפורשים לחטאת אביו וכה"ג אינו מגלח על מעות של אביו מ"מ כיון דבשום דוכתא מגלח על מעות אביו: **אבל** יוצא בקרבן שהפריש

לעצמו. לעבירה זו ויביאנו לעבירה אחרת: ת"ל קרבנו על חטאתו. בפרשת אם נפש תחטא וגו' והביא קרבנו שעירת עזים על חטאתו ואע"פ שדרשנו כבר שלשה קרבנות עתה בא לדרוש על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאת ואפ"י אדם אחד: יכול לא יצא. כשמפריש במזיד בהמה המפורשת לעבודה זו ומקריבה לחטאת אחר:

א

-

כח

דף

שהרי לא מעל. בשוגג אם שגג והקריב קרבן על הדם קרבן של חלב דאכתי בקדושתיהו קאי כיון דבהמה קדושה קדושת הגוף ולא נפק לחולין בהכי כיון שלא נהנה ממנה לא כיפר במזיד דלא עשה כלום שאינו יכול להתכפר בקרבן של דם כלל לא מעל אם עשה (בו) בשוגג הואיל ואינו מוציאו מרשות הקדש אלא מהקדש זה להקדש אחר ומתוך שלא מעל לא כיפר והכי מפרש ליה בפרק בתרא דכריתות (דף כז:): ואחרי שאנו רואין בשוגג דלא כיפר דין הוא כשנתכוון לעקר חטאת חלב ולעשות חטאת דם דלא כיפר: על חטאתו. וכפר הכהן על חטאתו בכבשה דיחיד כתיב אלמא דבמזיד אינו יכול לשנות אפ"י במעות וכן תניא בתוספתא דכריתות [פ"ד] הפריש מעות לחטאת חלב והביאום על חטאת דם לחטאת דם והביאום לחטאת חלב בשוגג מעל לפיכך כיפר במזיד לא מעל לפיכך לא כיפר [אלמא] במזיד אף במעות לא כיפר וכ"ש בהמה דלא מצי משנה ולפ"י זו התוספתא משמע דנסיבא קרא אחרינא על חטאתו ולא פסוק ראשון שדרש כבר: ה"ג שהרי מעל וכפר שהמעות אין בהם קדושת הגוף ויוצאין מקדושתן בקל וכשמשנה אותן לקרבן אחר נפקי המעות לחולין והרי הן חולין ביד מוכר הבהמה דאי לא נפקא לחולין לא מעל ולכך נמי כפר בשוגג ולכך במזיד נמי נימא דכפר הואיל ושייך בהו שנוי בשוגג אמר ומעל וכיפר ולא במזיד ומיהו אי לא הוה ילפ"י [קרא ה"א] מזיד וכפר אע"ג שדרשנו וכפר על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאתו תרתי שמעינן מיניה כדאמרינן בעלמא (גיטין דף נב.) אתם ולא שותפין אתם ולא אפוטרופסים אתם ולא התורם את שאינו שלו וכולהון דרשינן מחד אתם: קתני מיהא. לעיל דאינו מגלח על בהמת אביו מאי לאו אפילו בעלת מום אלמא כמפורשין דמיין דאי כסתומין לגלח כמו על מעות סתומין ומדמי הילכתא דה"ה דלענין אותה ההלכה נתקבלה דמעות

סתומין יפלו לנדבה נימא דוקא מעות ולא בהמה ואפילו בעלת מום וליכא למידחי דהא דקתני לעיל דאינו מגלח על בהמת אביו היינו במפורשין דאם כן היכי מסיק אבל יוצא במעות אביו שהרי מגלח על מעות אביו והא אין מגלח אלא על מעות סתומין של אביו כדקתני בהדיא במתניתין (לקמן דף ל.): **לא** תמימים. עליהם אינו מגלח דהויא כמפורשים: **נזרק** עליה אחד מן הדמים. כגון שגמרה נזירות בטהרה והביאה קרבנות נזירות טהרה שהן ג' בהמות כבשה לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים ונזרק עליה אחד מן הדמים חטאת או עולה או שלמים אינו יכול להפר נדרה לענין שלא תצטרך לגלח ולהביא שאר קרבנות דלפי שאין כאן עוד עינוי נפש דביין מותרת ואי משום שצריכה לגלח. ומטו עליה אשה מתגלחת אפשר לה בפאה נכרית הכי מפרש בגמרא אבל אי לא נזרק הדם עדיין דאסורה [ביין] מיקרי שפיר עינוי נפש אע"ג דלא מיתסרא אלא שעתא פורתא: **רבי** עקיבא אומר אפילו נשחט. ולא נזרק הדם אינו יכול להפר בגמרא מפרש משום הפסד קדשים ומסיק בגמרא כשנשחטה החטאת שאם יפר לה נמצאת בהמה זו תצא לבית השריפה שהיא אינה צריכה לחטאת וגם לא יוכל לזרוק דמה לשם שלמים דחטאת שלא לשמה פסולה יש להסתפק אם היפר לה אם מופר או שמא יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה: **בד"א**. שאינו יכול להפר אחר שנזרק אחד מן הדמים בתגלחת טהרה כדפי' שגמרה נזירות בטהרה אבל בתגלחת טומאה כגון שנטמאת בנזירותה והביאה קרבנותיה בטומאה אע"פ שנזרקו דמים יכול להפר מפני שאפשר לומר לה אי אפשר באשה מנוולת כלומר שהיא צריכה למנות מעתה נזירות טהרה ותאסר ביין ויש כאן עינוי נפש וה"נ בגמרא מצינו לשון ניוול שר"ל עינוי וקשה לישנא (דעינוי) דאי אפשר דהוי ליה למימר משום עינוי וצ"ל דקאי אדר"ע דקאמר שנשחטה אחת מן הבהמות אינו יכול להפר מפני שאפשר [לבוא] להפסד קדשים אע"ג דאסורה ביין עד שישחטו שאר הבהמות ויזרוק דמן ויש כאן ענוי נפש פורתא בשביל ההוא פורתא אינו יכול להפר בשביל הפסד קדשים אבל בתגלחת דטומאה דאיכא עינוי נפש גדול שסותרת ובעי למימני נזירות אחרת [מודה] שיכול לומר לה אי אפשר [בעינוי] גדול א"נ משום דר"מ קאמר האי לישנא אי אפשר קאמר ת"ק נמי אי אפשר: **ה"ג** אי אפשר באשה מגלחת. שצריכה לגלח בסוף נזירות טהרה כדכתיב בהדיא ולת"ק אפשר בפאה נכרית הכי מפרש בגמרא: **תגלחת** מעכבת. מלשתות ביין וכיון דאי לא גילחה אסורה ואית לה ניוול. פי' צער עינוי נפש שצריכה להיות מעונה מן היין עד שתגלח מצי מיפר בעבור ההיא שעתא פורתא דאסירה ביין:

משום הפסד קדשים. שאם יפר לה קודם זריקה ושוב אינה צריכה לקרבנות הללו ואסור לזרוק דם ופריך אמאי איכא הפסד יפר לה ולזרוק דמו שלא לשמו ויותר הבשר באכילה מן הזבחים שנזבחו שלא לשמן דכיון דהיפר לה ואינה עוד נזירה שוב אין עומדין לשמן ואפילו יזרוק דמן סתם כשרין דסתמא [שלא] לשמן קיימי וה"ק יזרק דמו דסתמא שלא לשמן קיימי אלא לשם שלמי נדבה כיון דאינה עוד נזירה: **כבשי** עצרת ששחטן. שלא לשם עצרת או ששחטן לפני עצרת בערב עצרת או לאחר עצרת הדם יזרק ביו"ט עצמו וקאי ארישא שלא לשמן (או) לשם שלמי נדבה וע"י כן הותר הבשר באכילה דאי לית ליה נדרים ונדבות קרבין ביו"ט א"כ לא יקטיר אימורים עד הערב ולא יאכל הבשר עד הערב [דכל כמה] דלא מיקטרי אימורין בשר לא מישתרי באכילה ומ"מ כי נמי אין נדרים ונדבות קרבין ביו"ט מותר לזרוק הדם ואם היתה שבת לא יזרוק דהוי כמו תיקונו מדרבנן ואסור אלמא [מותר] לזרוק הדם שלא לשמן וא"ת אמאי לא מייתי מתניי (לעיל דף כד.) עולה תקרב עולה ושלמים יקרבו לשלמים וי"ל דלא דמי דהתם בשעת שחיטה היפר לה ובין בזריקה ובין בשחיטה עומד שלא לשמן אבל הכא דבשעת שחיטה היה עומד לשמן ועתה בשעת זריקה עומד שלא לשמן לא מיתכשר שלא לשמן וצ"ל דלהך כבשי עצרת נמי לא דמי דהתם לא נשחטו לשמן אבל הכא כיון דנשחטו לשמן [שמא] כיון דנשחטו לשמן דלא מכשרי שלא לשמן דבפי התכלת (מנחות דף מז:) מיבעיא להש"ס הא כבשים ששחטן לשמן ואבד הלחם מהו שנזרוק דמן של כבשים שלא לשמן כו' וא"כ הא דקאמר יזרוק מיירי שנשחטו שלא לשמן וצ"ל דלא דמי דהתם כבשים מעיקרא בשחיטת זבח ועיקר הזבח בלחם מתכשר הילכך כי אבד לחם נמצא הזבח מיפסיל והוי כמו אבד אבל הכא כיון דסתמא כשר כמו לשמן כדאמר בריש זבחים (דף ב:) השתא נמי דשחטן לשמן ומשום תקנה נעשה כאילו נעשה סתמא לענין להתיר לזרוק דמן: [אי דשחט עולה או שלמים הכי נמי לר"ע דליכא הפסד] אלא [הבי"ע] דשחט חטאת [ברישא] דאין לו תקנה לזרוק שלא לשמן דחטאת מיפסל שלא לשמן לשום שלמי נדבה דחטאת אינו בא נדבה: **דתנן** אם גילח על אחת מהם יצא. כלומר ולכך אמר ת"ק דכי נזרק אחד מן הדמים אפילו חטאת דאיירי ביה ר"ע דאינו מיפר דמותר מיד

לשתות יין שהרי מגלח על אחת מהן או חטאת או עולה או שלמים וליכא ניוול ולכך הוצרך לאיתוויי ראייה לכך [דלא תימא] דוקא גלח על השלמים הוא דתנן במתניתין נזרק אחד מן הדמים דדוקא מן השלמים יצא דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד וקאמר דבעל יצא על אחד משלשתן ובפרק איזהו מקומן (זבחים דף נה.) מפרש לה דמקיש חטאת עולה ושלמים: ה"ג איידי דזוהמא. בהם זוהמא ואינו מגופה מגני לבעל ולא ניחא ליה: **מתני'** האיש מדיר בנו בנזיר. שיאמר יהא בני נזיר ויתחילו מנין הימים מיד אפי' אין הבן יודע שאביו הדירו בנזיר א"נ דמדיר בנו בנזיר שיצוה לבנו שיאמר הריני נזיר: **ואין** האשה מדרת בנה בנזיר. כדמפרש בגמרא: כיצד ל"ג: **גילח** או שגלחוהו. דאין לך מחאה גדולה מזאת ולא מיבעיא גילח או שגלחוהו אלא אפי' מיחה או שמיחו בדברים שאין רצונו שיעשה נזיר מתבטל הנזירות ובגמרא מפרש הטעמים ודוקא כשמיחו מיד כששמעו [אבל] אם לא מיחו ושוב לימים מיחו אין בכך כלום אחרי שהתחיל הנזירות ובתוספתא (פ"ג) קתני בהדי הני או שהביא ב' שערות והא דלא תני במתני' משום דשתי שערות מבטלות הנזירות אף אחר שהתחיל כבר למנות כמה ימים מנזיר אבל הני דהכא דגילח ומיחה היינו בתחילת שמיעת הנזירות ואפי' אם נאמר תגלחת ומחאה מבטלין [לאחר] שמיעה אפי' [הכין] ניחא דלא תנא דבפלוגתא לא קמיירי דבגמ' פליגי בה רבי ור' יוסי בר' יהודה א"נ דלא קתני אלא מידי דביד אדם לבטל הנזירות: **היתה** לו בהמה מופרשת. כדלעיל: **גמ'**. אשה לא. דקתני אין האשה מדרת בנה בנזיר: **הלכה**. למשה מסיני בנזיר: (**שייך** לדף כט) כדי לחנכו. ומדרבנן: **בנו** אין בתו לא. דכך הלכה היא בנו דשייך במצות לכשיגדל מוטל על האב לחנכו אבל בתו לא תימה הא דאמר בעלמא (יבמות דף קיד.) קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין עליו להפרישו והאמר [ריב"ח] אף לחנכו לעשות מצוה מוטל על האב וי"ל דחינוך לא שייך אלא להזהירו לעשות ולקיים מצוה אבל להזהיר מלעבור אין זה חינוך וההוא דפרק בתרא דיומא (דף פב.) היינו קיום מצוה ועניתם עוד אומר ר"י דחינוך לא שייך אלא באב אבל באיניש אחרינא לא שייך והכא אמרינן בתו לא והתם אמרינן אחד תינוק ואחד תינוקת מתנכין אותם להתענות ביוה"כ וצריך לחלק בדבר: **בנדרים**. לא אשכחן דאינו מדיר בנו בנדרים כגון להביא קרבן או שקבל עליו לקיים מצות סוכה ולולב: **קסבר** כל חינוך דלא חשיב. כגון חינוך דנזירות בזיוני הוא דמגלח שערו ולא ניחא [ליה לבניה] הילכך יכול למחות ויש גורסין דלא חשיבא וה"פ כל חינוך הוא להחשיבו וזה בזיונא הוא לו מש"ה מגלח: **ועביד** הקפה. כלומר ושרי לעשות הקפה דהלכה הוא: **הקפת** כל הראש מדרבנן. דמן התורה מותר:

והא מייתי חולין בעזרה. כשמלאו ימי נזירות טהרתו דמייתי חטאת
דאינו בא בנדבה דמעולה ושלמים לא קשיא דבאים בנדבה:

א

-

כט

דף

קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. בין בהבאתן ובין דשרי
לאוכלם וכן מותר להביא [הלחם והזרוע בשלה] מן האיל ולהניף בעזרה
והאימורים של חטאת איכא למימר יעלם לשם עצים והדם יזרוק לשם
שמים ועולה ושלמים יעשה לשם נדבה: **משום** הכי כי מיטמא מייתי
קרבן ציפורין. דמשמע ליי מדיר בנו בנזיר דכל תורת נזיר עליו ואם
מיטמא מביא ציפורי אחד לעולה ואחד לחטאת ונאכל: **אלא** לרבי יוסי
ברי חנינא קאכיל כהן נבילה. שהרי [מצותו] במליקה והא לא קשיא ליה
קאכיל טרפה דמליקה מן העורף וה"ל נשברה חוט השדרה דאיכא
למימר דסבר ליה כמ"ד מחזיר הסימנין אחורי העורף (חולין דף יט:):
קסבר רבי יוסי ברי חנינא אין שחיטה לעוף מן התורה. ולא צריכא אלא
נחירת סימנין להוציא הדם דרך הסימנים ומכי מולק והוציא הדם תו
לא צריך: ה"ג וסבר רבי יוסי ברי חנינא הכי והתניא א"ר יוסי ברי חנינא
וכו' ולא גריס ר"ח דרבי יוסי ברבי חנינא אמורא הוא ולא תנא וגרס
(ר"ח) הכי סבר לה כרבי יוסי ברי יהודה דאמר אין שחיטה לעוף וחולין
שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא סבר כרבי יוסי ברבי יהודה דאמר לקמן
ומיהו לא אשכחנא בעלמא דאית ליה הכי אלא מהא דאמר לקמן עד מתי
מדיר בנו בנזיר עד שיגיע לעונת נדרים ואיכא חד לישנא בש"ס דמפרש
[טעמיה] דסבר כדי לחנכו במצות וא"כ לדידי זקוק לומר כל מה שאמרנו
לרבי יוסי ברבי חנינא דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו
בעזרה לאו דאורייתא ורבינו תם מפרש דאין לשבש הספרים דהא רבי
יוסי ברי חנינא דשמעתין על כרחך תנא היה ואינו אותו שבש"ס שמוזכר
באמורא שהרי אמר רשב"ל משום ר' יוסי ברי חנינא ור' יוסי ברי חנינא
היה תלמיד דרבי יוחנן דאמר בפרק שלישי דסנהדרין (דף ל:): דרבי יוחנן
סמכיה ואמר ליה אמור מה ששמעת ואיך אמר רשב"ל משמו אלא ודאי
תרין הוו: וסבר רבי יוסי ברבי חנינא הכי והתניא מנין לחטאת [העוף]
הבאה על הספק. כגון זב וזבה מספק ויולדת ואינה יודעת אם ולד הפילה
אם רוח הפילה: **לזכר** ולנקבה ומקיש נקבה לזכר. שהרי שוין הם בהך

דינא דזכר מביא קרבן על הודאי כגון חטאת בהמה אם אכל חלב והא
הדין נקבה דזה דבר פשוט בלא היקש הילכך נקיש מה זכר מביא על
הספק אשם תלוי אף נקבה מביאה על הספק וצ"ע דזה נמי דבר פשוט
[דפרשה] באשם תלוי כתיב (כגון) גבי איש וגבי אשה דכל התורה כולה
(ובע"א יש לפרש) בלשון זכר נאמרה ונראה לר"י דמיירי בזב שבא על
הזבה מה הזכר מביא חטאת אף נקבה מביאה [חטאת] ומה הוא מביא
נמי כשהוא ספק זב אף היא נמי מביאה חטאת עוף היכא שבא עליה
כשהיא ספק זבה [והוא הדין דמצי למימר מה זכר וכו'] אף נקבה מביאה
על הספק ספק זבה מביאה על הספק כמו בסמוך ומה זכר ממין שהוא
מביא קרבן על הודאי דהיינו בהמה לחטאת הוא מביא על הספק דמביא
בהמה לאשם תלוי אף נקבה ממין שמביאה על הודאי דהיינו חטאת העוף
תביא על הספק עוף לחטאת וה"ה דמצי למימר כי היכי דמביא הוא אשם
על [ספק] חלב [היא נמי] מייתי לספק זיבה חטאת העוף על הספק: **אי**
מה זכר מביא קרבן ונאכל. על ספיקו דאשם תלוי נאכל אף נקבה
כשמביאה על הספק יהיה נאכל:

ב

-

כט

דף

אמרת לא. אמור מעצמך שלזה לא נקישם אם אמרת בזכר שבו [איסור]
אחד דחולין בעזרה קאכיל תאמר בנקיבה שיש שני איסורין חולין בעזרה
ואיסור נבלה לכך מביאה חטאת העוף ואינו נאכל אלמא אית ליה. דין
שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא: **מתקיף** לה
רב אחא בריה דרב איקא דילמא תרין איסורין דרבנן. אבל דאורייתא
לא הויין תרי איסורי דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו
בעזרה לאו דאורייתא וצ"ע אם ההיקשא דרשה גמורה היכי קאמר לא
אם אמרת בזכר שכן איסור אחד תאמר בנקבה שכן שני איסורין דרבנן
הא אין משיבים בהיקש ויש לומר דודאי ההיקש דרשה גמורה לענין שיש
תקנה לספק יולדת במה שמביאה חטאת העוף אבל מה שאמר התנא
שאינו נאכל חומרא דרבנן הוא ומן התורה הוא נאכל דאין שחיטה לעוף
וחולין בעזרה אין דאורייתא ורבנן החמירו למ"ד דאית ליה בעלמא
חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא וקיימא לן בכל דוכתי דחטאת העוף בא
על הספק ע"כ דרשה גמורה הוא שהרי מליקת העוף הוי כשחיטת חולין

והכי מוכח כל הסוגיא כך לשון רש"י (בכריתות דף ז'): **לימא** כתנאי וכו' עד שיביא שתי שערות. דהיינו מיום י"ג שנה ויום אחד ואילך רבי יוסי ברי יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים היינו שנת י"ג דיי"ב שנה נדריו נבדקין: **ואע"ג** דהגיע לעונת נדרים [מדיר] ליה. דמופלא סמוך לאיש דרבנן דמן התורה הוא קטן וברשות אביו הוא: **כיון** דנפק ליה מרשותיה. בעצמו מצי לידור בנזיר אם ירצה תו לא מיחייב וכ"ע מופלא סמוך לאיש מדרבנן: **אתיא** דאורייתא. נזירות דאביו ודחי יציאתו מרשות אביו דלא הוי אלא מדרבנן ואפילו סמוך לאיש כי בדקינן ליה דיודע להפלות: **ואיבעית** אימא כ"ע כדי לחנכו ומופלא סמוך לאיש דרבנן. וקשה היכי מצי סבר לחנכו דבפרק שני דחולין (דף כח.) משמע דיש שחיטה לעוף מן התורה וא"כ היכי אכיל מליקה וצ"ל דלהך לישנא נימא דנייתי ולא יאכל כמו חטאת העוף שבא על הספק [בפי' כל שעה] (פסחים דף כח.): **לימא** הני תנאי כי הני. דפליגי אם מדירו [עד] שתי שערות או עד שיגיע [לעונת נדרים ולימא] לאו דוקא דבזה ליכא שום דחוי וה"נ איכא בפרק כל שעה (שם דף לח.): **והביאו** לפני ר"ג לבדקו. פי' ר"ת באותו יום הביאו לפני רבן גמליאל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וקאמר ת"ק לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא והיה יתר מבן י"ג שנה ויום אחד: **רבי** יוסי אומר. ובתוספתא. גרסינן ר' יוסי ב"ר יהודה לידע אם הגיע לעונת נדרים שהיה יתר מיי"ב שנה ויום אחד דנדריו נבדקין: **אמר** לו רבי אל תצטער. אל תטרח לבדקני שהריני נזיר ממה נפשך אם קטן אני אהא בשביל אבי אם גדול אני אהא בשביל עצמי והשתא ס"ד דה"ק אם קטן אני לגבי קבלת נדרים דהיינו לפני הגעתי לעונת נדרים ואם גדול אני לענין קבלת נדרים דהיינו כשהגיע לעונת נדרים ולכך קמייתי הש"ס בשלמא לר' יוסי ב"ר יהודה דאמר דאף מי שהגיע לעונת נדרים לא מצי אביו מדיר ליה היינו דקאמר אם קטן כו' ואם גדול אני אהא בשביל עצמי דמשמע שאין אביו יכול להדירו:

א

-

ל

דף

ואמאי הא ברשותיה דאב קאים. [ואפי'] הוי גדול דקס"ד דגדול אני היינו גדול לענין דנדרו נדר דהיינו (לענין) משהגיע לעונת נדרים עד שיביא ב' שערות מצי מדיר ליה ותנא קמא אמר [לידע אם הביא] ב' שערות אלא

דאמר אהא בשביל אבא אהא בשביל עצמי כלומר לא קאמר דאם קטן שאין נדרו נדר ואם גדול שנדרו נדר אלא אם קטן אני שרשות אבי עלי דהיינו עד הבאת שתי שערות והאי דקאמר אם גדול י"א דלא גרסינן ליה או שמא ר"ל ואם גדול שהביא שתי שערות וכרבי דאמר דמדיר בנו עד הבאת שתי שערות: ה"ג אי אייתי ב' שערות מעיקרא קאי (ברשותיה) בנזירות דידיה ואי בסוף קאי בנזירות דאבוה כי אייתי במיצעי מאי הניחא לרבי יוסי בר' יהודה דאמר לעונת נדרים אלא לרבי מאי ליכא תקנתא עד דיתיב דיליה ויתיב דאבוה. וכן הגיהו בפ"י קדמונים וה"פ רבינו חננאל אי אייתי מעיקרא כלומר אם בדקוהו באותה שעה שבא לפני רבן גמליאל ביום שהדירו אביו ומצאו לו ב' שערות קאי בנדרים דידיה ונדרו בשביל עצמו ואי לבסוף כלומר עכשיו שלא נבדק באותו היום אם לא יביא שתי שערות עד לבסוף ל' יום דאישתכח דודאי אלו ל' יום היו בשביל נדר אביו אלא אייתי במיצעי כלומר נראו בו סימנים תוך ל' היאך יצא ידי נזירות באותן שלשים יום שהרי נזירות אביו מתבטל (עד) אחר הבאת סימנים ואיך יביא קרבנותיו לסוף שלשים יום שהדירו אביו וליכא למימר דדעתו היה שאפי' יביא סימנים שלא יפסיק נזירות אביו מכל מקום אינו ראוי להביא קרבן בשביל נזירות אביו לבד וגם בשביל עצמו כיון שלא פירש וא"ת ואמאי לא פריך הכי [למתניתין] דהיאך מדיר בנו בנזיר כי מייתי במיצעי מאי וי"ל דמתני' איכא לאוקמי בעודו בשנת י"ב דאף אם מביא הם שומא אבל אהא קא קשיא ליה דקאי ליה אחר שנת י"ג שנה מדקמייתי לת"ק למיבדקיה אם הביא אם לאו דקודם לכן שומא אינון אי נמי יש לפרש דאמתני' ליכא למיפרך דודאי בדקינן במלאת ימי נזירותו ואי מספקינן אי אייתי סימנים במיצעי לא (נבדיקיה) אבל אהא קשיא ליה דקאמר דלא תצטער לבדקני דבלא בדיקה תיקן הכל בתנאו דאם קטן אני כאילו [לא] היה שם בדיקה צורך ולכך פריך דהא ודאי אי אייתי במיצעי אינו מתוקן כלל: הניחא לר' יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים. והוא עומד בשנת י"ב ליכא למיחש דהוי שומא וא"ת ניחוש שמא בא לעונת נדרים במיצעי וא"כ איך יצא בנזירות אביו לבד ל' יום ופר"ת דעונת נדרים אינה סותרת דנהי דהאב אינו יכול להדירו מכאן ואילך מכל מקום היכא דהדירו קודם לכן משום עונת נדרים לא פקע כיון דלא הוי כ"א דרבנן אבל שערות דאיש דאורייתא פקע דאביו וא"כ ניחוש לשערות במיצעי י"ל דמיירי תחילת י"ג דאכתי אי הוה ליה במיצעי ה"ל שומא בעלמא ואף אם בא לכלל עונת נדרים באמצע נזירות אין להקפיד לפירוש רבינו תם דעונת נדרים אינה סותרת דנהי נמי דאין מדירו (אלא) כשהגיע לעונת נדרים אכתי קאי

בקטנותו וכל כמה דלא הזר ביה הוה בנדר אביו וגם שמא לא יוכל למחות באמצע אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי שערות והביאו לבדקו בשנת י"ד לידע אם הביא במיצעי מאי: **לרבי** ליכא תקנתא עד דיתיב דידיה. פירוש שצריך שימתין ר' חנינא (ל') יום אחר שהדירו אביו דאז ממה נפשך איכא [שלשים] או לפני הבאת סימנים או אחר הבאת סימנים ועלתה לו נזירות אביו: האיש מגלח על נזירות אביו ואין אשה מגלחת כיצד מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ר' יוסי אומר הרי אלו יפלו לנדבה ואיזהו שמגלח על נזירות אביו הרי שהיה אביו נזיר והיו לו מעות סתומין ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אבא זהו שמגלח על נזירות אביו הי"ג בפירוש קדמונים ובפירוש רבינו ברוך ובהרבה ספרים היא דהוא ואביו נזיר מגלח על מעות אביו ואם בחיי אביו אינו מגלח: **מאי** טעמא. אין אשה מגלחת על מעות אביה: **פשיטא**. בלא הלכה ידעינן דאין בת מגלחת ולמאי הוצרך מילתא דר' יוחנן וא"כ הא דקאמר הש"ס מ"ט מאי קושיא דהכא פשוט לן דבן ולא בת וצ"ל דר' יוחנן גופיה אמרה כי הך דבפי אלו מציאות (בי"מ דף כא.) וכמה אמר ר' יצחק קב בארבע אמות: (וע"ע תוספות פסחים לג: ד"ה תתן וכו' ומה שנרשם שם):

דף - ל - ב

אם תימצי לומר פליגי. רבנן עליה דר' יוסי מדקתני במתניי ר' יוסי אומר משמע דפליגי רבנן עליה ואם תימצי לומר פליגי רבנן ארישא דקאמר ר' יוסי אם נדר בחיי אביו אינו מגלח ואמרי רבנן דמגלח בכל ענין [או] אסיפא דקאמר דנדר לאחר מיתה מגלח על [נזירות] אביו ואמרי רבנן אינו מגלח: **תא** שמע. דארישא פליגי דתניא כיצד אמרו האיש מגלח על מעות אביו מי שהיה אביו נזיר והפריש אביו מעות לנזירותו ומת ואמר הריני נזיר ע"מ שאגלח על מעות אביו אבל מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות לנזירותו ומת הרי אלו יפלו לנדבה דברי רבי יוסי ר"א ור' מאיר ור' יהודה אומרים זהו שמגלח על נזירות אביו וברוב ספרים היא משובשת: **בעי** רבה יש לו שני בנים נזירים. לרבי יוסי שנדרו אחר מיתת אביהן ולרבנן גם בחיי אביהן: **הילכתא** גמירי לה. [ולא] כדן חלוקה בשוה וכל דקדם גלח. וכל הקודם מהם זכה בהם: **ופלגא** הוי.

פלגא זה נוטל החצי וזה נוטל החצי כמו בשאר ירושה : בעי [רבא] גריס ר"ת והראשון [רבה בכור] ופשוט נזירים מהו הלכתא גמירי לה ולא מן הדין והכא לא בעי גלוחי לפום מאי דשקיל דאע"פ דשני פשוטי פלגי מכל מקום אינו כשאר ירושה ה"נ לענין שיטול הבכור פי שנים [וה"נ] לא מצי להביא תגלחתו לפום מאי דשקיל כשאר נכסים או דילמא ירושה גמירי כי היכי [דנוטל] פי שנים ממעות שהפריש אביו לקרבנות נזירותו [כן מגלח] ואת"ל בחולין הוא דאית ליה פי שנים פי ר"ת בחולין דאמר לשון חולין ולא לשון הקדש דאמר מעות אלו לנזירות [אבל] בהקדש לא אילו אמר הרי אלו לקרבנות נזירותו : או דילמא כיון [דקני] ליה לגלוחי לא שנא. ואפילו אמר לקרבנות נזירותו דמוכח לשון הקדש : אביו נזיר עולם והוא. נזיר סתם. או איפכא כי גמירי הלכתא בסתם נזיר ומצי למיבעי דאביו והוא נזיר עולם או שמא הא פשיטא דמגלח כיון ששמו האב והבן בחד גוונא לנזירות : ואת"ל הכא אידי ואידי בנזירות טהרה ומגלח שפיר על מעות אביו : בעי רב אשי אביו נזיר טמא והוא נזיר טהור. אביו נזיר טמא נטמא והפריש מעות לציפורים ואשם מהו שיוסיף בנו על אותם מעות להביא חטאת עולה ושלמים לנזירות טהרה אי נמי אביו נזיר טמא וחזר והתחיל ומנה נזירות טהרה הואיל ונטמא לא הוי דומיא דנזירות דבן דלא נטמא לא מגלח אביו נזיר טהור והפריש מעות והוא נזיר טמא מהו שיביא הבן צפורים [מן] המעות שהפריש אביו לנזירות טהרה :

פרק חמישי - בית שמאי

מתני' בית שמאי אומרים הקדש טעות הוי הקדש. כדמפרש ואזיל ומשום דבתר הכי איירי בנזירות בטעות נקט הני פלוגתייהו במכילתין וכן משום פלוגתא דבית שמאי ובית הלל דבסמוך גבי מי שנדר ונשאל לחכמים כו' אמרו להם בית הלל לבית שמאי אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות ותצא ותרעה בעדר כלומר אם כן [היאך] אומרים בהקדש טעות דפליגי עלן :

כיצד אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לבן בש"א הקדש. אית דמפרשי בגמרא מילתא דב"ש דקאמרי הקדש אלבן קאי משמע הקדש טעות הוי הקדש דיש לומר דדעתו הוי להקדיש [מה] שיצא מביתו ראשון ומה שאמר שחור לפי שטעה והיה סבור שהשחור יצא ראשון הלכך טעותו לא ימנע את ההקדש מלחול על השור שיצא מביתו ראשון ואפילו על הלבן חל ההקדש ואית דמפרשי דשור שחור שיצא אחר הלבן קדוש ואע"ג דלא נפק ראשון מן הבית ומיירי שיצא ראשון מן הבית לשאר שוורים שחורים ובגמרא אפרש וכן דינר וחבית יש לפרשו בשני פנים וכי היכי דמפרשי רישא יש לפרש הנך בכי הי"ג ובגמרא מפרש למה לן הנך בבי דינר זהב וחבית של שמן: [התוספות השייכים כאן עומדים בדף ל"ג ע"א מד"ה מאי טעמא]: מי שנדר בנזיר ונשאל לחכם מונה משעה שנדר. פירוש מי שנדר בנזיר ועבר ושתה יין בנזירותו ונשאל לחכמים להתיר לו נדרו אפילו לב"ש דאמרי אין שאלה בהקדש אין שאלה בנזירות כדאמר בפרק הריני נזיר מן הגרוגרות (לעיל ט.) אפילו הכי לב"ש צריך שיקבל הנזירות בלשון טוב וחשוב שראוי לקבל בו נזירות אבל יש לשונות הרבה או כינויין דלא הוי קבלה ואפילו ב"ש מודים שאם קבל בלשון גרוע דלא הוי נדר והשתא נשאל לחכם אם הלשון שקבל עליו הוי לשון נזירות או [לשון] קבלה או לא ואסרו חכמים לומר שלשון קבלה. והוא עבר תחלה על נזירתו ששתה ביין מונה משעה שנדר וכל הימים שעבר בהם עולין לו לימי נזירותו ולא קנסינן ליה לחזור ולמנות כימים שמנה בעוד שהיה עובר על נזירותו וע"כ מיירי בשעבר דאל"כ פשיטא הוא דמונה משעה שנדר פשטיה דמתניי משמע דקתני מונה [משעה] שנדר על הימים שעבר בהן עלו לימי נזירותו ומשום סיפא דקתני והתירו תני רישא ואסרו אע"פ שהם לא אסרו כלום אלא שאמרו לו שבלשון טוב קיבל עליו נזירות.:

נשאל לחכם והתירו. כלומר שאמר לו שאותה קבלה לאו כלום היא שלא

נדר בלשון טוב לקבל נזירות ונמצא שלא חל עליו נזירות אפילו רגע אחד היתה לו בהמה מופרשת שהפריש לנזירותו קודם שנשאל לחכמים תצא ותרעה בעדר עם בהמותיו שהן חולין גמורין דכיון דנזירות לא חל עליה אין כאן הקדש טעות כלל ואפי' ב"ש מודו דדוקא כשאמר שור שחור שיצא ראשון יהא הקדש ויצא לבן התם הלבן הקדש למ"ד בגמרא משום שאין חושש ורוצה שיחול הקדש גם על הלבן ומה שהזכיר שחור טעה שהיה סבור שהשחור יצא ראשון אבל הכא שנזירות לא חל עליו מעיקרא כלל והבהמה לא הופרשה אלא לצורך הנזירות וכאן הנזירות ליתא הקדש נמי ליתא וגרע זה מהקדש טעות ולכך אפי' ב"ש מודו דתצא ותרעה בעדר כיון דנעקר הנדר לגמרי כדאמר לקרבנות נזירותו נזיר נזירותו לא אמר כלום והוי כאדם שאינו מחוייב והיה סבור שהוא מחוייב חטאת ואמר בהמה זו לחטאת כו' לא אמר כלום אפי' לב"ש: אמרו להם [ב"ה] לב"ש אי אתם מודים בזה שהרי הקדש טעות הוא ותצא ותרעה בעדר. אלמא דהקדש בטעות לא הוי הקדש וכי היכי דאתם מודים הכא אודו לן נמי בשור שחור דפלגיתו עלן ואמריתו דהוי הקדש וב"ש היו יכולין להשיב דהכא גרע מהקדש טעות כדפרישית ולא חשו להשיבם אמיתות החילוק והשיבו לפי דבריהם שהם מדמים פלוגתייהו והשיבו להם ממעשר בהמה דחל בטעות והוי הקדש וק"ק מאי שנא מאשה שהפר לה בעלה דאמר לעיל פרק מי שאמר (דף כד.) אם שלה היתה בהמה חטאת תמות והכא יוצאה בעדר י"ל דבעל מיגז גיז ואי נמי דמעקר קא עקר מ"מ הא אוקמה (לעיל דף כב.) כרבי אלעזר הקפר אבל לרבנן נפקי לחולין ואפילו לרבי אלעזר נראה דלא דמי דהתם הנדר חל רגע א' (מיפר) [בלא] חרטה. וטעות אבל הכא לא חל הנדר אפילו שעה אחת כדפרישית: אמרו ב"ש לבית הלל אי אתם מודים במי שקרא לעשירי תשיעי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי ששלשתן מקודשים. דחל בטעות

א

-

לב

דף

ומינה נילף דהקדש בטעות חל והא דשלשתן מקודשין היינו טעמא כדרש"י ב' בתרא דבכורות (דף ס:) מוכל מעשר בקר וצאן כל שהוא עשירי או שקרא שם עשירי אבל שמיני או י"ב לא דאין המעשר מקדש

אלא הסמוך לו ומיהו אין זה טעם העיקר של ב"ש שהרי דחוייה ראייה זו
אלא טעמא דב"ש כדמפרש בגמרא דיש לומר דילפינן מתמורה: **אמרו**
להן לא השבט קדשו. כלומר אין מתקדשות. על ידי טעות [שהניח] השבט
וקורא עליה שם מעשר דמה אם הניח השבט על השמיני או על השנים
עשר לא עשה כלום אלא דמשום טעות לא כלום אלא גזירת הכתוב היא
ולא משום טעות דהא אינו מקדש אלא הסמוך לו וגזירת הכתוב היא
ואין ללמוד משם לשאר הקדש: **מי** שנדר בנוזיר והלך להביא בהמתו.
פירוש לקרבנותיו ומצא שנגנבה בהמתו ובא לחכם לשאול על נזירותו על
ידי חרטה זו שאמר אילו הייתי יודע שבהמה עתידה ליגנב לא הייתי נודר
שאין לי במה לקנות קרבנות אחרים אם עד שלא נגנבה הבהמה נדר בנוזיר
אע"פ שלסוף נגנבה לא יתירנו החכם ע"י חרטה זו לומר לו אילו היית
יודע שסוף בהמתך ליגנב מי היית נודר שזהו נולד שנגנבה אחר קבלת
הנדר ותנן בנדריים (דף סד.) [או] שהיה [משיא כו'] וכן ההוא דחורבן
בהמ"ק בסמוך דהוי נולד ואם תאמר והא מדחשבינן בכל דוכתי פתח כי
אמר ליה אדעת מה שנדר ואמאי והא נולד הוא שהרי לא היה בשעת נדר
אותו פתח כמו גבי נגנבה ויש לומר בענינים שרגילין לבא אח"כ שפיר
מסיק ליה אדעתיה בשעת הנדר וכי נדר דעתו היה שאם יבא עליו אחד
מאלו הדברים שיתבטל נדרו וכדאמרין בנדריים (דף כג.) רגילין
אפיקורסים לצער רבנן אבל בנגנבה וכן חורבן נולד דלא שכיח ולא איבעי
לאסוקי אדעתיה בשעת נדרו פן יחרב הבית ולכך גמר ונדר בלבו בכל ענין
שיהיה נזיר ואפילו תגנב בהמתו לפי שסבור בלבו שלא תגנב ולכך אין
פותחין לו בנולד זה:

ב

-

לב

דף

ואם לאו אינו נזיר. פי' ואם משנגנבה בהמה נדר כלומר שבשעה שנדר
כבר נגנבה הבהמה קודם לכן אך שהוא לא ידע וקיבל נזירות ואמר אילו
הייתי יודע בשעת נדרי שכבר נגנבה לא הייתי נודר אינו נזיר כלומר הוי
חרטה מעלייתא ומתיר לו החכם שהרי הקבלה עצמה היתה בטעות
שאלמלי ידע שנגנבה לא הוי נודר דאיגלאי מילתא למפרע דנדר בטעות
הוה ולא חל אפי' רגע א' דכיון דלא נדר [אלא על] בהמה זו והרי אינה
בידו נדר טעות הוא ונראה דאפילו ב"ש מודו בהא דלא הוי נזיר: וזו טעות

טעה נחום המדי כשעלו נזירים מן הגולה כו'. שהיה סבור שפותחין בנולד ואפילו לא שכיח כשעלו נזירים מן הגולה להביא קרבנותיהן ומצאו המקדש חרב אמר להם נחום אילו הייתם יודעין שבית המקדש עתיד ליחרב כלום הייתם נודרים כו' וזהו נולד דלא שכיח שבשעת הנדר עדיין היה קיים והתירן נחום וטעה [שפתח] להם בנולד כזה דלא שכיח [וכשבא] הדבר אצל חכמים [אמרו] כל שנדר עד שלא חרב הבית הוי נדר כלומר אין מתירין לו בחרטה זו דהוי נולד אבל נזר משחרב בהמ"ק והם לא ידעו שחרב ונדרו אינו נזיר דנזירות בטעות הוה שאלמלי ידעו שכבר חרב לא היו נודרים ולא חל מעיקרא נדר זה: ששה שהיו מהלכין בדרך וא' בא כנגדן ואין יודעין מי הוא ואמר אחד מן הששה הריני נזיר שזה הבא כנגדנו איש פלוני הוא כלומר שאכירהו מרחוק שהוא ראובן ונדר בנזיר אם כדבריו הוא והב' אומר הריני נזיר שאינו הוא לפי שנראה לו שאינו ראובן ונדר בנזיר אם כדבריו שאינו הוא כאשר נראה בעיניו והג' אומר לשנים הראשונים הריני נזיר שא' מכם נזיר שסבור אני שא' מכם נזיר ולא השני דהיינו אותו שימצא כדבריו והד' אומר הריני נזיר שאין א' מכם נזיר פירוש שסבור אני שא' משניכם אינו נזיר דהיינו אותו שלא ימצא כדבריו אלא האחד שימצא כדבריו הוא ראוי להיות נזיר והיינו כדברי שלישי שסבר שאחד מהם נזיר ואחד מהם אינו נזיר אלא שהפכו דבריהם והחמישי אמר לשנים הראשונים הריני נזיר ששניכם נזירים כלומר לפי שכל אחד קיבל עליו נזירות לפי מה שהוא דומה בעיניו [שכל] אחד סבור לומר אמת ולכך נחת לנזירות ועל כן אני סבור שעל שניכם חל נזירות והששי אמר הריני נזיר שכולכם נזירים כלומר שסבור אני שכולכם נזירים וכך נזירים וסברי ב"ש דנזירות בטעות הוי נזיר משום דכולן לנזירות נתכוונו וגמרו בדעתן להיות בכל ענין ומה שאמר שראה איש פלוני לפי שהוא סבור כדבריו ומהך משנה מוכחא בגמרא דהקדש בטעות הוי הקדש וכו' כדאמר בגמרא: וב"ה אומרים אינו נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו ובגמרא פריך הל"ל מי שנתקיימו דבריו ובגמרא מפרש: **ורבי** טרפון אומר אין אחד מהן נזיר. דלא ניתנה נזירות אלא להפלאה דגבי נזיר כתיב איש כי יפליא שצריך להפליא ולכך קבלת נזירות אפ"י לאחד מן השנים שנמצא כדבריו אין [ברור] לו בשעת נדרו שיהא [נזיר] עד שיבא אצלם ויכירוהו וכיון שלא היה [ברור] להן באותה שעה לא גמרו להיות נזירין והשלישי שאומר אחד מכם נזיר הרי אין אחד מהם נזיר והרביעי נמי שאומר אין אחד מכם נזיר משמע נמי שאין אחד מהם נזיר וחבירו מיהא הוי נזיר. ולא שאין [בשנים] הראשונים שום . נזיר שהרי לא ניתנה נזירות אלא להפלאה אלא אי הוי אמר הרביעי

לשנים הראשונים הריני נזיר שאין שום אחד מכם נזיר הרביעי יהיה נזיר ששנים הראשונים אינם נזירים לרבי טרפון ושפיר הוה חשוב הפלאה ומהאי טעמא ניחא אמאי לא תנא תו שאין שניהם נזירין שאין כולכם נזירים דאי אמר הכי היה ודאי נזיר לרבי טרפון לפי מה שהאמת הוא שאין שניהם נזירין ולא כולם נזירין אלא מאי הרביעי שאמר שאין אחד מהם נזיר: **הרתיע** לאחוריו. פירוש חזר לאחוריו ולא נודע מי היה אין נזיר שום אחד מן השנים הראשונים דאע"פ שברור הוא כדברי האחד מ"מ כיון שלא הוברר לנו דברי מי נתקיימו אין אחד מהן נזיר ובגמרא מוקי לה כרבי יהודה דאמר דלא מחית איניש נפשיה לספיקא: רבי שמעון אומר יאמר אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו הריני נזיר נדבה. ר"ש לטעמיה דספק נזירות להחמיר והוי כל אחד נזיר מספק ואסור [ביין ובטומאה] וגם אי אפשר לו לגלח בשביל ספק נזירות בלא הבאת קרבן ואינו יכול להביא קרבן דשמא לא נזיר הוא ומייתי חולין בעזרה לכך קנסו שיאמר כל אחד ואחד אם כדברי הריני נזיר חובה ואם לאו נזיר נדבה מעתה ומקבל נזירות ויביא קרבן ויצא ידי חובה ממה נפשך ויהיה אסור ביין ובתגלחת והני תנאי רבי יהודה ורבי [שמעון] נחלקו אליבא דבית הלל רבי יהודה סבר אף על גב דבית הלל סברי דמי שנתקיימו דבריו הוי נזיר כדמפרש ואזיל בגמרא הני מילי כשנודע לבסוף דברי מי נתקיימו אבל הכא שהרתיע

א

-

לג

דף

לאחוריו ולא נודע דברי מי נתקיימו מספק לא נחית לנזירות ור"ש סבר אליבא דב"ה דמספיקא (לא) נחית לנזירות כיון שברור שכדברי האי הוא ולכך בעי תנאי: **ראה** את הכוי. שהוא ספק חיה ספק בהמה ואמר האחד הריני נזיר שזה חיה והשני אמר הריני נזיר שאין זה חיה אלא בהמה משמע מדבריו ושלישי אומר הריני נזיר שזה בהמה ולא חיה והרביעי אמר הריני נזיר שאין זה בהמה אלא חיה והווי כשנים הראשונים אלא שהפכו דבריהן והחמישי אומר הריני נזיר שזה חיה ובהמה ודינו כחיה לכסוי ודינו כבהמה לאסור חלבו והששי אמר הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה דמשמע בריה [בפ"ע] ואינו יכול להרביעו לא עם חיה ולא עם בהמה והשביעי אמר הריני נזיר שאחד מכם נזיר כלומר שכוון לומר

אמת והשמיני אומר הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר כלומר שיש אחד מכם שלא כוון לומר אמת והתשיעי אומר הריני נזיר שכולכם נזירים כלומר שכולכם ספק נזירים ולא גרסי' ששניכם נזירים דמוכחא בגמרא דליכא אלא תשע בכוי הרי כולם נזירין וא"ת איכפל תנא לאשמועינן כבי"ש ולא כב"ה דאמרי דמי [שלא נתקיימו] דבריו אינו נזיר ויש לומר דלב"ה נמי נהי דנזירות ודאי לא הוּו נזירות מספק הוּו וכולה ר' שמעון אליבא דב"ה מסיק לה דאמר גבי הרתיע לאחוריו דהוּו נזיר מספק לב"ה אע"ג דאין ספקו עומד להתברר הכי נמי גבי כוי אע"ג דאין ספיקו עומד להתברר לר"ש אליבא דב"ה הוּו נזירין מספק והששה הראשונים ודאי נזירין מספק דמחית איניש לספיקא דאע"ג דכוי ספק חיה אותו שאומר ספק חיה הוּו ספק נזיר וכן כולן ואינך תלתא בתראי מחתי נפשיהו לספיקא ויש מפרשים דשלשה האחרונים נזירים ודאי שהאחד שאמר שאחד מכם נזיר הוּו נזיר ודאי לר"ש שאמת הוא שאחד מהן יש עליו נזירות דהיינו אותו שכוון לאמת וגם השני שאמר שאין אחד מכם גם זה נזיר ודאי שכן משמע דיבורו יש בכם אחד שאינו ודאי נזיר והאמת הוא כגון אותו שלא בא לאמת והשלישי שאומר כולכם נזירין שעל כולכם ספק נזירות גם זה אומר אמת לבד שלשה האחרונים ודאי נזירים לר"ש דאין צריכין תנאי וי"מ שגם [שלשה] האחרונים אינם נזירים אלא מספק שהרי יש להסתפק בדבריהן שאותו שאמר שאחד מכם נזיר איכא לספוקי מילתא שיש לפרש דבריו בשני פנים ושמא ר"ל אם יש לכם אחד מכם שיש עליו נזירות וזהו אמת שאחד מהן ודאי נזיר וגם יש לספוקי דשמא ר"ל אם יש אחד מכם שיודע בעצמו שהוא ודאי נזיר והרי אין מהן יודע משי"ה נזיר מספק וכן האחר שאומר שאין אחד מכם נזיר משמע אם אין אחד מכם שאינו נזיר דמשמע שידע בעצמו שאינו ודאי נזיר והרי אין אחד מהם שיודע בברור שאינו ודאי נזיר וכן השלישי שאמר שכולכם יש לפרש דבריו שכולכם נזירין ודאין לא אמר כלום וגם יש לפרש דבריו שאמר בספק נזירות לכך כולן נזירין מספק וצריכין להתנות וצ"ע אמאי לא [תני תו שאין כולכם נזירין] בשלמא לעיל לא מצי למתני בעבור פלוגתא דרבי טרפון דא"כ לא הוה א"ר טרפון אין אחד מהן נזיר כדפי' לעיל אבל הכא מצי למתני: . מאי טעמא דב"ש ילפי תחלת הקדש מסוף הקדש. סוף הקדש קרוי תמורה מה תמורה אפי' בטעות כדדרשי' בפי' שני דתמורה (דף יז.). ר' יוסי ברי' יהודה יהיה לרבות שוגג כמזיד וקאי אקרא והיה הוא ותמורתו יהיה קדש ומפרש ר' יוחנן התם בתמורה לומר שתמורתו עולה שלמים כמו עולה ושלמים עומדים לפניו ורצה לומר על בהמת חולין שלפניו הרי זו תמורת עולה ואמר שלמים או (כשאמר)

כסבור לומר שחור יהיה תמורה ואמר לבן דחל תמורה על הלבן והשתא ילפי ב"ש מה תמורה בטעות אף הקדש נמי יחול בטעות ובמתני' נמי כי אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון יהיה קדוש ויצא הלבן ראשון הלבן קדוש דהכי בעי למימר שור שיצא מביתי ראשון יהיה קדוש לא שנא שחור ולא שנא לבן או אדום והא דקאמר שחור כסבור ששור שחור יצא תחלה: וב"ה הני מילי תמורה. דמכח הקדש קאתי הוא דחיילא בטעות אבל אחותי הקדש מעיקרא לא אחתינן בטעות דלא גמרינן תחלת הקדש מסוף הקדש ופריך לטעמא דב"ש וב"ש מה אילו אמר הרי זו תחת זו תמורה לחצי היום מי הויא תמורה מההיא שעתא אלא דמטי חצי היום הוא דהוה תמורה הכי נמי לכי מגליא מלתא וה"פ היכי ילפי ב"ש תחלת הקדש מתמורה והא לא דמי לה [דהתם] כשהיה סבור לומר שור שחור יהיה תמורה ואמר לבן דחל תמורה על הלבן [א"כ] מקיימין מה שהוציא בפיו אבל הכא כשאמר בפיו שור שחור שיצא מביתי יהיה קדש מנין לנו לשנות מה שהוציא מפיו אדרבה נאמר דאין דעת האיש להקדיש כ"א שחור ופיו ולבו שוין ואיך נאמר שיש במשמעות לשונו שרצה להקדיש הראשון ואפי' הוא לבן דהא בתמורה נמי לא נוכל לשנות בדבריו דאילו קאי בצפרא ואומר הרי זו תמורת זו לחצי היום כלומר חצי היום השני אז יחול הקדש בתמורה מי הוי תמורה מההיא שעתא שנדר מן הבוקר למעול בה אלא עד חצי היום אז איגליא מילתא למפרע דהוי תמורה דבתמורה עצמה לא נוכל לשנות דבריו הכי נמי איגליא מילתא כלומר במשנתנו כמו כן לא נשנה דיבורו אלא לכי מגליא מילתא כמו שהוציא בפיו אותו יהיה קודש והוא הוציא מפיו שור שחור ואיך נשנה דיבורו להקריב הלבן: אמר [רב פפא] לכך נאמר ראשון לכשיצא ראשון. פי' [דרב פפא] ס"ל דב"ש לא גמרי הקדש מתמורה לומר דהקדש בטעות הוי הקדש והלבן קדוש דהא ודאי לא דמי לתמורה דבתמורה אנו מקיימין דבריו וכאן אנו סותרין דבריו אם אנו מקדישין הלבן אלא דקתני מתני' הקדש אשחור קאי ולכך אמר ראשון לכשיצא ראשון כלומר אע"פ שלא יצא ראשון מן הבית אלא הלבן אפי"ה שפיר מתקיימין דבריו שאמר שחור שיצא ראשון ומיירי כגון שהיו לו שוורים שחורים הרבה כדאמר בסמוך והכי בעי למימר שור שחור שיצא ראשון לשאר שחורים יהיה הקדש דהוי השחור הקדש דהשתא לא נסתר דבריו אלא נפק ראשון דקאמר ראשון לשחורים דלא מיבעיא אי נפיק שחור ראשון מן הבית דהשתא לגמרי נתקיימו דבריו דהוי הקדש אלא אפילו נפיק לבן ברישא אכתי נפרש דבריו שהשחור שיצא ראשון לשחורים יהיה הקדש ואין הקדש בטעות דס"ל [לרב פפא] דהקדש בטעות לא הוי הקדש ופי' דמתני'

לא כדס"ד מעיקרא דהלבן קדוש אלא השחור והא דלא קאמר אלא אמר [רב פפא] כיון שחוזר בו מסברת הגמרא משום שלא הוזכר שום אמורא לפניו והא דאמר ריש פרק ב' (לעיל ט.) לב"ש אין שאלה בהקדש פ"י משום דהקדש בטעות הוא הקדש לא הוא כטעמא דרב פפא אלא כטעמא דאביי דבסמוך: והא שור שחור קאמר מי לא עסקינן דלית ליה אלא האי. ופ"י כיון דלית ליה אלא אחד לא שייך לקיים דבריו ולומר ראשון לשחורין דא"כ לא לימא ראשון אלא שחור ומשני לא צריכא דאית בהו תלתא: ה"ג וב"ה א"כ שיצא בראשון. וה"פ וב"ה דאמרי אינו הקדש דא"כ שכוונתו לומר ראשון לשחורים ה"ל למימר שיצא בראשון דלא ה"ל למימר שיצא מביתי ראשון דמשמע שיצא מן הבית תחלה אלא שיצא בראשון ומשמע בראשונה לשאר שחורים: והא הקדש בכונה הוא. ואין כאן טעות לבית [שמאי] ואמאי קרי ליה במתניי הקדש בטעות ומשני משום [דאטעי] ללישנא קמא כלומר להכי קרי ליה הקדש טעות לפי שבתחלה יש לטעות בלשונו ולומר שלראשון שיצא מן הבית נתכוון והיינו הלבן אלא שאנו מפרשין דבריו שרצה לומר ראשון לשחורין: **וסברי** ב"ש הקדש בטעות לא הוא הקדש. לרב פפא פריך והתניא מי שנדר בנזיר מתניי היא בפרקין ומפרש במתניי תצא ותרעה בעדר פירוש בסיפא דמתניי קתני אמרו להן ב"ה לב"ש אי אתם מודים בזה שהקדש בטעות הוא ותצא ותרעה בעדר כלומר וכי היכי דמודית לו לב"ה אודית לו נמי בההיא דשור שחור שלא יהיה הקדש אלמא שמעי ב"ה לב"ש דטעמא דידהו בשור שחור משום דהקדש בטעות הוא דהוי הקדש וקשה לר"פ ומשני ב"ה הוא דטעו [דסברי] דטעמיה דב"ש משום דהקדש בטעות הוא הקדש ולהכי אותבי להו מהא וא"ת והא ב"ש מהדרי להו לב"ה ממעשר בהמה ומוכחי דהקדש בטעות הוא הקדש ויש לומר בית שמאי קאמרי לב"ה למאי דטעיתו וסבריתו דטעמא [דידן] משום הקדש בטעות והכי נמי איתא בריש מסכת נדה (דף ג:): למאי דטעיתו נמי ואותביתו קופה: **ת"ש** ששה שהיו מהלכין בדרך. מתניי היא בפירקין וכבר פירשתי במתניי והא הכא דהקדש בטעות הוא והוי הקדש והא נזירות דטעות הוא שהרי אחד מן הראשונים לא נמצא כדבריו ואפילו הכי הוי נזיר לפי שהיה סבור שהיה פלוני וטעה כבר וחייל עליה נזירות אפ"י בטעות הכי נמי אית ליה למימר דסבירא להו לבית [שמאי] דהקדש בטעות גמור הוא הקדש דמתניי דשור שחור פ"י והלבן קדוש דיש לנו לפרש דבריו דמתחילה נתכוון להקדש לא שנא שחור ולא שנא לבן שיצא מפתח ראשון והא דקאמר שחור לפי שטעה שזה יצא ראשונה אבל לעולם הלבן קדוש אף על גב דבתמורה לא הוי עד דמטי חצי היום ולא קודם לכן הני מילי בתמורה דקאמר בפירוש

זו תמורת זו לחצי יום וליכא לפרושי מילתא בענין אחר כלל אין לנו כח לסתור דבריו אבל הכא גבי הקדש איכא לפרושי למילתא בהדיא כדבריו דלא אתא לאפוקי לבן מהקדש: . אמרי הכא סברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש התם לא. כלומר מהכא איכא לאוכוחי דסברי בית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש והוא הדין נמי גבי שור שחור דלא דמי לתמורה כדפרישית התם לא כלומר ממשנה ראשונה שבאת להוכיח לבית שמאי הקדש בטעות הוי הקדש ליכא לאוכוחי מידי [כדדחי] ליה לעיל: אביי אמר לא סלקא דעתך דקאי בצפרא אלא הביע דקאי בצהרים. שכבר יצאו הבהמות מן הבית לרעות במרעה ואמר שור שיצא כבר מביתי ראשון לכל השוורים הן שחורים הן לבנים

ב

-

לג

דף

ליהוי הקדש ואמרו לו לבן יצא תחלה [ואמר אי הוי ידענא דלבן נפק] לא הוה אמרי שחור אלא לבן דהשתא יש לן למימר שהיה דעתו לכל מי שיצא ראשון ומשי"ה הוי הקדש אפי' הלבן דילפינן מתמורה דהוי הקדש אפי' בטעות ואביי ס"ל דאי קאי בצפרא ואמר שור שחור שיצא ראשון וא"ל לבן נפק ואמר אי הוי ידענא דלבן נפק ה"א דבהא אפילו ב"ש מודו דלא הוי הקדש שהרי [לא] היה יודע שיצא השחור תחלה לכולן ולמה הזכיר שחור אי דעתו היה להקדיש כל מי שיצא ראשון ואן סהדי לכתחלה כי אמר שור שחור דוקא לשור שחור קמכוין שאפילו אם דעתו שיצא השחור תחלה אטו נביא הוא לידע העתידות ובכה"ג ודאי לא נילף מתמורה ולא דמי לששה שהיו מהלכין בדרך דהתם הוי נזיר אפי' אותו שלא נמצא כדבריו לפי שבכל ענין קביל עליה נזירות ומה שאמר איש פלוני הוא טעה בו כשראהו מרחוק אבל הכא במה יש לו לטעות ולומר דשחור עתיד לצאת הלכך יש לומר דשחור דוקא קאמר אבל כי אמר בטיהרא שבהמות יצאו יש לנו למימר שהיה דעתו לכל שיצא ראשון ומה שהזכיר שחור לפי ששמע פסיעות רגלי השור שהוא בקי להכיר פסיעות רגלי שווריו והשתא זה דומה שפיר לההיא שהיו מהלכין בדרך דטעה נמי בראיית עיניו לומר איש פלוני הוא ודעתו להיות נזיר אפי' אינו הוא וכן הכא דעתו היה להקדיש אפי' אינו שחור אלא הלבן וכה"ג ילפינן מתמורה וב"ה סברי דאפי' כי האי לא ילפינן מתמורה דלא הוי הקדש:

דינר זהב שיעלה. אייכ משמע דמעיקרא הוה קאי. תני שעלה שכבר עלה בידו ונתיישב בדבר וניכר שעלה בידו של כסף ואמר אילו ידענא דשל כסף עלה בראשון לא אמרתי דינר זהב וכן חבית שתעלה תני שעלתה: **אמר** רב חסדא אוכמא בחיורא לקיא. שור שחור שבין שוורים לבנים לקיא [מגרע] אותם ונמכרים בפחות עיי שהשחור עמהן ולבנים מעולין מן השחורים חיורא באוכמא לקותא כתם לבן בשור שחור לקותא בידוע שכנגד אותו כתם היה נגע צרעת בבהמה והכי איתא בריש מי שאחזו (גיטין סח.) טעם חיורא בבשרא בדקו בדוכתיה ואשכחו מצאו כתם לבן וידעו כי צרעת היה במקום כתם: תנן שור שחור כו' ומשמע דהלבן קדוש [כדתריץ] אביי וקס"ד מקדיש איניש בעין רעה מקדיש וקשה לרב חסדא דכיון דהלבן עדיף משחור בידוע שלא היה דעתו להקדיש הלבן כיון דבעין רעה הקדיש ונהי דאוקמינן דקאמר אילו הוה ידענא דלבן נפק ה"א [הלבן ליהוי קדוש] כיון דלבן עדיף הא ודאי משקר הוא אלא ודאי לבן גרוע משחור וכי אמר שחור יהיה הקדש לבן דגרוע [ממנו] וקשה לרב חסדא ומשני ליה בעין יפה מקדיש ומש"ה כי נפיק לבן ואמר אי ידעי כו' מהימן ליה משום דבעין יפה הוא מקדיש: **דינר** זהב שיעלה בידי ראשון ב"ש אומרים הקדש. אלמא בעין רעה הוא מקדיש וטעמא דאמר של זהב דהוי עדיף הלכך כשעלה של כסף הוי הקדש דגרוע מזהב הא אם הוי אמר של כסף ועלה בידו זהב לא הוי הקדש כי בעין רעה הוא מקדיש אייכ הכי נמי דברי שא נמי אית לן למימר דשחור טוב ומעולה מן הלבן כדפרישית וקשה לרב חסדא: אלא מאי בעין רעה הוא מקדיש חבית של יין שתעלה בידי ראשונה היא הקדש ועלתה של שמן ב"ש אומרים הקדש. והא יין דגרוע משמן אייכ נימא דוקא יין הוא מקדיש: **אי** משום הא לא קשה בגלילא שנו. פירוש דלעולם בעין רעה הוא מקדיש ומתניי בגלילא שנו שהיה להם רוב שמן והיין יקר להו משמן והלכך כי הקדיש יין כ"ש שמן ולעולם רישא קשה לרב חסדא: **אמר** לך רב חסדא כי אמר לך אנא בתורא קרמנאי. באותה מלכות כך שם קרמונא והשתא נראה שיש לעשות צריכותות בהנך תלתא. בפירוש דדינר של זהב איצטריך לאשמועינן דבעין רעה הוא מקדיש רישא דשור איכא למימר דאתי לאשמועינן דלא כרב חסדא חבית של יין דאוקימנא בגלילא שנו אשמועינן דלא אזיל בתר רוב מקומות וצ"ע: [**ואמר**] רב חסדא אוכמא למשכיה סומקא לבשרא חיורא לרדיא. נפקא מיניה למקח וממכר [דאוכמא עורו] משובח וסומקא בשרו משובחת וחיורא מעלי לחרישה: **והאמר** רב חסדא אוכמא בחיורא לקי. שנפחתו [חיורין]. סלעים מן השחור שביניהן וכיון דאוכמא עורו חשוב יותר משל לבן ס"ל למקשה

דאינו מעולה בשר הלבן מן השחור כולי האי דיהא עדיף ממעלת עור שחור על של לבן. כי אמר רב חסדא למילתא קמייתא בתורא קרמונאה שהלבן חשוב על השחור לכל דבר ואידך מילתא דרב חסדא בשאר עלמא דאז ודאי אוכמא עדיף למשכיה ולכך נמי במתניתין שחור עדיף דנהי דלבן חשוב לרדיא מ"מ מעלת העור גדולה כ"כ דמקדיש הלבן בקל יותר כשהקדיש השחור דבכלל זה הלבן: **מתני'** מי שנדר בנזיר. פ"י המשנה לעיל: **מונה** משעה שנדר. דמשמע דכל הימים שעבר על נזירותו עולין למנין: **דתניא** מי שעבר על נזירותו כו'. כגון קיבל עליו נזירות מאה יום ושתה ביין [ס'] ימים ובא להביא קרבנותיו אין נזקקין לו להביא קרבנות נזירותו אלא א"כ מונה איסורן כלומר [ס'] יום כימים שנהג בהן היתר ששתה יין רבי יוסי אומר דיו בשלשים יום פר"י דהא דדיו [אם קנסי ליה] שלשים יום שאם נדר ק' יום ועבר [ס'] ימים לא קנסינן ליה לסתור הכל רק ל' יום ושלשים ימים יעלה למנין נזירות אע"פ ששתה בהן יין וה"ה בנזירות מועטת לרבי יוסי כגון אם נדר ל' ושתה בכולן יין יסתור הכל ואם שותה שני ימים יין צריך שימנה ימים אחרים בלא שתיית יין וה"ג אי רבנן קשיא נזירות מרובה פירוש אפ"י מרובה [דבין] נזירות מרובה כמו ק' ימים ושתה [בהם] יין סותר הכל [ובין] נזירות מועטת כגון ל' יום ושתה ב' ימים צריך למנות ב' ימים אחרים ומתני' משמע דמונה [משעה] שנדר כלומר מקצת ימים שנדר שאינו סותר הכל אלא רק ל' יום ול' יום האחרים יעלו לו והיינו נמי כר' יוסי אבל בנזירות מועטת קשיא שאפ"י לר' יוסי סותר כולו ובמתני' משמע שעולה לו למנין: **איבעית** אימא ר' יוסי בנזירות מרובה. מתני' בנזירות מרובה ושלשים יום סותר ול' יום יעלו לו למנין כמו בנזירות מועטת והא דקאמר ר' יוסי שיסתור הכל בנזירות מועטת ושתה בכולן יין דאז סותר כל שלשים יום אבל בנזירות מרובה מודה ר' יוסי דאין סותר הכל מדקאמר ר' יוסי דיו: **ואי** בעית אימא רבנן מאי [משעה] שנדר כמשעה שנדר ה"פ. מונה ימים של איסור דהיינו מאה ימים והוא שתה בכולן יין [וכן] בנזירות מועטת והכי משמע לישנא דמתני' מונה משעה שנדר חוזר ומונה כך וכך ימים שהיו משעה שנדר ועבר עליהן עתה [מונה] פעם אחרת משבא לפני חכמים וינהוג בהן איסור שתיית יין אבל ודאי אם קודם ששתה יין מנה מקצת נזירות אותם ימים אינו סותר אפ"י לרבנן דשתיית יין. מדרבנן בעלמא: מתני' נשאל עליה מתני' פירשתי לעיל: **א"ר** ירמיה מדב"ש נשמע לב"ה. דקאמרי ב"ש הקדש [טעות הקדש וכיון] דמגליא מלתא דלאו שפיר נדר תצא ותרעה בעדר כדתנן במתניתין בהדיא א"ל ב"ה לב"ש אי אתם מודים בזה שהוא הקדש בטעות ותצא ותרעה בעדר לפי שנשאל לחכמים

והתירו דלא הוי קבלה הלכך הקרבנות שהפריש לנזירות חולין הן כאדם שאומר זו לחטאת והוא אינו בר חטאת הכי נמי לבי"ה אע"פ דאמרי דתמורה בטעות הוי תמורה בהא מודו ב"ה כדדרשינן מיהיה לרבות שוגג כמזיד: ה"ג ה"מ כדאיתיה לעיקר אבל כי איתעקר לעיקר הקדש אתעקר נמי לתמורה ותצא התמורה לעדר. וה"פ כגון אם הקדיש בהמה לעולה והביא בהמה אחרת ואומר זו תמורת זו ונשאל לחכם על הראשונה והתירו החכם לומר שאינו עולה תצא גם התמורה לעדר והוי כאילו אומר זו תמורת זו על בהמת חולין: **טעותו** ולא כוונתו. דאי במתכוון קרא לתשיעי עשירי אינו מקודש: **רב** חסדא אמר טעותו וכ"ש כוונתו. ומתני דקתני מי שטעה כו' רבותא קאמר כ"ש כוונתו: **ואשתיקו** להו ב"ה. לאו דוקא אשתיקו דהא השיבו להם גזירת הכתוב הוא אלא כלומר אשתיקו שלא השיבו להו סברא מיניה וביה אלא הביאו משנים עשר ושמיני לימא להו מהכא שאינו קדוש בכוונה כשאר הקדשות ולכך על כרחיה גזירת הכתוב היא: אמר רב שימי בר אשי מה דלא אמרי להון ב"ה אותה תשובה דא"כ הו אמרי להון ב"ש לבי"ה ומה מעשר שאינו קדוש (בהן) כמו הקדש להיות קדוש בכוונה אפ"ה חל בטעות הקדש לא כ"ש ולא היא הקדש בדעתיה דמריה תליא. כל זה מדברי רב שימי כלומר אין זה ק"ו טוב לקפח ב"ה דודאי הקדש בדעת ובכוונת הבעלים דאיש אשר יקדיש את ביתו אמר רחמנא מדעת ובכוונתו הלכך בטעות לא הוי הקדש [ומעשר] מגזירת הכתוב כמו שמראים ב"ה פנים במשנתנו מ"ב ושמיני ולא קשה לרב נחמן אמאי לא השיבו ב"ה מיניה וביה דאיכא למימר דב"ה חד מתרי טעמי נקט: . **אמר** רבא שטפו רבנן לר"א ואוקמיה במילתייהו. כלומר נצחוהו שחזר לדבריהם ואוקמיי בשטתייהו דאמרי אין פותחין בנולד דלא שכיח כמו חורבן הבית דאילו ר"א היה בשעת חורבן כדאמר בהניזקין (גיטין נו.). נכנס ר"א מצד א' ור' יהושע מצד אחד לישא מטתו של ריב"ז בירושלים ולא דבר כלום ולא חלק עליהן לומר דשפיר הוי חרטה כדתנן ר"א אומר פותחין בנולד אלא הדר ביה ממילתיה כיון שלא חלק על חכמי דורו: אבל פותחין בתנאי נולד דאמרינן להו אילו אתא איניש ואמר לכוון דחרב ב"ה מי הוי נזר. ופי' אילו בא בן אדם אליך בשעה שנדרת והיה מיעצך כי [אולי] חרב בית המקדש טרם כלות נזירותיך כלום נדרת וזה דומה לחרטה אילו באו עשרה בני אדם שיפייסוך מי נדרת שאין לחלק מאיזה טעם יהיה הפיוס שאפילו טעם הפיוס משום דבר נולד אין בכך כלום דהוי חרטה: אמר רב אסי אי הואי התם ה"א להו היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה. כלומר הייתי אומר לאותם הנזירים לא כחכמים עשיתם שנדרתם שהיה לכם לירא פן

יהרס שהרי בפסוק מוזכר ולא היה בא להתיר להו נדרים בפתח זה אלא להוכיחם בא למה לא זכרו על פסוק זה ולהמנע מלדור והפסוק הוא סימן לדבר שהן שלשה היכל והשנים עתידין ליחרב והשלישי כסא יום הגדול והנורא לא ימוש לנצח ורש"י פירש הפסוק בענין אחר בירמיה: נהי דידעי דחריב מי ידעינן אימתי ולא ידעינן לאימת והא כתיב בדניאל שבועים שבעים נחתך על עמך ועל עיר קדשך. דקאמר ליה המלאך לדניאל דלסוף שבעים שמיטות יחרב בית שני וכשתמלא עי' של גלות בבל וארבע מאות וכ' שנה של בית שני יעלה לשבעים שמיטות דהיינו שבע פעמים שבעים ומשני אכתי מי ידעי בהי יומא כלומר בתחלת שנה או באמצעיתה או בסופה וסבורים הם שיכלה נזירות ויביאו קרבנות קודם לכן: **מי** שלא נתקיימו דבריו אמאי הוי נזיר. הא

א

-

לד

דף

לבית הלל לא הוי נזירות בטעות אימא מי שנתקיימו דבריו אביי אמר כגון דאמר אי נמי לאו פלוני הוא אהוי נזיר ומאי לא נתקיימו דבריו [הראשונים] ומיירי שחזר בו תוך כדי דבור ואגב אורחיה קמ"ל דתוך כדי דבור כדבור דמי ודבריו האחרונים עיקרים: **הרתיע** לאחוריו אינו נזיר. הא אתא לקמן הוי נזיר מני אי כב"ש אפי' בהרתיע לאחוריו הוי נזיר וכב"ה נמי לא דלבי"ה כיון דאילו אתא לקמן הוי נזיר אותו שנתקיימו דבריו כי נמי הרתיע הוי ספק נזיר אילימא ר' טרפון מי הוי ספק נזיר כיון דבשעה שנדר לא ידע אם פלוני או לא: **והתניא** כו'. ואי קשה ליייתי ממתניי אין אחד מהן נזיר וי"ל דשמא ניחא ליה לאיתויי הברייתא דמפרש טעמא דקרא: **אלא** ר"י דכרי הוא. דאמר דלא מחית איניש נפשיה לספיקא אבל אי יודע מי הוה הוי נזיר ותימה דהכא משמע דלר"י היכא שנודע מי היה דהוי נזיר אע"פ שלא הפליא נדרו ובפ"ב דנדריס (דף יט.) קאמר רב אשי ההיא ר"י דכרי הוי ר"י משום ר' טרפון דאין אחד מהן נזיר ובדין הוא דכי נמי לא נגנב לר"י דאינו נזיר דאין הפלאה והא דתניא נגנב לרבנותא דר"ש וצריך לומר דלרב אשי לא נשנית מתניי דהכא לר"י אלא נשנית לתנא דפ"ב דלעיל (דף יג.) דאמר הפילה אשתו אינו נזיר אלא ה"ל בן הוי נזיר אע"ג דבשעת שנדר [לא] הוי הפלאה הלכך מתניי דהכא אתיא כוותיה: **תנא** חדא ט' [נזירים]. גבי כוי דמתניי דכוי נתפסין

בספיקות (ראייה) כדתנן במתניי ותני אידך ט' נזירות דמשמע לאדם אחד חלים עליו ט' נזירות מספיקא דכוי : בשלמא [ט' נזירים] משכחת לה כגון דהוו גברי טובא דאתפיס ואזיל. לענין המפורש במשנה אלא ט' נזירות באדם אחד היכי משכחת לה בשלמא שש משכחת לה כגון שאומר הריני נזיר שזה חיה ושאין זה חיה שזה בהמה ושאין זה בהמה שזה חיה ובהמה שאין זה לא חיה ולא בהמה אלא אידך תלתא היכי משכחת לה והא שאחד מכם נזיר (קאמר) שאין אחד מכם נזיר שכולכם נזירין לא שייכי בחד גברא : כגון דאמר הריני נזיר ונזירות הכל עלי. ראה ט' בני אדם שנתפסו עצמן בנזירים בכוי ואמר הרי עלי כל דין נזירות כולכם הרי יש עליו תשעה ספיקות נזירות ואם ירצה לתקן עצמו יאמר אם יש עלי ט' נזירות חובה מוטב ואם לאו הרי עלי ט' נזירות נדבה :

פרק שישי - שלשה מינין

מתניי שלשה מינין אסורין בנזיר הטומאה. דכתיב (במדבר ו) על [נפש] מת לא יבא והתגלחת קדוש יהיה גדל פרע והיוצא מן הגפן דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל : **וכל** היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה. כגון ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים שאם יאכל כזית מכולן לוקה משום דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים כו' :

דף לד - ב

וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן ועל הזגין בפני עצמן. ונראה דעיקר חידוש לת"ק בא לומר חייב על הזגין בפני עצמן אם אכל לבד מן הזגין ואהיה אתא לאפלוגי ר"א בן עזריה ואומר דאינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזג [דחרצנים הם] הגרעינין בענבין וזגין הם הקליפה שלהן ומרבה חרצנים בלשון רבים וזג בלשון יחיד כדמפרש הש"ס ור"א סבר כר' יוסי דאמר חרצנים אלו הגרעינים : [החרצנים אלו החיצונים]. קליפה שבחוץ [והזגין אלו הם] מבפנים ר' יוסי אומר. ולאפלוגי הוא

דאתא ופירש המקרא להיפך אלו הקליפה החיצונה וסימן שלא תטעה כזוג של בהמה החיצון נקרא זוג כן בענבים החיצון נקרא זוג: **גפן** עצמו לא. כגון עלין ולולבין מדלא תנא [רבותא] גפן עצמו: **אפי'** עלין ולולבין במשמע. כדדרשין בסמוך: **איכא** דאמרי אסיפא. אבל אדיוקא דרישא לא דמשמע שפיר בלישנא דהיוצא מן הגפן אפי' עלין ולולבין: **מיין** ושכר יזיר מיעט. אע"ג דדרשי' לי' בפ"ק (לעיל ד.) לאסור יין [של מצוה כיון של רשות] ושכר לילפי למקדש מ"מ איכא מיעוטיין טובא דכתיב מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל מכל אשר יעשה מגפן היין ריבה אבל מחרצנים ועד זג לא דריש ליה למעוטי כרבנן דאיצטריך ליה לכדרי' אלעזר בן עזריה דבסמוך דאינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזג: **מאי** ריבה ריבה כל מילי ואפי' עלין ולולבין ומאי מיעט שבישתא. זמורה כדמתרגמינן שלשה שריגים תלתא שיבשין: **מיין** ושכר יזיר פרט. מדה זו ניתנה לידרש כעין כלל ופרט וכלל ויש חילוק קצת בין המדות כדכתב בסוף הסוגיא: **מה** פרט מפורש בנזיר ענבים פרי אף (על) כל פרי. מפרש בסמוך לאיתויי בוסר ופסולת פרי ענבים שהתליעו ולמעט עלין ולולבין שאינו כעין הפרט אי מה פרט מפורש פרי גמור אף כל פרי גמור יש מפרשין דהכי פירושו ונמעט גם בוסר גם ענבים שהתליעו ולא נראה חדא דחומץ כתיב דהוי פסולת פרי ומאי שנא ענבים שהתליעו מחומץ וע"ק דאם נמעט תרווייהו מה אנו מרויחין בכלל ופרט מה שלא נכתב בפירוש וגם לשון פרי גמור משמע דאתי למעוטי פרי שאינו גמור כמו בוסר לכן נראה למורי דה"פ אף כל פרי גמור ולאפוקי בוסר אבל ענבים שהתליעו נרבה כעין הפרט ומשני א"כ מה הניח לך שלא אמרו ענבים לחים ויבשים הא כתיבי יין וחומץ [הא כתיבי] הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון ראשון פי' אם כן דנמעט בוסר נמצא השאר מפורש ומה נרויח שאנו דורשין פרט וכלל ופרט ואם תאמר והא איכא ענבים שהתליעו שלא נכתבו ויש לומר דתרי פרטי כתיבי פרי דהיינו ענבים ופסולת פרי דהיינו חומץ ואין לך לרבויי מכל פרט כעין הפרט ולכך יש עליך לדון ולרבות גם בוסר מפרט ענבים גם ענבים שהתליעו מפרט דחומץ ולמעוטי עלין ולולבין שאינו כעין הפרט: **ומאחר** שסופינו לרבות כל דבר מה תלמוד לומר מחרצנים ועד זג. ואם תאמר והא איצטריך לפרט אחרון י"ל דהכי פירושו לכתוב ליה קודם הכלל ומשני לומר לך כל מקום שאתה מוצא פרט וכלל פירוש בעלמא וכן הכא גבי נזיר לולא לא נכתב חרצן וזג שהוא פרט אחרון אי אתה רשאי לדונו ולישבו כעין הפרט אלא נעשה כלל מוסף על הפרט והיינו מרבינן עלין ולולבין נמי עד שיפרוט לך הכתוב פרט אחר הכלל כדרך שפרט לך בנזיר: **גוהרקי**. פי' בוסר

וחבירו בפי כל שעה (פסחים ד' כה:) הוה שייף לברתיה בגוהרקי דערלה:
עינבין דכרין. ענבים שהתליעו: **מחרצנים** ועד זג ל"ל. וא"ת והא שפיר
איצטריך דאפי' חרצנים וזג אסר רחמנא דאע"פ שאינן ראויין לאכילה
וגם איצטריכו למלקות כדאמר לקמן (ד' לח:): אכל חרצן לוקה שתיים זג
לוקה שתיים (ויש לומר) דהכי קאמר ל"ל לכתביה

א

-

לה

דף

מקמיה וקשה דהיאך סבור דלא יאמר נעשה כלל מוסיף על הפרט לכך
נראה דה"ק לכתוב חרצן וזג: [דבין הבינים] דהיינו גוף הענב והכי משמע
לישנא דקרא מחרצנים ועד זג פירוש מה שבין חרצן לזג וקשה דההיא
גוף הענב וכבר כתב ענבים לכן פר"ת דהיינו ענבים קטנים שבין הגדולים
שאינם רואין פני החמה ואינם מתבשלין כל כך ולא יהיו גדולים לעולם
וא"ת אמאי איצטריך ועד לבין הביניים והלא כבר מרבינן אפי' בוסר
מכעין הפרט ושמא י"ל דה"נ גריעי מבוסר לפי שבוסר יבא לכלל ענבים
גדולים ועוד י"ל דאי לאו ועד מרבינן בין הביניים הווי מרבים מכעין הפרט
בין הביניים ולא בוסר ועוד יש לקיים פירוש ראשון והכי פירושו אם
ליקט האוכל שבין החרצן כדי כזית ואכלו לוקה ולא אמרי' דבטלה דעתו
אצל כל אדם והא לא שמעינן ליה מענבים דקרא: **שני** חרצנים שבאים
בתוך הענב וזג [א']. מן הקליפה החרצנים לאפוקי שאם אכל כזית מן
החרצנים או כזית מן הזגין אינו חייב עד שיאכל הגרעינין והקליפה
החיצונה: **סבר** לה כר' אלעזר דדריש רבוי ומיעוטי. ורבי אלעזר נמי
כר"א בן עזריה דריש ולא למעוטי כדפ"ל: **ואיבעית** אימא כרבנן. ושפיר
אית ליה לר"א [בי"ע] מלתייהו דרבנן ותרתיה שמעי' מינה דאי ס"ד
לכדר"א [בי"ע] לחודיה לכתוב רחמנא מחרצנים ועד זג לגבי פרטי קודם
הכלל ואי לדרשא דפרט וכלל ופרט כדרבנן לחודיה אתו לכתוב או
חרצנים (או שני) וזגין או חרצן וזג שניהם בלשון רבים או שניהם בלשון
יחיד אלא ש"מ כר' אלעזר בי"ע: **ורבי** אלעזר דדריש ריבה ומיעט פרט
וכלל ופרט מנליה. וא"ת ודלמא לית ליה [המדה] בשום מקום כי היכי
דרבנן לא דרשי מיעט וריבה וי"ל דא"כ הוה לו לחלוק בכ"מ שאנו דורשין
בכלל ופרט וכלל ומרבינן מההוא ריבוי כעין הפרט כמו קרא דוכי יתן
דבסמוך דרבנן דרשי ליה בכלל ופרט וכלל בהזהב בב"מ (ד' נו:): לרבות

כעין הפרט דבר שמיטלטל וגופו ממון ולהוציא שטרות וקרקעות ועבדים ולא מצינו שר' אלעזר חולק על מדות הללו וריבה יותר מריבה ומיעט אלא גם הוא מודה שאין נשבעין על הקרקעות והשטרות ועבדים ומש"ה פשיטא ליה לגמרא כי במקום שאנו דורשין כלל ופרט וכלל ידרוש הוא פרט וכלל ופרט אם יכול להפיל כלל הראשון ואם אינו יכול אז דורשו בריבה ומיעט וריבה שכך קבל המדות וכשהוא דורש פרט וכלל ופרט מרבה כעין הפרט כמו רבנן בכלל ופרט וכלל (במשמע דרשא להאי קרא ר' יוסי אומר דבסמוך) אך קצת יש חילוק ביניהם לרבנן כדמפרש בסמוך אי"נ [אומר ר"י] דע"כ אית ליה בעלמא פרט וכלל ופרט דאי הוי. דריש במיעט וריבה ומיעט ס"ל לגמרא דגם גבי נזיר הוה דריש ליה במיעט וריבה ומיעט ולא הוה דריש מיעוט אחרון לכדר' אלעזר ב"ע דהכי עדיף אלא ודאי [כדפרישית] דמדה דמיעט וריבה ומיעט לא דריש ליה אלא דריש ליה בפרט וכלל לפי דמדה דמיעט וריבה ומיעט אינו מדה בתורה לידרש וכ"ת אכתי כיון דבעלמא דריש פרט וכלל ופרט ה"נ גבי נזיר לידרשיה כרבנן ויש לומר הואיל דבעלמא דריש כל התורה בריבה ומיעט וכן במיעט וריבה וכן בריבה ומיעט וריבה ואף דפרט וכלל ופרט ניתן לידרש הואיל דברוב מקומות לא ניתן כלל ופרט לידרש נוח לו לדרוש פרט אחרון לכדר' אלעזר מלדרשו לפרט וכלל ופרט אך כשאין לו מה לדרוש מפרט אחרון דרשא אחרינא אז דורשין בפרט וכלל ופרט: וכי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה פרט. דיתן לא משמע כללא לר' אלעזר דמה יתן דהכתוב לא פירש בכלל כלום על כן הוא מפיל כלל הראשון דיתן על חמור ושור ושה קאי דהיינו פרט וכלל דמשמע על כל דבר בהמה לשמור חזר ופרט ורבנן דרשי ליה בפרק הזהב בכלל ופרט וכלל וכן בכל דוכתי דאשכחן דרשא כלל ופרט וכלל דלא פליג ר"א היינו משום דדריש ליה בפרט וכלל ופרט וממעט מיניה [דלאו] כעין הפרט כמו רבנן מכלל ופרט וכלל: רבא אמר נפקא ליה מהאי. כלומר גם בהאי קרא דריש רבי אלעזר פרט וכלל ופרט ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או מן העזים לעולה זכר תמים יקריבנו מן פרט דמשמע מקצת צאן ולא כל [צאן] צאן כלל כבשים ועזים חזר ופרט ה"ל פרט וכלל ופרט וי"מ דפרטא משמע למעוטי רובע ונרבע ויש במשמע למעוטי חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה ודש בה דהשתא נדרוש הכי מה הפרט מפורש שלא נעבדה בהן עבירה בגופן ויצא רובע ונרבע שפסולין לקרבן ומכללא נרבי חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה דלא נעבדה בהן עבירה בגופן [ואדרבה] קשה דהכי משמע מן הפרט למעוטי נעבדה בהן עבירה בגופן דהכי מקרי כבשים ועזים אי נרבעו כמו לא נרבעו וע"ק דרובע ונרבע נפקא לן מקרא אחרינא

ולולבין : מכדי תרי כללי ופרטא ותרין פרטי וכללא כעין הפרט דיינינן כדאמרן מאי איכא ביני וביני. כלום יש חילוק בין אלו שתי מדות איכא תרין כללי ופרטי אמרינן כל דדמי ליה אפי' בחד צד מרבינן ותרין פרטי וכללי דדמי ליה משני צדדין מרבינן מצד אחד לא מרבינן והדין נותן בב' כללות מרבינן יותר מכלל אחד ורי"ף [מפרש] דהך סוגיא דהכא אליבא דמ"ד כללא בתרא דוקא וה"ל [כעין] פרט וכלל להכי מרבינן דדמי ליה לפרטא אפי' בחד צד [וכן] נמי תרי פרטי וכללא פרטא [בתרא] דוקא וה"ל [כעין] כלל ופרט ואהני כללא לרבות [מכעין] הדומה לו מב' צדדין אבל למאן דאמר כללא קמא דוקא וכן פרטא קמא דוקא הוה הדין להפך ואם תאמר ההוא קרא דכי יתן וגו' דרשי ליה רבנן [בכלל] ופרט וכלל ובעו דבר הדומה לו מב' צדדין דהוי דבר המיטלטל וגופו ממון דהא ממעטי קרקעות אע"פ שגופן ממון וכן שטרות אף על פי שמטלטלין הואיל ואין גופן ממון אלמא אפילו בתרי [כללי] ופרטא בעינן שני צדדין ור"א דריש לההוא קרא בפרט וכלל. ופרט וממעט נמי קרקעות ושטרות אלמא דהמדות הללו שוות וי"ל דלפי מה שפירשתי ניחא דרבנן סברי כללא קמא דוקא ודמי לכלל ופרט ואהני כללא בתרא לאתויי הדומה לו משני צדדין ור"א סבר פרט [בתרא] דוקא והוי כמו כלל ופרט ואהני פרטא קמא לרבוויי כל הדומה לו מב' צדדין ועי"ל דהני תרין צדדין דאיתנהו בקרקעות ושטרות ומטלטלין וגופן ממון שקולין הן וחשובין כחד צד הלכך בין לרבנן דדרשי תרי כללי ופרטא בין ר"א דדריש תרי פרטי וכללא בעי' הנך ב' צדדין דכיון שהצדדין חשובין [כחד] הי מינייהו מפקת וכן בשמעתא דסלעם וחרגול (חולין דף סו.). דבעינן ד' צדדין דחשובין ושקולין הן זה כזה כולהון כחד [צד הוון] הלכך בעיא כולהון דדוקא ראשו ארוך הוי צד גרוע אבל אינך כולן חשובין כחד ודו"ק התם : איכא דאילו פרט וכלל מרבינן אפילו עלין [ולולבין] ואילו מיעט וריבה מרבינן לולבין אין עלין לא. תימה הא ר"א דריש מיעט וריבה בתחילת שמעתתא ומרבה אפילו עלין וי"ל דלעיל מיירי בעלין רכין דומיא דלולבין והכא מיירי דקשה קצת ודמי קצת לשבישתא אך תימה דמדת מיעט וריבה כמו מדת פרט וכלל [ואמאי] במדת ריבה ומיעט וריבה מרבינן טפי מבמדת כלל ופרט וכלל כדמשמע ריש פרק בכל מערבין ראייתו והר"ף נ"ע היה נותן טעם לדבר כמו שרגיל רש"י [לפרש] בכל מקום דהיכא דאיכא כלל ופרט הוי פרט פירושו של כלל וסותר ומבטל הכלל לגמרי כאילו לא היה אבל ריבה ומיעט דאין מיעוט פ"י ריבוי לבטל [ריבה] לגמרי כאילו לא היה אלא ריבה קצת ומיעט קצת הלכך כשהפרט קודם לכלל נעשה כלל מוסיף על הפרט ומבטל הפרט לגמרי כאילו לא היה שהרי אין לומר שהוא

פירושו של כלל אחרי שקדמו וגם במיעט לא דיינין ליה הלכך מרבינן מן הכלל שבא [אחריו] אבל למאן דדריש במיעט וריבה יש לי לדרוש המיעוט במיעוט לומר גם שהוא לפני הריבוי כמו אם היה אחרי הריבוי והשתא נמי כשהמיעוט קודם הוא ממעט קצת דאין לו כח לריבוי של אחרון [לרבות] כולי האי וא"ת כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט וא"כ . כללא מאי אהני ותי' דלא נילף מג"ש או במה מצינו טפי מן הפרטא ובהכי נמי [פרט וכלל דרבי] כל מילי א"כ מאי אהני פרטא אלא דלא נילף מג"ש או מק"ו [למעט] וריבה ומיעט וריבה ומיעט וריבה חילוק ביניהן כדפ"ה בעלמא (סנהדרין דף מו.) דריבה ומיעט הוי כמו כלל ופרט וכלל לרבות כעין המיעוט ותו לא ריבה ומיעט וריבה ריבה כל מילי ואהני מיעוטא למעוטי דבר אחד ומיהו קשה דריבה ומיעט וריבה ריבה קמא למאי אהני הא במיעט וריבה לחוד דמרבינן כל מילי וממעטין דבר אחד כדאמר בריש פרקין דדריש מיעט וריבה רבי כל מילי וממעט שבישתא ואר"ת דאין ה"נ וריבה קמא אורחיה דקרא הוא כמו ולקחת את המרצע דאיכא דדריש (קדושין דף כא :) בריבוי ומיעט וריבה ולקחת אורחיה דקרא ונראה דבהכי יש ליישב מאי דפר"ת דמיעט וריבה ומיעט אינה מדה בתורה אפילו למאן דדריש ריבוי ומיעוטי והיא גופיה תימה מאי שנא מפרט וכלל ופרט דדרשינן ליה למאן דדריש כללי ופרטי ונראה דלא דמי דבשלמא פרט וכלל ופרט איכא למידרשיה כעין הפרט כמו כלל ופרט וכלל אלא דמעט יש חילוק כדקאמר בגמרא והשתא אין להקשות פרטא בתרא למה לי דהא אי לאו פרטא בתרא הוי פרט וכלל ואיתרבי כל מילי אבל אי הוי דרשי מיעט וריבה ומיעט ע"כ [כמו] ריבה ומיעט וריבה דרשי דומיא דפרט וכלל ופרט דדיינינן בכלל ופרט וכלל והשתא הוה קשה דמיעט וריבה

א

-

לו

דף

ומיעט מיעט בתרא למאי אהני הא במיעט וריבה לחוד בריבה ומיעט וריבה דרשינן ליה כדפ"י ר"ת ואע"פ דריבה ומיעט וריבה נמי אמר דריבה קמא לא מהני מידי בשלמא התם איכא למימר ריבה קמא אורחיה דקרא להתחיל בו כמו ולקחת המרצע אבל מיעט בתרא ליכא למימר הכי הילכך צ"ל אינה מדה בתורה אפי' למאן דדריש ליה בריבוי ומיעוטי דרשינן ליה

בפרט וכלל ופרט. עכ"ל מהר"ף נ"ע: אין היתר מצטרף לאיסור. אם אכל חצי זית בשר וחצי זית חלב אינו חייב: [חוץ] מנזיר שהרי אמרה תורה וכל משרת ענבים לא ישתה. כלומר שאם שרה פתו ביין ויש בו מפת ומיין כדי לצרף [כזית] חייב הכי דרשינן בסמוך דאי איכא כזית מיין לחודיה קרא למה לי ומיתורא דמשרת דרשינן ליה הכי ולא מכל ואין לגרוס מה שכתוב בספרים משרת וכל משרת דהוה משמע דמכל דרשינן ליה דא"כ לפרוך אדר' אבהו נמי כמאן כר"א דדריש כל ואפי' אם תימצי לומר דרבנן דרשי וכל משרת אע"ג דלא דרשי כל מ"מ מאי פריך לקמן ממאי דהאי משרת להיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא לימא טעמא דידיה משום כל וכל אלא ודאי משמעות דידיה ממשרת ולא מוכל: זעירי אמר אף שאור בבל [תקטירו]. שאם הקטיר חצי זית משאור וחצי זית ממצה מצטרף משום כל שאור לא תקטירו: כמאן כרבי אלעזר דדריש כל. בפי' אלו עוברין (פסחים מב.) כל מחמצת לא תאכלו לרבות כותח הבבלי ושכר המדי ופליגי רבנן עליו ופי' רש"י בפי' אלו עוברין דזעירי מפרש הברייתא דפרק כל המנחות באות מצה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו [דתניא] התם אין לי אלא כולו מקצתו מניין ת"ל כל עירובו מניין ת"ל כי כל פי' אין לי אלא כל זית מקצתו מניין חצי זית מניין ת"ל כל והיינו היתר מצטרף לאיסור ור"ל חצי זית משאור וחצי זית ממצה וקשה לפירושו דא"כ מפרש זעירי לברייתא כמו שמפרש אביי (דבסתמא) בפי' כל המנחות (מנחות נח.) וה"ק לאפוקי מדאביי ועוד קשה מאי פריך כמאן כר"א גם לרבנן יכול להיות דנהי דרבנן לא דרשי כל כי כל דרשי והכי אמר באלו עוברין (פסחים מג:) וא"כ רבנן נמי ידרשו דרשא ראשונה במקצתו מניין דהוי פי' חצי זית שאור וחצי זית מצה מכי כל שאור דנהי דרבנן דרשא [אחרונה] לא דרשי [מכי] כל כר"א מ"מ דרשא [ראשונה] הפשוטה יותר דדריש ר"א מכל רבנן דרשי לה מכי כל לכך נראה דזעירי מפרש הברייתא בפרק כל המנחות כדפירש [רבא] התם אין לי אלא כולו פירוש כל הקומץ דהיינו שני זיתים דקסבר אין קומץ פחות משני זיתים מקצתו מניין פירוש חצי הקומץ שהוא כזית ת"ל כל עירובו מניין דהיינו חצי זית דשאור וחצי זית דמצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל והשתא אתי שפיר דאמר כמאן כר"א דדריש כל אמרי' שפיר דכל אתא לחצי הקומץ דמייתי ליה כי כל לעירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור כדפרישית אבל לרבנן דלא דרשי כל [רק כי כל] למקצתו דהיינו לחצי הקומץ שהוא זית שלם אבל עירובו דהיינו היתר מצטרף לאיסור צירוף לא שמעני כלל וא"ת לאביי דדריש מקצתו מנין היינו חצי זית וס"ל הקטרה בפחות מכזית מאי קאמר עירובו מנין והא לאביי א"צ עירובו

לצרף היתר (מצטרף) לאיסור. דבאיסור לחודיה מחייב כדפרישית וי"ל
דהוא יפרש עירובו מניין דהיינו מחוי דברישא דברייתא מרבה חצי זית
בעיניה ובסיפא אפי' אינו בעיניה אלא [מחוי] שאינו ניכר וכן פה"ק
במנחות: **אי הכי לענין חמץ בפסח. דלר"א נמי היתר מצטרף לאיסור**
דהתם נמי כתיב כל מחמצת לא תאכלו: אה"נ אלא לאפוקי מדאביי.
ה"ק דשאור עדיפא לאשמועינן דלא כאביי והא קמ"ל דאין הקטרה כו'
ואי איכא צירוף אין ואי לא לא והכי מפרש ליה לברייתא דפרק כל
המנחות אין לי אלא כולו פי' כזית מקצתו פי' חצי זית דהכי אית ליה
עירובו מניין דהיינו מועט שאור מעורב דס"ד אמינא הואיל ומעורב
בהיתר יתבטל ת"ל כי כל ולדידיה אין שייך צירוף דאף בפחות מכזית
שאור חייב וא"ת לאביי דדריש מכל שאור לפחות מכזית אמאי לא דריש
נמי חמץ לחייב עליו בפחות מכזית לר' אלעזר וי"ל דשאני גבי חמץ דכתיב
ביה אכילה ואין אכילה בפחות מכזית: **להא שמעתא. דר' אבהו דבשאר**
איסורין אין היתר מצטרף לאיסור: המקפה של תרומה. תבשיל עב וקפוי
כעין דייסא והשמן שנתון בו תבלין הוי חולין שנגע טבול יום במקצת פסל
את כולו דהוא עיקר והיא של תרומה וטבול יום פוסל התרומה המקפה
של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתו לא פסל אלא
מקום מגעו בלבד: ה"ג רש"י מקום מגעו אמאי פוסל. הא בטילתו תבלין
דקסבר דימוע מדרבנן הוא דאסור כלומר דמדאורייתא חד בתרי בטיל
והא דתרומה בחד ומאה דרבנן הוא: אמר רבה בר בר חנה מדאורייתא
הוא הואיל וזר לוקה עליו בכזית. משום דשם תרומה עליה [הלכך לגבי
טומאה נמי שם תרומה עלה] ומיהו לא חמירא כתרומה עצמה ליפסול
כולן לשון רש"י [בפסחים] וקשה לרבינו תם דמדפריך ולבטיל ברובא
משמע שהשום והשמן אינו בעין דדבר. שהוא בעין אין מתבטל ולא
משמע הכי [דקתני] ונגע טבול יום במקצתו משמע דאשום והשמן קאי
ולא אמקפה מדלא קתני במקצתה אם כן משמע דמיירי שהשום והשמן
בעין ותו דסיפא דהך משנה במסכת טבול יום (פי"ב מ"ג) א"ר יהודה
אימתי בזמן שהם גוש בקערה משמע דאיירי שהוא בעין וע"ק לריב"א
דתנן התם עיסה שנדמעת בתרומה אינו נפסל בטבול יום ר' יוסי ור"ש
אומרים נפסלת אלמא בדמע המעורב ואינו ניכר לא מפליג בין מקום
מגעו לשלא מקום מגעו אלא מאן דאסר אסר בכולה ומאן דשרי בכולה
שרי לכך פי' רבינו תם דאיירי שהשום והשמן מפוזרין על המקפה ונכרין
ורישא במקפה של תרומה ושום ושמן כוליה חולין י"ל דהשום והשמן
הוי כידות לטומאה דבידות אוכלין אמרינן בעלמא (חולין דף קיח.) שהן
מביאות את הטומאה אבל מקפה של חולין ושום ושמן של תרומה לא

פסל אלא שום ושמן שנגע בו והי"ג והוינן בה מקום. מגעו אמאי פסל הא לא הוי כביצה ובעיני רש"י לא ישרה זאת הגירסא שבכמה מקומות פיי שאוכל מקבל טומאה אפיי בכל שהוא כדדרש"י בת"כ אוכל יטמא מלמד שמטמא בכל שהוא יכול אף לאחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל אוכל הנאכל בבת אחת והיינו כביצה ור"ת אומר דאסמכתא בעלמא הוא דבמס' אהלות (פיי"ג מ"ה) תנן פחות מכביצה אוכלין וקתני סיפא זה הכלל הטמא אינו ממעט והא דדייק והא [לא] הוי כביצה צ"ל דלאו אשמן דייק דמשקין מטמאין בפחות מרביעית אלא אשום פריך וא"ת ומאי פריך והרי שום ושמן אחת הוא שאין מקבלין טומאה פחות מכביצה מדאורייתא מ"מ פסלי שפיר ואע"ג דאין מקבלין טומאה מדאורייתא מ"מ מדרבנן מטמאי ומאי פריך הא דפסיל ר"ל מדרבנן וי"ל דלישנא דפסל משמע מדאורייתא: ומשני הואיל דזר לוקה עליו בכזית ולא דוקא נקט לוקה דהא תרומת שום מדרבנן אלא הכי קאמר הואיל וזר לוקה עליו בכזית אילו היתה תרומה דאורייתא דין הוא להחשיבה ולא יתבטל אגב המקפה: **משום** דהיתר מצטרף לאיסור. דאין נמצא שיהא לוקה עליו בכזית ואם תאמר ולימא הואיל וזר לוקה עליו בכזית אם היה מלקט וצובר משם כזית ואר"י דאין דרך אכילתו בכך ומשום הך טעמא לית לן למימר שלא יתבטל אגב המקפה: **מאי** טעמא לאו משום דהיתר מצטרף לאיסור. אלמא אפיי בשאר איסורין נמי אית להו היתר מצטרף לאיסור [ואת אמרת] דווקא בנזיר:

ב

-

לו

דף

אמר ליה לא. מאי לוקה עליו דקאמר כגון דאית כזית בכדי אכילת פרס ומשום דאכילה מן האיסור בעצמו לוקה וא"ת הא ניחא לגירסת רש"י דגרס וליבטיל דהשתא משני כיון דחזינא דלוקה על האיסור אלמא לא בטיל לענין איסורא וה"ה דלא ליבטל גבי טומאה אבל לגיי ר"ת דפריך והא לא הויא כביצה מן התרומה ואיך יפסלנה מאי משני השתא הואיל וזר לוקה על האיסור לחודיה בכדי אכילת פרס מ"מ היכי פוסל לתרומה וההיתר [היאך] מצטרף לאיסור לענין מגע והא לענין מלקות אין היתר מצטרף לאיסור וי"ל דלפר"ת ניחא דה"ק כיון דלענין מלקות מהני ההיתר מצטרף לאיסור ללקות עליו שהרי אם היה מלקט (עליו) האיסור

מתוך המקפה ואוכלו לא היה לוקה עליו שאין דרך אכילה בכך כדפירשנו אלמא מהני ההיתר שאוכלו עם המקפה לצרפו לאיסור מלקות הי"נ יועיל ההיתר להצטרף לאיסור לאפסולי אע"פ שאין במקום מגעו כביצה גמגום: לא דאיכא כזית בכדי אכילת פרס. שאם אוכל ממנו שיעור פרס שהן ארבע ביצים יש לו כזית תרומה ולהכי חייב ולא בטיל: וכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא היא. אמר הר"ם דאע"ג דמתניתין היא בכריתות (דף יב:) כל אוכלים מצטרפים בכדי אכילת פרס הני מילי לפסול חלב שהוא בעיניה אבל שבתערובות הואיל ואין היתר מצטרף לאיסור יתבטל דגם אם היה מלקט האיסור מתוך ההיתר ואוכלו בעיניה בכדי אכילת פרס מיחייב על האיסור לחודיה ואע"פ שאין ההיתר מצטרף עמו וע"כ מתמה וכי כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אפי' בכה"ג ומ"מ קשה לרשב"ם מאי פריך אפילו לא היה כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא תיפוק ליה משום טעם כעיקר דהא איהו מייתי בסמוך משרת ליתן טעם כעיקר אלמא אוסר בנותן טעם ואינו מתבטל וכ"ש הכא שהעיקר עצמו לא מתבטל ותירץ דהשתא ס"ל לאביי דטעם כעיקר אינו חייב אלא אי"כ אוכל כזית מן הטעם בבת אחת [כגון] שהבליע כזית יין בשני זיתים פת ואוכלו בבת אחת וסברא הוא שלא יהיה טעם חמור מן העיקר והעיקר עצמו ס"ל השתא שאינו חייב אלא אם אוכלו בבת אחת: אי הכי אמאי פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר בכותח הבבלי. דס"ד אמינא דיש בו כזית בכדי אכילת פרס בכותח הבבלי ולדידיה ודאי ניחא דההיא מקפה משמע ליה מטעם דהיתר מצטרף לאיסור והיינו לר"א דדריש כל אבל לרבנן דלא דרשי כל פשיטא ליה (דלא) פליגי עליה אבל אמר דלוקה דקאמר לר' יוחנן משום סברא ובהא לא אשכחן דפליגי תנאי וא"ת ולימא דכי פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר בכותח הבבלי היינו כשאינו אוכל מן הכותח רק כזית מצומצם שלא אכל כזית מן האיסור ור' אלעזר מחייב דדריש כל היתר מצטרף לאיסור אבל אם אכל כל כך שהיה שם כזית בכדי אכילת פרס מודו רבנן שפיר דמיחייב וי"ל דמדקאמר התם בפ' אלו עוברין (פסחים מג.) על חמץ דגן גמור ענוש כרת על עירובו בולא כלום משמע אפי' אכל מן הכותח הרבה אמרינן דלא מיחייב: הנח לכותח הבבלי דליכא כזית בכדי אכילת פרס דאי מישרף שריף ליה. לשון גימוע כמו שורפה חיה (ע"ז דף כט:) בטלה דעתו אצל כל אדם בפסחים (דף מד.) פרש"י ואי מתרמי הכי מפטר שאין זה דרך אכילה [ונראה] מ"מ דאי מתרמי הכי דמודו דחייב ובהכי לא איירי: ואי מישטר שטר ליה. מטבל בו [כדרכו] ליכא כזית בכדי אכילת פרס וכה"ג נמי גבי שכר המדי דמפליג נמי התם אע"ג דדרך לשתותו ביחד אין דרך לשתות הימנו כל כך כוסות

רצופין בכדי אכילת פרס דאי שתי להו רצופין בטלה דעתו אצל כל אדם :
שתי מדוכות. ויש בהן תבלין ואי ס"ד כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא
אמאי אמר שאני אומר כיון דאי תרומה נפלה לתוך של חולין מיחייב
מיתה זה האוכלה לא היה לנו לתלות להקל שאין סברא להש"ס לומר
שארין בו כזית בכדי אכילת פרס : אית ספרים דגרסי אלא מאי היתר
מצטרף לאיסור אמאי אמר שאני אומר. [וא"ת] לישני אביי אף כי אמר
בההיא דמקפה היתר מצטרף לאיסור היינו כר' אלעזר דדריש כל והך
כרבנן דלא דרשי כל וי"ל דלא ניחא ליה לאפלוגי תרי בתרי בהדי הדדי
דאי הך כר' אלעזר הך נמי כולה ובכרק אלו עוברין ליתא בספרים אלא
הנח לתרומת תבלין דרבנן דדגן תירוש ויצהר כתיב ולהכי תלינן לקולא :
שתי קופות. ובהן תבואה ואי ס"ד כו' הי"ג בשלמא לדידי דאמרין היתר
מצטרף לאיסור [לא אמרינן] אלא כשהאיסור רבה [עליו] וקשה והלא
כותח הבבלי נפיש היתירא ותו גבי מדוכות דדייק ואלא מאי היתר
מצטרף לאיסור אמאי אמר שאני אומר לישני ליה משום דנפיש חולין
ואומר רבי דודאי במקום שיש נותן טעם כגון בכותח הבבלי ובמדוכות
שהאיסור נותן טעם אז יהיה ההיתר מצטרף לאיסור [משא"כ הכא בב'
קופות] דכיון שהיתר רבה מיד נתבטל [האיסור] והדין הוא לתלות להקל
וא"ת אם כן מה אנו צריכין שאני אומר תיפוק ליה דאף כי נפלה תרומה
לתוך חולין בטלה מיד ברוב ויש לומר דהשתא ס"ד דתרומה בזמן הזה
דאורייתא ובדאורייתא לא תלינן לקולא אי לא תרי טעמי חדא דרבה
ועוד דשאני אומר וה"נ [פריד] אר' יוחנן בפ' הערל (יבמות פב.) : אלא
לדידך דאמרת משום דאיכא כזית בכדי אכילת פרס כי נפיש חולין מאי
הוי. [תימה] למאי דאוקמת לפרש דמיירי מין במינו ואין בו נותן טעם
מאי קשיא ליה והא מין במינו דאורייתא ברובא בטיל ושפיר איכא תרי
טעמי להיתירא רבייה ושאני אומר [ותירץ] דאם איתא דכזית בכדי
אכילת פרס דאורייתא במין בשאינו מינו גם מין במינו אין לתלות להקל
על ידי סמך רבייה דדין הוא שיחמירו בו חכמים כעין חומרא מין בשאינו
מינו

לחכמים להחמיר ואומר הרמ"ר דלא דמי דחיוב כזית בכדי אכילת פרס שייך קצת גם מין במינו כיון שהוא אוכל קצת מן האיסור דאם היה ניכר היה חייב עליו מן התורה כיון דכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אבל היתר מצטרף לאיסור דלא שייך לעולם בנפשי חולין שאפילו אם היה ניכר לא היה חייב מן התורה: . **אלא** הנח לתרומה בזמן הזה דרבנן. [אלא] ממאי דהאי משרת להיתר מצטרף לאיסור דילמא ליתן טעם כעיקר [אבל] הש"ס הפסיק להקשות ולאביי מעיקרא קשה ליה האי דרב דימי ואותיב ליה כל הנך תיובתא כלומר דאפילו בשאר איסורי בעינן למימר דהיתר מצטרף לאיסור [והדר] אמר ליה ליתן טעם כעיקר כלומר ועתה ר"ל דבשום מקום לא נאמר דהיתר מצטרף לאיסור ומשני לבתר דשני ליה [ומייתני] ליה רב דימי ראיותיו [אז] הודה לו ומקשה לו [מנא] ליה מנין לרב דימי לשום תנא דאתי משרת להיתר מצטרף לאיסור דילמא ליתן טעם כעיקר: **שרה** ענבים כו'. כאן אין כתובה בספרים דתניא אלא נראה שכל זה מדברי אביי שלא היה יודע הברייתא כיון דקא מתמה לעיל וכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא משמע דלדידה הוי כזית בכדי אכילת פרס דרבנן וכ"ש טעם כעיקר דרבנן ומיהו לפי מאי דפרישית ניחא: **שאין** איסורו איסור עולם. דסתם נזירות ל' יום ואין איסורו איסור הנאה דתניא (עירובין דף כו:) מערבין לנזיר ביין ויש היתר: . **לאיסורו** שיכול לשאול לחכם אפילו בימי נזרו כלאי הכרם (כו') שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנאה דכתיב פן תקדש המלאה הזרע ודרשינן פן תוקד אש: **והוא** הדין לערלה בשתיים. פי' הקונטרס שאיסורו איסור הנאה ואין היתר לאיסורו תוך שלש של ערלה לא יותרו לעולם ונ"ל דודאי איסורו איסור עולם אבל יש היתר לאיסורו כמו בשנה הרביעית דאחליה והדר אכליה שיש לו תקנה לפירות ע"י פדיון כמעשר שני שאע"פ שבאו מכרם ערלה וה"ר יום טוב בן הרב ר' יהודה פירש שיש היתר לאיסורו שמותר לגרום איסורו כגון לנטוע אילן אף אם יהיה ערלה משא"כ בכלאי הכרם וכן מותר לאדם לידור בנזיר: **הוא** דאמר כר' עקיבא. דאית ליה היתר מצטרף לאיסור לנזיר ממשרת וההיא דדריש ממשרת ליתן טעם כעיקר רבנן היא: **ויש** בו כדי לצרף כזית חייב. היה סבור הפירוש לצרף מפת ומיין דילמא מיין לחודיה ודוקא שיש בו כזית יין בלוע בתוך הפת וצריך צירוף לאוספו יחד לפי שהוא בלוע: **וכי** תימא מאי למימרא. פירוש דאי טעם כעיקר אתא לאשמועינן בשאר איסור נמי: **לאפוקי** מת"ק דאמר עד שישתה רביעית יין. ור' עקיבא אשמועי' בנזיר לומר דחייב בכזית: **אלא** ר"ע דברייתא. דמפרש בה בהדיא מפת ומיין מעתה גם במתני' פי' הכי: **טעם** כעיקר מנליה. ואם תאמר ודילמא

לית ליה ויש לומר דודאי אי לא דשמעינן מקרא אחרינא טעם כעיקר לא הוה מוקי משרת להיתר מצטרף לאיסור דטפי הוה מסתבר לאוקמי משרת ליתן טעם כעיקר [כיון] דיש באיסור עצמו כזית אלא שאינו בעין אלא טעמו משום הכי בעי מאיזה קרא נפקא ליה :

ב

-

לז

דף

מגיעולי עובדי כוכבים. ובפסחים (דף מד : ושם) יליף מבשר בחלב ובכאן מקצר לומר מגיעולי עובדי כוכבים והקשה ה"ר יוסי איש ירושלם מה לגיעולי עובדי כוכבים שכן אין היתר (מצטרף לאיסור) ותירץ דבכולהו כלי מדין הצריך הכתוב הגעלה אף לאותן שנבלעין מיין דנאסרו נזירי ישראל להשתמש בהן דקרא בכולהו כלים כתיב ואותן כלים שהמדינים בשלו בהן יין הוי אסירי לנזירי ישראל דאכולם אמר רחמנא תעבירו באש. : **נותן** טעם לפגם מותר. כדאמרינן בפ' בתרא דע"ז (דף סז :) נבילה שאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה והכא הכתוב אוסר : דלאו נותן טעם לפגם הוא ולרבנן דאמרי חידוש הוא אי אפשר דלא פגמה [פורתא]. והוה ליה למימר כי היכי דפגמו מרובה שרי רחמנא אפי' פגם מועט נמי שרי : לר"ע נמי דמוקי להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור לימא מכאן אתה דן לכל [וכו']. ואמאי קאמר לעיל חוץ מאיסורי נזיר : **שאם** פסולה היא תפסל. פירוש שלמים שנגעו בחטאת אם החטאת פסולה בפיגול בנותר גם השלמים נפסלו : **תאכל**. זאת נבלעה כחומר שבה דהיינו לזכרי כהונה ולפנים מן הקלעים וליום ולילה כדין חטאת ולספרים דגרסי כחומר שבהן משמע דיש חומרא בשלמים שאינה בחטאת ותמצאם כגון שנשחטו השלמים מאתמול דזמן השלמים עד [הלילה] ולא יותר והחטאת שנשחטה היום זמנה כל הלילה ועתה תאכל החטאת כחומר השלמים הרי גלי רחמנא בחטאת דהיתר מצטרף לאיסור דמי לא עסקינן דנבלע חצי זית שומן בתוך חצי זית דשלמים שהרי להכי איצטריך דלטעם כעיקר הא כבר ילפי' מגיעולי עובדי כוכבים בכל איסורים : הי"ג ורבנן מצרך צריכי כו' : **אלא** הא דתניא מכל אשר יעשה מגפן היין. ואע"ג דדרשינן ליה לעיל (דף לד :) בכלל ופרט הכא דריש מדכתיב מכל אפי' למאן דלא דריש כל מכל דריש [אי נמי] אף ר"ע דריש [מכל] : **היתר**

לאיסור. חצי זית חרצן וחצי זית מפת ביחד דוקא : אפילו בזה אחר זה.
ובלבד שיהא בתוך כדי אכילת פרס :

א

-

לח

דף

דלית ליה צירוף. כלומר לא בעי צירוף דאית ליה כל שהוא [למכות] וא"ת לר"ש משרת למה לי לצירוף לא איצטריך וכ"ת לטעם כעיקר תיפוק ליה מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש דלאו חידוש דאיהו אמר במס' ע"ז (דף סז :) לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא וי"ל דיכול להיות דלדידיה נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא ואפ"ה אסרה הכתוב ושפיר מקרי חידוש שחלק הכתוב בין פגם מרובה לפגם מועט ועוד תירץ נ"ע דשפיר איצטריך לצירוף דהא דקאמר כל שהוא היינו כשהוא בעיניה אבל כשהוא מעורב לא ס"ד למיסר וכי האי גוונא אמר אביי במנחות (דף נח.) ברייתא אין לי אלא כו' דבתר דמרבין מקרא מקצתו דהיינו חצי זית מצריך קרא לעירובו : **אמר** ר' אבהו אמר ר' אלעזר כל איסורין שבתורה כו'. [ואית דגרסי] כל רביעיות כו' ואיכא לפרש כגון רביעית יין של ערלה או של כלאי הכרם : **אפילו** אוכלין מרבי. משום דמשרת משמע מפת ומיין וסבירא ליה לר' יוחנן דה"ה כל איסורי נזיר כגון חרצן וזג ור"א ס"ל דמשרת משמע דוקא יין והיכא דגלי גלי : **נזיר** רביעית יין לנזיר. והיינו למשנה ראשונה (לעיל דף לד :) אע"ג דקאמר לקמן בפלוגתא לא קמיירי היינו גבי חיוורתא : **על** כל נפשות מת לא יבא. נפשות משמע תרי ומת משמע שיעור אחד והוא רביעית דם לנפש שהנפש תלוי בו כדאמר (שבת דף לא :) רביעית דם נתתי בכס כו' : **חלת** רביעית שמן. בחלות תודה מיירי שהיו בו שלשה מינין ממצה עשרה חלות ועשרה רבוכין ועשרה רקיקין וטעונין חצי לוג ואמר וחוציהו חציו לרקיקין ולחלות וחציו לרבוכה כדאמר' בפרק התודה (מנחות דף עז. ושם) : **נזיר** רביעית שמן לנזיר. שיש שני מינין חלות ורקיקין כדאמרין בפרק התודה (שם דף עח.) : **מצורע** רביעית מים למצורע. דכתיב וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחוטה על המים החיים ואמר בסוטה בפי' היה מביא (דף טז :) בדם שדם הצפור ניכר בהן וכמה הן רביעית : **היה** מביא פיילי. פירוש כלי ונותן בו חצי לוג מן הכיור להשקות את הסוטה : **כמה** מים נותן לתוכה. בעביט של מי רגלים שיוכל להתפלל שם : **והא** רביעית דמקוה. דחזי בו

להטביל מחטין וצנוריות כדאמרינן בפסחים (דף יז:): בר מההוא דבטליה בטולי. פירוש הצריכו ארבעים סאה אפיי למחטין וצנוריות ובאדם לעולם בעיא מי סאה למקוה

ב

-

לח

דף

ואמר רבי דמי"מ רביעית דמעין לא בטלוה ויכול להטביל מחטין במעין אפיי כל שהוא דתנן (ת"כ פ' שמיני) מקוה במי סאה ומעין בכל שהוא ומדקתני מקוה במי סאה על כרחך בתר דבטלוה דאי קודם לכן גם המקוה טהור ברביעית אלא בתר ביטול קאמר וקאמר במעין כל שהוא וליכא למימר דקודם ביטול איירי ובאדם דהא מקוה בעינן מי סאה [א"כ] גם המעין לא מטהר אדם בכל שהוא דבעינן מים שכל גופו יתכסה בהן וה"נ אמר בפרק בתרא דחגיגה (דף כב.) דהא ארעא חלחולי מחלחלא ובעינן ארבעים סאה אלמא דמעין בעינן מי סאה ולכל הפחות באדם איירי ואין לתמוה [אי לא] בטלו רביעית דמעין לתנייה דאיכא דה"ה בפחות מרביעית סגי במעין: ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. וה"ה בשתיה והיינו כמשנה אחרונה וכר"ע דבסמוך משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין פירוש וה"ה לאכילה ברביעית ושתיה בכזית כיצד משערין מביאין זית אגורי ושוקעו בכוס מלא יין [והיין שיוצא ממנו] אם שותה כיוצא בו היינו כזית ואכילה משערין דכמו שאכל מן הענבים נותנין בכוס מלא יין אם יוצא מן היין רביעית הרי אכל כרביעית וקשה לר"ת [על] פירוש [זה] דאין דרך התנא בשום מקום להקדים משנה אחרונה למשנה ראשונה בסדר ועוד קשה דמתחילה נקט כזית דהיינו משנה אחרונה כר"ע ומפסיק בה במשנה ראשונה ושוב חוזר לומר דברי ר"ע שהוא כמשנה [אחרונה] וע"ק דלפי [זה] היה לו לשנות במשנה ראשונה עד שיאכל רביעית כיון דבאכילה פליגי דלישנא דמתניתין משמע דבאכילה לא פליגי וע"ק דכי היכי דבעי הש"ס טעמא לדברי ר' עקיבא שמביא פסוק בגמרא שמדמה שתיה לאכילה היה לו ליתן טעם למשנה ראשונה אמאי מדמי (שתיה לאכילה) אכילה לשתיה לכ"נ לר"ת דמתניי דקתני ברישא עד שיאכל מן הענבים כזית היינו אליבא [דכ"ע] דבאכילה כ"ע מודו דבכזית ולא פליגי אלא בשתיה דמשנה ראשונה עד שישתה רביעית כדרך כל שתיה [בכריתות בפי אמרו לו] (דף יב:) [מ"מ] שתיה לא

גמר מינייה [דאכילה] ומצריך שתיה ברביעית ור"ע כיון דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל איסורים בכזית מוענבים וי"ו קדריש אף כל איסורי נזיר בכזית דהיינו שתיה דכתיב לעיל מינייה וכל משרת ענבים לא ישתה והשתא וי"ו דוענבים מוסף על דלעיל דכי היכי דענבים בכזית הכי נמי שתיה הכתוב לעיל בכזית ולפירוש קמא גרסינן בגמרא ת"ק מדמי כל איסורי דנזיר לשתיה דתנא עד שישתה רביעית ור"ע [מדמה] כל איסורי נזיר לאכילה פירוש ויליף שתיה מאכילה כדפרישית: **ועל** זה בעצמו. לחים ויבשים קרא יתירא הוא ולכתוב ענבים והוי לחים ויבשים במשמע אלא לחייב על זה בעצמו שאם אכל ענבים לחים ויבשים בהתראה אחת שהתרו אל תאכל ענבים לוקה שתים ואפי"ה מין אחד וטעם [אחד] כיון שהם שני שמות: ה"ג בגמרא ומכאן אתה דן לכל איסורי נזיר חמרא חדתי ועינבי. אע"פ שטעמם שוה הואיל שהוא שני שמות לוקה שתים וא"ת תיפוק ליה דחמרא חדתי וענבי כתיב בהדיא בקרא בתרי לאוין דכתיב מיין ושכר יזיר [ומתרגמינן] מחמר [חדת] ועתיק וענבים כתיב וי"ל דאי מיזיר ה"א חדתא כגון [ארבעה] יום דאחר שלשה ימים שבצר אין טעמו כטעם ענבים אבל יין [חדש] ממש אימא לא מחייב אלא חדא קמ"ל: **חרצן** לוקה שתים. משום חרצן לא יאכל ומשום מכל אשר יעשה מגפן היין: **אין** לוקין על לאו שבכללות. דמכל אשר יעשה מגפן כל מילי משמע ואינו מפרש שום דבר: **אמרו** לו אל תשתה. שהתרו בו על כל פעם ופעם שהיה רוצה לשתות: **אכל** ענבים לחים ויבשים וחרצנים וזגין. כלומר כזית מכל אחד וגם בסחט אשכול ענבים ושותה לוקה ה' משום כזית ענבים לחים וכזית יבשים וכזית זגין וכזית חרצנים ומשום שותה יין: **ולילקי** שש מכל אשר וגו'. וא"ת ולחשוב נמי התנא שכר וחומץ וי"ל דהא לאו שיורא הוא אלא משייר מינייה אבל בהנך דחשיב התנא יש למנות כל המלקיות שבהם: **שייר** בל יחל. דלילקי נמי משום בל יחל: **לאו** שיורא. כי קתני מילתא דליתא בשאר איסורין אלא בנזיר אבל בל יחל שייך בשאר נדרים נמי וא"ת וכי נאמר כן כדי להקשות לאבוי וי"ל דקאמר הכי משום דלא תקשי לרבא מאי שייר דהאי שייר דשייר בל יחל אומר הגמ' כן דומיא דהכי מפרש ר"י בפ"ק דב"ק (דף טו.) גבי אי משום חצי כופר לאו שיורא הוא: **והא** שייר בין הבינים. קושיא הוא למ"ד דלא יחל לא הוי שיור אמאי שייר בין הבינים וא"ת התינח לפי ר"ת דפירש (לעיל דף לה.) דבין הבינים היינו ענבים קטנים דתנא באכילה כדקתני ואכל ענבים בין גדולים בין קטנים משמע ושייר [לאשכול] קטנים שלא מנאן הלכך פריך שפיר אלא לפירוש שני שפירש לעיל דהביניים היינו [גוף] הענבים הרי

דתנא לא שייר כלום דקתני לוקה ה' היינו משום ענבים לאו אחד וי"ל דגם לאותו פ"י שייר לאו דידיה דלאו דחויב ענבים היינו כשאוכלן שלמים כדרך שאוכלים ענבים אבל מלקט האוכל שביני וביני שאין דרך לאכול כן זהו לאו אחר של בין הביניים והתנא שיירו ואף על פי שמלשון התנא נמי משמע ששנה ואכל את הביניים דרך ליקוט דאוכל ענבים משמע בכל ענין אפילו בליקוט אפילו הכי לאו דידיה שייר דאלי"כ לילקי שש: **לא תני מידי ה'.** בלשון הברייתא ליכא ה' אלא לוקה סתם ותוכל לפרש שש:

א

-

לט

דף

והא אותביה חמש ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה. כלומר והלא רב פפא עצמו היה מקשה מיניה לאביי ואי תנא לא תני ה' מ"ט אותביה הוא: **א"ר** פפא אנא סברי לאו גמרא הוה בידיה. לכך בדיתי מלבי והוספתי על לשון הברייתא חמש ולהקשות לאביי לראות אם מדעתו אמרה למימרא דידיה דאז בקל יחזור מדבריו ולא ידחוק לתרץ הברייתא לדבריו ולא ידענא דגמרא הוה בידיה ואותבינן ולא הדר ביה ולכך בחנתי דגמרא הוה בידיה: **מחרצנים** מפורצנים. דהיינו הגרעינין וכן במס' ע"ז (דף לד:): פורצנים דיין נסך ועצורין היינו הקליפה ואשחט מתרגמי ועצרית וסחיטה היינו בקליפה שיסחוט הקליפה החיצונה שיש בה לחלוחית קצת ולא בגרעיניה: **סתם** נזירות ל' יום. כבר שנינו זה בפ"ק (דף ה.). ואידי דבעי למתני גילח או שגלחוהו לסטים סותר ל' יום תני נמי סתם [נזירות] שלשים יום וטעמא דסותר ל' יום משום דבעיא נזירות שיעלה לו תגלחת של מצוה כדי שיהא שערו גדל כפי שראוי לגדל כסתם נזירות דהיינו שלשים יום ומיירי שגלחוהו ביום מלאת שהרי אם גלחוהו (בשנים) או יותר למה יסתור את הכל איך יחזור וימנה מה שמנה כבר ואולי הכי נמי קאמר סותר עד שיהו שערותיו כדי שלשים יום כך נמצא בפירוש ה"ר יצחק והלכך בנזירות של [ס'] אם גלחוהו ביום שלשים אינו סותר כלום דאיכא עדיין גידול שער קודם יום תגלחת ואם גלחוהו אחר שכלו ימיו [ואין] גידול שער סותר [ל'] לרבנן כדמוכח בגמרא: **נזיר** שגילח בין במספרים או שסיפסף. פירוש תלש כל שהוא אפי' שער אחד לוקה עליו מיירי שעוקר השיער מעיקרו ומשחית מן השורש כעין תער דלוקה מקרא דתער לא יעבור על ראשו דמרבין בגמרא שאר המעבירין: **שער**

מלתחת רבי. משרשו מעיקרו הוא מגביה וגדל מה שהשער גדל מתמר ועולה הסמוך לראש אחר ימים יהיה ברחוק או מלעיל רבי מראש השער הולך וגדל אבל סמוך לראש אין [זז] ממקומו: **ושיירו** בו כדי לכוף ראשו לעיקרו. בכל שער ושער [שיעורא] בעלמא הוא ובסמוך אמר שבו ליגדל השער בז' ימים ובכך יש חשיבות שער: **ואי** אמרת מלתחת רבי נזירותו הא שקליה. כלומר השיער שהקדיש ביום נזרו זה נטלו וגלחו וזה ששיירו בו כדי לכוף אין זה משער שהיה לו משעת קבלת נזרו אלא צמח בו אחר כן וסותר אחרי שלא נשתייר מאותו שער שהיה בקבלת נזרו ואי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש קאי דאותו ששיירו ודאי מאותו שיער שהקדיש ובכך הוי שיעור חשוב ואינו סותר כלום: **ת"ש** מהאי אינבא. פירוש ביצי כינים דקאי בעיקרא פירוש בעיקר השיער סמוך לראש ולא תצא משם בגידול שער ש"מ דמלעיל רבי ומש"ה השער שסמוך לראש כדקאי קאי. דאי מלתחת רבי ברישא דבינתא בעי למיקם האינבא והשער הולך וגדל מעיקרו ולמעלה: **אגב** חיותא נחת ואזיל. אינבא הוא יורד למטה כשהשער גדל מלמעלה מרום הראש: **ברישא** דבינתא. לאו ברישא אלא ברחוק מן הראש קאמר: ואי ס"ד מלעיל רבי בעיקרא דבינתא בעי למיקם [במקום] שעמדה כשהיתה חיה שהרי שם מתה: **התם** נמי משום דלית בה חילא. כלומר בזו שהרי מתה שמטה ואזלה מחוברת ויורדת לראש השער שהוא תלוי למטה לצד הארץ ואין לה כח להאחז למעלה לצד הראש: ת"ש מבלורית של כושיים שמניחים בלוריות [בראשיהם] לשם ע"ז ובשער אין מגלחין כל סביב ראשו ומה שהיו מניחין הן גידלו אותה כקליעה סמוך לראש ואינו מהודק כבראשונה ואי מלעיל רבי אמאי אלא ודאי מלתחת רבי ונדחית הקליעה לפניו והלאה מן הראש ונמצא כי בשער שסמוך לראש אינו קלוע ולכך הוי כפרוש ומשני איידי דקמטא היא משיכבא רפיא ממה שהוא שוכב עליה נוסעת ממקומה ונרפית סמוך לראש:

ב

-

לט

דף

עיקבי נימהון. זקנם הסמוך לסנטר נראה לבן אלמא מלתחת רבי וה"ה דמסקרתא נמי הוה מצי לאוכוחי הכי דכשגדל הצמר אין סוף הצמר הצבוע בבהמה צבוע: **לסתור**. דהא ס"ד מלתחת רבי פירוש דהא הוכחנו

דמלתחת רבי וא"כ לא נשאר משער שהיה בו משעת קבלת נזירות כדי לכוף ראשו לעיקרו אלא ש"מ מלעיל רבי ואותו שנשאר היינו אותו דמעיקרא: כגון שגלחוהו אחר מלאת. ביום ל' ומני ר' אליעזר היא דאמר כל אחר מלאת ז' סותר אם נטמא עד שיזה ג' וז' וכן אם גלחוהו ביום ל' סותר ז' שלא יכול לגלח תגלחת נזרו עד אחר ז': ומ"ט דר"א. קאי [אלעיל] כלומר מ"ט אמרת לר' אליעזר כי גלחוהו אחר מלאת דסגי בז' והא אין גידול שיער פחות משלשים יום: יליף תגלחת טהרה. סתירה שהיא ע"י תגלחת שהיא טהורה מסתירה הבאה ע"י טומאה מה תגלחת כי נטמא ביום ל' ממתין ז' [ותו לא] כך תגלחת טהרה כשגלחוהו ולא שיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו ז' ותו לא: וקים להו לרבנן דכל ז' אין השערות גדילין אלא כדי לכוף אינו סותר כלום דבגידול של סתירת ז' אינו גידול כי אם כדי לכוף א"כ לא בעינן ז' לתגלחתו שיהיה בשער ראשו אלא כדי לכוף ואם גלחוהו אחר מלאת נמי ושיירו בו כדי לכוף אינו סותר אבל ודאי תגלחת דתוך מלאת סותר כדלקמן מטעם גידול שער אבל כשגלחוהו אחר מלאת כיון שהיה לפנינו גידול שער ביום שלשים הראוי לתגלחת כדאמרן מדאורייתא דיו בכך ומיהו ז' יש לו להמתין וילפינן מתגלחת טומאה ואע"ג דלא דמי לגמרי דהתם צריך להמתין ז' כדי להביא קרבנותיו בטהרה מ"מ שוו חכמים סתם סתירה לתגלחת דאחר מלאת לסתירת טומאה אבל לרבנן ודאי כיון [דאם] נטמא [לאחר מלאת] סותר ל' יום כדאמרינן בפ"ג (דף טז.) ה"נ הווי ילפי' כל תגלחת (דטומאה) דלאחר מלאת לסתירת ל' כמו בטומאה דבעינן בשעת תגלחת גידול שער של ל' יום כי גלחוהו נמי אחר מלאת יהיה סותר ל' יום ולא הוה סגי כמו ששיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו כ"א שיירו בו מה שראוי ליגדל בל' יום ולכך אוקמי' דוקא כר' אליעזר אבל ודאי כרבנן נמי מצי לאוקמי' וכגון שגלחוהו [ביום ל"ב או ל"ג] אמרו רבנן לר"א דנטמא ביום ל"ב דאינו סותר אלא ז' כדפ"ל ושמא י"ל דמודו כעין אחר מלאת שהביא קרבנו [דאינו סותר כלום] ודוקא לר' אליעזר דאמר תגלחת מעכבא שאם גלחוהו לסטים ולא שיירו בו כדי לכוף סותר ל' יום כדי לגלח ולחזור ולהביא קרבנותיו אבל לרבנן דאמרי' דתגלחת [דאחר מלאת] לא מעכבא אינו סותר כלום ומותר לשתות יין מיד אחר שהביא קרבנותיו ונהי דלרבנן נמי טעון תגלחת למצוה וצריך להמתין ז' ימים לישנא [דאינו] סותר משמע דאם לא שיירו בעיא סתירה שיש שום איסור מכח נזירות עליו או שאסור לשתות ביין או לשום דבר אחר כל כמה דלא חזר וגילח ולרבנן לא הוי שום איסור עליו: ת"ר אין לי אלא תער. דוקא שלוקה תלש בה כל שהוא פירוש שלא בתער בין שעקר השער מתחילתו סמוך

לראשו ומיהו שלא כעין תער ובין שלא עקרו לגמרי כ"א מקצתו מנין דאסור ת"ל קדוש יהיה גדל פרע שמצוה לגדל שער ועובר בעשה אי מגלח ממנו כלל גם כי אינו קוצצו לגמרי מעיקרו אבל בקוצץ מעיקרו לגמרי כעין תער איכא לאו בכל המעבירין כדתני ברייתא דלא פליגי אהדדי אבל ניחא ליה להאי תנא למימר קדוש יהיה גדל פרע דמיניה שמעינן איסור אינו קוצץ לגמרי מעיקרו: **רבי** יונתן אמר אין כו' תלש סיפסוף פטור. בין כי נמי תלש מעיקרו בין אינו תלש מעיקרו אינו עובר כלל אפי' כעין תער אלא בתער ולא בשאר מעבירין וכן משמע הסוגיא דלקמן דלר' אליעזר נזיר אינו חייב בשאר מעבירין א"כ [אנו] זקוקין לומר דחד מהנך אית ליה הכי ולכולהו שאר תנאי אמרי דמיחייב בשאר מעבירין א"כ ר' יונתן הוא דסבר הכי: **והכתיב** קדוש יהיה גדל פרע. ומשמע דאיסור עשה מיהא איכא במעבירין ומשני דכי מגלח בתער ראשו לאו ועשה אבל שלא בתער גם כי גילח הכל ליכא לאו ולא עשה: **כל** שהוא. פירוש אפי' שער [א'] ת"ל לא יעבור על ראשו לרבות כל המעבירין ובלבד שיהא כעין תער מעיקרו משרשו לגמרי ותנא דמתני' נמי ס"ל כהאי תנא וכת"ק דר' יונתן: **ומאחר** שסופינו לרבות כל דבר אפילו שאר מעבירין מה ת"ל תער. [תימה לימא] לאשמועינן כעין תער לרבות משחית וכו': לפי שלא למדנו תגלחת האחרונה שיהא בתער וללמדו ממצורע אי אפשר שאין לומדין קל מחמור להחמיר עליו. ולקמן ילפינן מהיכא פשיטא להאי תנא דתגלחת מצורע בתער והא לא כתיב תער בפירוש: **שאין** דנין קל מחמור. שהמצורע חמור שטעון תגלחת כל שער גופו דכתיב (ויקרא יד) והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וגו' תאמר בנזיר שהוא קל שאינו צריך לגלח אלא ראשו כדכתיב בהדיא בקרא ולכך לא יטעון תער [לכך] כתיב תער לא יעבור ואם אינו ענין לאיסור העברה שבתוך נזירותו דהא [איהו] בכל המעבירין לקי תניהו לענין תגלחת למצות תגלחתו של סוף נזירותו דאינו אלא בתער:

א

-

מ

דף

רבי אומר אינו צריך. תער לאתויי לתגלחת אחרונה של נזיר דכי נמי צריך לגופיה אפי' ידעינן ממילא דתגלחת אחרונה בתער ובהא פליג את"ק דידיה דת"ק אייתי לתער משום תגלחת אחרונה ופריך והא כתיב תער

לא יעבור דמשמע שאר מעבירין נמי והיכי קאמר רבי דאתי לגופיה דמשמע דבתער דוקא מיחייב דס"ל לגמרא דאין לנו לומר דרבי יסבור כר' יונתן דלא אסר שאר מעבירין דמדקאמר אינו צריך משמע דלא אתי לאפלוגי על תנא קמא דידי' דמחייב על כל מעבירין ומשני לעבור עליו בב' לאוין לכך כתב תער דמגלח בתער עובר בשני לאוין משום תער ומשום מעבירין דהלאו קאי אתער וקאי נמי אשאר מעבירין והוי כאילו כתב תער לא יעבור. דאותו לשון [קאי] לפניו ולאחריו והשתא נפקי תרוייהו מתער לרבי דאי לא נכתב תער אלא לתגלחת מצוה כדקאמר ת"ק מ"מ לכתביה לתער בפירוש גבי תגלחת של מצוה למאי הילכתא כתבו גבי איסורא לומר [לך] שלוקה שתיים ואם כוליה להכי הוא אתא אמאי סמיד עד מלאת אל תער לא יעבור אלא רצה לומר עד מלאת לא יעבור תער הא לאחר מלאת לא יעביר שער ראשו אלא בתער: **אמר** רב חסדא ללקות באחת. על שער אחד הוא לוקה אם התרו בו על תגלחת וגלח שער אחד הוא לוקה: **לעכב** בשתיים. בכלות ימי נזירותו שמצוה עליו לגלח ראשו אם גילח כל ראשו ושייר שתי שערות לא עלתה לו תגלחת: **לסתור** אינו סותר א"כ מגלח רוב ראשו. וכולן הן הלכה בנזיר שלא מצינו בהן טעם: **ובתער**. [ונראה] (פי') דקאי ארישא דאינו לוקה אלא בתער אבל הוא סותר כי נמי אינו כעין תער אלא [ברוב] ראשו סותר [היכא] דלא שיירו בו כדי לכופ אע"ג דלא הוי כעין תער ופריך בתער אין דוקא לוקה בשאר מעבירין לא הא תנן נזיר שגילח בין בתער בין בזוג בין בשפשוף כל שהוא חייב אלא אימא כעין תער שעוקר השער ומשחיתו מעיקרו: **תניא** נמי הכי. שלוקה [וסותר] ברוב ראשו: **נזיר** שתלש ומרט ושפסף כל שהוא חייב. לוקה: **ואינו** סותר אלא ברוב ראשו ובתער. פירוש כעין תער: **כשם** ששתי שערות [מעכבות כך] סותרות. אם גלח ב' שערות תוך ימי נזירותו: **תנן** התם. פירוש בת"כ דנגעים שלשה מגלחים נזיר דכתיב וגלח את ראש נזרו מצורע דכתיב וגלח את כל שערו ולויים דכתיב והעבירו תער על כל בשרם: **פשיטא**. דתגלחתן מצוה דהא קראי כתיבי: **מהו** דתימא משום עבורי שער הוא. פירוש ותער לא מעכב בהן ואפי' סך נשא קמ"ל [דלא] דתגלחתן מצוה: **נשא**. מין המשיחה שמשרת השער ותימה דהא מסיפא שמעינן לה בהדיא דהא קתני סיפא וכולן שגילחו שלא בתער לא עשו ולא כלום וצריך לומר דאי מההיא הוה אמינא מאי שלא בתער שלא כעין תער ואפי' סך נשא נמי: **בשלמא** גבי נזיר כתיב תער לא יעבור על ראשו. לת"ק באם אינו ענין למלקות תניהו ענין לתגלחתו ולרבי מדסמכו לעד מלאת אצל תער לא יעבור: **תנופה** בגופן. דכתיב והניף אהרן את הלויים תנופה

לפני ה' (במדבר ח) תאמר במצורע שאינו טעון תנופה בגופו אלא [בקרבתו]
ולכך לא יטעון חומרא דתער דזוג נמי יועיל :

ב

-

מ

דף

אין קרבנו בדלות. אלא קרבן קבוע בין עניים בין עשירים תאמר במצורע
שאם עני הוא מביא צפורים וא"כ גם לא נחמיר עליו להטעינו תער ואין
להקשות לפי מה שמסקינן דיליף מצורע מקרא אחרינא שלא בנזיר
דהיינו בנזיר דבסמוך ולייתי נזיר במה הצד דאיכא למיפרך שכן אינו
בשאלה או שכן שכל גופו טעון תגלחת: והאי תנא מעיקרא. בברייתא
דלעיל. קאמר ללמדו ממצורע אי אפשר כו' אלמא דקים ליה לתנא [תער]
במצורע בלא נזיר שהרי בא נזיר ממצורע ובהך ברייתא בעי למילף מצורע
דבעי תער מדינא דנזיר ולויס אלמא מצורע גופיה לא יליף אלא מנזיר
ומדינא נמי לא אייתי [דקאמר] מה להצד כו' וסוף לומדו מראשו דכתיב
בנזיר ומ"מ רבי אליעזר לא ידע תער במצורע אלא מנזיר כדמפרש והולך:
דתנן בפרק בתרא דמכות (דף כ.). אינו חייב. כו' לגבי פיאות דזקן תניא
דאין חייבין בהשחתת פאת זקן בין כהנים בין ישראלים עד שיטלנו בתער
ור"א אמר אפי' ליקטו במלקט ורהיטני מיחייב: ומאי טעמייהו דרבנן.
כלומר מהיכא נפקא לן דפשיטא להו דמצורע בתער אפילו בלא נזיר
כדס"ל דתניא זקנו מה ת"ל במצורע כתיב והיה ביום השביעי יגלח את
כל שערו את ראשו ואת זקנו וכו' והלא בכלל כל שערו הוא ולמה פרט
זקנו לפי שנא' גבי כהנים ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף מצורע כלומר
כהן והוא מצורע כן שלא יכול לגלח זקנו והא דכתיב וגלח את כל שערו
ע"כ לבר מזקנו א"נ בנמרט זקנו שאין עשה דגילוח דוחה לאו דהשחתת
זקן הכהנים ועשה דקדושים דכהנים ת"ל זקנו מיותר שנכתב במצורע
לאשמועינן עשה דזקנו דחי לאו דלא יגלחו בכהנים ועשה דקדושים יהיו
ואע"פ שאין עשה. דוחה לא תעשה ועשה בעלמא הכא דחי כדאמר בריש
יבמות (דף ה.). דהאי לאו ועשה שאינו שוה [בכל] הוא דהשחתת זקן אינו
בנשים כדאמר פ"ק דקדושין (דף לה.): וא"ת ודלמא אתי למישרי לאו
גרידא דלא תשחית פאת זקנך וי"ל (דמשער) דאיכא למימר קרא סתמא
כתיב בה בישראל ככהנים ועי"ל והוא העיקר דע"כ לרבנן ללאו גרידא
דישראל לא איצטריך קרא דנפקא להו מראשו מקרא קמא דדחי עשה

דמצורע לאו דהקפה דסבירא להו דהקפת כל הראש שמה הקפה כדאיתא בסמוך א"כ זקנו לא איצטריך קרא אלא לכהנים ולאשמועינן דעשה דמצורע דחי לאו ועשה דהשחתת זקן הכהנים (גרידא) ומדאתא קרא דזקנו למישרי לו לאו דהשחתת זקן והשחתת זקן לא מחייב אלא בתער מכלל דמצורע תגלחתו אינו אלא בתער דאם לא כן זקנו למה לי: **דבתער**. כלומר חיוב השחתת זקן מנא להו לרבנן דלא הוי אלא בתער דמינה ילפינן תער למצורע: **דתניא** ופאת זקנם לא יגלחו. בכהנים כתיב יכול אפ"י במספרים יהא חייב ת"ל ולא תשחית פאת זקנד בישראל כתיב ובמספרים ליכא השחתה שאינו נוטל השער מעיקרו ושרשו: אי לא תשחית יכול אפ"י במלקט ורהיטני יהא חייב שאף הם משחיתים השער מעיקרו ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו והם אינם קרויים גילוח שאינם רגילים לגלח בהם: **הא** כיצד גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער. והאי שרא רחמנא במצורע אי נמי בקידושין גמרינן פאה פאה כהנים מישראלים. ופריך ממאי דתגלחת מצורע ליכא אלא בתער דילמא אפ"י במלקט ורהיטני קיים המצורע מצות גילוח וקרא דזקנו אתא לאשמועינן דאם בא לגלח [בתער] הרשות בידו שהוא [מוזהר] עליו בעלמא בפאה דזקן הכא שרי ולא מיחייב. ומשני אמרי כלומר [על כרחך] זקנו דכתיב שזקוק לגלח ולעשות בתער ולא בדבר אחר דאי ס"ד כי עביד נמי במלקט ורהיטני שפיר דמי לשתוק קרא מיניה דאם בא [למימר] שהרשות בידו לגלח בתער פאת זקנו להא לא בעי קרא דזקנו דרשות ידעינן מק"ו: ה"ג ומה נזיר כ"ו הוה מצי למפרך דכהן מצורע לא אתי שכן ריבה הכתוב [בהן] מצות יתירות וכה"ג פריך בכל דוכתי ולכך לא לידחי עשה דמצורע לאו דכהנים ועוד מה לנזיר שכן לאו גרידא דדחי לאו דהקפה תאמר בכהנים דאיכא לאו ועשה לאו דהשחתת זקן ועשה לכ"נ דעיקר אפירכא אחרונה סמיך דפריך מרשב"ל: ה"ג ומה נזיר דאיסורא קעביד. ואפילו נזיר טהור חוטא קצת כדאיתא פ"ק דנדריים (דף י.) ולעיל בפי' שלישי (דף יט.) ועוד דמנזיר טמא קא יליף שגם הוא תגלחתו כתוב בתער כדמשמע בסמוך דגמרינן טהור מטמא וטמא מטהור ואפ"ה תגלחת מצוה דידיה דחי לאו דהקפה דסבירא ליה דהקפת כל הראש שמה הקפה ולעולם מיחייב פ"י מיחייב לגלח כל ראשו ולדחות לאו דהקפת מצורע דמצוה לא כל שכן: **דמצוה**. מצות המקרא תגלחת ולא באה לו ע"י שום איסור לכ"ש שתגלחתו דמצוה תדחה לאו דהשחתה ואי קשה מה לנזיר שכן קרבנו טעון לחם כדפ"ל וי"ל דלא דמי דודאי לעיל דבעינן להטעין תער למצורע ולא שאר משחיתים פריך שפיר דמ"ה בנזיר דין הוא שיהא טעון תער לתגלחתו שכמו כן חומרא אחרת בו שקרבנו טעון לחם אבל הכא דלא

בעינן למילף להטעין תער במצורע מתגלחת דנזיר רק שהרשות יהיה בידו להעבירו בתער כמו בשאר משחיתין ולא שייכא כלל ההיא פירכא דלא בעינן למילף חומר מנזיר אלא מכל מקום תימה הוא והא הך סוגיא לרבנן [והרי] מוכח דלרבנן פשיטא להו תער מתגלחת דמצורע מקמי דידעינן ליה בנזיר דקאמר בברייתא דלעיל ללמדו ממצורע אי אפשר כו' אלמא במצורע פשיטא להו

א

-

מא

דף

לרבנן דטעון תער לתגלחתו (נזיר) והכא אי לאו ק"ו דמנזיר לא אתי [להו] תער במצורע וי"ל דאפילו לא קים לו דמצות נזיר בתער מ"מ שפיר ילפינן ק"ו מנזיר דדחי תגלחת דידיה פיאות דהקפת הראש דאיכא בהו לאו במקיף במספרים כדמשמע בסמוך מצורע לא כל שכן שיהא מותר לגלח אף בתער וידחה לאו דהשחתת זקן אלא ע"כ קרא דזקנו אתא להטעינו תער ולא משחיתים אחרים: **ותו** אי ס"ד כי עביד במלקט ורהיטני. דקיים מצות גילוח ע"כ קרא דזקנו לא אתא למימר דמצי עביד בתער מדלא כתיב תער פירוש בהדיא דמבעי לן למימר כדרשב"ל דאסור לעשות ולגלח בתער הואיל ויכול לקיים שניהם שיגלח במלקט ורהיטני או במספרים ולא ידחה לאו דהשחתת זקן והיה להשי"ס לומר לא שרינן תער מדלא כתב תער אלא השי"ס קצר הלישנא דנזיר לישנא קלילא ורגיל בכמה מקומות לקצר לשונו אלא ע"כ קרא דזקנו אתא לקובעו חובה ולהטעין תער למצורע דלא יצא ידי תגלחתו אלא בתער: **ורבי** אליעזר. דאמר אפילו ליקטו במלקט ורהיטני חייב [בפאת] דזקן ומחייב בפאת דזקן אפילו בשאר משחיתין ושפיר אצטריך זקנו דמצורע דדחי לאו דהשחתת זקן והיינו נמי בשאר משחיתין מנא ליה תגלחת דמצורע דדוקא בתער יליף לה מראשו: **ראשו** מת"ל. ראשו דכתיב במצורע והלא כבר כתיב ברישא דקרא יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו מת"ל לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו תוך ימי נזירותו יכול אף נזיר [מצורע] כך יהא אסור לגלח וכל שער דקרא בשאר גופו ע"כ דאין לומר דעשה דוגילח דמצורע דחי לא תעשה דנזיר דתער לא יעבור על ראשו ועשה דגדל פרע שער ראשו ת"ל (שער) ראשו מיותר דאף נזיר ומצורע חייב לגלח בתער והאי דלא מוקי ר"א ראשו בראשו דכל אדם ולא בנזיר ולמדחי

[לאו] דהקפה [גרידא] אי משום דס"ל הקפת כל הראש [לא] שמה הקפה אי משום דעשה דחי לא תעשה [גרידא] נפקא לר"א מגדילים כדבסמוך אי"כ ראשו לא איצטריך אלא לראשו דנזיר אע"ג דאיכא לאו דתער לא יעבור ועשה דגדל פרע דחי להו עשה דוגילח מיתורא דראשו דכתיב במצורע והשתא נפקא ליה לר"א תער במצורע מנזיר דמידי דאסר בנזיר להעביר תער על ראשו הטעין במצורע לגלח בתער והיינו דקא מהדר בברייתא דלעיל (דף מ: :) למילף תער במצורע מלויים ונזיר מן דינא ולא אתי ליה וצריך הוא ללומדה מראשו [דנזיר] ולעולם מנזיר ילפינן למצורע דטעון תער וס"ל לר"א דנזיר לא לקי אלא בתער דוקא כר' יונתן דלעיל הילכך מידי דאסור בנזיר דהיינו תער הטעין לאו במצורע כדמשמע [דאי] על שאר מעבירין נמי לילקי בנזיר אכתי לא ידעינן תער במצורע דאיכא למימר קרא דראשו לשאר מעבירין : ופריך כדלעיל דלמא אפילו במלקט ורהיטני נמי מצוה קעביד במצורע וכ"ת למה לי למישרי דאפילו בתער דסד"א כו' גבי מצורע נמי ליחייב כלומר גם כשיהיה הנזיר מצורע קמ"ל ומשני אי ס"ד כי עביד במלקט ורהיטני מצוה קעביד במצורע מדלא כתיב היתר תער בפירוש לא לדחי עשה דמצורע לא תעשה דנזיר שהרי אפשר לקיים שניהן וק"ק אמאי לא מסיק נמי הכא לשינויא דלעיל לשתוק קרא מיניה ואנא אמינא ומה נזיר דאיסורא קעביד כו' וי"ל דהכא איכא למימר דשאני נזיר דליכא אלא חד לאו דהקפת ראש ולכך דחי ליה תגלחתו דנזיר אבל נזיר מצורע אית ביה תרין לאוין לאו דנזיר דתער לא יעבור ולא דהקפת הראש ולכך לא ידחה עשה דמצורע להנך תרי לאוין ועוד עשה דגידול פרע ועוד תירץ הר"ם דלמאי דבעי למימר. פרק ב' נזירין (לקמן דף נח.) אהך ברייתא דראשו דהקפת כל הראש לא שמה הקפה אפילו חד איסורא ליכא בנזיר במקום פאת הראש וליכא למימר ק"ו מנזיר דהתם ליכא תו שום דחיה : **ורבנן**. דנפקא להו דתגלחת דמצורע בתער מזקנו כדלעיל ראשו למה לי דבשלמא לר"א איצטריך ראשו למילף מיניה דתגלחת דמצורע בתער אלא לרבנן למה להו ראשו : **מיבעיא** להו למדחי לאו דהקפה אף במצורע שאין נזיר דאיצטריך קרא לומר דדחי לאו דהקפה דתניא לא תקיפו פאת ראשכם יכול אף מצורע כן והא דכתב וגילח את כל שערו [חוץ] מפאת הראש או כשמירט פאת ראשו ת"ל ראשו מיותר דכתיב במצורע

לאשמועינן דעשה דוגילח דמצורע דחי לאו דהקפת הראש: . ואיצטריך למיכתב זקנו [וראשו] דאי כתב רחמנא זקנו ולא כתב ראשו ה"א דהקפת כל הראש [לא שמיה] הקפה דעיקר איסור הקפה דכתיב לא תקיפו פאת ה"א היינו דוקא כשנוטל הפאות לבד כדאמר בעלמא איזו היא הקפה זה המשוה צדעיו לאחורי אזנו ופדחתו פי' צידעא הוא השער הרבה וגדל סמוך לאזנים ומאחורי אזניו חלק הוא ואין שם שער וכן בפדחתו אין שער וכשנוטל אותם שבצדעיו דהיינו פאת הראש ויהיה חלק שער נמצא שהוא שוה לאחורי אזניו ופדחתו ובהא כ"ע מודו שהוא בלאו ופליגי במגלח כל הראש וגם הפאות דאיכא למ"ד שמה הקפה ואיכא למ"ד לא שמה הקפה: להכי כתב רחמנא ראשו. לגלות לן דהקפת כל הראש שמה הקפה כיון דדחי עשה דוגילח ראשו ללאו דהקפה ש"מ הקפה היא: ואי כתב רחמנא ראשו ה"א משמע תרתי. כלומר אף כי משמע תרתי דמשמע דעשה דחי לא תעשה ומשמע נמי דהקפת כל הראש שמה הקפה [ואכתי] בתער לא ידעינן שיהא גילוח דמצורע דוקא בתער שהרי אהקפת פאת ראש חייב אפילו במספרים שלא בתער שלא הוזכר תער בקרא אלא לא תקיפו סתמא כתב רחמנא זקנו מינה דרשי רבנן לעיל דתגלחת דמצורע דוקא בתער הלכך צריכי תרתי ראשו וזקנו ואי קשיא לרבנן היכא דהוא נזיר ומצורע דאיכא בראשו דנזיר תרי לאוין ועשה לאו דתער לא יעבור ועשה דגידול פרע ולא דהקפה מנא להו לרבנן דדחי עשה דגילוח דמצורע לכל הנהו וצ"ל הכל נפקא להו מראשו דמקרא מלא דבר הכתוב לא שנא הוא נזיר ולא שנא אינו נזיר ועוד כיון דגלי לן בזקנו דדחי עשה דגילוח לאו ועשה דכהנים לאו דהשחתת זקן ועשה דקדושים תהיו הוא הדין שידחה ב' לאוין ועשה דאין סברא להם לחלק בין לאו אחד לשני לאוין והכי איכא תנא לקמן (דף נח.). [בגדילים] דלא מפליג בין לאו אחד לשני לאוין ואע"ג דלאו ועשה [דכהנים] אינו שוה בכל ה"נ לאו ועשה דנזיר [ולאו] דהקפה אינו שוה בכל אלא בנזירין ואנשים לאו דהקפה ולקמן בפרק שני נזירים (שם) חשיב לאו דנזיר שוה בכל ועביד צריכותא דנזיר מכהנים לא אתי שכן אינו שוה בכל וכהנים מנזיר לא אתי שכן ישנו בשאלה וא"ת לר"א כיון דמוקי ראשו לראשו דנזיר ולמימר דעשה דגילוח דחי לאו דתער לא יעבור [וגם] עשה דגידול פרע מאי איצטריך תו [זקנו] לר"א דעשה דגילוח דחי לאו דכהנים דהשחתת זקן [ועשה] דקדושים [תהיו] תיפוק ליה מראשו דאיכא למיפרך מה לראשו דנזיר שכן ישנו בשאלה ועוד מה לכהנים שכן ריבה בהן הכתוב מצות יתירות

ולכך לא ידחה עשה דגילוח לאו ועשה דכהנים וכ"ת לכתוב זקנו ולשתוק מראשו דראשו איצטריך לר"א לאגמורי לן דמצות גילוח דמצורע הוי דוקא בתער ולא בשאר משחיתים כדאמר לעיל: השתא (פ"ק) משמע הכא בסוגיא דידן דהקפת הראש הוי אפילו בלא תער וכן איתא בת"כ זאת תהיה תורת המצורע ראשו מה ת"ל לפי שיש בזקן משא"כ בראש ובראש משא"כ בזקן שהראש אסור במספרים והזקן מותר והא דתניא בתוספתא (דמכות פ"ג) חייב שתים אחת לצידעא מכאן ואחת לצידעא מכאן ואינו חייב עד שיקיפנו בתער היינו כעין תער ובמכות (דף כ:): נמי דקאמר משוה צידעיו לאחורי אזנו ופדחתו נמי היינו כעין תער ואפילו במספרים וההיא דת"כ איכא למדחי דע"כ לאו באיסור הקפת הראש מיירי אלא בנזיר דאסור לגלח ראשו תוך ימי נזרו ואף במספרים למ"ד לעיל לרבות כל מעבירין והכי מוכחא סיפא דהתם דתנא בו והראש מותר לכל אדם והזקן אסור לכל אדם ואי בהקפת הראש איירי איך מותר ראש בכל אדם אלמא בנזיר מיירי וקאמר דתגלחת אינו מותר בכל אדם שאינם נזירין ומיהו צריך ליזהר שלא ליטול פאת הראש אפילו במספרים דשפיר איקרו כעין תער וכן נהגו העולם כשמגלחין התינוקות לשייר בצדעיהן הרבה שערות: ור"א דאתי עשה ודחי לא תעשה מנא ליה. וא"ת וליתי מראשו וזקנו דדחי עשה אפילו לאו ועשה וכ"ת דמה להנך שכן לאו שאינו שוה בכל הוא דלאו דזקנו ליתא בנשים כדאמר פ"ק דקידושין (דף לה:): א"כ גם לרבנן תיקשה מנלן דבעלמא עשה דחי לא תעשה ואומר הר"ף דמש"ה פריך לר"א דמוקי להאי ראשו משום נזיר דאיכא לאו ועשה וא"כ [צריך] מקרא אחרינא דאלי"כ לא מצי לאוקמי לקרא דראשו ללא תעשה ועשה אלא בלאו גרידא ובראשו דאיניש דעלמא למידחי לאו דהקפה כמו שרבנן מעמידין אותו לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה וזקנו לאשמועינן דאפילו לאו ועשה דחי ואי לא הוה [כתיב ראשו לא הוי] ידעינן דהקפת כל הראש שמה הקפה קמ"ל ראשו. ובתוספות אחרינא מפרש הכי לר"א עשה דדחי לא תעשה מנא ליה מדמוקי זקנו לעיל בכהן מצורע ודחי עשה דגילוח לאו ועשה דכהנים לאו דזקן ועשה דקדושים תהיו אלמא פשיטא ליה לר"א בעלמא דעשה דחי לאו גרידא דאלי"כ מנא ליה לאוקמיה בכהן לוקמיה בזקן דישראל דמצורע ולאשמועינן דעשה דגילוח דמצורע דחי לאו דהשתתה דישראל אבל בכהן מצורע דלמא לא דחי לאו ועשה דכהנים דקדושים דבשלמא לרבנן דמוקמי ראשו דמצורע למימר דעשה דגילוח דחי לאו דהקפת הראש א"כ ה"ה דעשה דמצורע דחי לאו דפאת זקן והלכך לישראל וכו' והר"ם אמר דלרבנן ניחא דמצינו למימר דראשו אם אינו ענין לשאינו שוה בכל דנפקא

לן מזקנו אפילו לאו ועשה שאינו שוה בכל תניהו ענין ללאו השוה בכל ואל תתמה דהלא שפיר אצטריך ראשו לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה דאיכא למימר [מסברא] נפקא ליה וכזה תמצא הסוגיא חלוקה ריש שני נזירין (לקמן דף נח. ושם) דמעיקרא בעי הש"ס למימר דמוקי ראשו להקפת ראש גרידא לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה ובתר הכי צ"ל בכלל הסוגיא דהקפת כל הראש שמה הקפה לרווחא דמלתא אמרה הש"ס הכי את"ל דשפיר נפקא לן דעשה דוחה לא תעשה מגדילים אכלאים [אתי ואי] אתי גדילים לכדרבא כדאמר במסכת יבמות (דף ד:): שקיל הש"ס דהא לרבנן שפיר נפקא דעשה דוחה לא תעשה באם אינו ענין ואז נאמר דהקפת כל הראש שמה הקפה כדמסיק ריש פרק שני נזירין אבל לר"א דמוקי ראשו לנזיר מצורע וגם זקנו אתא לכהן אי גמרינן מנייהו נאמר דפליגי דעשה דוחה לא תעשה ועשה אבל לר"א צ"ל ע"כ דנפקא ליה דעשה דוחה ל"ת גרידא בכל לאו כהאי דאי לא תער מנא ליה במצורע דאי מראשו דלמא לאו למדחי נזיר דאית ביה תרי לאוי דהקפת דנזיר אלא לאו דהקפה גרידא אלא דס"ל השתא להש"ס דפליג ר"א [ואמר] הקפת כל הראש לא שמה הקפה אלא משום דאיכא למפרך כדפרישית בריש מסכת יבמות (דף ה. ושם) מה לכהן שכן אינו שוה בכל נזיר יוכיח מה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואיצטריך תרוייהו ואכתי דעשה דחי לא תעשה השוה בכל מנליה: יליף מגדילים. דסמכיה רחמנא ציצית לכלאים למימר דעשה דציצית דחי לא תעשה דכלאים ובהכי ניחא בריש מסכת דיבמות לא מצי הש"ס למיפשט דעשה דוחה לא תעשה גרידא השוה בכל מראשו וזקנו והכא פשיטא לרבנן דדחי בלא גדילים והשתא ניחא ליה דסוגיא דשמעתין דיבמות דבעי למימר דאיצטריך קרא לראשו דהקפת ראש שמה הקפה ולהכי ליכא לאוכוחי דעשה דוחה לא תעשה באם אינו ענין [אבל] ריש סוגיא דפרק שני נזירין סבר הקפת כל הראש שמה הקפה מסברא.

אמר מר וכו' או ששיירו שתי שערות לא עשו ולא כלום וכו' זאת אומרת דרובו ככולו דאורייתא. מדגלי רחמנא גבי נזיר ביום השביעי. יגלחנו דלא איצטריך דכבר כתיב וגילח אלא לאשמועינן דבעינן תגלחת מצוה שלימה

שלא שיירה כלום: **הכא** הוא דבעי כולו הא בעלמא רובו ככולו. אומר הר"ם דבעלמא קיימי מיהו פאת זקן אמר סוף פרק המצניע (שבת דף צד:): דמלא פי הזוג מיחייב דמשמע פורתא: מתקיף לה ר' יוסי בר' חנינא האי בנזיר טמא כתיב: [דכתיב ביום השביעי יגלחנו] דמשמע כולו וברייתא משתמעא אף בנזיר טהור שיהא שתי שערות מעכבות: **מחכו** עלה במערבא. בפ' קמא דסנהדרין (דף יז:): אמר מחכו עלה במערבא היינו ר' יוסי בר' חנינא והכא אשכחן מחכו על דבריו: מכדי נזיר טמא [דבתער מנלן] מנזיר טהור יליף (דבתער) וליתי נזיר טהור ולילף מנזיר טמא. דשתי שערות מעכבות: **נזיר** שגילח ושייר ב' שערות. ובאותה שעה לא גילח יפה ואח"כ המתין לגלח שתי שערות עד. אשר [צמחו שער] ראשו וחזר וגילחן לאותן שתי שערות לבד מי אמרינן אותו תגלחת שתי שערות לא כלום הוא [הואיל] וכשגילחן ראשו מלא שער: **נזיר** שגילח והניח שתי שערות וגילח אחת ונשרה אחת. כלומר השניה מהו מי אמרינן כיון דלא גילח שתי שערות לאו גילוח הוא ששתי שערות אית בהו שיעור גילוח או דלמא השתא מיהא לאו איכא שער כלל: **אמר** [ליה] רב אחא מדפתי לרבינא גילח שיעור מבעיא ליה לרבא. בתמיה כלומר הא ודאי גילוח הוי כיון שבא לגלח הוי שיעור גילוח: **אימא** נשרה אחת וגלח אחת. כשבא לגלח שיעור הי"ג רש"י מי אמרינן השתא מיהא שיעור [אין כאן א"ל] גילוח אין כאן שיעור אין כאן: אי שיעור אין כאן יש כאן גילוח ה"ק אע"פ ששיער אין כאן מצות גילוח [אין] כאן. הואיל דבתגלחת ראשונה שייר ב' שערות ובתגלחת זאת לא היה רק שער א': **מתני'** נזיר חופף ומפספס. פרי"ר בלע"ז שיחוף ראשו בנתר ובאדמה אף כי פעמים שמשיר שיעור דבר שאין מתכוין הוא ומותר לר' שמעון ומפספס שמבדיל שערות זו מזו אף כי פעמים שמשיר: **אבל** לא סורק. בגמ' משמע דסתם סורק מתכוין להסיר השער: ר"י אומר לא יחוף. כדאמר בגמ': **[כל הסורק]** להסיר נימין המדולדלות. שאינן מחוברות יפה ונוחין להנתק: **[מפני שהיא]** משרת תנן. לא יחוף אותו באדמה מין שמשרת דוקא או דלמא מפני שמשרת דכל אדמה גזרינן אטו אותה דמשרת: נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה. שהתרו בו על כל פעם ופעם שהוא שותה חייב על כל אחת ואחת וכמו כן תגלחת וכן טומאה כדמפרש ואזיל:

אמר רבה בר רב כהנא מקרא מלא דבד הכתוב לא יטמא כשהוא אומר לא יבא גבי נזיר כתיבי הני קראי להזהירו על . הטומאה להזהירו על הביאה כדמפרש בסמוך כשנכנס לאהל המת אם [התרו] בו משום לא יטמא ומשום לא יבא לוקה שתיים ושתיים היו בבת אחת אבל טומאה לא משכחת לה שיתחייב שתיים אם התרו בו אל תטמא ובסמוך מייתי מתניי לאותובי: דאמר רב הונא נזיר שעומד בבית הקברות והושיטו לו מתו דעל הקברות הוא מוזהר . ככ"ג או מת אחר ונגע בו חייב ואמאי הא מיטמא וקיימא ש"מ אפילו טומאה וטומאה: איתיביה אביי נזיר שהיה מת מונח לו על כתיפיו וכו' יכול יהא חייב ת"ל להחלו בספרי . כתוב ת"ל לא יחלל וי"א דהא לא כתב גבי אזהרת טומאה וגם בסמוך אמר בהדיא דלהחלו אתא לדרשא ולהחלו בכהן כתיב ומדמי נזיר לכ"ג דלקמן פרק כהן גדול (דף מח.) למידין מהדדי . לג"ש מאמו אמו: א"ל רב יוסף ותקשה לך מתניתין . דתנן היה מטמא כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת אע"ג דמחולל ועומד: **אלא** קשיא . אלא ע"כ סמי הך ברייתא מקמי מתניי: **לא** קשיא . אביי בא לתרץ מתניי וברייתא כאן שהוא מחובר למת [והתרו בו] ומושיטים לו מת אחר לא מיחייב דה"ל [מחולל] ועומד כאן שלא בחבורים שפירש כבר מהמת והושיטו לו מת אחר שפירש מן הראשון ואמרו לו אל תטמא אין כאן מחולל ועומד ותוספת אף בו ביום (בשעה) שנוגע במת הנוגע [בו] יטמא שבעת ימים כדדרשינן בפרק אין מעמידין (ע' ז דף לז:) כל אשר יגע בו הטמא יטמא שבעה ודיקרב מיסאב ואחרי שפירש תוספת טומאה: **וטומאה** בחיבורין דאורייתא . כלומר וכי בעלמא שאר נוגע וכי יהיה הנוגע טמא משום דיקרב בדיקרב דאורייתא והאמר ר' יצחק בר יוסי [לא] אמרו טומאה בחיבורין פירוש דיקרב בדיקרב אלא לענין תרומה וקדשים בזה אמרינן טומאה שיהיה כנוגע במת לטמא תרומה וקדשים אבל לנזיר לסתור ולהביא קרבן טומאה וכן לענין להמנע מעשות פסח לא העמידו דבריהן ואי דאורייתא מאי שנא: **בחיבורי** אדם באדם . פי' ר"י שהשלישי הנוגע בנוגע במת . דההוא ודאי מדרבנן טמא שבעה דכי אמר דיקרב בדיקרב דאורייתא דוקא דנגע בנוגע במת ובפי' אין מעמידין (גז"ש) אמר העיד יוסף בן יועזר דיקרב בדיקרב מסאב ופריך דאורייתא הוא כל אשר יגע בו הטמא יטמא ומסיק דאורייתא בחיבורין טמא שבעה שלא בחיבורין טומאת ערב ואתו אינהו וגזור אף שלא בחיבורין טמא שבעה ואתא יוסף בן יועזר ושרא ולפירוש ר"י [נפרש]

דאורייתא בחיבורין היינו נגע בנוגע במת אבל רש"י פירש התם ואתו אינהו וגזרו שלא בחיבורין אף אם פירש לגמרי: **מאי** שנא טומאה וטומאה דלא דהא מיטמא וקאי. ואין כאן תוספת [טומאה] קרינא ביה (טומאה) הא מיטמא וקאי ודומיא דטומאה וטומאה דלא לקי כגון מת על כתיפו והושיטו לו מת אחר קודם שפירש מן הראשון טומאה [וביאה] נמי היכא דמת על כתיפו והלך לאהל המת והתרו בו משום לא יבא ומשום לא יטמא הא מיטמא וקאי ואמאי לקי. על הביאה ואי בנוגע במת ופירש ונכנס לאהל המת הא אפילו טומאה וטומאה לוקה שתים שהרי אין כאן מחולל ועומד: **[כאן בבית]**. נכנס בבית שבתוכו מת ולא נטמא קודם לכן אז לקי שתים על לא יטמא ועל לא יבא שבביאה אל הבית באו שתים עליו: כאן בשדה כלומר כל טומאה וטומאה בלא אהל לא משכחת שיתחייב שתים בבת אחת שהרי אם נגע בב'. מתים בבת אחת כולה חדא התראה היא דהתראה דלאו דטומאה דידיה היא ואם היה טעון מת על כתיפו והתרו בו על הטומאה והושיטו לו מת אחר מחולל ועומד הוא ואין כאן תוספת טומאה מן השני. מהר"ם ופ"ה קשה להבין:

א

-

מג

דף

בבית נמי כיון דאעיל ידיה אסתאב. דאהל המת כמליא טומאה דמי ומיד שהושיט ידו מבפנים כאילו נגע במת ואכתי לא קרינן לא יבא וכי עייל כולי האי טמא ומחולל ועומד הוא ואתרי לא תמצא חיוב לא יבא עם לא יטמא [כיון] שהוא מחולל ועומד לא היה לנו לרבות להחלו למעט מחולל ועומד הוא אלא לדרשה אחריתי כדבסמוך. **אלא** אמר ר"א צירף ידו לבית. כלומר שהכניסה לבית קודם לגוף משום טומאה איכא משום ביאה ליכא דמחולל ועומד: **צירף** גופו. כלומר היו ידיו צרופות ושטופו לגופו ולא הכניסן תחילה טומאה וביאה בהדי הדדי קאתיין ואומר הר"ם אף ע"ג דבית המנוגע אמר בפר' השוחט (חולין דף לג:): ידיו טמאות דרבנן אף כי מצורע מטמא באהל מ"מ אינו כ"כ כמו. מילי טומאה שכמו כן בבית המנוגע הנכנס שם טמא אפילו לא נגע ואפ"ה נשנית במשניות דאם יש מחיצה כל שהוא למצורע לא יטמאנו ואילו בטומאת מת אף פותח טפח מביא הטומאה: הא א"א שלא עייל חוטמו ברישא ונחת ליה טומאה אלא אמר רבא הכניס ידו משום טומאה איכא. פירוש משום דחוטמו

עייל ברישא: **הכניס** גופו טומאה וביאה בהדי הדדי קאתיין. כלומר שהיה כופה ראשו חוץ לבית כמו הלכוף כאגמון ראשו (ישעיה נח): **והא** לא אפשר דלא עייל אצבעא דכרעיה תחלה. ולא מצי לאוקמי [בבואו לבית אחורנית דלא שמיה] ביאה כדאמר בפרק ב' דשבועות (דף יז): ובפ"ק דחולין (דף י): ולכולהו מצי למיפרך הא לא אפשר דלא עייל מיעוטא ברישא ומטמא ליה בטרם יכנס כדרכו: כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל ובא אחר ופרע עליו המעזיבה דטומאה וביאה בהדי הדדי קא אתיא. וצ"ל [דהוא] מסייע להסיר המעזיבה דהא בהתרו בו למלקות איירי: מר בר רב אשי אמר כגון דעייל [כשהוא גוסס] ונפק נשמתא אדיתיב התם דטומאה וביאה בהדי הדדי קאתיא: מהכא משמע דכהן אסור [ליטמא לאחרים אף כשהוא מטומא כבר] לקרוביו ואף כי מחולל ועומד הוא דאף לפי דברי רבה אם פירש אסור ליטמא שהרי אחר שיפרוש ממתו ילקה על שאר מתים [אם] מאהיל עליהן וכן שמעתי מאשלי רברבי לשון ר"י שהנזיר יושב בבית והוא עת כזאת מת בבית שהוא שם: להחלו בכהן הדיוט כתיב: **עד** שעה [שימות]. ולאפוקי מגוייד דלהחלו משמע לאחר שנעשה חלל: **רבי** אומר במותם. בנזיר כתיב לאביו ולאמו לא יטמא להם במותם: **אמר** רבי יוחנן משמעות [דורשין] איכא בינייהו. דהאי ממעט מגוייד וגוסס מלהחלו והאי מבמותם: **במותם** אין מטמא אבל מטמא בנגעם. אפילו באחריני אינו מוזהר כ"א בטומאת מת שכתוב על כל נפשות מת לא יבא [גליון. בת"כ] [כתב] במותם לא יטמא אבל יושב הוא בהספד ובשורה: אם כן נימא קרא להחל מאי להחלו מיתיבי האדם אינו מטמא עד שתצא נפשו ואפילו מגוייד. פירוש לשון גודו אילנא (דניאל ד) מלא פצעים [ופגמים] והתם בפי' האשה (יבמות דף קכ): [דייק] מהך ברייתא דמגוייד לא חיי טמויי לא מטמא הא מחייה לא ופליגי ביה תנאי התם: **ולמ"ז** מלהחלו הא קתני ואינו מטמא עד שימות. מכל מקום נדרש לאו דלא יטמא כאילו סמכו להחלו להזהירו אף גוסס משום חילול והוי מצי לשנויי דהך ברייתא כו': ומהכא שמעינן דכהן אינו מוזהר על הגוסס דקי"ל כר' יוחנן לגבי ר"ל ומיהו בה"ג גריס אביי במקום רבי יוחנן ורבא במקום ר"ל ולפי"ז.. הלכה כרבא לגבי דאביי [ולרבא] פליגי רבי ורבנן ואית לן הלכה כרבי מחבירו [ולא מחביריו נמצא] יהא כהן מוזהר על גוסס:

נקטע ראשו של אביו אינו מיטמא. בכהן הדיוט מיירי שמותר ליטמא לאביו ולא בכהן גדול ונזיר: **אמר** ליה רב המנונא ההוא דקא אזיל בפקתא דערבות. בקעה שמצויין בה גנבי ופסקוה גנבי לרישיה דאבוה היינ לא ליטמא ליה צ"ל מה ר"ל: **א"ל** מת מצוה קאמרת השתא [כהן] באחריני. שאינן קרובין מיחייב באביו לא כ"ש: והאי מת מצוה הוא בתמיה והתניא איזהו מת מצוה כל שקורא ואין אחרים עונין אותו כלומר שאם. המת יכול לקרות ויש לו עונין קרובין אין זה מת מצוה והא יש לו לשכור אחרים מתעסקין בו כיון דקא אזיל באורחא כמי שאין לו קוברין דמי. דלא שכיחי אינשי התם פי' ר"י הבא ליטפל במת מצוה אם יש שם ישראל שיכול לטפל אף כי אינן קרובין לא ליטפל בהן [כהנים] קרובים וראיה דאמר בפ' כ"ג (לקמן דף מז.) גבי מת מצוה כ"ג ונזיר יטמא נזיר ואל יטמא כהן וכ"ש כהן וישראל יטמא ישראל ואל יטמא כהן וצ"ע [מהאי] דפי' (האשה רבה יבמות דף פט:) גבי אשתו קטנה יורשה ומיטמא לה ואין כח לעקור דבר מן התורה [ואמאי] יטמא ומשני כיון דקרובין לא [ירתי לה קרי ולא עני] לה קרינן בה והשתא הי"ד אי דליכא מתעסקים אחרים מאי איריא מטעם אשתו תיפוק ליה דאפילו אחריתי נמי מת מצוה גמור היא אלא דאיכא אחרים דיכולים להתעסק וחשוב כמת מצוה אלמא כהן ומת לפניו ויש שם ישראל ואינו חושש ליטפל חשיב מת מצוה ואר"י דודאי מן הדין לאו מת מצוה התם רק לפי שקרוביה מתרשלים ממנה שויוה רבנן כמת מצוה ואף כי אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה במקום שיש פנים וטעם בדבר ודאי לכ"ע יש כח לעקור תדע דבכולי סוגיא דהתם (לא) מייתי מאשה שנאמנת לומר מת בעלי דהרי עוקרה דבר תורה בקום ועשה אלמא ודאי במקום שיש פנים וטעם יש כח לעקור ודייקא ומנסבא מתוך חומר שמחמירין בסופה: מיתיבי לה יטמא גבי כהן הדיוט [כתיב] ואינו מטמא לה פרט לאבר מן החי. של אחותו ואבר מן המת שאינו רשאי להטמאות בהן: **לפי** שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר שאף באביו הקרוב יותר אינו רשאי לטמאות לאבר אביו וצ"ע [דל"ל] יטמא מלאביו נפקא: **אבל** מחזיר הוא על עצם כשעורה. לקוברו פי' אם נטמא כבר לשאר הגוף מאי מחזיר [לאן] דחסר פורתא היינ כי אביו חסר בערכו מיטמא לו: רבי יהודה היא דתניא רבי יהודה אומר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברים לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו. ע"י [חזרה] אם נטמא אל שאר הגוף אבל

לכתחילה ודאי מודה רבי יהודה דלא יטמא כברייתא דלעיל ובסיפא דההיא דלעיל תניא בתורת כהנים רבי אומר אינו מיטמא לעצם כשעורה מאביו אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה ודבר תימה דאוקימנא כר' יהודה והרי מיירי בסיפא מכלל דרישא לאו ר' יהודה היא אם לא נאמר כולה ר' יהודה היא: לה הוא מיטמא [ואינו מיטמא] לאבריה פרט לכזית מן המת וכזית נצל. ליחה היוצאה מן המת ומלא תרווד רקב מלא כף עפרורית ורקבון גוף המת: **יכול** לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינה. לקמן פ"י בהדיא ומפרש לה רוב מניינה מנין [קכ"ה] אברים: **כשהוא** אומר אמור ואמרת. דכתיב אמור אל הכהנים ואמרת הוסיף הכתוב טומאה אחרת שתוכל ליטמא וסברא הוא להעמיד אמור ואמרת אאחותו דאיירי למעוטי אברים ולהוסיף שיוכל לטמאות לרוב בניינה ורוב מניינה יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינו ולרוב בניינו של קרובים אחרים שבתורה דכתיב [לה יטמא] אמרת מה אחותו מיוחדת שגופה תלוי בו כלומר שהרי קרובתו ומוטלת עליו לקוברו ומן הדין הוה ליה למימר יכול יטמא למתים אחרים אף לאברים אי לא גמרינן מאחותו דכתיב בה לה ומשני ההיא נמי כר"א ב"ר יהודה ורב חסדא דאמר כי האי תנא

א

-

מד

דף

ובאו והודיעוהו לאחר ג' שנים ושאל את ר' יהושע בן [אלישע] זקנו שהיה רוצה לקברו בקברי אבותיו ואמר לו לאביו בזמן שהוא שלם: **חומר** בטומאה ובתגלחת שסותרין. טומאה בהדיא כתיב והימים הראשונים יפלו ותגלחת שסותרת שלשים כדאמרינן לקמן משום דבעינן גידול שיער כדי גידול שיער סתם נזירות שיהא השער בשעת תגלחת מצוה: **והיוצא** מן הגפן אינו סותר. בהדיא ממעטינן ליה בגמ': **חומר** ביוצא מן הגפן שלא הותר מכללו. לאסור יין מצוה כיון הרשות שאם נשבע שאשתה ואח"כ נדר בנזיר אסור [ביין] ותגלחת הותרה בתגלחת מצורע [כדאמרינן לקמן] (דף נח.) מראשו וטומאה הותרה במת מצוה: **ויין** יותר מכללו. למי שנשבע שאשתה: **אמר** קרא מיין ושכר. דמיותר כדאמרינן בפ"ק (לעיל דף ג.): כי טמא (מעיקרו סותר כי טמא) נזרו מיעוטא הוא: **שלא** עשה מטמא כמיטמא. מטמא הנזיר אינו לוקה: **שעשו** בה המגלח. את הנזיר

כמתגלח כנזיר עצמו וילקו שניהן כדדרשינן בסמוך : **אמר** קרא ראשו. גבי מצורע להתיר מצורע נזיר : **תגלחת** שהותרה מכללה אינו דין שלא תסתור. וא"ת טומאה תוכיח וי"ל מה לטומאה שכן סותרת את הכל : **ומה** תגלחת שהותרה מכללה סותרת. וא"ת מה לתגלחת שכן עשה בה מגלח כמתגלח תאמר [ביין] שלא עשה משקה כשותה וי"ל דמהאי טעמא נעשה בו משקה [כשותה] אבל בתר דמשני דיין [אינו סותר] דין הוא דלא נעשה בו משקה כשותה הואיל דלא סותר :

ב

-

מד

דף

ומגלח בשביעי ויביא קרבנו בשמיני. כדכתיב בפרשה וגלח (את) ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו וביום השמיני יביא שתי תורים וכבש לאשם : **א"ל** ר' טרפון מה בין זה למצורע. ששמעתי ממך שנאמר בפרשת מצורע בתגלחת שניה והיה ביום [השביעי] יגלח את כל שערו וכבס בגדיו במים וטהר וביום [השמיני] יקח שני כבשים וכבשה אחת וגוי שמעתי ממך דמצורע יגלח בשמיני ויביא קרבנו בתשיעי : **א"ל** שזה טהרתו תלויה בימיו אחר [הזיית] ג' וז' ומצורע טהרתו תלויה בתגלחת אף כי טבל בז' צריך לטבול פעם אחרת אחר גילוח ואם כן הוי טבול יום לגלח עד ח' נקרא טבול יום ואינו מביא קרבנותיו אלא א"כ היה מעורב שמש שהרי הקפיד הכתוב שיטהר מטומאת מצורע בהבאת קרבנותיו [אם כן] אין בידו לשלח קרבנות : **קיבלה** מיניה. רבי טרפון מר' עקיבא נזיר שגילח בשמיני מביא קרבנותיו [בשמיני] או לא. דתני הלל גילח בשמיני . מביא קרבנותיו בתשיעי. וקים ליה להש"ס דגבי נזיר מתנייא והשתא מדתניא בשלמא אי לא קבלה מיניה הא מני ר"ט היא אלא אי ס"ד דקבלה לכ"ע ליתי קרבנותיו בשמיני : **הא** דלא טבל בשביעי. הא דתני הלל שהמתין לטבול עד בשמיני הואיל וקפיד רחמנא שיביא נזיר קרבנו בטהרה ובעודו טבול יום לא יביא קרבנות גם לא ישלח קרבנות : **אמר** אביי. הא דתניא גבי זב כתיב בפרשת מצורע וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים וכבס בגדיו ורחץ במים חיים וטהר וביום השמיני יקח לו שתי תורים ובא לפני ה' אל פתח אהל מועד ונתנם אל הכהן וכפר עליו הכהן וטהר וגוי אימתי הוא בא כשטבל מבעוד יום ועשה הערב שמש : (ובת"כ) מצאתי כך יכול יטבול בו ביום שמיני פי' שיוכל להמתין מלטבול עד יום השמיני

ת"ל ובא לפני ה' כיצד הוא בא אלא טבל מבעוד יום ועשה הערב שמש ואל תתמה היכי פשיטא ליה לתנא דטבול יום אסור ליכנס למחנה לוייה דקאמר כיצד נכנס אלא אם כן טבל מבעוד יום הלא טבול יום דמת מותר ליכנס במחנה לוייה וכן משמע בסמוך דיש לומר דמשמע ליה קרא הכי ובא לפני ה' ביום השמיני מכלל דקודם יום השמיני אסור ליכנס : **אלמא** קסבר טבול יום כזב דמי. כך היו אומרים חבריהו דרבי נתן ברבי הושעיא אחרי שאנו רואין דס"ל לתנא דטבול יום דאסור ליכנס במחנה לוייה אף כי טבול יום דמת ושרץ מותרין מכלל דסבירא ליה לתנא דטבול יום דזב כזב (דבפרק קמא) לענין דאין שוחטין וזורקין עליו ואם המתין וטבל עד יום השמיני לא יוכל לשלוח קרבנות דאין שוחטין וזורקין עליו דהכי איתא בפי' שני דכריתות (דף י.) דלמ"ד טבול יום דזב כזב דמי אין שוחטין וזורקין עליו ואני שמעתי שמצי לדקדק טבול יום כזב הואיל דטומאה יוצאה עליו מגופו אפילו בבעל שתי ראיות שאינו מחוסר כפורים דאסור ליכנס במחנה לוייה : **ואמינא** להו אנא אלא מעתה. כלומר לפי מה שסתמו דבריהן ולא פירשו מהיכא מוכיח התנא דטבול יום דזב אסור ליכנס במחנה לוייה ואתם סוברים שמוכיח [מדכתיב] ובא ביום השמיני מכלל דאם טבל [בשמיני] הואיל והוא טבול יום אסור ליכנס : **דכתיב.** בפרשת נשא גבי נזיר טמא וגילח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני יונה אל הכהן פתח אהל מועד וגוי' והביא כבש בן שנתו לאשם וגוי' ה"נ אימתי הוא מביא כשטבל ועשה הערב שמש :

א

-

מה

דף

שער ניקנור. שהיא עזרת נשים ועד שם מחנה לוייה כדאמר בפסחים בפרק כיצד צולין (דף פה :) שער ניקנור לא נתקדש [בקדושת] מחנה שכינה ויש לו דין מחנה לוייה ועל כרחך הא [דכתיב ובא] לפני ה' שער ניקנור הוא [דאין לומר] לפני ה' בעזרה ממש שהרי מחוסר כפרה הוא [ואמרינן] בסמוך עוד טומאתו בו לרבות מחוסרי כפורים שחייב כרת אם נכנס למחנה שכינה : **מכדי** שער ניקנור כו'. וכי היכי דהתם לא תוכל לדקדק מכלל דעד יום [השמיני] אסור ליכנס דהא ליתא כדמפרש ואזיל אלא הא ודאי כי נקיט קרא וביום השמיני יביא להודיע לנו זמן הבאת

קרבנות ולא בא לאוסרו ליכנס שם קודם לכן וגבי זב נמי אכתי מנא ליה לתנא דאסור ליכנס וה"ה [דאיכא] למימר פתח אהל מועד וי"ל פתח ההיכל כדאשכחן גבי שלמים ושחטו פתח אהל מועד ודרשינן בזבחים (דף נה:) [שיהיו] דלתות ההיכל פתוחין ולעולם אימא לך דודאי טבול יום דמת אסור ליכנס שם דהוא מחנה שכינה וי"ל דלהא לא איצטריך (לטמא) דהא כתיב טמא יהיה לרבות טבול יום דנפקא לן בסמוך דכל טבול יום אסור ליכנס במחנה שכינה אלא ודאי בא הכתוב לומר זמן הבאת קרבנות בשמיני ולא קודם לה ולא לאוסרו ליכנס ה"נ נימא הכי: ה"ג אלא אמר אביי 'טבול יום דזב לאו כזב דמי ואפ"ה כיון דמחוסר כפרה לא עייל. אבל האי דס"ל (נאמר) לא כזב דמי לענין דשוחטין וזורקין עליו ומ"מ אסור ליכנס הואיל ומחוסר כפורים לא עייל במחנה לוייה: [במחנה לוייה קאי]. כלומר דאם מותר ליכנס במחנה לוייה אמאי ליקרי ליה אהל מועד שהרי במחנה לוייה הכתוב מדבר ע"כ במחנה שכינה הוא זה שאסור ליכנס כ"ז שהוא מחוסר כפורים ואמאי קרי ליה פתח אהל מועד דמשמע תוך העזרה לפני ההיכל כמו ושחטו פתח אהל מועד הכתוב בשלמים שנשחטו תוך העזרה למימרא מה אהל מועד מחוסר כפורים לא עייל ואהל מועד מנלן דכתיב טמא יהיה לרבות טבול יום שאסור ליכנס במחנה שכינה הרי חוזר אביי ומשני דברי חביריו דרב נתן ממה שהיו [אומרים מסברת לבם] אלמא קסבר טבול יום דזב כזב ומה שלא פירשה היאך היה מוכיח דטבול יום כזב (אסור) דזב אסור ליכנס אל פתח אהל מועד ונזיר יכול ליכנס במחנה שכינה שהרי לאו מחוסר כפורים הוא דלא מקרי מחוסר כפורים אלא למי שטומאה יוצאה מגופו: תגלחת טהרה כיצד מביא חטאת עולה ושלמים ושוחט את השלמים ומגלח עליהם. ונראה דטעמא משום דדרשינן בגמ' וגלח פתח אהל מועד [במה שנאמר בו] אהל מועד דהיינו שלמים אחרי שאמר הכתוב שעל השלמים יגלח דין הוא שיקדימו וקשה א"כ למה הקדים חטאת ועולה לשלמים: רבי אליעזר אומר לא היה מגלח אלא על החטאת שחטאת קודמת בכל מקום לעולה ושלמים. [כדאמרי'] בפרק כל התדיר (זבחים צ.): **הראויה** לחטאת. כשבה. לעולה כבש. לשלמים איל:

בשלמים הכתוב מדבר. וכרבי יהודה דמתניי דאמר על שלמים יגלח שנאמר בהן ושחטו פתח אהל מועד: **רבי** יאשיה אומר אינו צריך הרי הוא אומר לא תעלה במעלות. כי הולך לעבוד עבודה ואינו כל כך דרך בזיון וקשה דמאי אינו צריך למדרש מסברא אלא מק"ו ובסיפרי אין הגירסא ר' יאשיה אומר אלא כל זה מדברי ת"ק והכי איתא התם או אינו אלא פתח אהל מועד ממש אמרת א"כ דרך בזיון או אינו אלא ממש כלומר דאין להוציא מסברא הפסוק ממשמעו הרי הוא אומר לא תעלה ק"ו לדבר בזיון: **ולא** במי שמחוסר הבאה ולקיחה ונתינה. שהרי שלמים נאכלין בכל העיר ואם מגלח פתח אהל מועד ודוד שלמים. בעי הרי מחוסר הבאה לקיחה ונתינה: **וגילח** (את) הנזיר פתח אהל מועד בזמן שהוא פתוח. כלומר ע"כ לאו פתח אהל מועד ממש דא"כ ה"ל דרך בזיון אלא בזמן פתח [פתוח]: **ולא** נזירה. משמע שטעמא דקרא שמא יתגרו בה פרחי כהונה אם תגלח פתח אהל מועד ממש אלא במדינה מגלחת במקום צנוע ולא יראוה פרחי כהונה: **אינה** כוחלת ופוקסת. הסוטה עומדת שם [בניוול] כדאמר בסוטה (דף ז:): היו קושרין חבל המצרי כו': **ומשלח** תחת הדוד. שהשלמים בו: **אם** גילח במדינה. שיש לו רשות לגלח במקום שירצה ואף על גב דכתיב אל פתח אהל מועד לאו פתח אוהל מועד קאמר כדדרשינן בגמ': **לא** היה משלח תחת הדוד. נראה דמכל מקום פשיטא ליה לתנא דאהני פשטא דקרא דמשמע דבירושלים הוא מגלח ואם היה מגלח בגבולין לא היה מגלח תחת הדוד דכתיב בקרא וגלח הנזיר פתח אהל מועד ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ואיכא תנא דדריש בגמ' יצא זה שמחוסר לקיחה הבאה ונתינה וה"נ מחוסר הבאת שערו מחוץ לירושלים לתתם תחת דוד השלמים בירושלים: **אבל** תגלחת טומאה לא היה משלח תחת הדוד. דוד של אשם נזיר טמא וחטאת העוף שלא תלה הכתוב נתינת שער תחת הדוד אלא בטהור: **רבי** מאיר אומר [הכל משלחין תחת הדוד]. בין נזיר טהור במדינה ובין נזיר טמא [במקדש]: חוץ מן הטמא שבמדינה בגמ' אמרינן מפני ששערו נקבר וכן שלהי תמורה (דף לד.) אבל קשה מנלן דנקבר וצ"ע: **נוטל** שער ראשו. כדאמר בברייתא והוא נוטל מן הרוטב כדמפרש ואזיל: **מנלן** אמר קרא תחת זבח השלמים מזבחו יהא תחתיו. מיתורא דזבח דרשינן הכי תחת השלמים יתן מזבחו: [חטאת] ואשם אמר קרא זבח לרבות חטאות ואשמות: **א"כ** לימא קרא שלמים וזבח מאי זבח השלמים. מדסמך זבח למדרש תחת השלמים יהיה מן הזבח: **מפני** ששערו נקבר. לא נתפרש מנלן: **כאן** וכאן. במקדש ובמדינה: **או** שולקן. בישול יותר [מדאי]: **ואח"כ** הותר הנזיר לשתות ביין. לכאורה נראה

דהאי תנא כר"א דאמר בגמ' דאסור לשתות יין עד אחר כל המעשים שמפרש: כיון [שנזרק עליו] אחד מן הדמים. כדדרשינן בגמ' אחר מעשה יחידי:

א

-

מו

דף

אחר מעשה יחידי. אף אחד מן הדמים כדמשמע במתניתין וכדתני בפ' מי שאמר ושמע חבירו (לעיל כח.): מה התם אחר מעשה יחידי. שאותו אחר הכתוב סמוך לתגלחת שהוא מעשה יחידי: אימא עד דאיכא תרווייהו. קרבנות ותגלחת והא אחר. תגלחתו דאמר אחר כל עבודות הקרבנות אי"כ ג"ש דאחר אחר למה לי: תנופה בנזיר מעכבת. מלשתות יין: השתא תגלחת. שהיא בגוף הנזיר לא מעכבת תנופה שאין מעכבת בכל מקום מבעיא: שירי מצוה היא. כדאמר בפ"ק דזבחים (דף ו:): שאם עשה לתנופה שירי מצוה כלומר שלא עשאה הרי כאילו לא כיפר שלא קיים מצוה מן המובחר וכיפר דאין מעכב: [כל זה שייד לע"ב] והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים. וקס"ד דה"פ כשם שאין לו כפים ואינו בר תנופה דלא יניף כך בא להשוות יש לו כפים שלא לעכב התנופה וקס"ד ע"כ הכי פירושו לאו רבנן היא דאי"כ לשתוק מזאת תורת ותיפוק ליה מגזירה שוה דאחר אחר אלא [ר"א] היא ש"מ דבתנופה מודה: ואלא הא דתניא וזאת תורת הנזיר בין שיש לו שער ובין אין לו שער דלא מעכב. ותפרש דכוון להשוות יש לו לאין לו לומר שתגלחת לא מעכב ולרבנן מג"ש דאחר אחר נפקא ולר"א היא דאמר תגלחת מעכבת וע"כ בא להשוות אין לו ליש לו לומר כשם שיש לו שער יעביר לו תער על [ראשו] וזה יעביר תער על [מורטו] וה"נ בא להשוות אין לו ליש לו לומר שזקוק להניף על זרועו כשאין לו כפים ואידי דידע לברייתא דאיתא במורט בהדיא ניחא ליה לאיתויי והתניא נזיר ממורט ב"ש אומרים אי"צ להעביר תער וב"ה אומרים צריך להעביר תער הי"ג מאי אינו צריך לב"ש אין לו תקנה כלומר הממורט שהעביר תער על ראשו לא יועיל כלום ולר"א דאמר תגלחת מעכבת יאסר לעולם ביין ולרבנן דאמרי תגלחת למצוה ולא לעכב לא קיים המצוה הא לב"ה יש לו תקנה לממורט בהעברת תער לר"א יהא העברת תער במקום תגלחת להתירו ביין ולרבנן לקיים המצוה הרי [אין] אפשר לב"ש הא דאמר תורת נזיר בין יש לו שער

בין שאין לו להשוות יש לו לאין לו בין לר"א בין לרבנן בין לב"ש בין לב"ה דאי לב"ש יש לו שער יש לו תקנה ובאין לו אין לו תקנה ואי לב"ה לענין מה [בא] להשוות יש לו ע"כ להא [ביש] לו שער בהדיא כתיב בהעברת תער דאין לו [נמי] צריך להעביר תער וב"ה היא הי"נ בא להביא אין לו ולהזקיקו תנופה על זרועו וה"ה דיש לו והיינו דרבי פדת הא דאמר רבינא דלב"ש אין לו תקנה דאמר ב"ש [ור"א] אמרו דבר אחד: אין לו בהן יד ורגל. המצורע אין לו טהרה עולמית דבעינן קרא כדכתיב: על מקומו. מקום הבהן: אי אליבא דר"א פשיטא דאף כי לא פירשו הש"ס אמת הוא כר"א מהו דתימא כיון לענין כפרה שירי מצוה כו' וכדתניא ללישנא קמא: [ומי] לא מעכבא. פירוש לרבנן והתניא זאת תורת הנזיר בין יש לו [כפים] בין אין לו ולהאי לישנא ס"ל דה"פ כשם שבאין לו כפים דין הוא [שתעכב דכל] שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת [ה"נ] תנופה מעכבת ואי לר"א תיפוק ליה מאחר כל המעשים אלא לרבנן דאמרי אחר מעשה יחידי אחד מן הדמים קאמר אבל תנופה מעכבא דגלי זאת תורת ואלא הא דתניא בין יש לו בין אין לו שער הכי נמי דמעכבא והתניא נזיר ממורט בית שמאי אומרים א"צ וכו' וב"ה אומרים צריך ואמר רבינא מאי צריך לב"ה דאין לו תקנה דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת הא לב"ש [יש] לו תקנה וס"ל להאי לישנא לב"ש מקיש אין לו ליש לו וזאת [תורת הנזיר] בין יש לו שער בין אין לו לב"ש להשוות אין לו ליש לו שהממורט יעביר תער על ראשו והכי נמי בא להשוות אין לו לשיש לו לומר שיש לו תקנה להניף על זרועו ויש לתמוה דלעולם בא להשוות יש לו לאין לו ולב"ה אין לו [ליש לו להקשות] מברייתא דנזיר ממורט דבלאו הכי היה יכול להקשות דלרבנן תגלחת לא מעכבא לר"א מאחר כל המעשים נפקא: **ופליגא** דרבי פדת. דאמר רבינא דנזיר ממורט לב"ש יש לו תקנה פליגא דרבי פדת דאמר ב"ש ור"א אומרים דבר אחד [ל"א] (תרגם) ר' אבינא ותירוצא הוא והכי פירושו והתני' בין יש לו שיער כו' והתניא נזיר ממורט כו' וב"ה אומרים צריך וקס"ד צריך ויש לו תקנה ופי' הברייתא הכי כשם דבשיש לו שיער להעביר או למצוה לרבנן או לעיכובא לר"א אין לו שיער צריך להעביר ויש לו תקנה בכך או למצוה או לעכב הי"נ אידך ברייתא כשם שיש לו כפים מניף למצוה כך אין לו כפים מניף בזרוע ודחי רבינא [מהכא] לא תוכיח דליכא עיכובא דודאי צריך ואין לו תקנה [יותר] לב"ה והכי קאמר כשם שאין לו שיער יש בה עיכובא וצ"ע דאם כן היינו כר"א תיפוק ליה מאחר כל המעשים ואם באנו לומר כי אינו חושש [לקושיא זו] אם כן גם [הא דבפרק הקומץ] י"ל דלכ"ע אתא וכו' דקאמר בפרק הקומץ רבה (מנחות יט.) כל מקום שנאמרה תורה וחוקה לעכב קס"ד

תרתי בעינן והרי נזיר דכתיב תורת נזיר ואמר רב תנופה בנזיר מעכבת ומשני כיון דכתיב כן יעשה כמאן דכתיב חוקה דמי והך שמעתא לוקמי לה כר"א משום דכתיב אחר אחר כל המעשים ותו הא דתנן (במנחות כז.) [ב' מינים שבנזיר] מעכבין זה את זה ומפרש בגמ' דכתיב כן יעשה וכי אין זה לרבנן דרבי אליעזר ויש משני דההיא כרבנן דודאי מעכבין זה את זה אבל [מ"מ] אין מעכבין משמע מיהו אכתי קשה מעכבין דהתם [ונראה] דסוגיא דהתם כלישנא בתרא והכי פירושו אמר רבא תנופה בנזיר מעכבת לכאורה נראה דהכי פירושו מעכבת לשתות יין ופריך אי אליבא דר"א פשיטא ואי אליבא דרבנן השתא תגלחת לא מעכבא כלומר אף כי אין מעכבת הנזיר מלשתות היין לרבנן קשה דתגלחת מ"מ מעכבת השלמים לרבנן וכדתניא במנחות שני מינין שבנזיר מעכבים זה את זה וההיא אף כרבנן והתניא [אף] זאת תורת בין יש לו כפים פירוש זאת תורת לעכב כדאמר בהקומץ רבה (שם ד' יט.) דתורה משמע לעכב או כדמשני התם (בסומכין אצל) יעשה דנהי דאין מעכב מלשתות יין מ"מ מעכב השלמים ואיצטריך לעשות שלמים אחרים אלא הא דתניא בין יש לו שיער בין אין לו הי"נ תרצה לומר [דלשון] תורה מעכבת התנן נזיר ממורט ב"ה אומרים צריך להעביר תער וס"ל השתא דצריך [ויש] לו תקנה אלמא לב"ה דממורט לא מעכב מנליה כתוב מקמי מלתיה דרב לעכב בקרבן כרבנן ומשום וכן יעשה כי ההיא דפרק הקומץ:

ב

-

מו

דף

ונמצא פסול. נשפך דמו או יצא או נטמא: **תגלחתו פסולה.** דהואיל ובשעת תגלחתו לא נזרק אפ"י א' מן הדמים בהכשר ה"ל כגלחוהו לסטים וגילוהו לסטים לאחר מלאת אמרינן ריש פירקין לר"א סותר ז' לרבנן שלשים: **וזבחנו לא עלו לו.** שאר הזבחים שהקריב אחרי התגלחת פסולה לא עלו לו דהואיל והיה צריך לשהות (לא מצוי) עד שיגדל שערו ובהקרבת שאר הזבחים לא היה ראוי לתגלחת יש להחשיב הזבחים כאילו הקריב קודם או תוך מלאת: **גילח על החטאת שלא לשמה כו'.** דקיימא לן [ריש זבחים] כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה חוץ מן הפסח וחטאת: **גילח על העולה שלא לשמה או על השלמים ואח"כ הקריב השאר לשמן תגלחתו פסולה.** דהואיל ולא עלו

לשם חובה עולה ושלמים דנזיר ה"ל כגילח על עולה ושלמי נדבה ולא יועיל: ר"ש אומר אותו הזבח. שנשחט שלא לשמה לא עלה לו לשם חובה וצריך להביא [זבח אחר במקומו] ושאר כל הזבחים עלו לו כר"ש בגמ' דאמר מגלח על שלמי נדבה יצא: **אחר** עשותו שלשתן ונמצא אחד מהן כשר. והאחרים פסולים תגלחתו כשרה לדברי הכל: **קסבר** ר"ש נזיר שגילח על שלמי נדבה יצא. שהרי עולה ושלמי נזיר ששחטן שלא לשמן הרי הן כנדבה: מאי טעמא דאמר קרא [תחת זבח] השלמים (במדבר ו) ולא כתוב שלמיו. מדשני קרא [בזבחים] דרשינן בפרק התודה (מנחות עח). לרבות שלמי נזיר לאקשווי לשמן ולכמה דברים וה"ה דמקשי להו [למימר] ותודה שהיא שלמים אם גילח עליו יצא:

א

-

מז

דף

ונטמא ר' אליעזר אומר סותר את הכל. ולא כל הימים כדמפרש בגמ' דהא ר' אליעזר הוא דאמר [לעיל] בפ"ג (דף טז): נטמא לאחר מלאת סותר ז' אלא סותר אקרבנות קאמר ור' אליעזר לטעמיה דאמר בגמ' אחר המעשים כולם מותר לשתות יין ומגלח הרי כשנזרק אחד מן הדמים עד [שיביא שאר הקרבנות אינו ראוי] לתגלחת והואיל ונטמא [קודם] שהקריב כולם כנטמא שחרית לפני הקריבו אף אחד מהן דמי ולא ראוי לתגלחת כל היום והוי קרבן ראשון שהביא כאילו הביאו תוך מלאת בימים שלא ראוי כלל לתגלחת דמי: **וחכ"א** יביא שאר קרבנותיו ויטהר. פי' לכשיטהר כך מפרש בירושלמי סתם מעשה דטהרה ואחר כך יביא קרבנות. ודאי אותו הזבח שהיה בהכשר לא יחזור ויביא ורבנן לטעמייהו דאמרי אחר מעשה יחידי מותר לשתות יין ומגלח הרי הוא קודם שנטמא [ראוי] לתגלחת ולמה יסתור אותו [אבל] הזבחים שהקריב משנטמא יסתור דהא קפיד קרא שיביא קרבנות נזיר בטהרה ואח"כ כשיטהר ויהיה לו הזאת ג' וז' יביאם [למנין סתירה]: **במרים** התרמודית. מתרמוד: **והאמר**. לעיל בפ"ק (דף ו): ובפ' ג' (דף טז): דטומאה דלאחר מלאת סותר [ז'] ולרבנן [ל'] ובפ"ק פירשתי דמדרבנן הוא דמן התורה בסתירה הבא מספק דמשמע הואיל ובחדא ראוי לתגלחת שנזרק א' מן הדמים לרבנן [נמי דיו] בסתירת ז': **סותר** קרבנות. כדפי' במתניי דייק

נמי בברייתא דבקרבות איירי מדאייתו רבנן ראייה לדבריהם שאמרו
חכמים שאר קרבנות:

פרק **שביעי** - **כהן** **גדול**

מתני' כהן גדול ונזיר אינן מיטמאין לקרוביהם. בספרי היא אבל מיטמא
למת מצוה ולא גרסינן ליה כדמוכח בגמ'. כהן גדול הלכותיו בפרשת
אמור אל הכהנים ונזיר בפרשת נשא: **ואל** יטמא נזיר. שקדושתו עדיפא
כיון שהזקיקתו תורה להביא קרבן על טומאתו מה שאין כן בכהן למאן
דאמר דיטמא נזיר ואל יטמא כהן ואפי' כהן הדיוט: **יטמא** כהן. ואפילו
כהן גדול: **נזיר** קדושתו קדושת שעה. ואפי' אמר נזיר עולם מכל מקום
סתם נזירות הוי שלשים יום (לעיל ה.). בשלמא כהן גדול ונזיר האי סבר
כהן גדול עדיף והאי סבר נזיר עדיף. וטעמא דמ"ד במתניתין: **וכן** משוח
בשמן המשחה. כ"ג שנמשח בשמן המשחה ומרובה בגדים קרי משנגנז
שמן המשחה דיאשיהו גנז שמן המשחה שעשה משה כדאיתא בפי הוציאו
לו (יומא נב:) ואחריו לא היה כהן משוח בשמן המשחה אלא מרובה
בגדים בלא שמן שהיו ממלאים ידיו בחי' בגדים ולא היו יכולין לעשות
שמן המשחה אחר למשוח בו כדכתיב (שמות ל) שמן משחת קדש יהיה
זה לי לדורותיכם זה ולא אחר וכדאיתא בפי קמא דכריתות (דף ה:): וכי
נס א' בשמן המשחה היה והלא הרבה נסים נעשו בו שמתחלה לא היה
אלא י"ב לוג ובו נמשח המשכן וכל כליו ואהרן ובניו כל ז' ימי המלוואים
ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעתיד לבא שנאמר משחת
קדש יהיה זה לי לדורותיכם והא דאמר התם (דף ה.) המפטם השמן
ללמוד בו או למוסרו לצבור פטור הא דקתני למוסרו לצבור (ללמד
שידעו לעשותו) היינו בימי משה אם עשאו פטור אי נמי למוסרו לצבור
ללמדם שידעו לעשותו ולא שימשחו ממנו והשתא אחרי. יאשיהו לא היה
כהן נמשח בשמן המשחה אלא עובד בחי' בגדים וכשר בכך בלא משיחה
דת"ר בפ"ק דמגילה (דף ט:): משוח אין לי אלא בשמן המשחה מרובה
בגדים מנלן ת"ל הכהן המשיח והשתא משוח ומרובה בגדים משכחת לה
בדור א' כגון שנמשח א' לכ"ג ובתוך כך נגנז שמן המשחה ואירע בו קרי
בכהן המשוח ומינו אחר תחתיו מרובה בגדים לעשות עבודה ביה"כ
וקשה דא"כ הל"ל משוח חזי לעבודה ומרובה בגדים לא חזי לעבודה
דראשון חוזר לעבודתו כדקאמר גבי משוח שעבר ונראה לומר כגון שכהן

גדול גלה ומינו אחר תחתיו ברבוי בגדים כגון שנגזו השמן כבר ושימש כמה שנים שאם אף הראשון שב אינו חוזר לעבודתו שהרי שימש זה תחתיו כמה שנים והרי שניהם מהלכין בדרך כו': (ה"ג) דאילו משוח מביא פר הבא על כל המצות כדכתיב אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והביא פר וגו' ומרובה בגדים לא דכתיב בפי הכהן המשיח דוקא משוח וליכא לפרושי משוח מביא פר העלם דבר של צבור כלומר שכהן משוח מקריבו ולא מרובה בגדים כדכתיב גביה ולקח הכהן המשיח מדם הפר והא ליתא דבתורת כהנים מוכח בהדיא דאף כהן הדיוט מקריבו (ה"ג) וא"ת אי מיירי אחר יה"כ לא היה לו לקרותו לזה מרובה בגדים אלא שעבר ואי מצאו מת מצוה ביה"כ והא קבורת מת מצוה לא דחי י"ט וכ"ש שבת ויה"כ וי"ל דלעולם ביה"כ עצמו איירי ולא לקברו אלא לטלטלו מחמה לצל דשרי אפי' בשבת ואהא קאמר דמשוח בשמן עדיף ומטמא המרובה בגדים מחמה לצל דמשוח עדיף דמייתי פר הבא על כל המצות אם הכהן המשיח הורה וטעה בהוראתו אבל מרובה בגדים אינו מביא פר על כל המצות דמשיח דוקא כתיב אלא מביא כשבה או שעירה כיחיד ובהוריות (דף יא:) עיקר הדבר ופירושו ופר הבא על כל המצות היינו בפר שהוא עצמו מביא שהורה בעצמו ועשה כהוראתו שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת ב"ד לציבור:

ב

-

מז

דף

מרובה בגדים ומשוח שעבר. וה"ה דמצי למינקט משוח ומשוח שעבר או מרובה בגדים ומרובה בגדים שעבר אלא רבותא נקט דאפי' אותו שעבר משוח מרובה בגדים עדיף ממנו הכי גריס מרובה בגדים ומשוח שעבר לכאורה משמע מרובה בגדים כגון שכבר נגזו שמן המשחה והיה כ"ג מרובה בגדים ואירע בו קרי ומינו אחר תחתיו ומשוחו ועבר יום הכפורים ושוב הראשון שהוא מרובה בגדים חוזר לעבודתו והשתא יש לפנינו מרובה בגדים ומשוח שעבר ואי אפשר לומר כן דאיך נעשה זה שמשחו השני ולא משחו הראשון אלא יש לפרש כגון שיש כאן כ"ג משוח (שעבר) ואירע בו קרי ומשחו אחר תחתיו ועבד יה"כ אחד ושוב המשוח הראשון חזר לעבודתו ועבד כמה שנים אחרי כן ומשוח השני עבר (עבודתו) ובין כך ובין כך נגזו שמן המשחה וזה המשוח ראשון שחזר

לעבודתו גלה עם יכניה ומינו אחר תחתיו מרובה בגדים אבל משוח שעבר אינו מתמנה תחתיו כל ימי חייו של הראשון אף כי יצא בגולה משום איבה ולהכי ליכא למימר דמת המשוח דא"כ משוח שעבר יתמנה תחתיו אלא גלה ומינו מרובה בגדים תחתיו והשתא המשוח שעבר קודם למרובה בגדים בזמן שעדיין היה שמן המשחה והשתא שניהם המרובה בגדים והמשוח שעבר מרובה בגדים עדיף שעבד עבודה שראוי לעבודה ואילו משוח שעבר לאו בר עבודה הוא כדאמרינן פרק קמא דיומא (דף יב:) דלכהן גדול אינו ראוי משום איבה ולא לכהן הדיוט דמעלין בקדש ולא מורידין כשמעתיה דר' יוסי דאמר אינו ראוי לא לכה"ג ולא לכהן הדיוט: **עבר** מחמת קרויו ועבר מחמת . מומו. בין מום קבוע בין מום עובר מחמת קרויו עדיף דחזי לעבודה למחר ומחמת מומו לא [עביד] עד שיתרפא מומו: **משוח** מלחמה וסגן הי מינייהו עדיף. כלומר כל הני פשיטא לי והא מיבעיא לי משוח מלחמה עדיף דחזי למלחמה שנתמנה לכך לצאת עם העם למלחמה ותלו ביה רבים או דלמא סגן עדיף דהא חזי לעבודה פירוש ביום הכפורים שנתמנה לכך שאם יארע קרי בכ"ג שיכנס הוא תחתיו ונקרא סגן נמצא כי עיקר מינויו לשמש בעבודה ועיקר מינוי משוח מלחמה למלחמה: ת"ש דתניא אין בין משוח לסגן אלא שאם היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה יטמא משוח מלחמה. וקשה דטובא איכא בינייהו כדאיתא בשילהי בא לו (יומא עב:) בבגדים שכ"ג משמש משוח מלחמה משמש (משמע) וסגן עובד בבגדים כמו הדיוט כמו שעובד ביה"כ נמי תחת כ"ג ותו כל החמשה דברים האמורים בפרשה לא פורע ולא פורם מצווה על הבתולה ואסור באלמנה דאינן נוהגין בסגן ונוהגין במשוח מלחמה כדמרבינן בפרק בתרא דהוריות (דף יב:) מקראי ואומר הרמ"ר דודאי טובא מילי איכא דמשוח מלחמה חמור מסגן ותנא קולי קולי קתני דאין קולא שנוהגת במשוח מלחמה שלא תנהוג בסגן [אלא] הך שיטמא משוח מלחמה ולא יטמא סגן והכי נמי אמרינן פרק מקום שנהגו (פסחים נה.) תנא קולי קולי קתני: **והתניא** משוח מלחמה קודם לסגן. וקא ס"ד דקדים לכל מילי קאמר אלא בקונטי פי' דידע שפיר המקשה דבהוריות (דף יג.) מתניא לענין להחיותו לפקח עליו את הגל קודם לסגן דאם נפל גל על שניהם ומכל מקום פריך דאי סגן עדיף לענין טומאה הוה לן לפקח את הגל תחלה על הסגן ומשני מר זוטרא דודאי לענין להחיותו לפקח עליו את הגל משוח מלחמה עדיף דתלו ביה רבים ולענין טומאה סגן עדיף דנתמנה לעבודה ומיהו גם בהוריות מוקי לה הש"ס לענין להחיותו כי הכא משמע דבברייתא לא נשנית בהדיא הך לענין להחיותו: **למה** תקנו סגן לכ"ג. ובפרק טרף בקלפי (יומא לט.)

גרסינן למה סגן מימינו פי' לימינו : עד כאן לא פליגי אלא בכ"ג ונזיר כי אזלי בהדי הדדי אבל חד חד לחודיה בני איטמויי אינון. פי' למת מצוה מכאן מוכח שאין לגרוס במשנתנו בפ"י ומיטמאין למת מצוה ברישא דא"כ למה לו לדקדק בפלוגתייהו ישאל על המשנה להדיא מנלן : **מנא** הני מילי. דכהן ונזיר מיטמא למת מצוה דתנו רבנן על כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו ולא יטמא בכ"ג כתיב בפרשת אמור : **אי** ברחוקים ק"ו מהדיוט ומה כהן הדיוט שמיטמא לקרובים. כדכתיב קרא אינו מיטמא לרחוקים כ"ג שאינו מיטמא לקרובים כדכתיב לאביו ולאמו לא יטמא אינו דין שלא יטמא לרחוקים אלא ע"כ קרא דעל כל נפשות מת לא יבא בקרובים הכתוב מדבר ואייתר לאביו למידרש לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה וא"ת היכי מייתר לאביו והא ק"ו אין שייך לומר אם לא שנאמר הכתוב לאביו שכך מסיים הדין כ"ג שאינו מיטמא לקרובים ומנלן הא אם לא נכתב לאביו וי"ל דק"ו דקאמר לאו דוקא ואינו אלא לרווחא דמילתא כאילו היה אומר כן על כרחיך דקרא על כל נפשות מת לא יבא בקרובים דאי על רחוקים בא להזהיר הרי הוא מוזהר ועומד משהיה כהן הדיוט שהוזהר על הרחוקים דאטו משנעשה כהן גדול פקעה קדושת כהן הדיוט וקדושתו להיכא אזלא אלא על כרחיך על הקרובים בא להזהירו דכהן הדיוט שרי בהן אייתר לו לאביו ולאמו לדרשא לומר לאביו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה :

א

-

מח

דף

ולאמו שנכתב בכ"ג לגזירה שוה. לנזיר דכתיב בנזיר לא יטמא להם במותם ודרשינן במותם יתירא דהא כתיב ברישיה דקרא על כל נפשות מת למה לי במותם לומר לך במותם הוא דאינו מיטמא אבל מיטמא הוא לנגעם ולזיבתם נראה דעיקר קרא לנגעם איצטריך דס"ד אמינא דמצורע חשיב כמת ולזיבתם נקט אגב נגעם : **ואין** לי אלא בנזיר. שמותר ליטמא לנגעם ולזיבתם כ"ג מנין אמרת לא יאמר אמו בכ"ג דאינו צריך ומה במקום שכהן הדיוט מיטמא לאחיו מאביו דכתיב לאחיו וסבירא ליה דגמר אחוה אחוה מבני יעקב כי היכי דילפינן לענין יבום ביבמות (דף יז :) הרי עדיפא משפחת אב ממשפחת אם לגבי כהן הדיוט אין כ"ג מיטמא לאביו [מקום] שאין כהן הדיוט מיטמא לאחיו מאמו אינו דין שאין כ"ג

מיטמא לאמו אם זכיתה מן הדין אי"כ מה ת"ל אמו בכ"ג וא"ת ומה צריך קל וחומר הרי כבר אמר דעל כל נפשות מת אזהר רחמנא אקרובים ועל כרחך כדפרישי' ואמו נמי בכלל כל הקרובי' אי"כ למה כתיב אמו בפירוש על כרחיך מייתרא לגי"ש וי"ל דאי לאו ק"ו הוה אמינא אע"ג דאסר קרובים מעל כל נפשות מת וכתיב נמי לאביו לאו למעוטי מת מצוה אלא למעוטי אם דמיטמא לה דהוה אמינא דווקא קרובים דמצד האב דגריעי טפי משום דאינה קורבא ודאית אלא חזקה בעלמא אבל אמו דודאי ילדתו ליטמא לה כדאמר לקמן האי סברא ע"כ איצטריך קל וחומר ללמד דאין זו סברא שהרי בכהן הדיוט אנו מחשיבים קורבא דאב טפי מן האם ומהשתא אייתר אביו ואמו בכהן גדול אביו לומר דמיטמא למת מצוה ואמו לגזירה שוה ואם תאמר אכתי מנלן דאביו בא למת מצוה הא איצטריך לגופיה דלא לימא דלאמו למעוטי לאביו דיטמא לאביו דקורבא דאב עדיפא דמתייחס אחריו כדלקמן ונראה לומר דהתנא תפס לדין ק"ו לרווחא דמלתא כק"ו דלעיל והך ברייתא כרבי ישמעאל דבסמוך ולית ליה האי צריכותא דלקמן דאמו ודאי ילדתו דלקמן אליבא דר"ע קאמר ליה אבל לר' ישמעאל בלאו ק"ו אייתר לאמו שהיא בכלל שאר קרובים דאפי' אי נכתב לאביו לא הוה אמינא דלמעוטי אמו קאתי משום דודאי ילדתו דלית ליה הנך סברות דלקמן הלכך כי כתיב על כל נפשות מת כולהו קרובים במשמע אייתר לאביו למת מצוה ואייתר לאמו לגזירה שוה וקל וחומר לרווחא דמילתא: **הכי** גרסינן אשכחנא כהן גדול דמיטמא למת מצוה נזיר מנלן. תימה תיפוק ליה מגזירה שוה דאמו אמו כמו שאנו לומדים כהן גדול מנזיר לענין נגעם וזיבתם ה"נ ניהדר ונילף נזיר מכהן גדול לענין מת מצוה דאין גזירה שוה למחצה נראה למהר"ף אי לאו דנפקא לן מת מצוה בנזיר מקרא אחרינא הוה אמינא דכולה גזירה שוה דאמו אמו אתיא למת מצוה אבל לענין למעוטי נגעם וזיבתם בין בכהן הדיוט ובין בכהן גדול כיון דמצורע איתקש למת דהוה ליה כעוקר קרא ממשמעותיה ע"י ג"ש להכי איצטריך למילף מת מצוה בנזיר מקרא אחרינא: כל ימי הזירו לה' על (כל) נפש מת לא יבא שומע אני נפש בהמה במשמע. אי לא כתיב מת אלא נפש שנאמר ומכה נפש בהמה ישלמנה ת"ל נפש מת בנפש אדם הכתוב מדבר דבהמה לא איקרי מת אע"ג דכתיב (שמות כא) והמת יהיה לו מת סתמא איקרי נפש מת לא איקרי: ר' ישמעאל אומר אין צריך. למעוטי בהמה מנפש מת דהא הוא אומר לא יבא בנפש המטמא בביאה היינו באהל הכתוב מדבר ואילו נבילה לא מטמאה באוהל: **לאביו** ולאמו. בנזיר כתיב ד' פרטי לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם במותם לאביו ולאמו אינו מיטמא

אבל מיטמא למת מצוה מסקנא דברייתא זו דלאביו בא לגלויי על נפש מת דאיירי בקרובין ולאמו לגזירה שוה לכדרכי ולאחיו למת מצוה ומפיק ליה האי סברא כמו שנושא ונותן בברייתא עד דיליף ליה מאחיו אי נמי התנא ידע בטוב דלא נפיק מת מצוה אלא מלאחיו והאי דקאמר לאביו ולאמו הוי כמו [וגוי] ולעולם סומך אלאחיו: **עד** שלא יאמר. קרא בנזיר דמיטמא למת מצוה יש לי בדין בקל וחומר למשמע מיניה דנזיר מיטמא למת מצוה ומה כהן גדול שקדושתו קדושת עולם מיטמא למת מצוה מקרא כדלעיל: **או** אינו. אלא לכך כתיב לאביו ולאמו לומר לך דמותר ליטמא לשאר מתים רחוקים וטעמא איכא למימר דשמא אקרובים אזהריה רחמנא מפני [שמיצר] עליהם וזהו זילותא דנזיר דאיכרי קדוש אבל רחוקים שאינו נעצב עליהם לא אזהריה רחמנא אמרת ק"ו. מכהן גדול דעל כרחיך סברא זאת לא אמיתית היא שהרי [בכ"ג] הוא איפכא: **ועד** שלא יאמר יש לי בדין נאמרו כללות בכ"ג. על כל נפשות מת לא יבא ונאמר כללות בנזיר על (כל) נפש מת לא יבא מה כללות האמורות בכ"ג וכו' תימה והיכי בעי למילף נזיר מכ"ג לענין מת מצוה והא איכא למיפרך מה לכ"ג שכן אינו מביא קרבן על טומאתו כדפרכינן לעיל ופי' הר"ם דלאו לענין מת מצוה בעי למילף אלא בא לומר דלאביו ולאמו בנזיר מייתר דאגופיה לא איצטריך דלכתוב כללות לחודייהו על נפש מת לא יבא וממילא ידעינן דהיינו קרובים נמי דילפינן להו מכללות דכ"ג או כלך לדרך זו נאמר כלל בכהן הדיוט לנפש לא יטמא בעמיו כו' ושפיר איצטריך לגופיה והאי דקאמר אף כללות דאמרינן בנזיר מיטמא למת מצוה היינו כלומר מיתורא דאביו דלא איצטריך לגופיה וכן מוכח בתר הכי: **האי** מיבעי ליה לאביו ולאמו ממש. שאינו מיטמא

ב

-

מח

דף

לאביו ממש אין הי"נ דאיצטריך לאביו וכיון דאפיקתיה מכללא דכהן הדיוט שמיטמא לאביו אוקמיה אכללא דכ"ג שאינו מיטמא לקרובים ואייתר לו לאמו ולאחיו ולאחותו לאמו לגי"ש תימה כיון דאמו דכהן גדול מופנה כדאמרינן לעיל למה לי תו (למופנה) הפנאה מאמו דנזיר וי"ל אליבא דר' ישמעאל קיימא (לן) דאית ליה פרק המפלת (נדה כב:) מופנה מצד אחד למדין ומשיבין והכא יש להשיב דמה לנזיר שאין קדושתו

קדושת עולם וישנו בשאלה: **לאחיו** אינו מיטמא אבל מיטמא למת מצוה. לגי"ש לא מצי למידרשיה דלא כתיב לאחיו בכ"ג וכ"ת אמאי לא קאמר הש"ס הדרשות על סדר הכתוב ולומר לאמו לגזירה שוה שהיא מוקדמת בקרא ולאחיו לאחיו אינו מיטמא אבל מיטמא למת מצוה אלא לפי מה שפירשתי לעיל דאי לאו דידעינן מת מצוה מקרא אחרינא לא הוה מוקמי גזירה שוה דאמו לכדרבי לנגעם ולזיבתם אלא הוה ממעטינן מאמו מת מצוה להכי קאמר דמת מצוה ידעינן מלאחיו לגבי נזיר אייתר ליה אמו על כרחיך לגי"ש: ולאחותו מה תלמוד לומר הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו וכו' אמרת לא יטמא. אף בעושה פסח ומילה [גרידא] בלא נזיר וכ"ג משום דלא אתי עשה דטומאה שאין בה כרת ודחי עשה דפסח ומילה שיש בהם כרת כך פ"י בקונטרס בזבחים פרק טבול יום (דף ק.) ובסנהדרין (דף לה.) ובברכו' (דף כ.). מפורש באורך: ר"ע אומר נפש אלו הרחוקין. דסברא הוא לאוקמיה קרא קמא ברחוקים ומת הכתוב אחרי כן מיייתר לאוסרן אף בקרובים דסבירא ליה לר"ע דאפילו לא כתיב מת בנפש ליכא למיטעי לאוקמי בבהמה אי משום דרשא דלא יבא דמטמא באהל משמע אי משום דאע"ג דאיקרי נפש בהמה נפש סתמא לא איקרי ועוד דלא מצינו בהמה מוזכרת גבי טומאה רק בלשון נבילה: **לאביו** ולאמו לא מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה. לקמן קעביד צריכותא בין אביו ובין אמו וצריכי תרווייהו למיכתב למעוטי מת מצוה לאחיו שאם היה כ"ג ונזיר דמיטמא למת מצוה דכולהו פרטי מיותרים לר"ע הלכך כולהו צריכי אבל לא מצריך קרא לכהן הדיוט דכהן הדיוט מיטמא לקרובים דין הוא דטופיינא דכהן הדיוט דקדושתו קדושת עולם אינו מעלה ומוריד לגבי מת מצוה ולא איצטריך קרא [אלא] לכהן גדול ונזיר: **ולאחותו** כדתניא וכו' ור"ע גי"ש דרבי מנא ליה. פ"י דהא ליכא הפנאה כלל דהנהו פרטי דנזיר דרשי לכולהו ולאביו ולאמו דכ"ג נמי (כדאמרינן) דאיצטריכו למת מצוה תרווייהו כי היכי דצריכי תרווייהו בנזיר למת מצוה ומשני כיון דאמר מר היינו ר"ע לאחיו דאם היה כ"ג ונזיר לאחיו אינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה מהשתא תיפוק לן מהכא דכ"ג ואפי' נזיר מיטמא למת מצוה וכ"ש כ"ג גרידא ומהשתא מיייתר לן אביו ואביו בכ"ג לגזירה שוה וצריך למכתב שניהם אביו ואמו בכ"ג כדעביד לקמן צריכותא בנזיר לר"ע מאביו ואמו דנזיר הי"נ בעי למיעבד צריכותא מאביו ואמו דכ"ג ואי"ת ואכתי אינו מופנה אלא מצד כ"ג דאילו בנזיר צריך למת מצוה וי"ל דסבירא ליה לר"ע מופנה מצד אחד למידין ואין משיבין אבל לר' ישמעאל לעיל ודאי צריך להפנותן משני צדדין דאיהו לטעמיה בפרק המפלת (נדה כב.): דסבירא ליה למידין

ומשיבין כדפירשי לעיל: ולר' ישמעאל כ"ג והוא נזיר מנא ליה. היכא דאית ביה שתי קדושות דלדידיה לא אייתר לאחיו דנזיר לכ"ג שהוא נזיר כיון דלית ליה מת אלו הקרובין א"כ איצטריך אביו לגופיה לאשמועינן אפילו לקרובין לא יטמא ולאמו לגזירה שוה ולאחיו למישרי מת מצוה ולאחותו כדתניא ומשני כיון דשרי רחמנא חד לאו במת מצוה בנזיר לחודיה או בכ"ג לחודיה מה לי חד לאו מה לי תרי לאוין: ולאחותו למה לי. פירוש לרבי ישמעאל דבשלמא לר"ע כיון דצריך קרא להיכא דאית ביה קדושת כ"ג והוא נזיר ולא אמר מה לי חד לאו מה לי תרי לאוין הי"נ איצטריך קרא מיותר דאחותו שידחה מ"מ עשה דפסח ומילה אע"ג שיש בהן כרת אלא לרבי ישמעאל דאין לו חילוק בין חד לאו לשני לאוין היה סבור נמי דאין לו חילוק בכרת ומשני דבהא ודאי מודה רבי ישמעאל דסד"א כי שרא רחמנא למת מצוה נזיר וכהן דחד לאו הוא כלומר לית ביה כרת אבל פסח ומילה דכרת לא יטמא למת מצוה קמ"ל אחותו:

א

-

מט

דף

ולרבי עקיבא ל"ש כהן גדול לחודיה ול"ש כ"ג והוא נזיר נפקא ליה מלאחיו. דנזיר דאפילו יש בו שתי קדושות לאביו ולאמו דנזיר ל"ל וא"ת והא צריכי למת מצוה וי"ל דהכי פירושא למה לי תרוייהו לכתוב חד למת מצוה והוא הדין נמי דיש להקשות לאביו ולאמו דכ"ג למה לי תרוייהו לא לכתוב אלא לאמו לגזרה שוה דאביו לא איצטריך לגופיה בכ"ג לקרובים [דלעיל] דריש ר"ע מעל כל נפשות רחוקים מת קרובים והצריכותא דקעביד על תרין קראי בין בנזיר בין בכ"ג: ומשני דצריכי. דאי כתב אביו ולא לאמו הוה אמינא דווקא לאביו אינו מיטמא משום דקורבא דאביו חזקה בעלמא הוא משום דרוב בעילות אחר הבעל אבל אמו דודאי ילידתיה אימא דמיטמא לה לכך אי הוה כתב לאביו לחודיה הוה אמינא דאתי יתורא דאביו למעוטי לאמו מהאי טעמא ואי הוה כתיב לאמו בלא לאביו הוה אמינא דוקא לאמו אינו מיטמא דלא אזיל זרעה בתרה כדכתיב למשפחותם לבית אבותם והלכך אי הוה כתיב לאמו ולא כתיב לאביו הוה אמינא דאמו מייתרא למעוטי אביו ועל כל נפשות מת לא יבא דמוקי ליה לקרובים מיתורא אע"ג דכתיב סתמא דאי לא כתיב אביו בפ"י הוה מוקמינן ליה בקורבא דצד אם דוקא מסברא דקאמר

בודאי ילידתיה ואי כתיב אביו ולא אמו (כו') בפ"י אע"ג דמרבינן קרובים ממת דמיותר הוא הוה מוקמינן ליה דוקא בקורבא דצד אב מטעמא דקאמר הש"ס שזרעו מתייחס אחריו וא"ת ואפ"י אי כתיב אביו ולא אמו היכי תיסק אדעתין דלאמו יטמא ותיפוק ליה מק"ו מאביו מק"ו דלעיל ומה במקום שכהן הדיוט מיטמא לאחיו מאביו כדאמרינן לעיל והוא גופא [תימא] דק"ו ניתן למידרש ונראה למהר"ף דלר"ע דדריש מנפש מת דנזיר וכן מעל כל נפשות מת לא יבא דכ"ג דבקרובים איירי א"כ הוי כללא לכל הקרובים הלכך כי פרט בתר הכי חד מן הקרובים אביו או אמו הוה אמינא אין בכלל אלא מה שבפרט אביו אין אמו לא או איפכא כיון שיש טעם לחלק ביניהם וכיון דהוי מטעם כלל או פרט דאין בכלל אלא מה שבפרט א"כ אפילו בק"ו נמי לא אתי אמו מאביו כמו כלל ופרט דעלמא דאין לרבות יותר מן הפרט לא בק"ו ולא בשום דרשא אחרת כדפרישית בריש שלשה מינין (לעיל דף לה.) וא"ת כיון דמטעם כלל ופרט הוא א"כ למה לי טעמא שנותן לאביו מטעם חזקה וכן לאמו משום דלא אזיל זרעה בתרה תיפוק ליה מהאי טעמא דאין בכלל אלא מה שבפרט כמו בעלמא ועוד קשה דמשמע כאן מדכתיב ואמו הוה ידעינן כולהון קרובים כגון אחיו ואחותו ואמאי נימא לעולם אין בכלל אלא מה שבפרט וי"ל שאני איסור טומאה דגלי קרא בכהן הדיוט שמטמא לקרובים ולא לרחוקים א"כ בסברא דקורבא היתה תליא מילתא והלכך צריך ליתן טעמא באביו ובאמו מה צד קורבא יש בזה יותר מבזה וניחא נמי דמאביו ואמו ידעינן אחיו ואחותו שהרי אין לך עוד טעם לחלק בקרובים יותר רק מב' טעמים מצד האב ומצד האם כדקא מפרש בצריכותא והלכך כיון דגלי אביו ואמו ה"ה אחיו ואחותו ואין לנו לומר תו אין בכלל אלא מה שבפרט ותדע דהכי הוא שהרי לעיל במילתיה דרבי ישמעאל דקאמר מעיקרא או אינו אומר לאביו [אלא] למעוטי אחרים רחוקים ופירשו בתוספות לעיל מטעמא דכלל ופרט [וסתר] ליה משום דגלי בכהן הדיוט שסברא הוא ליטמא לקרובים יותר מלרחוקים ש"מ דגבי איסור טומאה גם כי דיינינן ליה בכלל ובפרט צריך טעם וסברא לדבר והשתא ניחא דלר"ע צריך למיכתב תרוייהו לאביו ולאמו ולא אתיא אמו בק"ו מאביו כדפרישית ולא דמי לר' ישמעאל דיליף ליה מק"ו אמו מאביו דלרבי ישמעאל כללא דנזיר על כל נפשות מת לא יבא לא בקרובים כתיב וכיון דברחוקים כתיב אינך יכול לומר כלל ופרט א"כ תאמר דלמעוטי רחוקים קאתי וזה אינך יכול לומר כדאיתא לעיל [ק"ו] מכהן הדיוט הלכך תו ליכא למידייניה בכלל ופרט למעוטי קרובים אחרים כגון אמו כמו לר"ע דהא כללא לאו בקרובים כתיב כמו לר"ע והלכך אתיא אמו

שפיר בק"ו מאביו ומ"מ צריכין לק"ו משום סברא דצריכותא כדפרישית לעיל וא"ת הא תינח גבי נזיר אבל גבי כ"ג הא כללא הויא בקרובים גם לר' ישמעאל כדאמר לעיל על כל נפשות מת לא יבא בקרובים או אינו אלא ברחוקים אמינא ק"ו מכהן הדיוט וא"כ נידייניה בכלל ופרט ונ"ל כיון דגבי נזיר לא מצי למידייניה בכלל ופרט ואתיא אמו בק"ו מאביו כדפרישית א"כ גבי כ"ג נמי הכי הוא דהא ילפינן מהדדי מגזרה שוה דאמו ועוד י"ל דשמא לא חשיב ליה כללא כיון דהא דאוקימנא ליה לההוא דכ"ג בקרובים אינו מכח [הפסוק] עצמו דכ"ג אלא מכהן הדיוט באו אינו כדפרישית לעיל ולא דמי לדר"ע דר"ע מוקי קרא מטעמא דנפשיה מכח הפסוק עצמו הלכך חשיב כלל גמור וצריך עיון דהא ר"ע דריש ריבה ומיעט פ"ג דשבועות (דף כו.) וי"ל דגם בריבה ומיעט ממעטינן מיהא דבר אחד ואין מועיל ק"ו או מדה אחרת לרבות והלכך אי הוה כתיב אביו הוה ממעטינן אמו ולא אתיא בק"ו ותו לא מידי כל זה לשון מהר"ף וא"ת וכיון דצריכי לגופייהו אביו ואמו א"כ מהיכא תיתי [מת מצוה] בנזיר וגם לא מייתרי לג"ש בכ"ג כיון דמיצרך צריכי וי"ל דעל כרחיך מיותרים הם למת מצוה בנזיר ולג"ש בכ"ג דאל"כ לישתוק קרא מתרוייהו דהא ר"ע דריש מייתורא [דמת] קרובים בין בנזיר בין בכ"ג ועל כרחיך מקרא מלא דבר הכתוב בכולהו קרובים ולא מפליג בין אביו לאמו בשום סברא למה נכתבו שניהם כל עיקר אלא בנזיר לאיתויי מת מצוה ובכ"ג לג"ש ומיהו אי לא כתיב אלא חד לאביו או לאמו אז הוה אמינא דאע"ג דמקרא מלא דבר הכתוב מ"מ הוה אמינא דלהכי כתיב חד למעוטי אידך ולאפוקי מקרא מלא כדפרישית וא"ת מי מזקקין לומר את הצריכותות לר"ע בין אמו לאביו אדרבה נאמר דאין שום סברא לחלק ביניהם ומייתרי תרוייהו לאביו ולאמו בין בנזיר בין בכ"ג ונדרוש אביו למת מצוה ואמו לג"ש שבשניהם ואע"ג דברייתא מזכיר שניהם במילתיה דר"ע לאביו ולאמו תרוייהו למת מצוה מה בכך מ"מ נימא דלאו דווקא נקט אלא מאביו לחודיה נפקא דהכי נמי אמרינן לעיל לר' ישמעאל דאע"פ שהזכיר בברייתא לאביו ולאמו גבי מת מצוה אפ"ה אסיקנא דלא אתי כלל אביו ואמו למת מצוה אלא אביו לגופיה ואמו לג"ש ומת מצוה מלאחיו הוא דנפקא לן כדאמרינן לעיל אלמא לאו דווקא הכי נמי נימא דלאו דווקא נקט אמו אלא מאביו לחודיה נפקא וי"ל דלא דמי דודאי לר' ישמעאל לא הזכיר לדרשת מת מצוה כי אם אמו דהא לאביו איצטריך לגופיה לקרובים כדאמרינן לעיל הלכך אע"ג דלמסקנא מת מצוה מלאחיו הוא דנפקא לן ולא מאמו מ"מ שפיר הזכיר לאמו לגבי מת מצוה משום דאי לא הוה כתיב לאחיו הוה דרשינן

ומוקמינן לאמו למת מצוה ולא לגי"ש דלעולם אית לן לאוקמי קודם למת מצוה דדמי לגופיה מלגזרה שוה למילף לעלמא הלכך לאמו שנכתב קודם הוה מוקמינן לדרשה דמת מצוה אי לא כתיב לאחיו אחרי כן ומיהו למסקנא דמצינן למדרש למת מצוה מלאחיו מוקמי לן לאמו לגי"ש אבל הכא במילתיה דרי"ע דנפקא לן קרובים מעל כל נפשות כדאמרינן לעיל מלאביו ולאמו לא אצטרכינן כלל לגופייהו הלכך על כרחין מה שהזכיר בברייתא גבי מת מצוה לאביו ולאמו דהא תרוייהו מייתרי כדפרישית תרוייהו נקט משום מת מצוה דאי לאביו משום מת מצוה ולאמו משום גי"ש למה הזכיר כלל לאמו לגבי מת מצוה דכיון דכתיב לאביו קודם בקרא וקרא קמא לאוקמי למת מצוה כדפרישית ואם כן הכא ליכא למימר כמו לר' ישמעאל אלא ש"מ דוקא הזכיר שניהם למת מצוה ומיצרך צריכי כדמסיק במסקנא כל זה לשון מהר"ף: מקשינן דבסוגיא דידן דריש לר"ע לאביו ולאמו דנזיר מתרוייהו למת מצוה ובפי' טבול יום בזבחים (דף ק.) דריש לר"ע לאביו לחודיה למת מצוה ולאמו הרי שהיה כהן הדיוט והוא נזיר דגם הוא מיטמא למת מצוה לאחיו הרי שהיה כ"ג והוא נזיר שגם הוא מיטמא למת מצוה ומאי שנא ועוד קשה היכי דריש סתמא שתי דרשות מאביו ואמו והא צריכי אביו ואמו כדקאמר הכא וא"כ ליכא למידרש מינייהו כי אם דרשא אחת כדפרישית לעיל מיהו בתוספת' דסוגיא דפי' טבול יום פליגא אהך דהכא ולית ליה צריכותא דהכא הלכך לאביו ולאמו לשתי דרשות קאתו וא"ת סוגיא דידן אמאי לא מצריך נמי קרא לכהן הדיוט ונזיר כי התם וי"ל דסברא דכיון דכהן הדיוט מיטמא לקרובים לא מהניא טופיינא דכהן הדיוט בקרא דקדושתו קדושת עולם בהדי נזיר להצריך פסוק דכיון דבטומאת עצמו קיל מנזיר אבל כ"ג דגם הוא אינו מיטמא לקרובים ההוא ודאי הוה אמינא דמהניא טופיינא דידיה דקדושתו קדושת עולם שלא יטמא למת מצוה ולהכי איצטריך קרא דנזיר דלאחיו לכ"ג והוא נזיר וסוגיא דהתם סברה דאף לטופיינא דכהן הדיוט ונזיר צריך קרא מיותר ומיהו ק' דכיון דהתם בפי' טבול יום לית ליה צריכותא דאביו ואמו א"כ אביו ואמו דכ"ג ל"ל בשלמא דנזיר כולהו [מפורש] התם כדפרישי' אבל בכ"ג קשיא דתסגי בהך לגזירה שוה וליכא למימר דסוגיא דהתם ידרוש גבי כ"ג מלאביו מת מצוה ולאמו לגי"ש דהא ידעינן מת מצוה בכ"ג

מלאחיו דנזיר כדקאמר הש"ס מה לי כ"ג לחודיה מה לי כ"ג ונזיר לכך נראה דהתם נמי בפי טבול יום אית ליה צריכותא לגבי כ"ג אלא סבר כיון דגלי לן תרוייהו בכ"ג דאין חילוק בין זה לזה בין אב לאם כי אם גילוי מילתא בעלמא הוא ויליף נזיר מיניה הלכך דריש תרוייהו גבי נזיר סתם מיהו צריך לומר דסוגיא דהכא חלוקה דמצריך גם לגבי נזיר תרוייהו לכך לא דריש מלאמו כהן הדיוט והוא נזיר כי התם ועוד יש לישיב גם הך דהכא דסברה כי ההיא דטבול יום דדוחק הוא לפלוגי סוגיא דשמעתין אההיא דפי טבול יום דהא אידי ואידי ר"ע היא ואין סברא לומר דתרי תנאי נינהו אליבא דר"ע מדלא קאמר הש"ס בהדיא ואף על גב דסוגיא דידן עביד צריכותא מאביו ומאמו והתם דריש תרתי מאביו ומאמו נאמר דמקרא דכ"ג עביד צריכותא ' ולגלויי מילתא בעלמא אנזיר הוא ומעתה גם בנזיר שוין ואייתר לן בנזיר תרוייהו לדרשא כדדריש התם וא"ת א"כ אמאי דריש הכא מלאביו ולאמו דנזיר תרוייהו למת מצוה לר"ע הא בחדא סגי וי"ל דאין הכי נמי דהכא נמי נימא לאביו לחודיה למת מצוה ולאמו משום כהן הדיוט והוא נזיר כדדריש התם ומיהו לא חש לפרושי כל הדרשות הכא משום דסמיך אסוגיא דהתם דפרק טבול יום וכן דרך הש"ס שמקצר במקום אחד ומאריך במקום אחר וא"ת א"כ למה הזכיר לר"ע כאן דרשא דכ"ג ונזיר כדדרשינן. בסמוך נמי אסוגיא דהתם כמו שסומך בדרשא דכהן הדיוט ונזיר דדרשינן מלאמו שלא הביאה כאן לאותה הדרשא ויש לומר היינו משום דאיצטריך ליה להביא דרשא דכהן גדול ונזיר מלאחיו ולמימר למה לי כ"ג ונזיר כו' כדי לאפנויי ההוא לאביו ולאמו דכ"ג לגזירה שוה ומה שנכתבו שניהם אביו ואמו היינו משום הצריכותא שביניהם וגם מיניה מקשינן לר' ישמעאל כ"ג ונזיר עליה ולאחותו נמי מפרש לר"ע דכתיב בתר לאחיו הואיל והתחיל לדרוש לאחיו כדפרישית שצריך לו לגמור הפסוק עד סופו אי נמי משום דלר"ע איצטריך טפי לאחותו יותר מלרבי ישמעאל משום (דאית) ליה לר"ע מה לי חד לאו כו' כל זה לשון מהר"ף: על כל לאפוקי רחוקים. הנך לאפוקי הוי פירושא כמו נפקא ליה מהאי קרא כלומר שמפסוק זה יוצאה הדרשא שלהם משמע דמעל כל לחודיה דריש רחוקים מדדריש בסמוך נפשות לרביעית דם הבאה משני מתים ודוחק הוא דהא גבי נזיר נמי כתיב על כל נפש ואפ"ה לא דריש מיניה רחוקים כי אם מנפש לכך נראה דהכא נמי דריש רחוקים מעל כל נפשות ומ"מ דריש נמי מיניה רביעית דם משני מתים מדכתיב נפשות לשון רבים ולא נפש ויש לתמוה למה ליה לר"ע גבי

כ"ג קרא דרחוקים תיפוק ליה מק"ו מכהן הדיוט כמו לתנא דריש פרקין או משום איסור שהיה עליו בהדיוטותו להיכא אזל כדפרישית לעיל דזה עיקר הטעם לעיל ופי' בתוס' לעבור עליו בשני לאוין ותימה קצת דהש"ס לא הזכירו כלל וצריך עיון לשון מהר"ף: **מתני'** על אלו טומאות הנזיר מגלח על המת ועל כזית מן המת. בין במגע בין במשא בין באהל ומפרש בגמרא דהשתא על כזית מן המת מגלח על מת שלם לא כ"ש: **נצל**. מוהל מן המת כדמפרש בגמ': **ועל** מלא תרווד רקב. רקבון ועפרורית הבא מן המת ובגמרא מפרש שיעורא. תרווד כף: **ועל** השדרה ועל הגולגולת. ואע"פ שאין עליה בשר כלל ובגמ' בעי אי על תרוייהו או על חדא מנהון: **ועל** אבר מן המת ואבר מן החי שיש עליהם בשר כראוי. בפרק העור והרוטב (חולין דף קכח:) מפרש שזהו בשר שיוכל האבר לחיות ממנו אם היה מחובר לאדם חי שיוכל להעלות ארוכה ואע"פ שאין בו כזית בשר: **ועל** חצי קב עצמות. ומיירי שבאו מרוב מניינו או מרוב בניינו כגון. שיש בקב עצמות שנשתברו וחצי קב עצמות זה מהן מעט מכל עצם ועצם והיינו מרוב מניינו ורוב בניינו מפרש לקמן שני שוקים וירך אחד או איפכא ואע"פ שמטמא באהל ברובע הקב כדאיתא בהדיא במתניתין. בפ"ק דאהלות אלו מטמאין באהל וקחשיב רובע עצמות הבא מרוב מניינו או מרוב בניינו מ"מ הלכה הוא דאין הנזיר מגלח אלא על חצי קב וליכא לפרושי חצי קב משאר עצמות שאינו מרוב בניינו ולא מרוב מניינו דהא באהל נמי לא מטמא מדלא קתני להו בפ"ק דאהלות בהדי הנך דמטמא באהל: **ועל** חצי לוג דם. ואע"פ שמטמא באהל ברביעית כדאיתא במתניתין דאהלות מ"מ אין הנזיר מגלח אלא על חצי לוג ושיעורין הלכה למשה מסיני: **על** משאו ועל מגעו ועל אהילו. דכל הני דחשיב לעיל מטמא בין במגע בין במשא בין באהל ועצם כשעורה על מגעו ועל משאו מגלח אבל באהל אפילו טמוי לא מטמא: **על** אלו הנזיר מגלח. בגמ' מפרש על אלו דרישא ועל אלו דסיפא למעוטי מאי: **ומזה** בשלישי ובשביעי וסותר את הקודמין. דכתיב והימים הראשונים יפלו ואין מתחיל למנות נזירות דטהרה עד שיטהר ולי"ג במשנה ויביא קרבנותיו וכן מוכח בגמ' דאיבעיא מיבעיא ליה מתניתין מני דא"כ פשיטא דרבנן היא: **אלא** לקפחני בהלכות. לצערני: **כך** שנה לי רבי מאיר. במשנה על המת ועל כזית מן המת ורבי יהודה לא היה שונה על המת במשנתנו משום דכל שכן דמכזית מן המת וכו': **עדיין**. יכול להקשות ולומר על אבר ממנו מגלח כדתנן במתניתין ומיירי דאפילו אין עליו כזית בשר כדתנן פ"ק דאהלות שהאברים אין להם שיעור כל שכן על מת שלם ואכתי מאי קמשמע לן על המת: אלא כדאמר ר' יוחנן לא נצרכה אלא לנפל שלא נתקשרו אבריו

בגידין. [ואית] בו כזית בשר ואבר מאותו נפל אינו מטמא באהל כיון שאין בו גידין דלא מיקרי אבר אלא עצם ובשר וגידין ועל כל המת מגלח אע"פ שאין לו עדיין גידין והא דקאמר הכא כדאמר ר' יוחנן פ"י רבינו יצחק דאמתניתין דאהלות אמרה דקתני המת וכזית מן המת דמטמא באהל מוקי לה רבי יוחנן בנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין :

דף - א

רבא אמר לא נצרכה אלא לרוב בנינו ולרוב מנינו שאין בהם רובע עצמות. והיינו על המת דקתני במתניי דליכא אבר שלם ולרבותא נקט שאין בהם רובע עצמות דשיעורא דנזיר הוא בחצי קב (אלא לרבותא) דאע"פ שאין בו רובע עצמות הוא מגלח כיון שיש בו רוב הבנין או רוב המנין אבל אם אין בו רוב הבנין או רוב המנין אינו מגלח אא"כ יש בו חצי קב כדאמרין במתניי דאין מגלח על אהל רובע עצמות ואית ספרים דגרסי לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בו רובע עצמות והכי נמי בפרקין לקמן (דף נג. ושם) פריך והאמר רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בו רובע עצמות ולא מצינו שאמר רבא בעלמא אם לא כאן ולכך הגיהו בספרים כן ולא גרסי ליה דהיכי מצינן למימר דעל המת דמתניי איירי בשדרה וגולגולת והא קתני במתניי בהדיא ועל השדרה ועל הגולגולת לכך יש לגרוס [אלא] לרוב בנין דלא תניא במתניי בפירוש ומהאי טעמא נמי ניחא אמאי לא משני רבא אמתניי דאהלות כדמשני הכא על המת דקתני התם לרוב בנינו או לרוב מנינו משום דבמתניי דבאהלות קתני בהדיא על רוב בנין או על רוב מנין דמטמא באהל הלכך ליכא לפרושי התם על המת אלא כר' יוחנן וא"כ לר' יוחנן תנא ושייר במתניי רוב בנינו ורוב מנינו אי ס"ל דנזיר מגלח עליהו : **ת"ר** איזהו נצל בשר המת שקרש. כך היא ברייתא בשר המת שקרש שנימוח הבשר מתחלה ואח"כ קרש וכן מוהל שהרתח מוהל היוצא מן המת והרתחו באור והעלה רתיחות היינו נצל וכזית מטמא באהל : **היכי** דמי אי לא ידעי דדידיה הוא. כלומר שאין אנו יודעים אם המוהל הזה מבשר המת שנימוח או מכיחו וניעו שהן טהורים כי קריש מאי הוי היכי מגלח על הספק ואי דידיעין דדידיה הוא ואע"ג דלא קריש נמי ול"ל דקריש כיון דידיעין שהוא מבשר המת : **א"ר** ירמיה בסתם. כלומר דידיעין דבא מזה המת אבל לא ידעין מוהל זה

מבשרו או מכיחו קירש ודאי מוהל הוא הבא מבשר המת ואי לא קירש כיחו וניעו הוא וה"נ יש לפרש גבי הרתיח דלא ידעינן וכי הרתיח והעלה רתיחות ודאי מוהל הבא מהמת הוא וזהו נצל לא הרתיח כיחו וניעו הוא: **יש** נצל לבהמה. כזית מן הנבלה שנרקב מאליו ונימוח מי מטמא במגע ובמשא או לאו ולא לענין גילוח דנזיר קבעי: **טומאה** חמורה. היינו טומאת נבילות לטמא אדם במגע ובמשא: **עד** לגר. עד שתפסל מלאכול לגר כדכתיב (דברים יד) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה הראויה לגר קרויה נבילה לטמא במגע ובמשא והכא כיון שאינה ראויה לא מטמא וליכא למיבעי מידי אי יש נצל דאפילו אם תימצי לומר דיש נצל לבהמה הכא טהורה כיון דכבר נפסלה מאכילת גר: **וטומאה** קלה. פ"י שאר אוכלין שאינן מטמאין אלא כביצה לשאר אוכלין ומשקין ומטמאין טומאת אוכלין עד שיפסלו מאכילת כלב ומהאי סיומא לא נפקא מידי לסוגיא דידן אלא אגב רישא נקטיה: **אלא** למ"ד טומאה חמורה עד לכלב מאי. כלומר לדידיה איכא למיבעי מי הוי של בהמה חשיב כבשר נבלה ומטמאה לאדם במגע ובמשא שהרי אכתי ראוי לכלב הוא או לא גמירי נצל בהמה להחשב כבשר ואע"ג דראוי לכלב עפרא בעלמא הוי ואינו מטמא: **ת"ש** המחיה באור טמא. גבי נבלת עוף טהור מיתניא (חולין דף קכ.) המחיה לשומן של נבלת עוף טהור באור טמא דמשום הכי לא נפסל מלאכול לכלב כדמעיקרא דדרך להמחות שומן באור: **בחמה** טהור. דכשנימוח בחמה הוא מסריח מחום השמש ואינו ראוי לאכילת אדם ולכך הוא טהור ואי ס"ד יש נצל לבהמה וה"ה לנבלת עוף טהור אפילו בחמה נמי ליטמא דאכתי הוא ראוי לכלב אלא ש"מ דאין נצל ולכך הוא טהור אבל באור מיהא כיון שהמחה בידים עדיף מנצל דלא הוי אלא כשנרקב ונמחה מעצמו ומשני אימת קא ממחו לבתר דקא מסרח ובתר דאסרח מכח החמה מבאיש למאד דה"ל כעפרא דאף לכלב אינו ראוי ולא דמי לנצל דבהמה שנמחה בלא חמה וראוי אכתי לכלב: **תנן** התם. בפרק [חמישי] דמכשירין כל הנצוק טהור שאם יצק ועירה משקין טהורים לתוך משקין טמאין מלמעלה למטה לא נטמאו הטהורים דנצוק אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה: **חוץ** מן דבש הזיפים. בפרק בתרא דסוטה (דף מח:) מפרש רבי יוחנן מאי זיפים דבש שמזייפין אותו לפי שהוא עב יותר מדאי ומשימין בו מים ואינו ניכר רשב"ל אומר על שם מקומו שנאמר זיף וטלם ובעלות וצפיחית כמו כצפיחית בדבש כלומר שרודה אותו מן הכוורת מעורב עם השעוה ובערוך פירש עיסה שמטוגנת בדבש באלו נצוק טמא דמתוך שהוא עב [הרבה] חשיב אוכל וכאילו העליון והתחתון מעורבין יחד זה בזה ולכך הנצוק הוי חיבור:

בית שמאי אומרים אף מקפה של גריסין. שנכתשו בריחים של גרוסות ושל פול שלמים ועושה מהם תבשיל כמו כן חשיב אוכל והוי חיבור מפני שהיא סולדת לאחוריה כשנהפך התבשיל של מקפה ופוסק מלשפוך העמוד סולד וחוזר לאחוריו מתוך שהתבשיל עב [ואית] ביה רירי והם מתברים האוכל להיות יחד: **יש** נצוק לאוכלין. כגון המחיה שומן ועירהו לתוך אוכלין טמאים ולרבנן קמיבעיא ליה מי אמריי אינון משום דאית בהו רירי פירוש דבש הזיפים והצפיחית אמרו חכמים דהוו חיבור משום דאית בהו רירי כלומר שהן סולדים לאחוריהם ואעי'ג דפליגי אמקפה של גריסין דאית להו רירי לא חשיב לת"ק וב"ש סברי אעי'ג דלית להו כולי האי רירי חשיבי לחבר העליון לתחתון ושאר אוכלין לית בהו רירי והלכך לא שייך בהו נצוק או דלמא טעמא דת"ק משום דסמיכין משום שהם עבים ושאר אוכלים נמי סמיכין אבל לב"ש לא קא מיבעיא ליה דמדקאמר מפני שהן סולדין לאחוריהן אם כן טעמייהו משום רירי: **ת"ש** חלב המת שהוא שלם. פ"י כזית שלם והתיכו טמא התיכו כמו חיתכו שהמחהו באור טמא כדמעיקרא דמעיקרא היה בו כזית שלם ועדיין ישנו כולו ביחד כדמפרש בסמוך או משום דנצוק הוי חיבור הלכך אפילו כי התיכו אפי' שאם לא היה מחובר ביחד [אלא] ע"י נצוק ואי משום שלא נפרד מעולם זה מזה כדמפרש בשינוי: **היה** מפורר. פירורין של חלב המת שלא היה מעיקרא זית שלם אעי'ג דהתיכן באור ונעשה הכל חתיכה אחת טהור כדמסיים בתוספי' דאהלות פרק רביעי מפני שחיבור אדם אינו חיבור וקודם שהתיכו לא היה כזית מחובר יחד ולא היה מטמא הנוגע במקצת [או] אפילו הנוגע בכולו למאן דלית ליה נוגע וחוזר ונוגע לכך כי התיכו נמי לא חשיב זית שלם כיון שחיבור זה בא ע"י אדם ואעי'ג דרביעית דם הבאה משני מתים מטמא למאן דאית ליה [יש אם למקרא דכתיב על כל נפשות מת] (סנהדרין דף ד. ד.) וכן שני חצאי זיתים משני מתים דטמא במס' אהלות (בתוספתא פ"ד) י"ל דהיינו דוקא לענין אהל לפי שראוי להאהיל על שני החצאין יחד אבל בנגיעה לא מטמא והא דאמריי בפי' [שלישי] דאהלות [מ"ג] הנוגע בשני חצאי זיתים מן הנבלה טמא י"ל דהתם מיירי שיש בשר מרודד ביניהן המחברם יחד וכי האי גוונא משני בפרק העור והרוטב (חולין דף קכד:) וא"ת תפשוט

מהכא דחיבורי אדם אינו חיבור וי"ל היינו דוקא בטומאת מת שהטומאה באה ממנו לצרפו לכזית לטמא אחרים ואפשר להיות שכן הקבלה אבל לצרף האוכלין לקבל טומאה בכביצה מעלמא התם חיבור אדם הוי חיבור כי הך דכל האוכלין מצטרפין לכביצה: ואי ס"ד אין נצוק לאוכלין שלם והתיכו נמי ליטהר. כזית חלב כשנותנין על האש א"א שלא נפרדה טפה אחת ממקום חיבורה מחמת ההתכה אי נצוק אין חיבור דאי אפשר שאותה טפה אינה מחוברת לשאר החלב ע"י נצוק דאי לא חשיב חיבור הרי נפרדה הטפה ואין כאן כזית: כגון בהדי דמרתח ליה סליק עמוד לפומיה דמנא וקירש דאיתיה כוליה גבי הדדי. כשנתן ע"ג האש והרתיח עלה כזית לפומא דמנא בבת אחת מכח האש וקירש דהשתא איתיה כוליה גבי הדדי וצ"ל דקירש אפומא דמנא דאילו לא קרש אלא חזר ונפל למקומו אין נופל יחד אלא דרך נצוק שאין כח האש מסייע ליפול כמו שמעלהו וכי סליק סליק בבת אחת וכי נפיל נפיל דרך נצוק: ת"ש אף מקפה של גריסין ושל פול מפני (שידים) [שהן] סולדים לאחוריהם. [אלמא] טעמא דשמאי משום רירי הכי נמי מסתברא טעמא דת"ק משום רירי אלא דת"ק בעי רירי טובא ותפשוט דלשאר אוכלין דאין להם רירי אין נצוק: מידי איריא התם משום דסמיכי. דבש של זיפים וצפיחית דהוי חיבור לרבנן היינו משום דסמיכי ולא משום רירי ובהא פליגי דבית שמאי סברי אף כי לא סמיכי הוי חיבור כיון דאיכא רירי כגון מקפה של גריסין ולת"ק רירי לא מעלה ולא מוריד: מלא פיסת יד. מתחילת פיסוק האצבעות עד הזרוע: ישנן מעיקר אצבעות ולמעלה. עד ראשי האצבעות: חד שיעורא הוא. כך מחזיק באצבעות כמו בפיסת ידו: אמר ליה רב שימי. שנוייה הוא ממאי דהאי מקישרי אצבעותיו ולמעלה היינו לראשי אצבעותיו דפרכת מינה דלמא למטה דקרי עיקר אצבעות מקום שמחוברין לה ליד ולמעלה דקאמר היינו לצד הגוף עד פרק הזרוע דהיינו ממש פיסת יד לא גרסי תיקו:

א

-

נא

דף

איזהו מת שיש לו רקב. מלא תרווד רקב מטמא באהל ונזיר מגלח עליו: שנקבר ערום בארון של שיש או על גבי רצפה של אבנים. שאינה נשחקת ואין להסתפק בעפר אחר כי אם ברקב גוף של מת: נקבר בכסותו ואפילו

בארון של שיש או ערום בארון של עץ או על גבי רצפה של לבנים. שנוחות לישחק וליכתש מאליהן זהו מת שאין לו רקב ואפילו לקח ארבע או חמש תרוודין מן רקב שלו שבודאי יש כאן מלא תרווד מגוף המת טהור כדאמרינן בפי' המפלת (נדה כז:): מה תחילתו דבר אחר נעשה לו גלגלין משמע דבהא ליכא מאן דפליג שאם נתערב דבר אחר עמו בתחילתו אינו מטמא: **אמר** עולא אין רקב אלא הבא מן הבשר ומן הגידין ומן העצמות. מכולם צריך שיהא הרקב: **הא** מן העצם. לחוד טמא: **והא** ליכא גידין. ולא הוה מצי לשנויי דהכי קאמר ומן הבשר לחודיה טהור עד שיהא רקב עצם וגידין בהדי בשר דא"כ ליתני מן הבשר ועצם טהור ודייקינן עד דאיכא גידין בהדיהו: **א"א** לבשר ועצמות בלא גידים. ועולא שהזכיר גידים אצטריך לאפוקי נפל שלא נתקשרו אבריו בגידים וברייתא לא מיירי בהכי אלא בולד נגמר: **שני** מתים שנקברו זה עם זה נעשו גלגלין זה לזה. ובפרק המפלת (שם כז:): גרסינן בכל הספרים גנגילאן וגם בערוך. פי' גלגלים עפר הוא שמעורב ממקום אחר לשון דבר המתגלגל ועוד פירש בערוך גלגלין קוטריימ"א בלע"ז דלא גמירי רקב אלא של מת אחד ולא שיש מת אחר מעורב בו: **מתלב** רב נתן רקב הבא משני מתים טמא. וקא ס"ד דמיירי שנקברו יחד: **ונרקבו** ועמדו על מלא תרווד. אחר שאכלן עש ולא נשאר בכל אחד אלא חצי תרווד וכיון שהיה כל אחד יחידי כשנקברו יש להן דין רקב ויש תימה למה נקט ועמדו על מלא תרווד רקב אחד שלא נשתייר וי"ל דלרבותא נקטיה [דאפילו] כי אין בשניהם אלא תרווד אחד דאיכא השתא רקב מן העקב אפי"ה הוי שיעור כתרוד דלקמן פשטינן מינה בעיא דרקב הבא מן העקב מהו דגם לפי הדיחוי שמעי' דמת דארקוב כוליה מיהא מצטרף רקב העקב לשאר רקבובית לתרווד: תנן התם במס' אהלות (פי"ג מ"ג) כל שבמת טמא וגם העור ופליגי בה בפי' דם נדה (נדה נה.). איכא למ"ד דרבנן ואיכא למ"ד דאורייתא: **חוץ** מן השיניים והשער והצפורן. שטהורין אף מדרבנן: ובשעת חיבורן למת כולן טמאין שהנוגע או מאהיל עליהם הוא נוגע או מאהיל על המת דהו יד לטומאת המת: **בעי** חזקיה שער העומד ליגזז מהו. מי הוי [כשאר] חיבורין למת וטמא או כגזוז דמי ולא מטמא במת אף במחובר למת או דלמא מטמא בעודו מחובר בו ויש מפרשים דלענין גלגלין קא מיבעיא ליה כגזוז דמי ונעשה גלגלין או לא ומיהו [כפי'] קמא מסתברא דקאי אמתניתין דכל שבמת טמא: **טעמא** דגזוז. אז הוי גלגלין הא לא גזוז לא ומיירי בכל ענין אף משער העומד ליגזוז וקאמר דלא גזוז דלא הוי גלגלין הכי נמי נימא דבשעת חיבורו טמא דהוי כגופו: **לא** גזוז תיבעי לך. כלומר לרבה בר בר חנה גופיה קא מיבעיא ליה היכא דלא גזוז ולהכי נקט גזוז דבגזוז דוקא

הוא דפשיטא ליה : **רקב** הבא מן העקב מהו. לפי שבעקבו של אדם יש בו עובי בשר שאין בו חיות ומיבעיא ליה אי גמירי ביה רקב או לא : **הבא** מכוליה מת. כלומר מכל הבשר שיש בו חיות : **רקב** הבא משני מתים טמא. ולעיל אוקמיה רבא כגון שעומד על מלא תרווד שלא נשאר משניהם כי אם מלא תרווד ואי סלקא דעתך הבא מן העקב לא כלומר (לא) שאינו מטמא זיל הכא דלמא דרך עקב . קאתי כלומר שמא יש בו מן העקב ולהכי נקט דלמא שאין בזה [ודאי] דשמא מן העקב אכלן עש וזה הרקב נשאר מן שאר הגוף : **היכי** דמי. כלומר היכי הוי [בעיין] ודאי אי דארקיב כוליה מת ואתי דרך עקב הי"נ דיש לו רקב דבהכי מיירי הא דתני רב נתן כשנרקב כל המת ונרקב גם העקב שיש בו דין רקב אלא [בעיין] היכא דארקיב חד אבר הרגל ואתי דרך העקב דאיכא למימר לפי שאין חיות בבשר העקב [מיהר] להרקיב בכי האי גוונא לא גמירי רקב : **עובר** במעי אשה מי הוי גלגלין. כשני מתים שקברן זה עם זה :

ב

-

נא

דף

כיון דלא איתצר. שלא נוצר הולד עדיין בגופה שהרי אין סופה לפרוש ממנה : **פירשה** מהו. פרש שלה שבתוכה מי הוי גלגלין כיון דלא מיקיימא בדלא אכלה חיותא היא ולא הוי גלגלין ואגב ששאל עובר במעי אשה בנקבה שאל נמי בפירשה וה"ה בזכר : עורו מהו שיעשה גלגלין כיחו וניעו מהו שיעשה גלגלין : **כל** הני דקאמר הוי גלגלין. פרש וניעו וכיחו כו' היכי משכחת לה : **דאשקיייה** מי דקלין. דאמרי' בפי' שמונה שרצים (שבת קי.). מאי מי דקלים תרי דקלי איכא במתא מחסיא ונפיק מעיינא דמיא מבינייהו כסא קמא מרפי ואידך משלשל ואידך כי היכי דעייל הכי נפק משלשל את הגוף ומנקה את הגוף ביותר ובכך העביר הפרש וכיחו וניעו : **וסכיא** נשא. פי' רש"י להשיר השער ושלקו במי טבריא תחלה קודם שסכו בנשא להשיר שער הראש ושער הגוף ע"י שסכו נשא נשרו (השער) עקרי השערות דאי סכו מעיקרא בנשא אכתי שרשי השער העוברים דרך העור לבשר לא היו עוד נושרים מן הנשא משום דשער חלחולי מתחלחל ומחובר לבשר הראש שתחת העור כדאמרינן בפרק העור והרוטב (חולין קיט :) ונראה דלא סברא הך סוגיא הא דאמר לעיל שער העומד ליגזז מהו משמע דאותו שאינו עומד ליגזז לא הוי גלגלין ושמא ס"ל כרבה

דאמר גזז שערן הוי גלגלין ולא גזז תיבעי ליה בין שעומד ליגזז ובין שאינו עומד ליגזז ועלה קאי : **מת** שטחנו אין לו רקב. דוקא רקבות גמירי ולא עפרורית דטחינא : **כברייתו** בעינן. כלומר שירקב כמו שהיה שלא נשתנה מברייתו : **מת** שחסר אין לו רקבון. שנקבר חסר : **ולא** תפוסה. לקמן בפי' [הכותים] (דף סד :) המוצא מת בדרך כדרכו נוטלו עם תפוסתו ודריש לה מקרא ומפרש ליה שנוטל כל עפר התיחוח ושלשה אצבעות מקרקע בתולה : **ולא** שכונת קברות. לקמן בפרק בתרא (דף סד :) אמרינן מצא שלשה מתים אם יש בין זה לזה מארבע אמות עד שמנה אמות הרי זה שכונת קברות ובודק הימנו ולהלן כי יש לחוש שמא יש שם בית הקברות ואם מצא שנים שלמים ואחד חסר אין זה שכונת קברות וצריך עיון למה אם טעם שכונת קברות משום חששא דדילמא היה שם בית הקברות אף כי אחד חסר נמי ניתוח ואם הוא הלכה למשה מסיני מוטב : **מיתבי** לא אם אמרת במת כו'. במסי' עדיות (פ"ו מ"ג) תנן לה דאיפלגו על כזית בשר [הפורש] מן האבר מן החי דאיכא למאן דמטהר ואיכא למאן דמטמא ויליף לה מבשר הפורש מאבר מן המת ומותיב לא אם אמרת באבר מן המת שכן במת יש בו כמה חומרות רוב ורובע ומלא תרווד. ברוב פירוש רוב בנין או רוב מנין ורוב רובע קב עצמות דמטמא באהל וכן מלא תרווד רקב מן המת שמטמא באהל כדתני באהלות והיכי דמי דאין לו רקב לחי כמו דארקיב חד אבר דכוותה גבי מת אפי' ארקיב חד אבר אם חתך האבר ממנו יש לו רקב ואמאי והא מת חסר הוא ומשני מי קתני הא מת הא קמ"ל שום מת יש לו רקב ובמת שאינו חסר שום חי אין לו רקב וכדאיתא שחתך אבר מן החי ונרקב : **טעמא** משום חי. פיי כל זמן שהוא חי אין לו רקב אבל מת יש לו רקב כגון מת אדם אחד שנרקב בעודו חי אחד מאבריו יש לו רקב לאותו אבר אע"פ שהרקיב בעודו חי ומשני מי קתני [הא מת] הא קמ"ל דשום מת יש לו רקב כשנרקב לאחר שמת ושום חי אין לו רקב אפי' כי מת אחרי כן אין האבר שנרקב בעודו חי מטמא כדין רקב : **נמלה** שחסרה מהו. דאמר בפי' אלו הן הלוקין (מכות יג.) האוכל נמלה חייב עליה בכל שהוא אע"פ שאין בה כזית ומיבעיא ליה אם נקצצו רגליה שעדיין היא יכולה לחיות ועדיין שם בריה עליה : **מי** אמרינן שיעורא גמירי. כלומר שלימה בבריה והא חסרה או דלמא בריה גמירי לה והויא לה שרץ הואיל ועדיין ראויה לחיות :

ת"ש בהם יכול בכולן. גבי שרצים כתיב אשר יפול מהם אל תוכו ובמקום אחר כתיב אשר יגע בהם במותם הא כיצד ניישב שני המקראות הללו וכו' ושיערו חכמים בכעדשה דמיקריא מהם שזהו במקצת שרץ אחד ומיקריא בהם לפי שהחומט תחילת ברייתו בכעדשה וש"מ שיעורא גמירי מדבעינן כעדשה שהרי החומט גם כי הוי תחילתו בכעדשה היינו עם רגליו וקרניו ומ"מ אי חתיך מיניה פורתא דמיפחתיי מכעדשה אפי"ה חיה ואפי"ה בעינן כעדשה ממש כברייתה וש"מ שיעורא גמירי ודחי א"ר שמעיה כי בעינן שיעורא בכעדשה היכא דלא נפלה ביה נשמה כגון חומט שאם נפחת מעט תחילה אז ודאי אין לנו להחשיבו בריה בפחות הואיל ולעולם לא יפול בו נשמת חיים בפחות מכן אבל היכא דנפלה ליה כגון נמלה חיה חשובה היא כי אף קיצץ רגליה או שום דבר ממנה יכולה עדיין לחיות הרבה שאין חייה תלוין בדבר שקצץ: **איבעיא** להו שדרה וגולגולת תנן. דדוקא על שניהם מגלח או דלמא או שדרה או גולגולת תנן והוא הדין דאמתניתין דאהלות (פ"ב מ"א) נמי מיבעיא ליה וכן משמע בסמוך דמייתי מתניתין דאהלות למיפשט בעיין: **ת"ש** שדרה שגרד רוב על עולין שבה. פי' שיבר רוב צלעות שבה תרגום של צלעות עלעולין: **טהורה**. בעלמא [אמרין] כמה חסרון בשדרה וכו' ולא תטמא אמר. שמואל בפי' אלו טרפות (חולין מב:) וכן לטרפה וגם כאן נראה לרבינו יצחק דיש להשוות דאם נשתברו רוב צלעותיה טרפה וכדאמר בפי' אלו טרפות (שם נב.) נשתברו ברוב שני צדדין טרפה נעקרו אפילו ברוב צד אחד: **ובקבר** אפי' משוברת או מפורקת טמאה מפני שהקבר מצרפה. דהכי גמירי: טעמא דגירד הא לא גירד טמא וקס"ד דאיירי בלא גולגולת ואפי"ה טמאה וש"מ דאו שדרה או גולגולת תנן ומשני מי קתני הא לא גירד טמאה הא קמ"ל דכי גירד טהורה ואידך תיבעי לך פירוש מי קתני הא לא גירד טמאה בלא גולגולת דלמא כשיש עמה גולגולת איירי ואע"פ [כן] כי גירד רוב צלעות שבה טהורה ואידך תיבעי לך כלומר בלא גירד ואין שם אלא השדרה בלא גולגולת תיבעי לך: **תא** שמע רבי יהודה אומר ששה דברים ר"ע מטמא. בסמוך קא חשיב להנך ששה דברים וחכמים מטהרין וחזר בו ר"ע: **מעשה** שהביאו קופה מלאה עצמות לבית הכנסת של טרסיים. פירוש צורפי נחשת והניחוח באויר במקום שאין גג עליו פן יטמאו באהל הנכנסין שם נכנס תודוס הרופא וכל הרופאים עמו ואמרו אין כאן שדרה ממת אחד ובפירוש משניות מצאתי דהכי איתא בסיפרי אמרו הואיל ויש כאן מטהרין [ומטמאין] נעמוד למנין פירוש ר"ע

וחכמים שנחלקו בשדרה ובגולגולת הבאים משני מתים ובסמוך מייתי לה ובמס' אהלות פ"ב (מ"ו) נמי תנן פלוגתייהו התחילו מר' עקיבא תחילה וטיהר אמרו לו הואיל ואתה הוא שהיית מטמא טיהרת יהו טהורין: **טעמא** דליכא שדרה דמת חדא. פי' ממת חדא הא איכא שדרה או גולגולת דמת חדא נזיר מגלח עליה וש"מ או שדרה או גולגולת תנן. ודחי דלמא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא שדרה וגולגולת דממת אחד ליכא צ"ע מה היו צריכין להראות לרופאים אם השדרה ממת אחד או לא והא מסתמא היתה מפורקת ומשוברת ואמרינן לעיל דאף ממת אחד טהורה ואומר רבינו יצחק דאיירי כגון דעל אותן עצמות האהיל האדם בעודן בקבר ואמר לעיל הקבר מצרפו: ת"ש ממניינא מה הן ששה דברים שר"ע מטמא וחכמים מטהרין על אבר מן המת שבא משני מתים ועל אבר מן החי שבא משני בני אדם ועל חצי קב. עצמות שבא מב' מתים. ומדלא קאמר הכא ועל רובע עצמות הבא משני מתים כדתנן במסכת אהלות (פ"ב מ"ו) בפלוגתא דר"ע ורבנן יש להוכיח דהכא לענין תגלחת נזיר איירי דאינו מגלח על פחות מחצי קב ולהכי נקט חצי קב דעל רובע הקב דאתי ממת אחד אינו מגלח כדתנן במתניתין והתם לענין טומאת אהל גרידא קתני: **שבא** משני מתים. דאילו בא ממת אחד לר"ע מגלח כדתנן במתניי לר"ע ופליגי רבנן עליה והכא תנן דר"ע הדר ביה ובדין הוא דמיבעי ליה למינקט לרבנן על חצי לוג דם הבא משני מתים אלא איידי דלר"ע דאף ברביעית מגלח נקט הכי. הר"ף: ועל עצם כשעורה ועל רביעית דם כו' ועל עצם כשעורה שנחלק לשנים. אף כי הוא ממת אחד והשדרה וגולגולת במסכת אהלות (פ"ב מ"ו) תניא בהדיא בפלוגתא דר"ע ורבנן השדרה וגולגולת משני מתים: **ואי** ס"ד או שדרה או גולגולת הני שבעה הויין. פי' דנחלקו בו ר"ע ורבנן וברישא תנא ששה דברים אלא ודאי שדרה וגולגולת חד דלא מטמא הא בלא הא ומשני לעולם שדרה וגולגולת כתרי חשיב להו וסמי עצם כשעורה מחושבנא דששה דברים דכי קתני ששה דברים דפליגי על ר"ע לאפוקי עצם כשעורה דיחיד הוא דפליג עליה דתניא עצם כשעורה כו':

ב

-

נב

דף

ואיבעית אימא כי קתני מידי דמת מידי דחי לא קתני. ולא תחשוב בהנך

ששה דברים אבר מן החי ואיבעית אימא כי קתני מילי דנזיר מגלח על אהילו לאפוקי עצם כשעורה דאינו מגלח אלא על מגעו ועל משאו ואיבעית אימא מידי דהדר ביה שחזר ר"ע כדקתני לעיל שחזר בו ר"ע לאפוקי רביעית דם הבאה מבי' מתים דלא הדר וששה דברים דקא חשיב מהנדך דהדר ביה ולעולם שדרה וגולגולת בתרי חשיב להו: דא"ל רבי לבר קפרא תלמידיה לא תשנה דם רביעית בחזרה שהרי למוד ערוך הוא בפיו של ר"ע. דעל רביעית הבאה מבי' מתים דנזיר מגלח ועוד המקרא מסייעו ובא להכחיש דברי האומר שר"ע חזר ובא ר"ש לומר כרבי דר"ע לא חזר בו אלא שאמר דרך קנתור כלפי ר"ע שאמר אם משמת חזר בו איני יודע: [אמר ר"ש עד יום מותו של ר"ע היה מטמא. כלומר לא חזר בו]: **תנא** הושחרו שיניו. של ר"ש מפני תעניותיו מפני שאין דרך ארץ לדבר על רבו בלשון זה וישב והתענה ימים רבים: ת"ש דתני' ב"ש אומרים רובע עצמות מן העצמים מן השנים מן הג'. פירוש או משנים או משלשה אברים יטמא רובע עצמות באהל ובית הלל אומרים מן הגויה פירוש מעיקר הגויה מרוב הבנין או מרוב המנין שרמ"ח אברים יש באדם כדתניא בריש מסכת אהלות וקכ"ה הם רוב מנין ואם תפש קכ"ה עצמות וקיצה מעט מן כל אחד ואחד עד שהעמיד על רובע יטמאו באהל: אמר ר' יהושע יכולני לעשות דברי ב"ש ודברי ב"ה אחד שב"ש אומרים משנים או מג' או מבי' שוקים וירך אחד או משני ירכים ושוק אחד. נמצא רוב בנינו של אדם תנינא במסי' אהלו' (פ"א מ"ח) דקחשבינן רמ"ח אברים וחשיב מלמטה למעלה פרסות הרגל וחשיב שנים בשוק חמשה בארכובה ואחד בירך לכאורה משמע ממתני' דהתם דשוק למטה מן הארכובה וירך למעלה: משני שוקים וירך אחד או משני ירכים ושוק אחד הואיל והוא רוב בנינו של אדם מגובה ומבי' או משלשה דקאמרי' ב"ש לאו דווקא אלא כלומר רובע עצמות הבא מרוב הבנין ורוב המנין הוי לגובה האדם ירך ע"ג שני שוקים ויש מפרשים דשני שוקים וירך אחד קרי שנים לפי שהשוקים דקים ביותר והוו כחד ועם ירך אחד נחשבים כשני עצמות ושני ירכים ושוק אחד הרי שלשה לפי שהירכים עבים וגדולים נחשבינן כשנים והשוק עמהם הרי שלשה: **וב"ה** אומרים מן הגויה מרוב המנין. הואיל וישנו ברוב המנין דהיינו מפרקי ידים ורגלים וב"ש איירו ברובע הבא מרוב הבנין וב"ה איירו ברובע הבא מרוב המנין ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ומפרקי ידים ורגלים תנינא רוב המנין בלא רוב הבנין כדמפרש במסכת אהלות (פ"א מ"ח) דפרסת הרגלים יש לי ששה בכל אצבע ובפיסת היד שלשים ששה בכל אצבע הרי ק"כ אברים בידיים וברגלים: **שמאי** אומר אפי' עצם אחד מן השדרה או מן הגולגולת.

וקס"ד מדקאמר שמאי עצם אחד מן השדרה או מן הגולגולת מטמא באהל מכלל דלרבנן דקאמרי לא עצם אחד מן השדרה או מן הגולגולת מטמא הא שדרה גופה או גולגולת גופה מטמא אפי' האי לחודיה והאי לחודיה דמשמע ליה דלא פליגי [אלא] על האי ב"ש עצם אחד משדרה ולב"ה בעינן שדרה וגולגולת ודחי שמאי דמחמיר אבל לרבנן בעינן תרוייהו: **וליפשוט מינה**. לאידך גיסא דטעמא (דמחמיר) שמאי דמחמיר דטמאות דעצם משדרה לבד או בעצם מגולגולת לבד כדקתני או הא לרבנן דלא תנן או או אלא השדרה והגולגולת ש"מ תרוייהו בעו ודחי עד כאן לא פליגי רבנן עליה דשמאי אלא בעצם אחד משדרה או מגולגולת אבל היכא דאיתא בעיניה שהשדרה שלימה אפי' חד מנהון ומשום דלא קתני במילתייהו דרבנן או או לא ניחוש לדקדק דב"ה לא חשו לפרש מילתייהו או דקיימי אמילתא דב"ש דקאמרי או ומדב"ש נשמע לב"ה דבעו למימר או. מהרפ"ש: **בעי רמי בר חמא** רובע עצמות משדרה או מגולגולת מאי. מי אמרי' כי קתני במתני' דחצי קב עצמות דנזיר מגלח כגון דאתי משאר אברים כגון מרוב הבנין או המנין אבל משדרה וגולגולת דחמירי טפי אפי' רובע עצמות הבא מהן מגלח עליהן נזיר או דלמא לא שנא: **אמר** רבא ת"ש השדרה והגולגולת. דקתני במתני' דנזיר מגלח עליהן וקס"ד דליכא שדרה וגולגולת דלית בהן רובע עצמות ואי לא הויא בהן רובע עצמות לא מגלח ולהכי פריך ואי ס"ד רובע עצמות דאתי משדרה וגולגולת חמיר ליתני במתני' רובע עצמות הבא מן השדרה וגולגולת ולמה לי דתני במתניתין השדרה והגולגולת דמשמע דווקא כשהן שלמין

א

-

נג

דף

הא אפי' שבורין ומפורקין בעיא למימר אם יש בהן רובע עצמות דנזיר מגלח עליהן ותיפשוט דמדקתני במתני' השדרה והגולגולת שלמים מסתמא אית בהון רובע עצמות מכלל דעל עצמות שבורין ומפורקין שיש בה רובע ובאו (השדרה) משדרה וגולגולת לא מגלח ופריך והא הוא דאמר פירוש רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות אלמא דרבא גופיה סבירא ליה דאיכא שדרה וגולגולת דלית בהון רובע עצמות ולעולם אימא לך דאפי' על רובע עצמות הבא מן השדרה

והגולגולת נזיר מגלח ומתניי דקתני שדרה וגולגולת דמשמע שלמים איצטריך לאשמועינן דאפילו אין בהן רובע נזיר מגלח ולא איתפרש היכא איתמר דרבא ויש ספרים דגרסי לעיל (דף נ.) אמר רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות מכח סוגיא דהכא [ולעיל פירשתי] דאי אפשר לקיים אותה גירסא: **בתר** דשמעה מר"ע. כך כתוב בכל הספרים ולא איתפרש מהר"ל וגימגו"ם ואי לא מסתפינא מרבוותא הוה אמינא שיש חסרון בספרים וגרסינן מקמי פירכא דקאמר רבא לא נצרכה אמר מר עוקבא הכא בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עסקינן פירוש מר עוקבא בא לדחות התשובה שהביא רבא מחמת שהיה סבור רבא דסתם שדרה וגולגולת יש בהן רובע ודחי לה מר עוקבא דמיירי בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע ופריך הש"ס ורבא ל"ל האי סברא דאפשר לשדרה וגולגולת בלא רובע והאמר רבא לא נצרכה וכו' ומשני בתר דשמעה ממר עוקבא להווא שינויא דשני מר עוקבא הכא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע וכי האי גוונא הגיה רש"י בזבחים בפרק שני (דף כא :) שהיה כתוב בספרים [הקושיא] וחסר הסוגיא מן הספרים והגיה רש"י [התירוץ] גבי שמעתין דקידוש ידים והכי נמי בשמעתין שיש הקושיא בלא התירוץ יש להגיה התירוץ ובעלמא נמי אשכחנא שהיה רבא בימי מר עוקבא ע"כ לשון מהרפ"ש. והרב רבי יעקב מקינון דחק ליישב גירסת הספרים בתר [דשמעה מרבי עקיבא] וה"פ דהא רבא לא נצרכא כו' כלומר והיכי תסיק אדעתיה דרבא לאיתויי ממתניי והא איהו גופיה הוא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בה רובע עצמות ומשני בתר דשמעה [מרבי עקיבא] רבא לא אמר על מתניי אלא על משנה דאהלות (פ"ב מ"ו) דקחשיב רובע ורביעית הבא משני מתים ושדרה וגולגולת משני מתים ועלה איצטריך ליה לשנויי הכי [אבל] מקמי דשמעה [מר' עקיבא] סבירא. ליה שאין שדרה וגולגולת שלא יהא בהן רובע עצמות ומשום הכי הוה מייתי רבא ממתניי שפיר דאכתי לא שמעה [מר"ע]: **ת"ש** שמאי אומר אפ"י עצם אחד משדרה או מגולגולת. ומדלא בעי שמאי אלא עצם משדרה מכלל דרבנן דפליגי עליה סגי להו בשיעור דרובע עצמות הבא מן השדרה כדקתני ברישא דרובע מטמא באהל כי בא מעיקר הגוייה וכי בא רובע מן השדרה אפ"י מגלח עליה הנזיר דאין סברא לומר דפליגי כולי האי דלרבנן ליבעי חצי קב ולשמאי סגי בעצם אחד ודחי שאני שמאי דמחמיר אבל רבנן [חצי] קב עצמות בעו אף משדרה: ליפשוט מינה לאידך גיסא דלרבנן בעינן חצי קב דמדשמאי דמחמיר לא בעי אלא עצם אחד מכלל דלרבנן שיעורא דבית הלל בעו דהיינו חצי קב דאי לא בעו אלא רובע קב הוה להו לפרושי חומריוהו כמו שפירש שמאי חומריוהו ודחי

דילמא לא פליגי אלא בעצם אחד דלא מטמא באהל לרבנן אבל רובע מטמא ולא חשו לפרושי מילתייהו: זקנים הראשונים מקצתן היו אומרים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל. שאם האהיל עליהם טמא לתרומה ולקדשים ופליגי אמתניתין דמסכת אהלות ומקצתם היו אומרים אף רביעית דם ורובע עצמות לכל אף לנזיר ופליגי אמתניתין [דהכא]: בית דין שלאחריהם אמרו חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל. אף לנזיר כדתנן במתני' רובע עצמות ורביעית דם לתרומה ולקדשים דהמאהיל עליהם טמא כדתנן במתניתין דמסכת אהלות (פ"ב מ"א ומ"ב) אבל לא לנזיר ועושה פסח והכי גמירי להו וסברי להו כמתניתין דאין הנזיר מגלח עליו כלל וסברו נמי כמתניתין דאהלות דתנן התם דמטמא באהל בעלמא לתרומה וקדשים כי ב"ד אחרון סברי כתנא דמתניתין וכתנא דאהלות: י"מ הכרעה שלישית. היינו תלמידים שב"ד אחרון היו תלמידים לזקנים הראשונים ופריך והא אין הכרעת שלישית מכרעת בתרא ומדמתני' דהכא ומתני' דהתם דאהלות כב"ד אחרון סבירא מכלל דהכי הילכתא ומשום דהוה להו מכריע והא אין דעת שלישית מכרעת שדעת שלישית טעם בפני עצמו הוא כי הראשונים לא גילו דעתם שיהא ראוי לחלק בין נזיר ועושה פסח לתרומה וקדשים ומשני אמר רבי יעקב בר אידי מפי שמועה אמרוה מפי חגי זכריה ומלאכי ועל כן סברי ב"ד של אחרונים לסמוך על שמועתם ולקבוע הלכה כמותם: על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה. ואע"ג דבהדיא קתני על עצם כשעורה על מגעו ועל משאו דמשמע אבל על אהילו לא י"ל תני והדר מפרש ועל אלו דסיפא למעוטי אבן הסככות אבן המיסך על הארץ ויש שני אבנים או ג' יוצאין מן הגדר וטומאה תחת אחת מהן ועבר תחת אחת מהן ואינו יודע אם האהיל על הטומאה וקצת קשה דהא תנא ליה סיפא אבל סככות ופרעות אין מגלח וצ"ל דה"נ תני והדר מפרש כמו עצם כשעורה מהרפ"ש:

ב

-

נג

דף

חצי קב עצמות כו' היכי דמי אי דאית בהו עצם כשעורה תיפוק ליה משום עצם כשעורה. צ"ע מאי קא פריך הא לענין אהל איירינן ועצם כשעורה לא מטמא באהל ואומר ר"י דסמיך אמאי דבעינן למימר בסמוך דבתר דתנן ברישא חצי קב דמשמע אבל פחות לא אמאי איצטריך למיתני

בסיפא רובע עצמות דאין הנזיר מגלח עליו ומשני בסמוך דאייתי למידק דפחות מחצי קב לא מגלח על אהילו אבל על מגעו ועל משאו מגלח וא"כ הוי עיקר רבותא דמתניתין לאשמועינן דעל מגעו ועל משאו מגלח ולכך דייק השתא פשיטא דעל פחות מחצי קב מגלח על מגעו ועל משאו ותיפוק ליה משום עצם כשעורה ומשני כגון דאקמח אקמוחי שטחן הדק כקמח או כעפר דכי האי גוונא לא מטמא משום עצם כשעורה: **אין** עליהם בשר כראוי מאי. הא ודאי דעל אהילו לא יגלח כדקתני במתניי דוקא כשיש עליהם בשר כראוי אלא במגעו ובמשאו ובשאיין שם עצם כשעורה: **רבי** יוחנן אמר אין הנזיר מגלח. דהואיל ואין בו עצם כשעורה ור"ש בן לקיש אמר נזיר מגלח על מגעו ועל משאו ואף כי אין בו עצם כשעורה וגם אין עליו בשר כראוי ואינו חשוב אבר לטמא באהל מ"מ חשוב לטמא במגעו ובמשאו כדדריש ליה מקראי בסמוך ורשב"ל אומר נזיר מגלח מדלא קתני לה בסיפא גבי אבל סככות ופרעות ואבר שאין עליו בשר כראוי אף במגעו ובמשאו לא יגלח מכלל דמטמא במגעו ובמשאו וכדדרשיי בסמוך ור' יוחנן אמר לך הא קתני ברישא על אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש עליו בשר כראוי [ולא קתני] אבל אין עליהם בשר כראוי למגעו ולמשאו מ"מ [מגלח] ומדלא קתני הכי ש"מ דלא מגלח אפילו על מגעו ועל משאו אי אין שם בשר כראוי ולא איצטריך תו למיתניי בסיפא ורשב"ל אומר כל היכא דשמע מכללא דרישא (אמר מר ד) לא קתני בסיפא: והא ברישא תני חצי קב עצמות דמשמע חצי קב אין רובע לא ואפילו הכי הדר תנא בסיפא רובע עצמות: **התם**. אי לא תנא רובע עצמות ה"א דאפי' על מגעו ועל משאו לא יגלח להכי איצטריך למיתני רובע עצמות למימר דעל אהילו דוקא אין הנזיר מגלח הא על מגעו ועל משאו הנזיר מגלח: והא חצי לוג דם דשמעת מינה [חצי] לוג דם אין רביעית לא וקתני בסיפא רביעית דם: ה"ג התם לאפוקי מדרבי עקיבא (דאמר רביעית דם הבא משני מתים) וה"פ לאפוקי מר"ע דאמר בשילהי פירקין דעל רביעית דם דעל מגעו ועל משאו מגלח: האי אבר מן המת היכי דמי אי דאית ביה עצם כשעורה מאי טעמא דרבי יוחנן. דאמר אין הנזיר מגלח על מגעו ועל משאו ואי דלית ביה עצם כשעורה מאי טעמא דר"ש בן לקיש אמר לך ר"ש בן לקיש לעולם אימא לך דלית ביה עצם כשעורה ואפי' הכי רחמנא רבייה דתניא וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר על פני השדה זה המאהיל על פני המת מדלא כתיב אשר יגע במת אלא על דמשמע דמאהיל מיירי וכדאמר נמי בפ"ק דשבת (דף יז.) טימאוהו משום כלים המאהילים על המת רוצה לומר אפי' אין עליהם: **בחלל** זה אבר מן החי ויש בו כדי להעלות ארוכה. דהכי משמע

אבר שנפל מגוף החי ונחתך : **חרב** הרי הוא כחלל. דכלי מתכות הנוגעים במת נעשים אבי אבות הטומאה כמת עצמו לטמא אדם הנוגע בו מטמא טומאת שבעה כנוגע במת עצמו או לטמא אדם הבא באהל אשר החרב בתוכו טומאת שבעה כבא אל אהל המת : **או** במת זה אבר הנחלל מן המת. ויש בו בשר כדי להעלות ארוכה דחשיב כמת עצמו : **או** בעצם אדם זה רובע עצמות. שמטמא באהל והלכה למשה מסיני היא דבעינן רובע וקרא אסמכתא בעלמא : סתום דאמר מר טומאה בוקעת ועולה מן הקבר בוקעת ויורדת מן הקבר זה קבר סתום אין לומר דהיינו שאין בו פותח טפח דההוא הוה טומאה רצוצה ולא מטמא אלא כנגד גופו של מת והכא איירינן דהקבר עצמו מטמא אפ"י שלא כנגד המת אלא הכא איירי בקבר סתום בכל רוחותיו ויש בו פותח טפח בינו למת דיש חילוק בטומאה רצוצה שהקבר עצמו מטמא באהל אפילו שלא כנגד המת והכי איתא בסיפרי או בקבר זה קבר סתום שמטמא כל צדדין אפילו ריקן שבו ודוקא שיש פותח טפח בין המת לקבר שעליו אבל אין פותח טפח אינו מטמא כל צדדין אלא טומאה בוקעת ועולה כנגדו דהיינו כנגד המת דוקא והביא רבינו שמשון נ"ע ראייה מפי"ז דאהלות (מ"א) נפש [אטומה] הנוגע בה מן הצדדין טהור מפני שהטומאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת ואם היה מקום הטומאה טפח על טפח טמא מפני שהיא כקבר סתום והא דאמר"י (ברכות דף יט :) רוב ארונות יש בהן פותח טפח צריך לומר שאותן הקברים היו פתוחים מן הצד ואין עליהן דין קבר סתום אם לא שכל הצדדים סתומים והכי תנן באהלות (פ"ג מ"ז) ביב שהוא קמור תחת הבית יש בה פותח טפח וביציאתו פותח טפח טומאה בתוכו הבית טהור'. : **דאמר** מר טומאה בוקעת ועולה. בכדי אייתה דהא לא איירי בקבר ועוד דקבר דהכא מטמא אפילו שלא כנגד הטומאה :

א

-

נד

דף

ואילו גבי נגיעה תניא וכל הנוגע בעצם או בחלל עצם זו עצם כשעורה בחלל זו אבר הנחלל מן החי ואין בו כדי להעלות ארוכה או במת זה אבר הנחלל מן המת ואין בו כדי להעלות. כולו קראי וכולו דרשות איירי לענין מגע : **או** בקבר רשב"ל אמר זה קבר שלפני הדיבור. שקודם מתן תורה וצ"ע לרבנן דר"ש דאמר"י (יבמות ד' סא.) אף קברי עובדי כוכבי

מטמאין באהל דלא דרשינן אדם אתם אתם קרויין אדם וכו' אמאי איצטריך [או בקבר] וי"ל דר"ש היא מיהו קשה דהרי גבי נגיעה מודה ר"ש דקברי עובדי כוכבים מטמאין במגע ובמשא כדאמר רבינא בפרק הבא על יבמתו (שם ד' סא.) ודוחק לומר דלא כרבינא והריב"א פירש קבר שלפני הדיבור גם אותן שמתו קודם מתן תורה קודם שנאמרה פרשת טומאת מת דס"ד אמינא אדם כי ימות באהל מפרשה זו ואילך וכיוצא בזה יש בפי' בתרא דהוריות (ד' י.) דמצריך פסוק לזב שלפני הדיבור משום דסד"א איש איש כי יהיה זב מבשרו מכאן ואילך ומקשינן לר"ש אמאי הוה רבי בנאה מציינן מערת המכפלה בפרק חזקת הבתים (ב"ב נח.) והא קודם מתן תורה לר"ש לא מטמא באהל ובפי"ק דמ"ק (ד' ה.) אמרי' דאין מציינים [על דבר שאינו] מטמא באהל ואומר הריב"א דשפיר קרייה אדם אדם הראשון ואברהם האדם הגדול בענקים אי"נ דקסבר מקבר שלפני הדיבור נרבה קבר שלאחר הדיבור שלאחר מתן תורה : **אלא** דלית ביה עצם כשעורה ואפי' הכי מטמא ורחמנא רבייה. כיון שיש בו אבר שלם ורי' יוחנן אמר לך לעולם דאית ביה כשעורה ואם אינו ענין למגעו תנהו ענין למשאו אם אינו ענין לנוגע דנפקא ליה מהנוגע בעצם תנהו לענין משאו דעצם כשעורה מטמא במשא וקצת קשה דא"כ מאי קאמר או במת זה אבר הנחלל מן המת ואית בו [כשעורה] לימא זו עצם כשעורה : ואינו מתחיל למנות עד שיטהר ויביא קרבנותיו ואיבעיא ליה עד שיטהר. דמתני' בשביעי קאי דלאחר שטבל והזה וגלח ומתחיל מאותו יום למנות נזירות טהרה ויביא קרבנותיו בשמיני ומני ר"א היא דאמר לעיל פרק מי שאמר (ד' יח :) מתחיל ומונה מיד פירוש שמתחיל ומונה משביעי כדפי' שם או דילמא בשמיני קאי ומאי עד שיטהר שיביא קרבנותיו ומני רבנן היא דאמרי' וקדש ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו : ת"ש מדקתני מתחיל ומונה מיד בהדי הנך שאין הנזיר מביא קרבן טומאה ומזה בשלישי ובשביעי ומתחיל ומונה מיד דהיינו בשביעי שהרי אינו זקוק להביא קרבן טומאה האמר ברישא עד דקתני ולא קתני מתחיל ומונה מיד כמו בסיפא שמע מינה דרישא עד שיטהר ויביא קרבנותיו קאמר ומני רבנן היא : **סככות** ופרעות. מפי' בגמ' [מאי ניהו] : **בית הפרס**. שדה שנחרש בו קבר [ועד ק' אמה] חשו חכמים שמא דלדל המחרישה בעצמות ונשתייר שם עצם כשעורה וליכא טומאה אלא מדרבנן : **וארץ העמים**. דגזרו בה רבנן טומאה כדאמר בפ"ק דשבת (ד' טו.) : **הגולל** והדופק. פרש"י בפ"ק דכתובות (דף ד :) גולל זה כיסוי הארון ודופק הוא דופן של צדדין וקשה לר"ת דאמר בפי' בהמה המקשה (חולין עב.) על פני השדה לרבות גולל ודופק משמע דגלויין הן גולל ודופק ואלו מכוסין הן ופר"ת

דגולל הוא המצבה ודופק אבנים שהמצבה נשענת בהן ובמקום אחר מפורש באורך: **:: ורביעית** דם ואהל ורובע עצמות. [אע"פ שמטמאין באהל אין הנזיר מגלח עליהן ובדין הוא דהוה ליה למתני פחות מחצי לוג דם או פחות מחצי קב אלא נקט שיעורים המפורשין בפ"ק דאהלות שהן מטמאין באהל]: **וכלים** הנוגעים במת. דכי ימות מת עליו אמרה תורה [ובגמ' מפ' באיזו כלים איירין]: **וימי** ספרו וימי גמרו. פי' נזיר שמנה מקצת נזירות ונצטרע בין ימי גמרו דהיינו ימי חלוטו שהחליטוהו לטומאה ובין ימי ספרו אחר שהוחלט וראה הכהן והנה נרפא הנגע מן הצרוע ומביא צפורים ומגלח ונכנס במחנה ישראל וישב מחוץ לאהל שבעת ימים שאסור בתשמיש וביום [השביעי מגלח] ובשמיני מביא קרבנות צרעתו ואותן ימים קרויין ימי ספרו ואין עולין לימי נזירות ואין מבטלין את הקודמים (וכתב בנזיר) ואיצטריך למיתני [ספרו וגמרו] דאי תנא ספרו ה"א אבל ימי גמרו דחמירי סותר ואי תנא גמרו ה"א אבל ספרו דקיל עולה וצריך עיון דלא ליתני אלא ספרו וליכא למימר אבל גמרו סותר דא"כ מאי נפקא מינה במה שימי ספרו אינו סותר הרי כבר סתר מטעם ימי גמרו: **על** אלו אין הנזיר מגלח. לא קאי אימי ספרו ואימי גמרו שהרי [הוא צריך] לגלח בשביל צרעתו אלא קאי אשאר אלא שאין מגלח כדין נזיר טמא: **ומזה**. בגמ' משמע דלא קאי אכלים הנוגעים במת דמיירי בכלי עץ ואין אדם הנוגע בהם צריך הזאה [וכן לא קאי אימי גמרו ואימי ספרו דאין טעון הזאה] אלא קאי אשאר ארביעית דם וגולל ודופק:

ב

-

נד

דף

ואינו סותר את הקודמים וגם אין עולין לו למנין נזירותו ומתחיל ומונה מיד. במקום שפסק למנות כשנטמא לא יתחיל למנות שימי טומאה אין עולין לו לימי נזירותו וגם קרבן שנזיר טמא מביא חטאת ועולת העוף ואשם זה אינו מביא וקשה לרש"י דבשלמא כולהון ניחא דכי נמי אינו סותר הקודמין אין עולין לו אלא כלים הנוגעים במת דאפי' כלי שטף קאמר כדמשמע בגמ' וכשנגע בהם הנזיר אינו טמא אלא טומאת ערב [אמאין] אין עולין לו: **באמת** אמרו ימי הזה והזבה. נזיר שהתחיל למנות ונעשה זב וימי הסגרו שפרחה בו צרעת והסגיר אותו הכהן ועמד בעיניו או כיהה עולין לו לימי נזירותו: **אילן** המיסך על הארץ. בפ' דם הנדה נדה

נז). אמר דמדאורייתא לאו אהל מעליא שהענפים רחוקים זה מזה ואין בהם פותח טפח אף כי יש בודאי כזית מן המת תחת אחת מהן ומן התורה טהור כי הלך תחת כולן ורבנן הוא דגזרו טומאה בהולך תחתיו : **ופרעות** אבנים היוצאות מן הגדר. הסמוך לבית הקברות ויש שם נפל תחת אחת מן האבנים וגזרו חכמים טומאה למהלך תחת אחת מן האבנים אף כי ספק טומאה ברה"ר ספקו טהור ובמס' נדה (גי'ז שם) : משמע דמהלך על פני כולה טמא בודאי : **ארץ** העמים על אורא גזרו. כגון מהלך בשידה תיבה ומגדל גדולות יותר ממ' סאה שאין מקבלין טומאה או על גשר ארץ העמים או הנכנס בקרון או בספינה שהחמירו בה יותר מבאהל המת כדי שלא יצא מארץ לחו"ל או דלמא משום גושא דוקא המאהיל על גושא גזרו כמי שמאהיל על המת מפני מתי מבול או מפני רוב מישראל שנהרגו בחו"ל אבל הנכנס בשידה תיבה ומגדל או בקרון או בספינה לא והא דמשמע בפ"ק דשבת (ד' טו) : דגזרו על גושא ועל אורא התם ה"פ בין לנוגע בגושא בין מאהיל על גושא בלא שום הפסק לגושא [אבל] בבא בשידה תיבה ומגדל שיש הפסק לא איירי והקשה הרב ר' יעקב מאורלייניש דתנן בפ"ק דאהלות ואלו מטמאין במגע ובמשא ולא באהל ארץ העמים ובית הפרס כו' והכא משמע דפשיטא לן דמטמא באהל כי מאהיל מיהא על גושא בלא הפסק שידה תיבה ומגדל ותירץ דהתם מיירי בגושא הבא מארץ העמים לא"י ור"ת אומר דהיא נשנית קודם גזרה אחרונה דשבת דאמר התם (בפ"ק דשבת שם) דמעיקרא לא גזרו על אורא ולא כלום ועי"ל דאינו מטמא עד שיכנס שם ראשו ורובו כדמשמע בשלהי סוגיין ולא כשמכניס ידו לבד דאילו באהל המת מטמא אפי' במכניס ידו : **ת"ש** ומזה בגי' ובז' ואי אמרת משום אורא הזאה ל"ל. דאינו סברא שיצטרכו בכה"ג הזאת גי' וז' הואיל ומטמא אף כי הפסק בינו ובין הגוש דאינו כלל מענין טומאת אהל המת להצריך הזאה גי' וז' ומשני כי קתני אשאר' ה"נ מסתברא מדקתני וכלים הנוגעים במת הני כלים בני הזאה נינהו. והלא אינו טמא הנוגע בהן רק טומאת ערב ולא טומאת ז' אלא ש"מ אשאר' דמשמע ליה דאפילו בכלי שטף איירי דנגעו במת דהו' אב הטומאה והנוגע בהם טמא טומאת ערב כנוגע בטמא מת בעלמא דלא בעיא הזאה אלא ש"מ אשאר' וא"ת ולישני ליה דהני כלים בכלי מתכות מיירי דאדם הנוגע בהם טמא טומאת ז' ובעי הזאה גי' וז' דחרב כחלל ואור"ת דע"כ לא מתוקמא מתני' בכלי מתכות דא"כ הנזיר מגלח דחרב הרי הוא כחלל. ושלח לו רבינו חיים כהן איזה בית אשר תבנו לי דאין נזיר מגלח עליו ה"ה דכהן מוזהר עליו ואין לך בית שאין בה שום כלי מתכות שהיה באהל המת או שום מסמר כדאמר"י במס' שמחות (פ"ד

הל' כא) כל טומאה שהנזיר מגלח עליה כהן מוזהר עליה ותו דבהדיא תניא בתוספתא ובמס' אהלות (פ"א) דקחשיב התם ד' טומאות במת כיצד כלים הנוגעים במת ואדם בכלים וכלים באדם טמאים ז' והרביעי בין אדם בין כלים טמאין טומאת ערב וקאמר בד"א לתרומה וקדשים אבל נזיר אין מגלח אלא על המת בלבד פי' למעוטי כלים הנוגעים במת דאיירי בהן דהא ודאי מגלח על אבר מן החי ואכל הני דתנן במתניי וע"כ מתניי דהתם בכלי מתכות איירי דבכלי שטף אי אפשר להיות טמאים ד' [אלא] דוקא בכלי מתכות דאמר רחמנא חרב כחלל משכחת להן כמו שמפורש אבל כלי שטף אינו כחלל אלמא דאין הנזיר מגלח עליהן והא דלא אוקי מתניי בכלי מתכות משום דבלאו הכי קים ליה דקתני אשאר דע"כ לאו אכולהו קאי ומזה בגי' וז' דהא קתני נמי ימי ספרו וימי גמרו דלאו בני הזאה אינון. ומשמעתין קשה למה שפירש הר"ר יצחק מסימפוני"ט דמתניי דאהלות בין בכלי מתכות בין בשאר כלים דכולהו גמרי מכלי מתכות דאמר חרב הוא כחלל וה"ה לשאר כלים דבהדיא אמריי בשמעתין הנוגע בשאר כלים אינו טמא אלא טומאת ערב ומיהו קצת יש לדחות דהא דפריך הכא בני הזאה נינהו לאו אכלים הנוגעים במת אלא אספרו ואגמרו קאי דבתר הכי והוי כמו וכו' ולא נ"ל וצ"ע מהרפ"ש. וה"ר יצחק הביא ראיה מתוספתא דכלים (פ"ו מב"ק) החמת שהיא נתונה בתנור ופיה למעלה מן התנור ועצם כשעורה כרוך בסיב או בנייר ונתון. לתוכה הוא טהור והתנור טהור הוא טהור משום דכרוך בסיב והתנור טהור דתוכו ולא תוך תוכו בא הטהור ואחז בו והעלהו טמא לפי שהסיט עצם כשעורה וטמא את החמת חזרה החמת וטמאה את התנור אלמא דחמת כאדם ונעשית אב הטומאה לטמא את התנור ואע"ג דלאו כלי מתכות הוא משוינן ליה כאדם להיות אב הטומאה כמוהו שניטמא בעצם דהוי אבי אבות ויש לדחות דהתם משום דיקרב בדיקרב הוא דהאדם ניטמא במשא דעצם כשעורה ובשעה שהיה [נושא עצם המת שהוא] אבי אבות באותה שעה היה נוגע בהחמת והחמת בתנור. ועוד הביא מדאמר בספרי כל אשר יגע בו הטמא יטמא למה נאמר לפי שנאמר בחלל חרב בא הכתוב ולימד על החרב שהוא מטמא טומאת שבעה למדנו לכלים ואדם כלים ואדם וכלים מנין ת"ל וכבסתם בגדיכם ביום השביעי וטהרתם פי' שהבגדים שנוגעין באדם שנוגע במת טמאים ז'. והתם בגדים משמע אף בשאינן כלי מתכות ואורי"ת דתכשיטי כלי מתכות שפיר מיקרו בגדים כדכתיב בבגדי כהונה (שמות כח) אלה הבגדים אשר יעשו וחשיב ציץ וכללא דמילתא כלים במת וכלים באדם ואדם בכלים (וכלים בכלים) הרי הן כמו אדם במת ואדם בכלים וכלים באדם באדם ירדו

מעלה אחת דאילו כלי מתכות במת הרי הן כמוהו דחרב כחלל וגם כלים באדם כדכתיב (במדבר לא) וכבסתם בגדיכם אבל כלים בכלים לא אשכחן שיעשו כיוצא בהן וכלים בכלים השלישי אינו אלא ערב בין אדם בין כלים (באדם) אבל כלים באדם הכלים כמו האדם מה האדם טמא ז' אף [כלים] הנוגע ז' וכלים במת הרי הן כמת מה המת אבי אבות לטמא אדם וכלים טומאת ז' אף כלי מטמא אדם וכלים טומאת ז' ותו לא מידי:

א

-

נה

דף

לימא כתנאי. אי משום אוירא אי משום גושא : ור' יוסי בר' יהודה מטהר. דסבר משום גושא דכיון שהוא בשידה ואהל זרוק שמיה אהל טהור : **והתניא**. בת"כ זרק תיבה מלאה כלים על פני המת טמאה דהוי אהל זרוק ולא שמיה אהל ואם היתה מונחת שעומדת במקום אחד טהורה כיון דאינה זזה ממקומה השתא הוי אהל קבוע אלמא דאהל זרוק לא שמיה אהל לר' יוסי בר' יוסי אבל אם פליגי באוירא וגושא לא קשיא ליה מידי מהך ברייתא דאיכא לאוקמא לפלוגתייהו בשידה תיבה המונחת ואפי"ה א"ר מטמא משום אוירא אבל השתא דפליגי באהל זרוק לא מתוקמא פלוגתייהו במונחת דא"כ רבי לא הוה מטמא דאהל מעליא הוא ומשני דכ"ע משום אוירא ואהל זרוק לא שמיה אהל לר' יוסי בר' יהודה ואפי"ה משום דלא שכיחא ליכנס בשידה תיבה ומגדל לא גזרו לר' יוסי והתניא בניחותא וכו' פירוש אחר לא דכ"ע משום גושא מר סבר אהל זרוק שנכנס בשידה שבהמה או אדם מוליכים אותו שמיה אהל לחוץ ולהפסיק וצ"ל דעדיף מטלית המנפנת דתנן במס' אהליות (פ"ח מ"ה) דאין חוצצין בפני הטומאה ואין מביאין והיינו טעמא דהכא עדיף משום דרגלי האדם או הבהמה הנושאים השידה והתיבה נוגעים בארץ אבל הטלית מנפנת באויר ומר סבר אהל זרוק לא שמיה אהל והיינו דאמר והתניא בניחותא וכן בפירוש ר"ח ר' יוסי בר' יהודה אומר תיבה שהיא מלאה כלים וזרקה על פני המת טמאה דדמיה לטלית המנפנת דאזלה כולה באוירא ואם היתה מונחת על גבי בהמה או אדם הנושאים אותה טהורה דאהל זרוק כה"ג דרגלי הנושאים נוגעים בארץ שמיה אהל לחוץ בפני הטומאה : ה"ג ואי בעית אימא דכ"ע משום אוירא גזרו וטעמא דר' יוסי בר' יהודה דמטהר אף כי נמי גזרו על אוירא היינו בעומד על הגשר של ארץ העמים

או נכנס בקרון ובספינה דשכיחי להלך אבל בשידה תיבה ומגדל לא שכיח לא גזרו ורבי סבר אע"ג דלא שכיח גזרו והתניא בניחותא הנכנס בארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טהור בקרון ובספינה ובאסקריא גוטי"א בלע"ז משוט הספינה וכדאמר בעלמא (תענית דף כא.) אילפא תלא נפשיה באסקריא דמכותא אלמא אף לר' יוסי בר"י דמטהר בשידה תיבה ומגדל מודה בקרון ובספינה דטמא משום אוירא גזרו ואב"א הכא שמא יוציא ראשו ורובו לשם ולכ"ע משום גושא גזרו ושידה תיבה ומגדל דמטהר ר' יוסי בר"י משום דסבר אהל זרוק שמיה אהל ולא גזר שמא יוציא ראשו ורובו לחוץ דאין פתח שידה תיבה ומגדל נוחה ליכנס ולהוציא ואין נקל כל כך להוציא ראשו אבל בקרון ובספינה מטמא משום דגזר שמא יוציא ראשו ורובו לחוץ בקרון ובספינה ויאהל על הגושא כי נקל להוציא ראשו ורובו מספינה וקרון ורבי דמטמא אפי" בשידה תיבה ומגדל גזר אפי" בהנך דלמא יוציא ראשו ורובו לחוץ: והתניא בניחותא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל טהור עד שיוציא ראשו ורובו. מכלל דבקרון ובספינה טמא אע"פ שלא הוציא ראשו ורובו דנקל הוא להוציא בקרון ובספינה וההוא דמייתי בפי' בכל מערבין (עירובין ל:.) ובמס' חגיגה (דף כה.) מההיא ברייתא דהנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל דפליגי ר' יוסי בר"י ורבי באהל זרוק אי שמיה אהל אי לא היינו במאי דבעי למימר בשינויא קמא דפליגי באהל זרוק אבל שינוי"א [בתרא] ליכנס בארץ העמים לא פליגי באהל זרוק אבל לגבי מת הוא דפליגי בה כדתניא ואם היתה מונחת בו טהורה דאהל זרוק שמיה אהל וההיא ר' יוסי בר"י אבל רבי מטמא דאהל זרוק לא שמיה אהל: **ומתחיל** ומונה מיד. כשנטהר מונה [למקום] שהפסיק בתחילת צרעתו דימי צרעתו לא עלו לו מן המנין: **אמר** רב חסדא לא שנו. דימי ספרו וימי גמרו אין עולים לו למנין נזירותו אלא בנזירות מועטת של ל' יום ונצטרע בנתיים ולאחר שנתרפא וגילח לסוף ימי גמרו וכשגילח שנית אחר ימי ספרו אז ודאי אינו יכול לגלח לסוף ל' מתחילת ימי נזירותו ויהיו ימי צרעתו ממנין שהרי אין גידול שיער פחות מל' יום וצריך למנות ל' יום לנזירותו משנתרפא ומספר: **אבל** בנזירות מרובה. שנדר כל כך ימים שאחר ימי צרעתו איכא ל' יום אחר שגילח תגלחת שנית לצרעתו דשפיר איכא כדי גידול שער מסלק נמי סלקי ליה: **מתיב** רב שרביא מתחיל ומונה מיד ואינו מבטל הקודמים. אומר ר"י דהיינו מתני' בודאי (אף) [אך] כי החליף הלשון: **אילימא** בנזירות מועטת הא בעי גידול שיער. ומאי קאמר אינו מבטל הקודמים והלא על כרחיה יסתור קודמין: **אלא** לאו בנזירות מרובה וקתני מתחיל ומונה מיד דשמעינן מתחיל ומונה לאחר ימי ספרו אלמא ימי ספרו אין

מגופו לא מיקרי מחוסר כפורים כדאמרינן בפ' ארבעה מחוסרי כפרה (כריתות י.) דדוקא במי שטומאתו יוצאה מגופו קרי מחוסר כפורים כיצד נזר נזירות שלשים יום וביום הראשון אירע לו ספק טומאה וספק טומאת צרעת דספק אם פרחו בו צרעת ממש אם בוחק הוא והשתא מיהא בתר דנתרפא לגמרי מזה ושונה וטובל ונטהר מספק טומאת מת אפי' לסוף שבעה בא לו לגלח כדין נזיר טמא או כדין מצורע שנתרפא אומרים לו להמתין מלגלח עד שלשים יום [דאימא] נזיר טהור גמור אתה שלא נטמאת ונזיר טהור אינו מגלח תוך שלשים אלא על הדמים בסוף שלשים יום כשנגמר נזירותו כדכתיב תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ימי נזרו לסוף שלשים יום מגלח ומשפטי הבאת קרבנותיו מפורש לקמן בפרק שני נזירים (דף ס.). שמביא צפרי מצורע שחוטה ומשולחת וחטאת העוף הבאה על הספק משום ספק נזיר טמא ועולת בהמה משום ספק נזיר טהור [ואע"פ] שאינו יכול לגלח אלא על הדמים [הא אמרינן] דאם גילח על אחד מהם יצא ומתנה עליהם ועדיין אסור לאכול בקדשים דשמא מוחלט היה וטעון עוד תגלחת שנית והבאת קרבנות [כדכתיב] בפרשת מצורע והנה נרפא נגע הצרעת ולקח שתי צפרים ושחט את הצפור האחת על מים חיים ושלח את הצפור החיה וגלח את כל שערו וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים והיה ביום השביעי יגלח ורחץ בשרו במים וביום השמיני יקח שני כבשים אחד לעולה ואחד לאשם וכבש אחד לחטאת וזה אי אפשר לגלח סוף שבעה לתגלחת ראשונה כי אולי אינו מצורע אבל נזיר טמא היה וצריך להתחיל ימי נזירותו שלשים יום שנזר כי אותן שלשים יום שמנה לא עלו לנזירותו דקרינא ביה והימים הראשונים יפלו כיון דמספקא לן בנזיר טמא ושלשים יום השניים הם ימי נזירות טהרה וקרינן ביה תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ימי נזרו לסוף ששים מגלח ובהך תגלחת שניה ליכא לספוקי בנזיר טמא דמספק נזיר טמא נפק בתגלחת ראשונה עד סוף ל' יום הראשונים אבל בנזיר טהור איכא לספוקי או בתגלחת ימי ספרו של מצורע ומביא עולת בהמה משום ספק נזיר טהור כדי לגלח על הדמים ומתנה עליה למחרת של יום תגלחתו יביא קרבנות מצורע כדי להתירו לאכול בקדשים ומביא חטאת העוף דאילו חטאת בהמה אינו בא על הספק אך יפקיר נכסיו ויביא חטאת העוף כדין מצורע עני ואשם נמי יביא לר"ש דאמר אשם מצי לאתנויי ביה כשלמים ולרבנן דר"ש אית להו דאשם אינו מעכבו לאכול בקדשים ועדיין הוא אסור לשתות יין ולטמאות למתים דשמא מוחלט היה ושני תגלחיות הללו שעשה למצורע היו לגמרו ולספרו ואינו עולה לתגלחת נזיר טהור כדאמרינן לקמן בפ' ב' נזירים (שם) לכך טעון עוד שני תגלחות

אחד לנזיר טמא ואחד לנזיר טהור לסוף תשעים יגלח שלישיית ובהך שלישיית ליכא לספוקי במצורע כלל כי אם בנזיר טהור או בנזיר טמא והך תגלחת אי אפשר לגלח אלא עד סוף ל' יום הרי תשעים יום דלא מיבעיא בנזירות מועטת דצריך להמתין ל' משום גידול שער אף לרב חסדא אלא אף בנזירות מרובה כדפריש ואזיל משום דסבירא דימי צרעתו אין עולין לו כל עיקר ודלא כרב חסדא לכך צריך להמתין לתגלחת שלישיית אחר תגלחת שניה כמנין ימי הנזירות (שעבר) אולי נזיר מצורע הוה ולא נזיר טמא ולסוף תשעים כשמגלח שלישיית ליכא לספוקי במצורע כלל אלא או בנזיר טהור או בנזיר טמא ויביא עולת בהמה משום ספק נזיר טהור ולגלח על הדמים וחטאת העוף משום ספק נזיר טמא ועדיין אסור לשתות יין ולטמא למתים דשמא מוחלט היה ונזיר טמא ועלו לו שנים תגלחיות ראשונות לצרעתו והשלישיית לנזיר טמא לכך צריך למנות עוד ל' לנזירות טהרה לסוף ל' יגלח ויביא קרבן טהרה לבד ומתנה ביה כדמפרש לקמן בפי' שני נזירים ומותר לשתות יין ולטמאות למתים והיינו דקתני ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ק"כ יום: ומדקדק הר"ם דע"כ צריך לומר שהוא מגלח ביום ל' שאם לא היה מגלח עד יום [שלשים ואחד] כשאר נזיר א"כ הוה מגלח תגלחת שניה יום ששים ואחד וא"כ לא היה אוכל בקדשים עד יום ששים ושנים שהרי אחר תגלחת מצורע היה טובל ולא היה יכול להביא קרבנותיו עד למחר כדאמר לעיל בפי' שלישי (דף יח) גלח בחי' מביא קרבנותיו בט' אלא ביום ל' מגלח ומביא אחד מגי' קרבנותיו דנזיר טהור עולה או שלמים כדי לגלח על הדמים דאולי נזיר טהור היה ואע"ג דשאר נזיר אינו מגלח עד שלשים ואחד יום היינו מדרבנן דמדאורייתא ביום ל' מצי מגלח לרב מתנא משום דמקצת היום ככולו או לבר פדא דמכ"ט יום נשלם הנזירות והלכך נזיר זה דעדיין אינו שותה ולא מיטמא למתים לא העמידו דבריהם ואוקמה אדאורייתא ושרי ליה לגלח ביום ל' מיהו קשה מתגלחת שלישיית דאינו שותה יין ואפי' הכי בשלשים ואחד אלא נראה דמשום אכילת קדשים הקילו בשני תגלחיות ראשונות לכתחילה ביום ל'. מהרפ"ש: ה"ג ואכתי אינו מביא קרבנות נזיר טמא בו ביום דכיון שהוא צריך לטבול אחר התגלחת כדין מצורע שטובל אחר כל התגלחות ומיחזי כאילו היא טבילת נזיר טמא ביום שביעי אחר דבנזיר טמא נמי מספקא ליה דאז אינו מביא עד שמיני ולכך אינו יכול להביא קרבנות נזיר טמא עד למחרת יום תגלחתו דהיינו ביום שלשים ואחד וביום שלשים ואחד מביא חטאת העוף כדין נזיר טמא דשמא הוא טמא ולא מוחלט וימנה עוד ל' יום מיום שלשים ואחד שמביא קרבן טומאה וכדרבנן בפי' גי' (שם) דאמר הביא

חטאתו אע"פ שלא הביא אשמו מונה יום ששים שהוא יום ל' למניינו ומגלח כדמפרש ולמחרת דהיינו יום ששים ואחד מביא קרבן צרעתו חטאת העוף כמו מצורע עני ואם עשיר הוא מפקיר נכסיו ומותר לאכול בקדשים דאשמו אינו מעכב לאכול בקדשים לרבנן ולר' שמעון דאמר מביאין קדשים לבית הפסול מביא גם אשם ומתנה כשלמים וזה ששנינו (זבחים עו.) ר"ש אומר למחרת מביא אשמו ולוגו ואומר אם מצורע הוא זה אשמו וזה לוגו ואם לאו יהא שלמים ואותו אשם טעון צפון ומתן בהונות כו' הרי למחרת ששים יום דהיינו יום ששים ואחד אוכל בקדשים דכבר גילח ב' תגלחות אם היה מצורע כבר. נטהר ומיהא תגלחת שלישיית ליכא לפרושי הכי שהרי אינו טובל אחר התגלחת כיון שעשו לו ספיקות של מצורע. וצריך לומר דודאי בבי' תגלחיות אחרונות אינו מגלח עד יום ל' ואחד (מגלח ל' יום על שלשים ואחד) שמניינו התחיל ביום ששים ואחד ומביא עולת בהמה לגלח על הדמים וגם מביא חטאת עוף משום ספק נזיר טמא כי בתגלחת ראשונה אולי מוחלט היה ולא עלו לו לנזירותו ומתחיל מניינו מיום [ששים] ואחד ומשלים חמשים ותשעה יום על ששים ואחד שהן מאה ועשרים יום ומגלח ביום קכ"א שהוא ל' ואחד יום למניינו ומביא קרבן טהרה לבד ומותר ביום קכ"א לשתות יין ומשלים נזירותו ויש ליתן טעם בדבר דדוקא בשני תגלחיות ראשונות דאיכא לספוקי בספק מצורע הקילו להיות ביום ל' אבל בשתים אחרונות שאין עליו עוד ספק מצורע השווהו לשאר נזיר שמגלח ביום שלשים ואחד ולכך קאמר ושותה ביין ומטמא למתים אחר ק"כ יום: ותני עלה [בד"א] בנזירות מועטת דאז די לו בק"כ אבל בנזירות בת שנתה אוכל בקדשים לאחר שתי שנים. כדפרישית שממתין מלגלח ראשונה עד שנה דשמא נזיר טהור היה ושניה עד שתי שנים דשמא לא היה מוחלט אלא נזיר טמא שלישיית עד שלש שנים דשמא מוחלט היה ולא טמא מת. רביעית עד ארבע שנים דשמא מוחלט וטמא מת היה וגילח ראשונה ושניה לצרעתו שלישיית לנזיר טמא רביעית לנזיר טהור:

א

-

נו

דף

ה"ג אוכל בקדשים אחר ששים. דהיינו ביום ששים ואחד דשני תגלחיות ראשונות היו ביום שלשים דאוקמינן אדאורייתא ומיהו לפירוש זה אוכל

בקדשים ביום ששים גופיה [כיוון] דתגלחת ראשונה שלשים יום אי"כ תגלחת שניה ביום חמשים ותשעה דאורייתא כדאמרינן לעיל אם גילח ראשונה ביום שלשים מגלח שניה ביום ששים ואם גלח שניה ביום ששים חסר אחד יצא דהיינו ביום חמשים ותשעה ובו ביום יטבול ולמחרתו ביום ששים יביא קרבנותיו ויאכל בקדשים ונמצא דאוכל בקדשים ביום ששים ואע"ג דלאחר ששים [אמר] הכי נמי אמרינן בפרק שני [נזירים] (לקמן ס:) אוכל בקדשים אחר שמנה ימים ורוצה לומר ביום השמיני עצמו וכן הא דקתני ושותה יין לאחר ק"כ היינו ביום קכ"א דאע"ג דתגלחת שניה ביום שלשים ואחד ודוק לשון מהרפ"ש: ואי ס"ד סלקו לו ימי חלוטו תסגי ליה [בג' שנים ולי' יום]. כלומר אחר שגילח שנית לצרעתו לקץ שתי שנים יגלח שלישית לסוף שלשים ממה נפשך אם נזיר טהור הוא כך דינו שהרי עלו לו ימי צרעתו לשנה של נזירות [לרב חסדא] ואינו צריך להמתין רק שלשים יום גידול שער (אבל) לגלח תגלחת נזיר טהור אחר תגלחת לי' ימתין שנה לתגלחת רביעית דשמא מוחלט היה וטמא טמא מת ושתי תגלחות ראשונות לצרעתו ושלישית לנזיר טמא ועד שיגלח לתגלחת נזיר טמא אי אפשר לו לחזור ולמנות נזירות טהרה והיינו דפריך בשלש שנים ושלשים יום סגי דכך עולה החשבון אלא ש"מ ימי צרעתו אין עולין לו כל עיקר ולכך לא יגלח שלישית עד סוף שלש שנים דשמא נזיר טהור הוא ומוחלט היה וימי צרעתו לא עלו לו ונמצא שאינו יכול לגלח עד סוף השנה: ועוד מתיב רב אשי אין לי אלא ימי טומאתו שאין עולין לו. דכתיב והימים הראשונים יפלו ימי חלוטו מנין ודין הוא ימי טומאתו מגלח ומביא קרבן דהיינו אשם נזיר טמא וימי חלוטו מגלח ומביא קרבן צרעתו אשם מצורע: לא אם אמרת בימי טומאתו שכן מבטל בהן את הקודמין אבל ימי חלוטו פשיטא לן דלא יסתרו הקודמין כדדרשינן לעיל בפרק שלשה מינין (דף מד.) כי טמא נזרו למעוטי תגלחת ויין שאינן סותרין: ומה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת נזירות. שאם אמר הריני נזיר כשהיה בבית הקברות שערו ראוי לתגלחת טהרה שאינו מגלח ומביא קרבן טומאתו כדאמרינן לעיל בפרק שלישי (דף טז:) אלא מגלח לסוף שלשים יום בשביל נזירות ואע"פ כן אין ימי נזירות בבית הקברות עולין לו לנזירותו אלא כשיוצא יתחיל למנות ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת נזירות טהרה שכן צריך לגלח בשביל צרעתו אינו דין שלא יעלו לו מן המנין: ימי ספרו. לאחר שנתרפא שהוא מגלח כל שערו ומונה (כל) שבעה ימים וחוזר ומגלח ואז הוא נטהר לגמרי מנין שאותן שבעה אין עולין לו מן המנין וקצת קשה דתיתי בק"ו מנזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת טהרה: שכן טעון תגלחת והווי כעין ימי טומאתו: אבל ימי

הזב והזבה וימי הסגרו של מצורע. אחרי שאין טעונין תגלחת הרי אלו עולין: אילימא בנזירות מועטת כלומר שאין לו למנות רק שלשים יום משהתחיל צרעתו עד סוף ימי נזירות והא בעי גידול שיער והיכי בעי למימר דימי חלוטו יעלו לו מן המנין לנזירותו דקתני תאמר בימי חלוטו אין מבטל בהו הקודמין ולכך יעלו והא ביום דבתחילת צרעתו לא היה לו למנות אלא שלשים יום ונתרפא וגלח בתר גילוחו צריך לחזור ולמנות שלשים יום דבבציר משלשים יום לא הוי גידול שיער: אלא לאו בנזירות מרובה שהיה לו למנות יותר משלשים יום כשנצטרע וכי גילח לצרעתו יש לו עדיין למנות שלשים יום ואי ס"ד דאמרינן ימי צרעתו יעלו לו מן המנין הרי יש לו עדיין גידול שיער שלשים יום כעין מילתא דרב חסדא ממש וקאמר תנא קמא דלא סלקי ליה וקשה לרב חסדא: רבי אליעזר אמר משום ר' יהושע כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה חייבין על ביאת מקדש וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה. כגון גולל ודופק

דף נו - ב

ואהל רובע עצמות וכלים הנוגעים במת: לא תהא זו קלה מן השרץ. דכתיב ביה בהדיא דחייבין עליה על ביאת מקדש: אמר ר"ע דנתי לפני ר' אליעזר כו' אמר לי מה זו (ר') עקיבא אין דנין כאן ק"ו ולא פירש לו טעמיה וטעמא דר' אליעזר שאין דנין ק"ו מהלכה (זו): [אלא] כן [אמרו] הלכה. בגמ' מפרש דעצם כשעורה הלכה ואין דנין ק"ו מהלכה: ורבי אליעזר משום ר' יהושע. סתם שהוא רבי יהושע בן חנניה גמיר לה והא משום ר' יהושע בן ממל גמר לה: דתניא אמר ר' אליעזר כשהלכתי לערדסקיא מצאתי ר' יהושע בן פתר ראש. כך שם אביו שהיה יושב ודן לפני ר"מ כל טומאת מת כו' אמר לו [כלום] אתה בקי ברי' יהושע בן ממל אמר [לי] הן כך א"ר יהושע בן ממל כל זה מדברי ר' אליעזר אלמא מרבי יהושע בן ממל גמיר ליה: ש"מ מילתא דמיתאמרא [בבי תלתא] קדמאי ובתראי אמר מיצעי לא אמר. ה"נ ר' יהושע בן חנניה אמר לר' יהושע בן ממל ור' יהושע בן ממל לר"א ורבי שסידר המשנה הזכיר רבי אליעזר שהיה אחרון ורבי יהושע בן חנניה שהוא הראשון ורבי יהושע בן ממל שהוא האמצעי לא חש להזכירו: שקיבל מן הזוגות. הלל ושמאי והם קיבלו משמעיה ואבטליון ומיהודה בן טבאי ושמעון בן שטח שקיבלו מן

הנביאים חגי זכריה ומלאכי שקבלו הלכה למשה מסיני בזורע שבת וחרדל (וכו') בשנים וגי מקומות שחייב בפאה מכל אחד ואחד כך גירסת הספרים ולא גרסינן ליה דהך משנה שנויה במסכת פאה (פ"ג מ"ב) גבי מחלוקת דר' עקיבא [במנמר] שדהו ושייר קלחים לחים ר"ע אומר פאה מכל א' ואחד וחכמים אומרים מאחד על הכל ומודים חכמים בזורע שבת כו' והכי גרסינן בפ"ב דפאה (מ"ה) הזורע שדהו ב' מיני חטין פ"י שחמתית ולבנה [עשאן] גורן אחד נותן פאה אחת ב' גרנות ב' פאות מעשה שזרע ר"ש איש המצפה ובא לפני ר"ג ועלו ללשכת הגזית ושאלו לנחום הלכה ואמר כך מקובלני מר' מיאשא כו' שני מיני חטין עשאן גורן אחד נותן פאה אחת שתי גרנות נותן שתי פאות ואילו יהושע וכלב האמצעים לא קחשיב :

דף - נז - א

עצם כשעורה הלכה. דנזיר מגלח עליו דמקרא לא אתי כדכתיב על כל נפשות מת לא יבא מידי דמיטמא בביאה ורביעית דם בעי לאגמורי מיניה מק"ו או דילמא רביעית דם הלכה מה שהוא מטמא באהל דלית להו נפשות מת לרביעית דם דאדרבה משמע דם חצי לוג שהוא שיעור שתי נפשות והלכה למשה מסיני הוא דמטמא באהל ברביעית ועצם כשעורה קל וחומר כלומר מעצם כשעורה בעי ללמוד שיגלח על אהל רביעית דם ואין דנין קל וחומר מהלכה פ"י מכח חומר שהוא הלכה למשה מסיני לא נעשה קל וחומר ת"ש רביעית דם קל וחומר ועצם כשעורה הלכה :

פרק שמיני - שני נזירים

מתני' שני נזירים שאמר להם אחד וכו'. צריך לומר שהן שותקין שאם היו מכחישין אותו לא היה נאמן כדאמרי' בקידושין בפ' האומר (ד' סה :) עד אחד בהכחשה מי מהימן : **מגלחין** ומביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ואומר כו'. לאו דוקא נקט ואומר אלא זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב

לשם מי שהוא: **אם** אני. הוא הטמא קרבן טומאה. שנעשה כבר שלי וקרבן טהרה שנעשה כבר שלך (וזה קרבן טהרות): **וסופרין** שלשים יום ומביאין קרבן. בשותפות קרבן טומאה חטאת העוף ועולת העוף אבל אשם לא מייתי על הספק (וקרבן טומאה בספק) עולת העוף תהא נדבה וחטאת ספק ולא תאכל ואשם שאינו מביא אינו מעכבו כרבנן דפרק ג' (לעיל דף יח:): וחכמים אומרים הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה ועדיין אסורין לשתות ביין וליטמאות למתים ולכך סופרים עוד שלשים יום. באומר ראיתי שנזרקה טומאה ביניכם. והוא עומד מרחוק דהוי ספק טומאה ברשות היחיד ואם תאמר אם כן יביא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה. ברשות היחיד שורפין עליה [תרומה] ויש לומר דלא גמירי מסוטה אלא דבר שאפשר להיות כסוטה דאפשר שנטמאת אבל הכא לא אפשר לטמאות שניהם דודאי אחד טהור ואם תאמר אם כן מאי פריך מעיקרא והא ספק טומאה ברשות הרבים הוא כלומר ויביאו שניהם קרבן טהרה והא ספק טומאה ברשות הרבים דמטהרינן נמי מסוטה גמרינן לה ולא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא בודאי אחד טמא ויש לומר דספק טומאה ברשות הרבים לאו מסוטה גמרינן ליה אלא כל חד וחד מוקמינן אחזקתיה וילפינן ליה מקרא פרק קמא דחולין (דף י:): להעמיד כל דבר אחזקתיה אף על גב דודאי אחד טמא כיון דלא ידעינן ליה ואף על גב דבפרק קמא דחולין (גי'ז שם) למאי דקא סלקא דעתיה קאמר התם הילכתא גמירי לה ומשמע התם דספק טומאה ברשות הרבים לאו משום חזקה אלא נגמר מסוטה במסקנא לא קאי הכי ובמקום אחר [בריש מסכת נדה]. מפורש באורך:

דף - נז - ב

דקתני ואיני יודע. דמשמע שלא נודע לו מעולם משום דלא הוה בהם מדלא קתני שכחתי: **והא** קא עביד הקפה. [בראש] השחתת הקפה: **[באשה]**. בראש האשה שאינה אסורה בהקפה דדרשינן בסמוך כל שאינו בהשחתה אינו בהקפה: **והא** קא עביד השחתת זקן. דבספק תגלחת מצורע מגלח זקנו בתער וקעבר בהשחתת זקן ובהקפת ראש מספק: **המקיף** את הקטן חייב. דכי כתיב רחמנא לא תקיפו פאת אף אפאות דקטן אזהר: **ודידך** מאן מגלח להון. שראה בניס קטנים מגולחים

ראשיהם עם פאותיהם: א"ל חובה. אשתו היתה ורב הונא לטעמיה דאמר בסמוך הנשים מותרות להקיף דכיון דאינן באיסור דניקף ליתנהו נמי באיסור דמקיף: **חובה** תקברינהו לבניה. דאיסורא קא עבדא: **כולהו** שני כו'. כשגגה שיוצאת מלפני השליט: **מכדי** תרוייהו סבירא להו הקפת כל הראש שמה הקפה. רב הונא דאמר חובה מגלחה להו אבל האיש היה עובר אע"פ שמגלח כל ראשם וכן רב אדא דאמר חובה תקברינהו לבניה חובה נענשה: **במאי** פליגי. מאי טעמייהו: **והני** נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה. בין להיות נקפות בין להקיף אחרים ואפילו לגדול מותרות: **ורב** אדא בר אהבה סבר אחד המקיף ואחד הניקף במשמע. פשטיה [דקרא] ודאי לניקף אזהר רחמנא דהא פאת ראשכם כתיב דהיינו הניקף ומיהו מדקאמר לא תקיפו ולא כתיב לא תוקפו הוסב הלאו גם על המקיף כדי להקיש מקיף לניקף כלומר כל היכא דניקף בר חיובא הוא כל מקיף נמי בר חיובא הוא וההוא קטן הואיל וגופיה לאו בר עונשין הוא ולא מיחייב מקיף ליה נמי לא מיחייב ואפי' איש שרי לאקופי לקטן ואין לתמוה מנא ליה להשי"ס דרב אדא בר אהבה סבר מותר לגדול להקיף את הקטן דמשמע ליה מדקאמר ליה לרב הונא ודידך מאן מקיף להו דמשמע לדידי אפי' גדול מקיף לקטן אבל לדידך מאן מקיף להון והאי דלטייה היינו לפי סברתו דרב הונא דאסר לגדול להקיף לקטן ואמר ליה כיון דאסרת לגדול להקיף לקטן גם האשה אסורה להקיף לקטן דלא ס"ל למדרש לרב אדא לדרוש כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה לפטור אשה המקפת אחרים ואע"ג דבקיודושין בפ' קמא (דף לה:): דרשינן הכי כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה כו' לפטור נשים הניקפות בהיא דרשה מודה רב אדא משום דפשטיה דקרא איירי בניקף אבל מה שדורש רב הונא נמי לא תקיפו אמקיף מלישנא דלא תקיפו ומקישו להשחתת זקן לפטור האשה המקפת אפי' לגדול בהא ודאי פליג רב אדא דלית לן להקיש הקפה להשחתה אלא במאי דאיירי פשטיה דקרא כגון בניקף והשתא פליגי בתרתי רב הונא סבר דאשה שריא להקיף בין גדול בין קטן הואיל ואינה בהשחתה אינה בהקפה בין להיות בהקפה דאיירי ביה פשטיה דקרא בין להקיף אחרים ורב אדא סבר דודאי אשה פטורה מלהיות ניקפת מהקישא דהשחתה דאיירי ביה פשטיה דקרא אבל מלישנא דלא תקיפו דדרשינן מיניה לחייב גם המקיף גם האשה חייבת בההוא ולא נפטרה מהקישא דהשחתה כיון דלא איירי ביה פשטיה דקרא ועוברת בלאו אם הקיפה לגדול ופליגי נמי בקטן דרב הונא סבר גדול המקיף את הקטן חייב ולא מסתברא ליה לרב הונא למידרש דמשום דאפקיה קרא בהך לישנא דלא תקיפו דמשמע אמקיף ואניקף למימר

דהיכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור דהיינו למיגמר מגברא על גברא לא משמע ליה ורב [אדא] סבר דלהכי אפקיה קרא בהך לישנא למימר היכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור הילכך גדול המקיף לקטן פטור ונראה דקיי"ל כרב הונא דאשה שריא להקיף קטן וה"ה לגדול דסוגיא דהש"ס כוותיה בפרק קמא דבבא מציעא (דף י:) דקאמר. מאי בינייהו איש דאמר לאשה אקיפי לי קטן וקאמר דהשליח דהיינו האשה לאו בת חיובא היא אלמא דאשה מותרת להקיף לקטן כרב הונא ומדנקט נמי אשה ולא איש משמע נמי דאיש המקיף לקטן חייב והיינו נמי כרב הונא והוה מצי למימר התם שהאיש אמר לאשה אקיפי לי גדול כיון דסוגיא אזלא כרב הונא אלא הגדול לא יאבה שמוע לה שתקיפנו כי הוא יתחייב אבל קטן לאו בר מחאה הוא ולא בר עונשין הוא וא"ת ולרב אדא דמקיש מקיף לניקף וה"ה דנקיש ניקף למקיף ונימא כל היכא דמקיף לאו בר חיובא ניקף נמי פטור ויהיה מותר להיות ניקף מן העובד כוכבים וי"ל לרב אדא מקיף לניקף מקשינן משום דעיקר חיובא דקרא אניקף כתיב לא תקיפו פאת דהיינו פאת דניקף למימר היכא דניקף בר חיובא גם המקיף חייב ואי הניקף לאו בר חיובא הוא המקיף פטור אבל כשהניקף בר חיובא אף אם אין המקיף בר חיובא אסור דקרא אתי לאקושי מקיף דמשתמע מלישנא דלא תקיפו אניקף דמשמע מגופיה דפשטיה דקרא אבל אין סברא להקיש גופיה דקרא דהיינו הניקף למקיף דלא משתמע אלא מלישנא בעלמא לא תקיפו ולא מגופיה דקרא ותדע דאם לא כן מצורע אמאי דחי לאו דהקפה והא אפשר לקיים שתיהם שיקיפהו קטן ואשה ועובד כוכבים אלא שמע מינה כדפרישית וא"ת ולרב הונא דלא מקיש מקיף לניקף ואע"ג דניקף לאו בר חיובא הוא מיחייב מקיף אם כן המקיף את העובד כוכבים לחייב כמו המקיף לקטן ודוחק לחלק משום דקטן אתי לכלל חיוב דהשתא מיהא לאו בר חיובא הוא וטעמא דרב הונא לא תלי בהכי אלא משום דלא מקיש מקיף לניקף ונראה להר"ף דיש לומר הואיל וכתוב פאת ראשכם אישראל קאי קרא ולא אעובד כוכבים וצ"ע במקיף את האשה אי מחייב כמו בקטן לרב הונא: לפי שנאמר לא תקיפו יכול אף מצורע כן תלמוד לומר ראשו. קא סלקא דעתך השתא דמן הדין לא איצטריך קרא למדחי לא תעשה דהקפה דאף לאו השוה בכל קים לן דהקפת כל הראש שמה הקפה:

אמר רבא דכ"ע לא שמיה הקפה וכי איצטריך קרא היכא דהקיף הפאה ולבסוף גילח. אע"ג דאפשר לקיים שניהם כגון שיגלח כל הראש אתי עשה דוגלח ודחי ליה ופריך מדריש לקיש כו' אלא דכ"ע שמה הקפה למאן דמוקי לראשו למילף למידחי לא תעשה ועשה דהיינו בנזיר דכתיב ביה תער לא יעבור על ראשו וקדוש יהיה משום דלאו גרידא נפקא ליה מגדילים: ומאן דמוקי ראשו ללאו גרידא מאי טעמא לא נפקא ליה מגדילים דאילו להקפת כל הראש שמה הקפה לא איצטריך קרא דסבירא ליה השתא מסברא ידעינן דאטו משום דהוסיף לגלח לא יתחייב על הפאות כי היכי דמאן דמוקי ליה ללאו ועשה דהיינו בנזיר אית ליה דשמה הקפה מסברא ולאו כמאי דסלקא דעתך מעיקרא דבעי קרא לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה: **ציצית** הכנף מין כנף. דמשמע מכל מין שיהא הכנף הן משירים הן מן כלך וסריקין וכתוב צמר ופשתים וסמיד ליה גדילים הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן כגון צמר לצמר ופשתים לפשתים בין צמר לכלך וסריקין שאף הן חייבין לרבא מן התורה וכן משמע בפרק במה מדליקין (שבת דף כז:): שאר מינין במינן פוטרין כגון כלך לכלך וסריקין לסריקין שלא במינן אינן פוטרין אבל כלאים בציצית דלית עשה ולידחי לא תעשה אכתי לא נפקא לן: **והאי** תנא דמפיק ליה ראשו ללאו גרידא דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה. היכא דאינו שוה בכל מנליה נפקא ליה מזקנו כדמפרש והולך ואין לתמוה אמאי פשיטא להש"ס דדחי י"ל דאי ס"ד דלא אתי עשה ודחי ל"ת ועשה בשאינו שוה בכל אם כן למאן דמפיק ראשו ללאו גרידא ולא דריש גדילים הא קיימא לן בכל דוכתי דאתי עשה ודחי ל"ת גרידא אפי' השוה בכל מנלן אי מהקפה שכן אינו שוה בכל אלא ודאי לגופיה [לא] איצטריך דאפילו לאו ועשה דחי כשאינו שוה בכל כדמפרש ואזיל בזקנו ואם כן אייתר לו ראשו דהקפה אם אינו ענין לשאינו שוה בכל תניהו ענין לשוה בכל ומשום הכי פשיטא לן וקא בעי מנלן דדחי עשה לא תעשה ועשה כשאינו שוה בכל דסוגיא דפ"ק דיבמות (דף ה.) ס"ל להש"ס כסוגיא דידן דס"ד דקרא דראשו אתא לאשמועינן היא גופה דהקפת כל הראש שמה הקפה ולא כמסקנא בסוגיא דידן דידעינן ליה מסברא כדפרישית: **נפקא** ליה מזקנו. דכתיב במצורע מה בא ללמוד והלא כבר נאמר וגילח כל שערו: **יכול** אף כהן מצורע כן. דאית ביה לא תעשה דהשחתה ועשה דקדושים יהיו והא דכתיב וגילח כל שערו נוקי בנמרטו פיאותיו

נזיר מכהן נמי לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל הוא. והשתא הוה מצי למיפרך אמאי לא [ילפינן] מנזיר דעלמא דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה אפי" שוה בכל דנזיר שוה בכל הוא ולמסקנא ניחא דפרכינן בסמוך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה: **ולמאן** דמוקי ראשו בנזיר זקנו למה לי. לחנם פי' הש"ס כן דכוותיה קיימא גם לחנם שינה לשונו דקאמר לעיל דלמאן דמפיק ראשו לעשה ול"ת מבעיא ליה לכדתניא למילף דתגלחת מצורע בתער הוא דאילו מראשו דנזיר [לא] נפקא דסבירא לן כמ"ד פ' ג' מינין (לעיל מ.) דנזיר חייב בכל מעבירין ולהכי איצטריך זקנו דאילו השחתת זקן אינה אלא בתער כדמפרש ואזיל וצ"ע כי פריך זקנו למה לי אמאי לא משני וליטעמך הא קי"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה נילף מנזיר מצורע דדחי אלא מאי אית לך למימר מה לנזיר שכן ישנו בשאלה: **ולמאן** דמפיק ראשו ללאו גרידא למה לי. לכתוב זקנו לבד דמשמע בין זקנו דכהן בין זקנו דישראל ומינה שמעיי (בין) ל"ת גרידא בישראל ומינה שמעיי ל"ת ועשה מכהנים דמקרא מלא דיבר הכתוב ואע"ג דראשו נמי מקרא מלא הוא ולא בעי לאוקומי אלא בראשו גרידא ולא בראשו דנזיר שאני התם דשני לאוין הן לאו דהקפה ולא דנזיר תער לא יעבור הילכך לא מסתברא ליה למימר כולי האי מקרא מלא לאוקומי אפילו בראשו דנזיר אבל השחתת הזקן הכל לאו אחד הוא בין דישראל לא תשחית פאת זקנד בין דכהנים ופאת זקנם לא יגלחו הילכך נראה לומר דמקרא מלא דיבר הכתוב דעשה דמצורע דזקנו ידחה בין לאו דישראל בין לאו דכהנים כיון דאזהרה אחת היא: הר"ף והשתא מצי לשנויי דאי מזקנו איכא למיפרך שכן לאו שאינו שוה בכל הוא דליתיה בנשים ואיצטריך ראשו דאם אינו ענין ללאו שאינו שוה בכל תניהו ענין לשוה בכל ונראה דסלקא דעתיה דשקולים הן ולכך מודה לו דל"ת גרידא השוה בכל כמו ל"ת ועשה שאינו שוה בכל אלא האריך יותר דאידי דבעי לאסוקי הך פירכא מסיק ואזיל לכולי צדדי דפירכות ומשני כהן מנזיר לא יליף שכן ישנו בשאלה ונזיר מכהן לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן וקשה להר"ם דמאי קאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לימא דכהן איצטריך משום תער דבעינן תער במצורע כדקא אמרינן וע"ק לו דקא פריך למ"ד ראשו ללאו גרידא וקמהדר ליה למ"ד ראשו

לנזיר אתא מדקאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לכך נראה להר"ם לפרש דמשמע ליה השתא כיון דמסקינן דזקנו אתא לאשמועי' תער מעתה למאן דאית ליה דראשו אתא ללאו. גרידא מנלן דנזיר מצורע מגלח וכהן מצורע אלא על כרחיך צריך. לומר דמקרא מלא דבר הכתוב דכיון דקרא סתמא כתיב מיירי בכל ענין בין שהוא כהן בין שהוא נזיר ולמה לי למיכתב זקנו ואם תאמר והא שפיר איצטריך לאשמועינן דתגלחת מצורע בתער וי"ל דהכי פריך למה ליה לתנא דלעיל לאיתויי זקנו למילף דכהן מצורע מותר בתגלחת דקתני זקנו מה ת"ל כו' מראשו שמעינן שאפילו נזיר מצורע מגלח ראשו אע"ג דאיכא לאו ועשה דקרא סתמא כתיב דמיניה משמע שגם כהן מגלח זקנו דהשתא סבירא ליה דלהאי תנא הם שקולין ומשני אין הכי נמי דודאי סבירא ליה דמקרא מלא דבר הכתוב ומראשו גרידא שמעינן שגם נזיר מצורע מגלח ראשו ואפי' הכי אי לאו דכתב רחמנא זקנו לא הוה שמעינן כהן כדפרישית שכן ישנו בשאלה ואי כתב זקנו לא הוה שמעינן נזיר שכן לאו שאינו שוה בכל ולפי מסקנא זו תנא דמוקי ראשו ללאו גרידא ה"ה דשמעינן מיניה לאו ועשה ומה שהזכיר לאו דהקפה גרידא לגלות לנו דעתו דסבר דאי לאו הני קראי דראשו וזקנו אפילו לאו גרידא לא הוה ידעינן שיהא עשה דוחה אותו דקרא דגדילים הוה מוקמינן ליה לכדרבא ובעלמא לא ילפינן כדאמרן כלומר דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל ומה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואם תאמר ונילף מתרוייהו במה הצד ואור"י דאיכא למיפרך מה לעשה דמצורע דאיכא שלום בית ובכי האי גוונא אמרינן בפ' שילוח הקן (חולין דף קמא.) דסלקא דעתך אמינא עשה דצפרי מצורע לידחי לא תעשה ועשה דשילוח הקן משום שלום בית.: **אמר** רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי כו' הרי זה לוקה. משום לא ילבש גבר כדדרשינן בסמוך לא קשיא הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער: א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתיבי העברת תער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים והוה מצי לסיועיה מברייתא דלעיל אלא ניחא ליה לשנויי מאי לוקה דרבנן דלא ליפלגו ברייתות אהדדי ר' יוחנן אף במספרים אוסר ומשמע דרבי יוחנן פליג אדרב:

איכא דאמרי א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה משום לא יהיה כלי כו' מיתבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ולא מצי לשנויי דרבי יוחנן נמי מדברי סופרים קאמר דנסיב ליה לטעמיה מקרא: **הוא** דאמר כי האי תנא. והוי מצי לשנויי כאידך ברייתא דלוקה אלא ניחא ליה לאיתויי תנא דדריש ליה מקרא דההיא ברייתא איכא למידחי דלוקה מדרבנן קאמר: לא יהיה כלי גבר על אשה ובסיפיה דקרא נמי כתיב ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא ילבש איש שמלת אשה כפשטיה דקרא הא לא מצית אמרת דבהכי איירי קרא דהא כתיב בסיפיה תועבה היא ובכי האי גוונא ליכא תועבה: **בנזיר** מותר. להעביר בית השחי ובית הערוה דקסבר אחרי שנזיר מעביר כל שער ראשו לא חשיב נוי ותיקון לגבי אותו האיש להעביר בית השחי ובית הערוה ולית הילכתא כותיה דאסור אף לנזיר: **חזינא** לרבי יוחנן דלית ליה. פירוש שער בית השחי [והוא] גופיה מחייב בהעברתו ומדלא משני במספרים שקליניה דלכל הפחות מדברי סופרים אסור לרבי יוחנן אף במספרים: **ההוא** גברא דאיתחייב נגידא קמיה דר' אמי. נתחייב מלקות איגלאי בית השחי וחזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שבקוה דין מן חבריא הוא. משמע נמי הכא דמדרבנן נמי אסור אף במספרים בבית השחי ובבית הערוה אבל לשאר האיברים לא מצינו איסור (זה הלשון) לזו הגירסא ובהלכות גדולות בהלכות נזיר אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רב בשאר איברים ומי שרי והתניא העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים ואומר ר"י דפריך משום דברייתא קתני סתמא בהעברת שער דמשמע בכל מקום בין בשאר איברים בין בבית השחי ובבית הערוה אלמא שאר איברים נמי אסור ומשני אלא כי קאמר רב במספרים ומדקאמר אלא משמע דהכי פירושו לעולם מיירי אף בשער בית השחי ובית הערוה דקאמר רב היינו במספרים כעין תער: אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתבי העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים. משמע לן דמיירי אף בשער בית השחי ובית הערוה מדקאמר סתמא ומשני מאי לוקה דקאמר ר' יוחנן מדרבנן וכן לוקה דברייתא היינו מדרבנן וכפי גירסת הלכות גדולות משמע דאפי' דשאר איברים אסור להעביר שיער ובהלכה פסוקה דרב יהודאי בהלכות נדה מכתב ה"ר יוסף טוב עלם יש כמו בהלכות שלנו אך דגורס במסקנא כי קאמר רב במספרים ולא גרסינן אלא ומשמע

דה"פ רב אמר מיקל אדם כל גופו בתער היינו דשאר איברים כדאוקמינן לה ובתער דקאמר ' דכעין תער אבל בתער ממש ודאי עובר מדברי סופרים כדקתני בברייתא והאי דבעי רב מרבי חייא מהו לגלח במספרים קמבעיא ליה והשיב לו דאף במספרים אסור מדקאמר ליה והא קא גדיל כלומר ומצער וואי שרי במספרים יטלנו במספרים ורב נמי דשרי כל גופו במספרים כעין תער היינו בשאר איברים אבל בבית השחי ובבית הערוה אסור במספרים [ושמא] אף על גב דלא כתוב [בספרים] אלא מ"מ הוי פירושו כאילו גרסינן אלא והרבה יש בהש"ס כזה וחזר להעמיד. דברי רב בבית השחי כו' : **בעי** מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח. פי' בית השחי ובית הערוה אמר ליה אסור. לפי גירסת הספרים שלנו הבעיא בתער ממש ואסור לו תער ומספרים שרי ולפירוש [הלכות גדולות] הבעיא במספרים ואסור לו אף במספרים וכן נראה מדקאמר והא קא גדיל ומאי קושיא יטלנו במספרים : **והא** קא גדיל. והואיל וסופו ליגדל ולצער אותו אף כשיגלחנו אין זה קרוי תיקון ונוי שאינו מגלח אלא לינצל מצערא : **גבול** יש לו. שאינו גדל והולך כשיער הראש וליכא צערא (הכי גרסינן) משמע כשאין אדם מתכוין לנוי אלא לינצל דלית ביה משום כלי גבר ואם כן המסתכל במראה כדי שלא יחבול בעצמו שרי וכן אומר הר"ף שרבו הר"ר שמואל מאויר"א היה מסתפר במראה : **מהו** לחוך ולהתחכך. כדי להשיר שער בית השחי ובית הערוה אמר ליה אסור ולית הילכתא כוותיה :

דף - נט - ב

ומי שומע לו. אם [אין] דעתו לידור בנזיר (לא זה) שידור כנגדו : **מי** שומע לו שידור כנגדו בנזיר. בזה הענין מספק להיות נזיר אלא הוא לבדו מביא לסוף שלשים יום חטאת העוף הדין עולת העוף ולא חש לפרשה : **ועולת** בהמה. כדי לגלח על אחד מהדמים ואומר כו' ואסור לשתות בין דשמא היה טמא וסופר עוד שלשים יום ומביא קרבן טהרה חטאת ועולה ושלמים ואם טהור הייתי אומר העולה הראשונה חובה דלא סגי בלא עולת חובה בגילוח ראשון שצריך לכל הפחות לגלח על אחד מהדמים והשאר קרבני החטאת והשלמים ועולה זו שבאה עכשיו נדבה : **נמצא** מביא קרבנותיו לחצאין. דאם טהור היה עולה ראשונה חובה כדפרישית ובגילוח שני מביא חטאת ושלמים דכיון דאין נזיר אחר עמו אינו יכול

לעשות בענין אחר שכיון שהוא ספק טמא ובסוף שלשים אינו רשאי לגלח בלא הבאת קרבנותיו דתניא בפרק שני (לעיל דף יד:) נזיר שכלו ימיו [לוקה על הטומאה ואינו] לוקה על התגלחת: אבל הודו חכמים לדברי בן זומא. דלא איכפת לו אם מביא לחצאין והלא לא ימצא אחר שידור כנגדו: ולייתי. אדרבי יהושע פריך כלומר ויביא לחצאין ומה בכך ומשני אין הכי נמי ולא אי"ר יהושע אלא לחדד התלמידים: אמר רב נחמן בר יצחק מאי ליעבד ר' יהושע לדקיה דלא ליסרו. לא איתפרש בע"א מאי ליעבד רבי יהושע לדקיה דלא ליסרו פירוש לבני מעים שלא יסריחו דכיון שיבקש אחד שידור כנגדו בנזיר אי"כ לסוף שלשים יום כשמגלחין שניהן שניהם צריכים להניף החלב ותגלחת שניהם היא לפני תנופה אי"כ יסריח החלב במה שיאחרו להקטיר אותו עד שתי תגלחיות דנהי דלא מת אחד מהם כך היא לכולי עלמא שמביאין קרבן טומאה וטהרה הא ודאי [אי] אפשר לתקנו בע"א אבל בסיפא דמת אחד ואפשר לתקנו בתקנת [בן זומא] בלא נזירות אחרת ולא הוה ליה למימר לר' יהושע שידור אחר כנגדו ובפירוש [אחר] כתוב לדקיה לאיברים דעולה דאינן נקטרות עד אחר תגלחת שניהם וקשה דעל העולה אינו עיקר מצות דמים כי אם מן השלמים ותו למה ימתין הכהן מלהקטירם עד אחר התגלחת וזה לא מצינו ויותר נראה כדפרישית: נזיר שהיה טמא בספק. פירשתי לעיל שילהי פ' כ"ג.

א

-

ס

דף

ה"ג תגלחת ראשונה מביא צפרים. לספק מוחלט אחת שחוטה ואחת משולחת וחטאת העוף לספק נזיר טמא ועולת בהמה לספק נזיר טהור ועולת העוף דלא אייתי כדין נזיר טמא ק"ל ושמא מספק לא הצריכוהו וכן צריך לומר דשלמים דנזיר טהור לא הצריכוהו שלא הצריכו לספק נזיר טהור רק קרבן להתירו בתגלחת וכדאמרי' גילח על אי' משלשתן יצא: ה"ג שניה מביא חטאת העוף לאו משום דנזירות טומאה יעלה לו למנין שבעה וביום השמיני יתחיל למנות דבנזיר טמא ליכא לספוקי בתגלחת שניה אלא משום ספק מוחלט ואף עולת בהמה שמא לא היה מוחלט כי אם נזיר טמא: שלישית מביא חטאת העוף. דאולי היה טמא ותגלחת של מוחלט לא יעלה לתגלחת לא לנזיר טהור ולא לנזיר טמא

כדפרישית בסמוך ועולת בהמה דשמה מוחלט הוא אך לא טמא: **רביעית**. דליכא לספוקי לא במוחלט עוד ולא בטמא עוד מביא קרבן טהרה משלם: **אמרת**. כמו אמר מר תגלחת ראשונה מביא צפורין וחטאת העוף ועולת בהמה. ממה נפשך אי ודאי מצורע הוא ולא טמא הוא הצפורין לחובתו וחטאת העוף ספק אזלא לקבורה ועולה הוי נדבה ולגלחו בסוף שבעה דהיינו תוך שלשים לא אפשר דדילמא לאו מוחלט הוא ורחמנא אמר תער לא יעבור כו'. והא בעי אשם ר' שמעון היא דאמר מייתי ומתנה. דאמר בפרק התערובת (זבחים דף עו.) ובפרק בתרא דנדה (דף ע.) דאשם נמי מתנה בשלמים אף כי ממעט זמן אכילתן אי לאו מצורע הוא ובודאי טמא הוא חטאת העוף חובתו צפרים אבראי ולא הוו חולין בעזרה ועולת בהמה הוי נדבה ואי לאו מצורע הוא ולא טמא הוא צפרים אבראי קא מתעבדי וחטאת העוף לקבורה אזלא ועולת בהמה היא חובתו: תגלחת שניה ושלישית צפורים חיים בשביל מוחלט לא צריך דהא עביד מאי איכא למימר דילמא ודאי מוחלט היה חדא לספק [ספרו] וחדא לספק טומאתו תגלחת רביעית מביא קרבן טהרה ומתנה: **ספק** טמא ומוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר שמנה ימים. כלומר ביום השמיני ולאחר לאו דוקא שיום ראשון לנזירותו מגלח לחלוטו וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים וביום [השביעי] יגלח וביום השמיני יביא קרבנות מצורע ובו ביום מותר לאכול בקדשים ועתה אם היה טמא ודאי יספור ז' ויזה שלישי ז' ויגלח בז' אבל עתה שהוא ספק דילמא לאו טמא הוא אלא טהור מוחלט ולכך לגלחו בתוך שלשים אי אפשר דילמא לאו טמא הוא ורחמנא אמר תער לא יעבור על ראשו עד מלאת ולכך ימנה שלשים ויום שמיני עולה לו וביום שלשים ואחד יגלח כדין כל נזיר שמגלח יום שלשים ואחד כדאמר בפי' קמא (לעיל דף ה:) הרי ביום שלשים יגלח תגלחת שלישית דשמה נזיר טמא הוא והימים הראשונים יפלו וצריך למנות שלשים יום עוד וביום שלשים ואחד יגלח תגלחת נזיר טהור והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ששים ושבעה ימים דהיינו [יום] ס"ח זה הכלל אי אפשר לעשות דין נזירות טומאה ולא נזירות טהרה עד תום ימי חלוטו ואינו קרוי מחוסר כפורים ליאסר בקדשים אלא בשביל מוחלט שטומאתו מגופו: מוחלט ספק טמא ודאי אוכל בקדשים אחר שלשים ושבעה ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר שבעים וארבעה ימים. מאחר שאינו ודאי מוחלט לא יגלח שום תגלחת כי אם לסוף ז' אחר הזאה שלישי ז' ומגלח בשביעי ובשמיני מביא קרבן חטאת העוף (ונזירות טומאה) ואי אפשר לגלח שנית עד שלשים דשמה אינו מוחלט והשמיני יעלה למנין שלשים וביום שלשים

ואחד יגלח [שמא] מוחלט הוא והווי להו הנך שני תגלחיות לחלוטו והיינו דקאמר אוכל קדשים לאחר שלשים וז' דהיינו יום ל"ח וסוף שבעה ימים יגלח שלישיית כדין נזיר טמא ויום ל"ח יעלה לו למנין ז' וביום השמיני יתחיל למנות נזירות טהרה (. לישנא אחרינא) וביום שלשים ואחד יגלח תגלחת נזיר ליטהר והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא לאחר ע"ד דהיינו יום ע"ה: טמא ודאי מוחלט ודאי אוכל בקדשים לאחר ח' ימים ושותה יין ומיטמא למתים לאחר ארבעים וארבעה ימים. דמאחר שהוא מוחלט ודאי יום תחילת נזירותו יגלח וביום שבעה יגלח וביום שמיני יביא קרבנות מצורע ובו ביום יהא מותר לאכול בקדשים והאי לאחר ח' לאו דוקא אלא ח' עצמו ובשביל שהוא טמא יספור. ז' על יום שמיני של חלוטו וביום הז' יגלח וביום השמיני יביא קרבנות טומאה ויתחיל למנות נזירות טהרה שלשים. על יום שמיני וביום שלשים ואחד יגלח ויביא קרבנות טהרה והיינו דקאמר ושותה יין ומיטמא למתים לאחר מ"ד ימים דהיינו יום מ"ה:

ב

-

ס

דף

נזיר טהור ומצורע מהו שיגלח תגלחת אחת ועולה לו לכאן ולכאן אמר להן נזיר להעביר ומצורע לגדל. כלומר נזיר להעביר שער מכל וכל שאינו צריך עוד לשער שיגדלנו לשום מצוה אבל תגלחת ראשונה של מצורע לגדל שער ולגלחו שנית לפני יום הבאת קרבנות והואיל וחלוקות זו מזו לא יפטרו זו את זו: ולא תעלה לו בימי ספרו בתמיה כלומר תגלחת שניה של מצורע שגם היא להעביר מדוע לא תעלה לו לתגלחת נזירות טהרה אמר להן זה לפני זריקת דמים תגלחת דמצורע דכתיב וביום השביעי יגלח ורחץ במים וטהר וביום השמיני יקח שני כבשים בני שנה וזו תגלחת נזיר לאחר זריקת דמים כדכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד ולקח שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים: ותעלה לימי [צרתו] וטומאתו לתגלחת נזיר טמא אמר להן טמא לאחר ביאת מים. כדכתיב וגילח ראשו ביום טהרתו ביום השמיני יגלחנו ביום טהרתו משמע לאחר טהרתו והכי דריש ליה בספרי ומצורע לפני ביאת מים דכתיב וביום השביעי יגלח כל שערו ורחץ את (כל) בשרו במים וטהר: אמרו לו יפה אמרת. כמו לשון אחר הוא בכמה ספרים ולא גרסינן בעי רב דימי: וזה

לפני ביאת מים. מצורע וזה לאחר ביאת מים תגלחת נזיר טמא כדפרישית זה לפני זריקת דמים תגלחת נזיר טהור: הני די תגלחות משום מצוה. כלומר כולהון משום מצוה וצריך תער אף לשלישית ואפי' טמא ודאי ומוחלט ודאי שטעון ארבע תגלחות ותגלחת שלישית אינה אלא לנזיר טמא ולפי דעתי לא מהדר אארבע תגלחות דמתניי דאיירי בספק מוחלט וספק טמא שאין במשנתנו תגלחת שלא תוכל להסתפק או במוחלט או בנזיר טהור ודאי מצורע ונזיר טהור נפקא לן מקראי בפי' שלשה מינין (לעיל דף מא.). דבתער ונזיר טמא נמי גמרינן לה מנזיר טהור וסוגיא דהש"ס הוא דסלקא הכי ולרמי בר חמא מיבעיא ליה ובקוצר היה יכול לומר תגלחת נזיר טמא צריכה תער או אינה צריכה תער אלא דנקט הני תגלחות משום דאיירינהו בהו בסוגיין במוחלט ודאי וטמא ודאי דמגלח ארבע תגלחות: אי אמרת משום איעבורי שער אפי' סכייה נשא. וצריך לומר דגילח מקצת השער במספרים או בתער שאם סך נשא בכל ראשו תו לא הדר כדאמרי' בפי' החובל (ב"ק דף פו.). ולא מצי למיעבד תגלחת של טהרה וה"ה דמצי למיבעי או מגלחו במספרים:

א

-

סא

דף

תא שמע ומגלח ארבע תגלחות ש"מ משום מצוה ש"מ. יש מפרשים דדייק מדכולל אותם ביחד א"כ דמיין אהדדי וכולהו בתער אף השלישית שהיא לספק נזיר טמא גם יש ספרים כתוב ואי ס"ד משום עיבורי טומאה אפילו בגי' נמי סגי וקשיא לן מאי מייתי והלא בכל התגלחות יש להסתפק אי במצורע או בנזיר טהור אף בשלישית ושמא י"ל דאע"ג דבתגלחת שלישית איכא לספוקי תגלחת בנזיר טהור שהיא צריכה תער מ"מ אם לא היתה תגלחת טומאה צריכה תער משום ספק דנזיר טהור לא היה צריך גילוח שהרי עדיין לא היה מותר לשתות ביין:

להם

אין

הכותים

-

תשיעי

פרק

מתני' הכותים אין להם נזירות. ואין קרבן קרב אף על גב דמקבלין מהם נדרים ונדבות ובגמרא מפרש מנלן: **נשים** ועבדים יש להן נזירות. בגמרא מרבה להן: **כופה** את עבדו. שמוחה על נזירותו בגמרא מפרש טעמא: **מנהני** מילי. דעובדי כוכבים אין להם נזירות הלא בשאר נדרים דינן כישראל כדכתיב איש איש לרבות עובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל והכא נמי נדר הוא: דת"ר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' וגו' בני ישראל ולא עובדי כוכבים. שאם קבלו נזירות אינו כלום ומותרין לשתות ביין ואין מביאין קרבנות נזירות עליהם: למה לי קרא לרבות לעבדים והא אמרינן כל מצוה שאשה חייבת עבד חייב בה. כלומר הא קיימא לן הכי ובפ"ק. דקדושין (דף כג.) ילפינן לה: שאני הכא דקאמר קרא לאסור איסור על נפשו מי שנפשו קנויה לו יצא עבד. ואע"ג דאכתיב לגבי נדרים מ"מ בפ"ק דנדרים (דף ג.) מקשינן נזירות לנדרים מלנדור נדר נזיר להזיר: **והא** גבי ערכין דכתיב בני ישראל ותניא בני ישראל מעריכין. לומר ערכי עלי או ערך פלוני עלי ואין העובדי. כוכבים מעריכין אף כי נודרים נדרים ונדבות כישראל יכול לא יהו נערכים אם אמר ישראל ערך עובד כוכבים עלי ת"ל איש והכא נמי גבי נזיר נימא דאהני מיעוטא דבני ישראל לומר בני ישראל נודרים ומביאין קרבן אבל העובדי. כוכבים אין נודרים ומביאים קרבן יכול לא יהו נודרים כלל לאסור ביין ובטומאה ת"ל איש דהכי נמי אמר הש"ס בסמוך: **למאי** אילימא לענין ירושה. דסתם מקום שנאמר בו אב לענין ירושה קרוי אביו: **מי** שמוזהר על כיבוד [אב]. אבל עובד כוכבים לא מוזהר: מידי [בנזיר כבוד] אביך כתיב ולעיל כי קאמר לענין ירושה לא פריך הכי דסתם אב נקרא אב לענין ירושה:

ב

-

סא

דף

ודלמא כרת הוא דלא מחייב. ת"ל דקאמר מהני [דלא] תיתי לומר שיהא עובד כוכבים בכרת אבל אטמויי מיטמו: אמר קרא והזה הטהור על הטמא כל מי שיש לו טהרה יש לו טומאה וכל שאין לו טהרה אין לו טומאה. ועובד כוכבים אין לו טהרה דכתיב והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא למשמרת לבני ישראל ולא לעובדי כוכבים כפי הקונטרס: **ודלמא** טהרה הוא דלא הוי להו הא טומאה אית להו.

דהאי והזה הטהור על הטמא לא מייתר דבפ"ק דיומא (דף יד.) מוקמינן ליה למילי אחריני למתכוין להזות על האדם והזה על הבהמה ומשני אמר קרא אשר יטמא ולא יתחטא דמייתר יטמא דהוה ליה למכתב אשר לא יתחטא ועוד י"ל משום דוהזה הטהור לא מיירי בטהרה דחיתוי אלא מיירי בטהור גמור לפי הפשט או בטבול יום כדאית' ביבמות (דף עג.) וקרא דממעטינן מיניה עובדי כוכבים מטהרה היינו מטהרת חיתוי כדכתיב לבני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא להכי אייתי קרא דאשר יטמא ולא יתחטא דמיירי בחיתוי. וצריך עיון ואף על גב דאמת הוא דעובד כוכבים אין לו שום טהרה ואפילו טבילה מ"מ ניחא ליה לאתויי מחיתוי גופיה דומיא דלמשמרת למי נדה חטאת היא דמיניה ממעטינן עובדי כוכבים דמיירי בחיתוי. (ושמא) הא דעובד כוכבים אין לו טהרה ואפי' טבילה היינו משום דאיתקש טבילה להזאה דכתיב וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר: לשון הר"ף אמר קרא אשר יטמא ולא יתחטא ואיתקש טומאה לטהרה: רב אחא בר יעקב אמר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם. אעבדים קאי רב אחא בא ליישב דרשא של אביו דלעיל מי שיש לו אב לענין כל ירושה המפורשת בתור' וירושת עבדים מפורשת בקרא דוהתנחלתם ועובד כוכבים אינו מוריש עבדו לבניו שאין לעובד כוכבים קנין בגוף העבד כדדרשינן פרק השולח (גיטין דף לח.) אתם קונין מהם ולא הם קונין מכם ולא הם קונין זה את זה א"כ כל שיש לו נחלה בעבדים קרוי אביו והוי בכלל לאביו ולאמו לא יטמא וכל שאין לו נחלה אינו בכלל טומאה כלומר בכלל אביו ואמו לא יטמא: אי הכי עבדים נמי. נמעטו. מנזירות מהך דרשא שכמו כן אין מוריש עבד אחד שניתן לו על מנת שלא יהיה לרבו רשות בו שאינו קונה אותו כדפרישית ולא הם קונים זה מזה וכ"ת דעבדים איתרבו מאליהם עובדי כוכבים נמי ליתרבו מאיש וה"ה דאשינויא קמא דמי שיש לו טהרה יש לו טומאה פריך: אלא אמר רבא בשלמא גבי ערכין איכא לאוקמי מיעוטא דבני ישראל למעוטי עובדי כוכבים דאין מעריכין וריבוי דאיש לרבות עובדי כוכבים דנערכים אבל הכא אי איש לרבות עובדי כוכבים לנזירות א"כ [מאי] ממעט בני ישראל דמשמע ולא עובדי כוכבים וכ"ת בני ישראל נודרים ומביאין קרבן ולא העובדי כוכבים יכול לא יהו נודרים כלל ליאסר באיסורי נזיר [ת"ל איש] אך לא יביאו קרבן אי משום קרבן לאו מהכא נפקא אלא מהתם לעולה פרט לנזירות בקרא דאיש איש בפרשת אמור דמרבין מיניה שהעובדי כוכבים נודרין נדבות כישראל וכתוב בסיפיה דקרא לעולה פרט לנזירות דעובד כוכבים דאינו מביא קרבן נזירות וא"ת וכיון דעובדי כוכבים אימעטו לגמרי מנזירות א"כ

למה לי לעולה פרט לקרבנות נזירות [י"ל] שלא יביא עובד כוכבים קרבנות נזירות כדי לפטור ישראל נזיר מקרבנותיו וצ"ע: ואימא בני ישראל מדירין בניהן בנזיר כו' יכול לא יהו נזירין ת"ל איש הא איתמר עלה א"ר יוחנן הלכה היא בנזיר. א"כ הלכה לא נשנית אלא לגבי ישראל אין סברא דליתי מיעוטא למעוטי דבר שאינו אלא הלכה למשה מסיני: איש כי יפליא דכתיב בערכין למה לי. לרבווי עובדי כוכבים להיות נערכין כיון דקיימא לן דעובדי כוכבים נודרים נדרים ונדבות כישראלים [לא הוה] ממעט אפילו שתק מאיש הוה מוקמינן מיעוטא דבני ישראל למעוטי עובדי כוכבים דאין מעריכין דסברא הוא להשוותם מקרא דנודרין נדבות כישראל לכל מה שיוכל: איש כי יפליא מבעיא ליה לאיתויי מופלא סמוך לאיש: הניחא למ"ד. במסכת נדה (דף מו:): דאורייתא אלא מאן דאמר דרבנן מאי איכא למימר לאתויי מופלא סמוך לאיש דעובד כוכבים ודבר תימה הוא דבישראל ליתיה אלא מדרבנן ובעובדי כוכבים איתיה ופר"י דודאי ישראל דלא הוי בכלל כל עד דהוי גדול וכי הוי גדול מיהא איתא בבל יחל הלכך דרשינן כל דליתיה בבל יחל ליתיה בהפלאה וכדאמר בפרק [יוצא . דופן] (שם) וממעטינן מופלא סמוך לאיש דישראל אבל עובד כוכבים שאינו ראוי לבא לכלל בל יחל לא שייך למעוטי:

א

-

סב

דף

הניחא למאן דאמר. בערכין בני ישראל נערכין ולא עובדי כוכבים יכול לא יהו מעריכין ת"ל איש ודאי י"ל דאתא איש לומר דעובד כוכבים מופלא סמוך לאיש יכול להעריך אלא למ"ד בני ישראל ולא עובדי כוכבים יכול לא יהו נערכין ת"ל איש ואפילו מבן חדש בר ערוכי הוא (לגבי) נערך: **לאיתויי** עובד כוכבים גדול. כלומר לאשמועי' דאע"ג דגדול הוא אם אינו יודע להפלות לא הוי נדרו נדר משא"כ בישראל דלא בעינן יודע להפלות בגדול והאי דקאמר יכול לא יהו נערכין ת"ל איש לאו דווקא אלא אסמכתא בעלמא דעיקר קרא אתא לגדול שאינו יודע להפלות ונערכין מסברא מקרא דנודרים נדבות כישראל: לאיתויי עובד כוכבים גדול דאע"ג דגדול הוא אם אינו יודע להפלות לא. והשתא הוי לאתויי כמו למעוטי דאשמועינן דהיכא דהעובד כוכבים אינו יודע

להפלות אין נדרו נדר אע"ג דגדול הוא מה שאין כן בישראל דגדול נדרו נדר אפילו אינו יודע להפלות וא"ת והא גבי ערכין קיימינן ואפי' עובד כוכבים גדול יודע להפלות אין מעריכין ויש לומר דאם אין ענין לערכין תנהו ענין לנדרים : איש כי יפליא דכתיב גבי נזיר למה לי לאיתויי ידים שאין מוכיחות. האי לאיתויי נמי הוי כמו למעוטי וכדדרשינן בפ"ק דנדרים (דף ה:) ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים [מאיש] כי יפליא מה עיקר נזירות בהפלאה אף ידות בהפלאה דאיתמר ידים שאין מוכיחות אביי אמר לא הויין ידים ורבא אמר הויין ידים כך כתוב בספרים ואומר ר"ת דגירסא הפוכה היא ומשובשת ובגירס' דריש מס' נדרים (דף ה:) גרסינן הכי דגריס איפכא רבא אמר לא הויין ידים אביי אמר הויין ידים דאי לאו הכי אין ליישב מה שגריס' בספרים הכא הניחא לרבא אלא לאביי מאי איכא למימר ולמאן דגריס במילתיה דרבא לא הויין ידים ניחא וכדדרשינן פ"ק דנדרים מכי יפליא דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים וריב"א מיישב גירסת הספרים דהכא וכי יפליא יתירא דכתיב ב' פעמים קדריש ועל זה קאמר ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות והשתא לאיתויי הוי לרבות וכן משמע במסקנא דמסיק אחד הפלאה לאיסור ואחד הפלאה להיתר ור' יהודה משום רבי טרפון מהפלאה יתירא דריש אין אחד מהם נזיר לעיל בפ' בית שמאי (דף לד.) תנן לה: **כי** יפליא [כי יפליא ב' פעמים]. אחד בפרשת נזיר ואחד בפרשת נדרים ומיהו איש לא דריש ושמא איידי דאיצטריך למיכתב כי יפליא כתיב נמי איש :

ב

-

סב

דף

חומר בעבדים שאינו מיפר נדרי עבדו. שאף בנזירות מוחה ונתרצה שוב לא יכול להתיר כי אם בהתרת חכם דוקא : **הפר** לעבדו יצא לחירות. שנשתחרר ואח"כ משלים היפר לאו דוקא אלא כלומר מיחה : **עבר** מכנגד פניו שברח רמ"א לא ישתה ור' יוסי אומר ישתה. בגמ' מפרש טעמייהו : **למה** רבו כופהו לנזירות אבל לא לנדרים ולערכין. כופהו שמוחה על נזירות : **לאסור** איסור. בנדרים כתיב ומיהו בפ"ק דנדרים (דף ג.) מקשינן נזירות לנדרים : **גבי** נדרים דכי מיתסר בהאי לא מיתסר באחריני לא מצי כפי ליה. דסברא הוא להעמיד מיעוטא דמי שנפשו קנויה לו דמיתסר בכולהו ומתוך כך מיכחש ואין. כל כך כדי לעשות מלאכה ודין הוא

שיאמר לנו הכתוב שיעכב עליו מי שנפשו קנויה לו : **גבי** נדרים נמי מי לא עסקינן דאי לא אכיל חליש לביה. ואפילו הכי קאמר אבל לא לנדרים ואכתי מאי שנא : **כגון** שהיה חרצן מונח לפניו. שאין טוב לאכילה : וגבי נדרים נמי מי לא עסקינן שפעמים יחזק לבו גם באכילת חרצן אי נמי מי לא עסקינן שאף בשאר דברים טובים שמחזיקין אותו : **יצא** להרע לאחרים שאין הרשות בידו. ולכך לנדרים אפי' בלא מחאת הרב לא חל הנדר כלל דהיינו הרעת אחרים שמכחיש כחו ואינו חזק למלאכה דילפינן נדרים משבועות דכתיב בהן להרע או להיטיב אבל נזירות אין להקישן לנדרים ופירש ה"ר יצחק משום דאמר בפ"ק (לעיל דף ג:) דנזירות חל ואפי' על דבר שאין הרשות בידו כגון דאמר שבועה שאשתה וחזר ואמר הריני נזיר כדדרשינן לאסור יין מצוה כיון הרשות אלמא הנזירות חל על דבר שאין הרשות בידו ולכך יחול נמי נזירות העבד כל זמן שלא ימחה האדון אבל ודאי אם מיחה לענין זה נדרוש לאסור איסר על נפשו מי שנפשו קנויה לו שתועיל מחאת הרב ואם אינו ענין לנדרים שהרי אינו צריך למחות תנהו ענין לנזירות והא דקאמר אבל לא לערכין לא הוי דומיא דאבל לא לנדרים אלא שלא תועיל מחאת הרב לערכין כלל כי הוא [מה] מפסיד אם אמר העבד ערכי עלי ולכשישתחרר או יתנו לו מתנה על מנת שאין לרבו רשות בו ישלם להקדש : **לימא** בדשמואל קמיפלגי. דהשתא קס"ד כיון שהעבד ברח מכנגד פניו מסתמא נתייאש הימנו האדון והיינו הפקר ר"מ אית ליה דשמואל דאמר אינו צריך גט שיחרור ולכך לא ישתה שעתה אינו ברשות רבו ולא תועיל לו עוד מחאתו ור' יוסי לית ליה דשמואל וכיון דלא יצא לחירות תועיל לו מחאתו : דכ"ע אית להו דשמואל דמפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שיחרור והאי עבד שברח מכנגד פניו לא איירי בשנתייאש ולא חשבינן ליה הפקר ר"מ סבר לא ישתה סבר דאין האדון מקפיד אם יצטער ויתכחש כשאינו אצלו כי היכי דניהוי ליה צער ונהדר לגביה שע"י כן ישוב אצלו כדי לשתות ביין ור' יוסי סבר ישתה קסבר אין נוח לו לרבו שימנע מן היין דליכחוש חיליה ולא יהיה כל כך בעל כח וראוי למלאכה כשישוב אצלו :

סותר ואם טומאת התהום היא כלומר שנודע לו שבמקום שעבר היתה טומאת התהום ובגמרא מפרש איזו היא טומאת התהום שאין אחד בעולם מכירה והכי הילכתא גמירי לה: **אם** עד שלא גילח. נודע לו בין כך ובין כך סותר בין בטומאה ידועה בין בטומאת התהום דכי גמירי טומאת התהום דלא סתרה דוקא כשנודע לו אחר שגילח אבל נודע לו קודם שגילח סותר: כיצד דין טומאת התהום ירד לטבול במערה בשביל טומאת שרץ ונמצא כזית מן המת צף על פני המערה ספק אם היה כזית מן המת בתוך המערה בשעה שטבל והאהיל או שמא לא היה שם בשעה שטבל טמא דספק טומאה ברשות [היחיד] ספקו טמא ואם נודע לו אפילו אחר שגילח טמא ולא אמרינן אף כי היה כזית מן המת תוך המערה בשעה שטבל יהא טהור משום טומאת התהום דכיון שאין שום דבר מכסה עליה הוה ליה כטומאה ידועה: **משוקע** בקרקע המערה. אז ודאי מיקרי שפיר טומאת התהום ולכך ירד להקר וליום אחרון שגילח נודע לו אותה טומאה טהור משום דטומאת התהום הוא: **ליטהר** מטומאת מת. אם ירד ליטהר מטומאת המת ואחר שחזר ומנה ימי נזירותו וגילח נודע לו כשירד למערה היה כזית מהמת משוקע במערה טמא שחזקת טמא טמא דכי גמירי דטומאת התהום דמת הותר דוקא לאדם שלא היה בחזקת טומאת מת: שחזקת טמא טמא (כלומר) שרגלים לדבר כלומר שטעם גדול י"ל הואיל והוא בחזקת טומאת מת לא הותרה טומאת התהום אצלו והא דנקיט ברישא ירד לטבול ובסיפא ירד להקר יש ליתן טעם לדבר דרישא רבותא קא משמע לן אף כי ירד לטבול דמסתמא דקדק ועיין היטב שלא תהא טומאה סביביו ונמצא מת צף על פי המערה מ"מ טמא משום ספק טומאה ברה"י וסיפא רבותא קמ"ל אף כי ירד להקר ואין דרכו לבדוק ולדקדק סביביו מ"מ כי משוקע בקרקע המערה טהור משום דהוי טומאת התהום: **במחורת** לו. אבל בטומאת התהום שאינה מחורת ולא הכיר בה אחד בסוף העולם אז אינו סותר: **רבי** שמעון בן לקיש אמר כי דרך. גבי עושה פסח כתיב איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם ומדסמך טמא לנפש לדרך נאמר כי דרך וגמרינן נזיר מעושה פסח אבל בפרק כיצד צולין (פסחים דף פא: ושם) לא קאמר הש"ס הכי והכי איתא התם במחורת לו אשכחנא נזיר עושה פסח מנלן דכתיב או בדרך רחוקה כי דרך כו' משמע התם דלא פליגי ולא גמירי נזיר מעושה [פסח]: **אלא** למ"ד במחורת לו כי מכירה אחד בסוף העולם מאי הוי. ובפי' כיצד צולין (ג"ז שם) לא קאמר הכי דקאמר למ"ד כי דרך נימא עד דידעי בה כולי עלמא כי דרך: **לנזיר** ועושה פסח טהור. ומיירי בטומאת התהום כדפרישי' בסמוך: **ומאי** שנא תרומה מנזיר

ועושה פסח. בפרק כיצד צולין (גם זה שם) ליתא האי פירכא דסוגיא דהתם לית לה דגמירי אהדדי אלא טומאת התהום גמירי: מאן תנא א"ר יוחנן ר"א היא דאמר תגלחת מעכבת. מלשתות ביין דלרבנן דאמרי דתגלחת אינה מעכבת א"כ אחר שנזרק הדם אין [עליו] עוד תורת נזיר וכן שנודע לו עד שלא גילח כמי שגילח תימה דבפי כיצד צולין (גם זה שם) אמר מר בר רב אשי טומאת התהום מרצה אפילו נודע לו קודם זריקה והשתא [אי] אליבא דר"א אפילו לאחר זריקה סותר קודם גילוח ואי אליבא דרבנן הא קודם זריקה לרבנן מעכבת כקודם גילוח לר"א דהכא משמע דדבר המעכב סותר לכ"ע י"ל דלגבי עושה פסח מיירי שאין טעון גילוח ואתיא בין לרבנן בין לר"א דכיון שנשחט הפסח א"כ הוי הדם עומד ליזרק וכל העומד ליזרק כזרוק דמי ולכך אין סותר כיון שנשחט אבל תגלחת מצוה באפי נפשה היא ועוד י"ל דהא דאמרינן התם טומאת התהום מרצה היינו ע"י ריצוי הציץ ולכך מרצה אף קודם זריקה אבל על התגלחת לא שייך רצוי ציץ: בעי. רב חמא ניטמא תוך מלאת. בטומאה ידועה או בטומאת התהום ונודע לו לאחר מלאת קודם גילוח לר"א מהו בתר טומאה אזלינן וסותר שלשים או בתר ידיעה אזלינן וסותר שבעה:

ב

-

סג

דף

אמר רבא ת"ש עד שלא גילח בין כך ובין כך סותר היכי דמי אי דאיתידע ליה תוך מלאת צריכא למימר דסותר. צ"ע מאי קאמר הא איצטריך לאשמועי' דיש טומאת התהום שסותר כגון שנודע לו עד שלא גילח ונראה לפרש דמיתורא דמתני' דייק דמדיוקא דרישא נפקא מדקתני נודע משגלח: ועדיין תיבעי לך. הש"ס הולך ומפרש הך פשיטותא דרבא דרך קשיא ותירוץ ואף בעיא דרמי בר חמא הולך ומפרש הטעם באורך: ועדיין תיבעי לך כולהו סותר או ז' סותר. ומה היה פשיטותא דרבא ומשיב למאן אי לרבנן פשיטא דכולהו סותר כדאמר לעיל בפרק ג' (דף טז.). דאף נטמא אחר מלאת סותר [שלשים מדרבנן ואי ר"א הא אמר כל אחר מלאת ז' סותר: הני מילי. דקאמר ר"א אחר מלאת ז' סותר כי נטמא אחר מלאת והא דקא מיבעיא ליה תוך מלאת הוא או דילמא שאני הכא דידיעה לאחר מלאת הוא והוי כמו נטמא אחר מלאת והיינו בעיא דרמי בר חמא ופשיט ליה מיניה ממתני' גופה דאוקמינן כר"א וקתני אם עד שלא גילח

נודע לו בין כך ובין כך סותר ולא מפליג בין נטמא קודם מלאת לנטמא לאחר מלאת ובנטמא אחר מלאת פשיטא לך דאינו סותר כ"א ז' לר"א והכי נמי כי נטמא לפני מלאת דאינו סותר כי אם ז' : **לתרומה** טמא. כיון שהוא מוטל לרחבה של דרך אי אפשר לו לעבור כי אם דרך עליו ויאהיל לנזיר ועושה פסח טהור דהוי טומאת התהום בד"א דלתרומה טמא שאין לו מקום לעבור אם לא דרך אותו מקום שהמת נמצא אבל יש לו דרך לעבור טהור אף לתרומה בד"א לתרומה טמא שנמצא שלם אבל משובר ומפורק אפילו אין לו מקום לעבור טהור דשמה בין פרקין עבר ולא עבר דרך ישר אלא דרך מעוקם והויא ליה ספק טומאה ברה"י דספקו טהור אבל אם נמצא בקבר ועבר דרך עליו אפי"י משובר ומפורק טמא שהקבר מצרפו ליטמא באהל כדדרשינן או בקבר לרבות קבר סתום שהעובר אף כנגד הריקן שבקבר מטמא באהל כדפרישית לעיל : **במה** דברים אמורים. דחיישינן שמא בין פרקין עבר וטהור במהלך על רגליו שאפשר שלא יגע ושלא יסיט ושלא יאהיל אבל טעון משאו או רכוב על גבי בהמה אינו יכול להלך כל כך זקוף שלא יטה עצמו לצדדין וטמא דאין זו ספק טומאה ברה"י אלא ודאי ניטמא דהאהיל : **במה** דברים אמורים. דאין לו מקום לעבור דטהור בטומאת התהום אבל בטומאה ידועה [שלשתן טמאים] תרומה ונזיר ועושה פסח ומפרש ואזיל מאי ניהו טומאה ידועה דמכיר בה א' בסוף העולם : **באפילה** ובנקיקי הסלעים. אבל אינו מכוסה : **צפה** אינו מטמא לענין שרץ דתניא ספק טומאה צפה בין בכלים. שיש מים בכלי ושרץ צף על פני המים ספק נגע בכלי ספק לא נגע או בקרקע במים שעל גבי קרקע ר"ש אומר בכלי טמא בקרקע טהור ודאי נגע טמא בכל מקום שהוא שורץ ספק נגע דוקא על הארץ טמא אם היא טומאה ברה"י אבל צפה שאינה קבוע לא דמספקא לן אי דוקא על פני המים מטהרינן או הוא הדין צפה באויר שזורקה אדם באויר מטהרינן ממעוטא דעל הארץ :

כתיב אך מעיין ובור מקוה מים יהיה טהור וכתוב יטמא (עד הערב) הא כיצד בכלים טמא. דדוקא דומיא דמעיין ובור שהם מים שעל גבי קרקע : **כל** הניטלין. אדם עומד במים וחברו היה משלשל שרץ [ספק] נגע בו אדם

העומד במים או הנגררין שהיה חבירו גורר שרץ על פני המים ספק נגע ספקו טמא מפני שהן כמונחין כיון [שיד] אדם תופס בה אין כאן דין טומאה צפה: **והמאהיל** על פני הטומאה. כגון אדם ההולך במים ונמצא כזית מת קבוע במים ספק עבר הטהור עליו והאהיל על המת דבשרץ כי האי גוונא טהור או במת לטומאת מגע דכך לי [טהרה] צפה וטומאה קבוע כמו טומאה הצפה וטהרה קבוע מ"מ באהל לא מטהרין דבר שהוא מטמא למעלה כלמטה לאיתוויי זב וזבה שמטמא בהיסט וכן עליונו של זב וזבה (מלמעלה) כלמטה ממשכבו ואם זב וזבה עוברים במים וכלי אצלם ספק הסיטו אין לנו ליטהר משום טומאה צפה אלא במגע דוקא דומיא דשרץ וכן אם מדרסות שם וזב עובר ספק דרס אין לטהר משום טומאה צפה: בעי רמי בר חמא מת בכלי וכלי צף על פני המים מהו בתר כלי אזלינן. והא נח או דילמא בתר מיא אזלינן והא לא נח מת ע"ג שרץ מהו כיון דהאי טומאת ערב והאי טומאת ז' כמי דמחתא בכלי דמיא או דילמא כיון דהאי טומאה והאי טומאה סמיכתא היא ואת"ל כמאן דמחתא בכלי ודאי דמיא שרץ ע"ג נבילה ונבילה צפה על פני המים מהו כיון דתרוייהו טומאת ערב טומאה סמיכתא היא כחדא טומאה עבה ולא חשיב כמונחת או דילמא האי כזית והאי כעדשה שרץ על גבי שרץ מהו הני ודאי חד שיעורא הוא או דילמא כיון דמפסקי מהדדי לא אם תימצי לומר כיון דמפסקי לא נבילה שנימוחה מי הוי הך נבילה כי משקה והוי שרץ שעל גבה כטומאה צפה על פני המים או דילמא אוכלין הוא ואת"ל כי אוכלין הויין לה ואינן חשובים משקה וה"ל כמי שאינו צף על פני המים והא שרץ על גביו הואיל כשהנבילה שנימוחה צפה על פני המים כזית והאי כעדשה כמאן דמנח דמי שרץ ע"ג שכבת זרע מהו מי הויא לה כי משקה ואת"ל כיון דמתעקר מגופיה לא חשיב משקה אלא כי אוכלין יש לדונו שרץ ע"ג מי חטאת שהיה שם אפר ומים וע"י האפר הוא עב ומי חטאת דנקיט אומר ר"י דהוא הדין דמצי למנקט אפר ומים בעלמא אי חשיב משקה אי לא אלא לרבותא נקט דאע"ג דאיכא למימר כיון דהאי טומאה והאי טומאה הויא ליה כי טומאה סמיכתא צפה על פני המים מ"מ כיון דהני מי חטאת הוו להו משקה עליהן והואיל כי צפה על פני המים:

נזיר ועושה פסח שהלכו בקבר התהום בשביעי שלהן טהורים מאי טעמא לא אלימא טומאת התהום למיסתר מתיב רבא ירד ליטהר מטומאת מת טמא שחזקת טמא טמא. אלמא היכא דאתחזק בטומאתו לא מטהרינן בטומאת התהום: **אמר** ליה מודינא לך בנזיר דמחוסר תגלחת. פיי תגלחת טומאה ומתניי איירי הכא דמחוסר תגלחת שהרי אף טבילה הוא מחוסר שהרי הוא ירד לטבול וכ"ש תגלחת שאחריה ורב המנונא מיירי בשביעי אחר שגילח דנהי דמחוסר הערב שמש בהאי לא קרינן ליה בחזקת טמא כדמפרש ואזיל א"ל אף אנא מודינא לך בנזיר ועושה פסח דלא מחוסר ולא כלום כלומר ואחר שטבל ואחר שגילח אמר ליה אביי והא מחוסר הערב שמש א"ל שמשא ממילא ערבא ואף אביי הדר ביה והודה דשימשא ממילא ערבא ולא חשיב חסרון: **דתניא** יום מלאת תביא תוך מלאת לא תביא. האי יום מלאת לאו דוקא אלא כלומר חזרה וילדה יום פ"א תביא ב' קרבנות תוך מלאת שחזרה וילדה שנית תוך ימי לידה ראשונה לא תביא רק קרבן אי יכול לא תביא על לידה שלפני מלאת אבל תביא על לידה של אחר מלאת כגון שילדה בשניה ביום ס"ד ללידה ראשונה וחזרה וילדה ביום ס"ד ללידה שניה שהיא תוך מלאת של לידה שניה ולאחר מלאת של לידה ראשונה ת"ל ביום מלאת דכל תוך מלאת בין ללידה שניה הנפטרת בקרבן של ראשונה אינה מביאה אלא קרבן אחד ואמר רב כהנא היינו טעמא דמחסרא קרבן כלומר משום הכי מיפטרא בקרבן אחד לפי שמחוסרת קרבן של לידה ולא יצא עליה שעה שראויה להביא קרבן של לידה ראשונה דבכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה והואיל וילדה שנית לא תוכל להביא קרבן של ראשונה עד מלאת לידה שניה והואיל ולא הספיקה למלאות לידה שניה עד שילדה שלישית ולכך דין הוא שתיפטר היא בקרבן אחד: **התם** נמי מחוסר הערב שמש. כמו והוינן בה התם בלידה שלאחר מלאת אמאי תביא קרבן ללידה שניה הא מחסרא הערב שמש כלומר מי לא עסקינן באשה שלא טבלה לסוף שבועיים כל עיקר הרי אף לאחר שמונים אינה ראויה להביא קרבן לידה ראשונה ואפ"ה מביאה קרבן על לידה שלאחר מלאת: **אמר** אביי שימשא ממילא ערבא. כלומר לא מיבעיא חסרון הטבילה שאינו חשוב חסרון שהרי מקוה לפניו ובידו ליטבול אלא אף הערב שמש שאינו בידו לא קחשיב חסרון דשימשא ממילא ערבא ואית דמפרשי האי דמיחסרא הערב שמש מטבילה דרבנן בסוף [פ"א] כדאמר בפרק חומר בקודש (חגיגה דף כא.) ולא נהירא חדא דמדאורייתא אמריי

ותו הא לא בעי הערב שמש דקתני התם דמחוסר כיפורים צריך טבילה לקודש והתם דייק טבילה אין הערב שמש לא אמילי אחרינא : **בתחלה**. שלא נודע לו כי קבור שם בקבר : **כדרכו**. בגמ' מפרש אמאי נקטיה : **נוטלו**. נהי דקבר הידוע אמרינן בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מז :) אסור לפנותו התם הוא דוקא בשנודע בו לדעת שנשאר קבור שם אבל בנמצא אמרינן התם מותר ליטלו מאחר שלא נודע הקבר לבני אדם נכון לומר כי לאקראי נקבר שם : **תפוסתו**. מפ' בגמ' : מצא שלשה אם יש בין זה לזה מד' אמות ועד שמונה ה"ז שכונת קברות. כלומר דאיגלאי מילתא כיון דמשכחא תלתא כי בית הקברות היה שם ולכך אסור ליטלן ולפנותו גם צריך לבדוק הימנו ולהלן עשרים אמה כי בודאי שבית הקברות היה שם ורגילים היו לקבור במערות כדאמרי' בשלהי המוכר פירות והתם מפורש להך לישנא דהאי תנא סבר דתוכה של מערה ד' אמות על שמונה כר"ש דברייתא והך שלשה לאו תוך ארבע אמות אשכחינהו כדמוכח התם דרוחב הכוך אמה ובין כוך לכוך אמה וחצי אמה מקום פנוי סמוך לכותל המערה לשני כתלים הרי תוך ד' אמות שני כוכין ודקאמר מארבע עד שמונה הכי קאמר השלשה מונחין כפי סדר הראוי לקבור שלשה מתים במערה שרחבה ד' אמות וארכה שמונה אמות מהן לרחבה שני כוכין והשלישי לא יהיה מרוחק יותר מן אמה וחצי שכן המשפט המערה שרחבה ארבעה וארכה שמונה כך תירץ ר"ת ודלא כפ"י רשב"ם שפירש תוך הארבע אמות שלשה כוכין דהא ליתא כדפרישית : מארבע אמות עד שמונה ל"ג כהלין מטה וקוברין דגבי חצר הקבר הוא דמיתני בפרק המוכר פירות :

א

-

סה

דף

בודק הימנו ולהלן כ' אמה. בפרק המוכר פירות (ב"ב דף קב.). פריך עשרים ותרתין הויין לשתי מערות ששה עשר וחצר הקבר אמרינן התם לר"ש ורבנן שש אמה ומשני בנפלים שרגילות הוא כשאחת מן המערות גדולות השניה של נפלים ולכך בשנית סגי בארבע על שש ואיכא דמוקי התם למתני' (דהתם ומתני') דהכא כרבנן דאמרי תוכה של מערה ארבע על שש ופריך תמני סרי הויין ומשני שבדק מערה ראשונה באלכסון ולחפש ולבדוק היטב ומה שהוא מתעקם עולה לשתי אמות : מצא א'

בסוף כ' בודק הימנו ולהלן עשרים שרגלים לדבר שאילמלי בתחילה מצאו נוטלו ואת תפוסתו. אבל עתה שמצא כבר ג' מתים אף כשמצא אחד יש לחוש לשכונת הקברות וצריך לבדוק עד עשרים: **מצא** פרט למצוי. פי' ר"י שאם היה ידוע לא יהא נוטלו כדאמרינן בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מז:): [קבר הנמצא מותר לפנותו] קבר הידוע אסור לפנותו והא דאמרינן התם פינה מקומו טהור והכא משמע דישי לו תפוסה אמר ר"י דהתם לא בתפוסה איירי דתפוסה היינו לצד הקרקע בעומק אבל התם בטומאה דרבנן איירי דמדרבנן מטמינן לתוך כל הקבר לד' רוחות אבל רשב"ם פירש פרט למצוי דהיינו א' ידוע ושנים בתחילה דבסמוך וקשיא לשיטתו דא"כ בחנם נקט המוצא דהוא הדין לשלשתן ידועין דישי לו שכונת קברות: **פרט** להרוג. כדאמרינן בסמוך דמת שחסר אין לו תפוסה ואין לו שכונת קברות: **מת** שחסר אין לו שכונת קברות. קשה להבין למה ושמא הלכה למשה מסיני הוא: **עובד** כוכבים הוא. דישראל אין קוברין אותו בענין זה: **אחד** ידוע ושנים הוא מוצא עתה בתחילה אין לו שכונת קברות. רשב"ם פי' הלכה למשה מסיני הוא ור"י פי' טעם בדבר דאין לנו [לומר] שכונת קברות ובית הקברות היה הואיל ונקברו שם ג' מתים כיון דא' נודע תחילה אי איתא דאין דעתו היה לפנותם ולישאם שם [לקברו] כי היכי דידוע לנו האחד יהיו ידועים לנו אותם שעמו ולא אמרו שכונת קברות אלא או [לשלשה] ידועים או לשלשה תחילה: **כמה** שיעור תפוסה פי' ר' אלעזר. הוא ר"א בן פדת שהוא אמורא נוטל עפר תיחוח וחופר בקרקע בתולה שלש אצבעות בירושלמי מפרש שמוהל המת יורד בקרקע עד ג' אצבעות: מיתיבי כמה שיעור תפוסה פירש ר' אלעזר ברבי צדוק נוטל את הקיסמין. פי' מן הארון של שיש שנכתת. ואת הקססות י"א כמו קוזזות אדמה וזורק את הוודאים פירוש מה שודאי לן שאינו מן המת ומניח את הספיקות מה שהוא מסופק אם היו מן המת אם לאו מניח במקום המוצנע שלא יטמאו עושי טהרות והשאר שהוא ברור לו שהוא מן המת מצטרפין לרוב בנין או לרוב מנין ולרוב רובע הקב לטמא באהל ולמלא תרווד רקב כמו יין קוסס (ב"ב דף צז:): מיני קיהוי ובשמים שמימינן בארון וקשה דא"כ אין לו רקב דנעשה גלגלין מידי דהוה אנקבר בארון עץ דאף שערנו העומד ליגזז איבעיא לן פ' כ"ג (לעיל דף נא.) אי נעשה גלגלין עוד מפרש קססות היינו לשון דבר בלוי כמו ופריו יקוסס (יחזקאל יז) אלמא תפוסה לר"א ברבי צדוק אינו זקוק ליטול עפר דאין לו לחפור בקרקע בתולה כי אסורה ודאי המת וספיקו: **הוא** דאמר כי האי תנא דתניא כמה שיעור תפוסה פי' ר' יוחנן. לאו היינו ר' יוחנן האמורא אלא רבי יוחנן בן נורי:

אמר רבא בדק ומצא גם השני ופנה בדק ואשכח ובדק עוד ומצא ג' לא [האי] מפני לגבי ב' דאיגלאי מילתא שבמתכוון קברוהו כדי (לא) לישאר [שם] ולא הני תרי מפנה לגבי חד א"צ שיפנה שנים ויחזיר לגבי חד אצל השלישי למקום שהיה בו קבר ואית דגרסי הכא ומשוי להו שכונת קברות פ"י שיהיה בודק משם ולהלן עשרים אמה: **איכא** דאמרי כיון שניתן רשות לפנות. שכבר פינה קודם שידע ששלשה הם אף השלישי מפנה למקום שירצה דבאחד לא נתקן שכונת קברות וקצת קשה אם הלכה היא ושמא כל זה מן ההלכה: ולישוניהו שכונת קברות ומשני אמר ר"ש בן לקיש עילא מצאו וטיהרו כל א"י ואין להחזיק טומאה ולהחמיר: **בדק** מכי אמה ולא מצא מאי. דלאחד מן הרוחות מי אמרי' כי היכי דלרוח זה לא מצא לא יהא זה זקוק לבדוק לשאר הרוחות מדברות זו ליכא או לא: **אמר** רב משרשיא שכונת קברות. כלומר שכונת קברות של שלשה שנמצאו כבר יש לו אבל לא יצטרך יותר לבדוק מאי טעמא עילא מצאו וטיהרו את א"י אית דמפרשי בדק ולא מצא מאי מהו שיהא לחפור בעומק עד שיגיע לסלע לבתולה: **כל** ספק נגעים בתחילה עד שלא נזקק לטומאה טהור. דאוקמיה אחזקתיה ובמסכת נגעים (פ"ה מ"ד) מפרש כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה בהרת כסלע לסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע ואינו יודע [איזה מהן] פשה טהור: משנזקק לטומאה התם מפרש כיצד שנים באו אצל כהן בזה כסלע ובזה כגריס לסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובזה [כסלע] ועוד טמאין לסוף בזה ובזה כסלע ואינו יודע איזה מהם כיהה שניהם טמאים עד. שיחזיק לשניהם להיות כגריס דכל חד אוקמיה בחזקת טומאה: **מנא** הני מילי. דעד שלא נזקק לטומאה ספק נגעים להקל אמר קרא לטהרו (אומר) הואיל דפתח הכתוב בטהרה תחילה: **אי** הכי אפי' משנזקק לטומאה נמי. דהא לא איצטריך קרא לעד שלא נזקק לטומאה דתיפוק ליה לאוקמיה אחזקתיה אלא לנזקק לטומאה פר"ת: אלא אי איתמר דרב (הונא) אדר' יהושע איתמר דמטהר אפילו נזקק לטומאה אבל מתני' [דהכא] נאמר בין נזקק בין לא נזקק מסברא דאוקמיה אחזקתיה: **ורבי** יהושע אומר כיהה מאי כיהה כיהה וטיהר ודלמא כיהה וטמא. ותימה דא"כ היינו ת"ק ופי' הר"ר יהודה מקורבייל ודילמא כיהה וטמא ובא לחלוק על ת"ק שתנא

קמא [מטמאן] מספק ור' יהושע בא לומר שהוא ודאי מצורע ומשני לך דכיהה וטיהר לגמרי דאמר קרא לטהרו או לטמאו הואיל ופתח בטהרה תחילה לעולם לא נאמרה במצורע אלא טהור גמור או טמא גמור: **בשבעה** דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק [לזיבה]. כמו בראיה ראשונה או שניה: **במאכל** ובמשתה במשא ובקפיצה במראה. שראה איש ואשה נזקקין זה לזה וכן משמע במס' זבין (פ"ב מ"ב) דפליג רבי יהודה ואמר אפי' ראה בהמה חיה ועוף נזקקין זה לזה מהרהר: משנזקק לטומאה כמו בראיה שלישית לרבנן פרק בנות כותים (נדה דף לה.) דמחייבי קרבן אבל רביעית לר"א ליסתור מה שספר אין בודקין אותו דהא מבשרו ולא מחמת אונסו לא קאי אלא אשתים לרבנן או אשלישית לר"א: **אונסו**. כמו מאכל ומשתה והנך שבע דאמרינן שמרגילין זיבות טמא משנזקק לטומאה: **ספקו** ושכבת זרעו. מפי בגמי: **רבי** נחמיה פוטר שרגלים לדבר. דחולה הוא הואיל והיקל ממה שהיה איידי דתנא שרגלים לדבר נקטי' הכא: **מנה"מ** א"ר [נתן] דאמר קרא והזב את זובו לזכר ולנקבה. והזב ראייה ראשונה את זובו ראייה שניה לזכר ולנקבה שלישית אקשיה רחמנא לנקבה ונקבה מטמאה באונס: **רבי** אלעזר אומר בשלישית בודקין אותו ברביעית אין בודקין אותו. מ"ט דר"א דלית ליה דרשה דאמרינן אלא באתים קמיפלגי ר"א דריש הזב חדא את תרתי זובו תלתא ברביעית אקשייה לנקבה ובפרק בנות כותים (נדה דף לה.) מפרש ליה השי"ס טפי:

א

-

סו

דף

אמר רבא לא תימא ספק חזא ספק לא חזא אלא ודאי חזא ספק מחמת זרע ספק מחמת ראייה וכיון דנזקק לטומאה ספקו טמא. פרי"י כדאמרינן בפ' המפלת (נדה דף כב.) זיבה דפתיכא ביה שכבת זרע לא סתרה אלא יום אחד זיבה דלא פתיכא ביה שכבת זרע סתרה שבעה ורבא מיירי כגון שבדק עצמו ומצא שכבת זרע וגם זיבה על הבגד ולא נודע אם באה הזיבה לבדה והשכבת זרע לבד ויסתור שבע או פתך בה זיבה שבאו יחד ולא יסתור רק יום אחד: **ושכבת** זרע למאי אילימא למגע. דמשנזקק לטומאה יטמא לשכבת זרע במגע פשיטא מי גרע משכבת זרע דטהור בעלמא ואפי' לא נזקק נמי אלא למשא דשכבת זרע דטהור בעלמא אינו

מטמא במשא וכשנזקק לטומאה מטמא במשא: אילימא האי תנא דתניא כו' אפילו רבי יהושע לא קאמר אלא בצחצוחי זיבה אבל בעיניה לא. ושכבת זרע דמתניי משמע דאף בעיניה: **אלא** אמר רב אדא בר אהבה לומר שאין תולין בה. דבמסכת זבין (פ"ב מ"ג) תנן הרואה קרי [אינו מטמא בזיבה] כל מעת לעת שהקרי פוטר זיבה. הבא לאחריה כל מעת לעת אבל משנזקק לטומאה אז לא תפטור השכבת זרע את הזיבה הבא אחריה: **סבר** רב פפא קמיה דרבא למימר איידי חולשא הוא דחזא. כלומר להכי אמרינן דקרי פוטר זיבה הבא אחריו כל מעת לעת דאיכא למיחש שמא מחמת חלישות נתרוקן מן השכבת זרע הוא דחזא וקרי כאן מבשרו ולא מחמת אונסו אבל משנזקק לטומאה אונס לא פוטר והיינו נמי טעמא דרב אדא בר אהבה: **אמר** ליה רבא [והא תנן] גר שנתגייר מטמא בזיבה [מיד]. ה"ג ואמאי הא אין לך חולי גדול מזה פרי"ג גר שראה קרי קודם שנתגייר ונתגייר וראה זיבה מטמא בזיבה ולא תפטור קרי את הזיבה ואם כדברי רב אדא ורב פפא דטעמא דקרי פוטר בזיבה הבא אחריו משום חולשא גבי גר נמי נימא הכי דאין לך חולי גדול מזה דכי היכי דבדקינן אותו לפטור בקרי דמה לי קרי שראה כשהוא עובד כוכבים מה לי שראה כשהוא ישראל: אלא תנאי [היא] כלומר דרב אדא ורב פפא ליתא דודאי טעמא דקרי לאו משום חולשא אלא משום גזירת הכתוב דדרשינן בספרי והיה לפנות ערב ירחץ במים מלמד שהקרי פוטר זיבה כל מעת לעת ולכך לייש נזקק ולייש לא נזקק אמריי דקרי פוטר זיבה הבאה אחריו מעת לעת ושכבת זרע דמתניי לאו בזיבה איירי כדאמר רב אדא בר אהבה אלא כדאמר מעיקרא למשא והני תנאי של זב דאמרי דקרי של זב מטמא במשא מעת לעת כלומר כשראה קרי תוך מעת לעת שראה בזיבה: **רבי** יוסי אומר כו'. וא"ת ולייתי מתניי דמסכת כלים (פ"א מ"ג) למעלה מהם רוקו של זב ושכבת זרעו שמטמא במשא ובפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כה.) מייתי לה [וי"ל] שרגלים לדבר דמתניי מיירי דוקא שכבת זרע שרואה סמוך לזיבות (והתם בעי לאתויי שיטמא במשא כל ז') : במאי קמיפלגי בדשמואל דשמואל רמי כתיב כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור. שהוא זב מקרה לילה כלומר שאם ראה קרי תוך (היום) אחר שראה הזיבה טמאה משאו לקרי וכתיב לפנות ערב אף אחר שפנה הערב והיינו עד מעת לעת וכדדרשינן נמי בספרי כדפרישיי לעיל דמשמע מעת לעת מ"ד מעת לעת דייק מלפנות ערב ומ"ד יומו דייק מלילה ואידך הא דכתיב לילה משום דאורחיה דקרי למיתניא בלילה ונראה לומר דאידך דורש לפנות ערב כדדרשינן בסיפרי דקרי פוטר זיבה של אחריה כל מעת

לעת : מה מורה האמור בשמשון נזיר. דכתיב נזיר אלהים יהיה הנער מן
הבטן :

דף סו - ב

חטוף מהר. לברך שתהא זריז ונשכר : גולירין מתגרין וגבורים מנצחין.
הפרשים הבאים אחרי כן ושם נצחון המלחמה על הפרשים הגומרין :
אחד המברך ואחד העונה אמן. נוטל שכר אלא שממהרין למברך תחילה
ליתן שכר ולהכי אמרינן ליה חטוף ובריד :